

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.32

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.32

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.32

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.32

INCUNABULI

A

7

32

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Epistola venerabilis clarissimi
miq in sacra theologia ma-
gistri fratris Roberti caracoli de
Licio ordinis minorum: ad Reueren-
dissimum et Illustrissimum dominum
dominum Johannem de Aragonia:
Serenissimi domini nostri domini Ferdinandi
Regis Sicilie et filium et locutenentem
generalem. Apostolice sedis protono-
tarium: in qua sua docilitas commendat.

Reuerendissimo patri
et domino domino Johi
de Aragonia chri-
stianissimi Regis
Ferdinandi filio:
Fidis apostolice vi-
gnissimo protonotario. Frater Ro-
bertus caracolus de Licio ordinis
minorum: sacre theologie magister
humiliter se commendat. Inter precla-
rissimas virtutes tuas: ingentesq ani-
mi vires: docilitas magnopere fulget.
Qua fit ut animus semper promptus
benivolentibus exhibeas: ad intelligendum
doctrinam sapientum. Inneq homo ele-
gantissimo ingenio tuo satis esse potest
que in palatio tue residentie singulis
diebus ab eruditissimis viris audire
contendis: quinimo diuinarum huma-
narumq rerum inuestigare: ac scire rationem
cupiens: pia religione frequentare so-
les templum sacra dei ut etiam ibi haurias
quicquid ab his qui declamatorie: Ut
ad populum loqui solet: edoces. Et au-
dabilis profecto institutio ista: necdum
in adolescente: vel iuvene: virtutem in
quolibet antiquissimo et senex: ex eo quod
nullus tam sapiens qui tam doctus
esse potest: quin audiendo doctior fieri

valeat. Ex quo stat sententia illa. primo
ca. puerbiorum. Audiens sapiens sapi-
entior erit. at et iuriscōsultus. ff. de fidei
commissariis libertatibus. I. apud iulianum
dicit cupiditatem discendi optimam esse
rationem viuendi. Unde Iulianus di-
xisse feretur. Et si alterius pedem in sepul-
chro haberem: adhuc discere aliquid
vellem. Quare Valerius in Rubrica
de studio et industria miris laudibus
extollit Solonem philosophum: qui
supremo die vite assistentibus amicis
quedam inter se conferentibus: satis iam
pressum caput erexit: interrogatusq
quapropter id fecisset: respondit: ut cum
iustitiam quicquid esset: de quo disputatis
percepere moriam. Sacer homo hierony-
mus in epistola ad Damachium et
Oceanum: sic de seipso fatebitur. Dum essem
iuuenis: nimio feruebam amore discen-
di: nec iuxta quorundam presumptionem ipse
me docui: Apollinaris audiui Anthi-
ochie frequenter et coluiciam comis
spargebat caput canis: et magistrum po-
tius quam discipulum dicebat: prexi tamem
Alexandriam: audiui Didimum in mul-
tis: ei gratias ago: quia quod nesciebam
didici: quod sciebam illo docente non per-
didi: putabant me homines sinez fecisse
discendi: veni rursus Hierosolimam
et Bethleem: quo labore: quo precio
Baraniam nocturnum habui preceptorum
timebat. n. Judeos: et alterum mihi
exhibebat Nicodemum. hec hierony-
mus. Ihorum studia imitanda sunt: non eorum
qui sibi scoli videntur: et spernunt omnem
disciplinam. De his loquitur sic Seneca
libro de tranquillitate animi. Puto
multos ad sapientiam peruenire potuisse
nisi putassent se peruenisse. Sed tu

a z

sapiētie cultor: 7 venerator p̄cipuus:
omnē diligentiā ap̄ponis: vt a mul-
tis multa cognoscas. Et lz dignata
sit dñatio tua: dum Neapolis p̄di-
cabā: quasi quotidie s̄monib⁹ meis
adesse: hortari tandē me voluisti: vt
opus de timore iudicioꝝ dei in scri-
ptis redigerem illudq; dñationi tue
legendū transmittere. I feci libēs qđ
iussisti: et opam dedi vt morem tue
gerere volūti. Accedet hoc ad vti-
litateꝝ plurimoz: quoniā que noua
sunt: allicere solent humanas mētes
Na vt scribit̄ aduū. i. 7. c. Dū I Paul⁹
esset athenis: disputaretq; in sinago-
ga cum Iudeis: 7 colentib⁹ deum 7
in foro p̄ omnes dies: cū Epicureis
7 Stoycis philosophis: quidāz dice-
bant eū semiuerbiū: idest seminatore
v̄boꝝ. Alij v̄o nouoz demonioꝝ: 7
ānūciatoꝝ: idest nouaz scientiarum
s̄m Nicolai de lyra: p̄pter qđ dixe-
runt eum ad Ariopagum dicentes.
Nōssum⁹ scire que est hec noua que
a te viciat̄ doctrina. Noua enim qđā
in̄fers auribus nostris. Volumus ḡ
scire: quid nam velint hec esse Athe-
nenses autem omnes: 7 aduene ho-
spites ad nihil aliud vacabāt nisi di-
cere aut audire aliquid noui. hoc est
qđ Quidi⁹ dixit libro. 2. de ponto.
Est quoq; cūctaz nouitas carissima
rerum. Et de hoc Seneca in qōibus
nālibus. Naturale est magis noua
q̄ magna mirari. Et idē in. 4. decla-
mationū. Ad noua hōies cōueniunt
ad noua concurrūt. Cicero insup in
sua rethorica docet auditores fieri
posse attentos: si de rebus nouis et
inuitatis nos pmulserim⁹ v̄ba factu

ros. Scripsi igit̄ penante deo non
indodis humane sapiētie v̄bis: qđqđ
legē aut inuenire potui: qđ hominū
corda ad timendū deum gloriozum
reuocet 7 inducat. Accipe itaq; tu p̄-
colēdissime libellū istū: in quo si qđ
boni reppereris: proba. Si quid v̄o
aut supflūū: aut minus rectū in illo
dephēderis: coriige. Oro tamen hu-
manissimā dñationē tuā: ne cōiect
aut tradat illuz inuidis 7 malivolis
meis: quos multos nosti: qđ vt vtar
v̄bis hieronymi in p̄logo in hēdrā
Inuidoz studia omnē qđ scribim⁹
rephēdēdū putāt: 7 interdūz cōtra se
cōscientia repugnāte publice lacerāt
que occulte legunt: in tantum vt cla-
mare cōpellat ac dicere. Dñe libera
animā meā a labijs iniq̄s: 7 a lingua
doloꝝa. Bene vale speculū bonorum
morum: 7 memento mei: dum bene
tibi fuerit.

Incipit plogus: in op⁹ de timore
diuino: iudicioꝝ: in quo exponūt
multice v̄ba Iohānis in themate.

Didi alterū an-
gelū volantē
p mediū celū
hntē euāgelīū
eternū: vt euā-
gelizaret sedē
dēribus super
terrā: ⁊ super

oēm gētē: tribū ⁊ linguā: ⁊ sup pplz
magna voce dicēs. Time te deum: ⁊
date illi honorē: q̄a vēit hora iudicij
ei⁹. Habet̄ hec vba apocalipsis. i. 4.
c. Ad tāta insaniā cecitatēq; mentis
mortales hōies iā deuenerūt: vt deū
excellū nō arbitret̄ suoz peccatorum
vltorē. Adiciūt in dies iniquitatē iniqui-
tati: ⁊ in malicia pseuerātes: nolunt
considerare formidabilia iudicij magni
dei. Ipse vtiq; minas christiāis inq̄t.
p suis execrādis scelerib⁹: terribilia
mala: posita iā securis est ad radicez
⁊ tñ pauci rarissimiq; inueniūt q̄ sua
corda humiliēt: s̄b manu illi⁹ cui⁹ po-
tētie resistē nemo pōt. Et reuera nil
piculosi⁹ q̄ imminētia picula nō timē:
q̄a iux̄ Aristoteles sētētia. ⁊. rethorice
Timor: facit hōies cōsiliatiuos. qua-
de re ad excitādas mētē dūras que
pñiam fugiūt: ⁊ bene beateq; viuere
nolūt: decreui opus pñs s̄b titulo de
timore iudicioz diuinorū cōpilare.
Pro clarioze tñ dicēdoz noticia: in
hoc plogo p modū s̄mōis ipa vba
Iohis in themate exponēda se offe-
rūt. In q̄b⁹ tria misteria declarāda
continent̄.

1⁹ di⁹ di scripte sancte sblimitas.

2⁹ euāgelij multiplicitas.

3⁹ timoris diuini rōabilitas.

4⁹ De excellētia ⁊ sblimitate scripte

sancte que designat p āgelū volantē

Capitulū primum.

Primū misterij declarādū: q̄d
cōtinet in vbis Iohis: dicitur
scripture sancte sblimitas: que p ange-
lū volantē recte meritoq; designatur
Est aut̄ scripta sacra vetus ac nouū
testm̄. vt dī. dī. g. decretoz. c. Quis
nesciat. Quia vō h diuinit⁹ ē hōib⁹
inspirata: atq; de celo missa s̄m illud
I Petri. z. c. pme eplē. Spū sancto in-
spirati: locuti sūt sancti dei hōies. Ideo
āgel⁹ dici pōt. Inā teste Isidoro. li. 7.
ethi. Angel⁹ nūci⁹ vel missus inēp-
tat: in altū at̄ ipsa scriptura volat p
mediū celū: q̄a publice in ecclesia legi-
tur ⁊ p̄dicat̄. Inq̄t. n. grego. in ome-
lia. Regnū celoz pñtis t̄pis ecclesia
dī. Quāta q̄ sit h⁹ scripte sblimitas
ex q̄tior dephēdē possum⁹.

1⁹ Primo ex ei⁹ dignitate.

2⁹ ex eius v̄itate.

3⁹ ex eius pfunditate.

4⁹ ex eius vtilitate.

5⁹ Scriptura sacra est excellētissima
ratione dei.

Primo si q̄dē itelligē possum⁹
sblimitatē et excellētiā scripte
sancte ex ei⁹ dignitate. Est. n. incōpa-
bilit̄ dignior oib⁹ sciētijs ⁊ scriptur.
eo q̄ est de digniore s̄biectō. s̄. altissi⁹
deo. vñ Aug. li. 8. de ci. dei. c. primo
Theologia inq̄t est s̄mo vel ratio d̄
deo: neq; obstat. q̄a Aristoteles dic̄
p̄mo posterioz: q̄ in q̄libet scientia
oz supponē s̄biectū q̄d ē: ⁊ Damas. di-
cit. In deo q̄d ē dicē impossibile est
q̄re nec de⁹ s̄biectū sic esse potēit scri-
pture sancte ⁊ theologie. Qm̄ vt in-
quit Thomas p̄ma pte. q. i. arti. 7.

8 2

in ratiōe ad p̄mū ar^o: licz de deo nō
possum⁹ scire qd sit: vtimur tñ effū
ci⁹ vel nāe: vel grē loco diffinitōis
ad ea que de deo in scriptura sacra
cōsiderāt. Ipsa igit scripta a p̄ncipio
vsqz ad finē predicat mirabilia facta
dei. Ex q^o illi pparari nō valēt cūcti
que a grāmaticis rhetorib⁹ dialecti.
phis Geometris Musici Medicis
astrologis poetis 7 iuriconsultibus
suē cōscripta. Versat oia illa circa in
fima hec: 7 mortalia vilia atqz frena
hec decēter omniū scientiarū regina
mētē hōis ad deū cōgscēdū diligen
dūqz sbluat: neqz de aduentu Enēe
in Italiā canit: vt Virgil⁹ qui dicit
Arma virūqz cano: troye q̄ p̄mus ab
ois zē. Nec ad bella ciuilia inuitat
deplorāda. Sicut 7 Lucan⁹ q̄ ait.
Eordaba me genuit: rapuit nero p̄
lia dixi Que gessere pares: hinc fo
cer: inde gener: Bella peremathios
plusqz ciuilia cāpos. Iulz datus sce
leri canimus: populumqz potentem
In sua vidit cōuersū vlcēā dextra
7 reliqua. Non de his minimis sci
ptura curat: s̄ de deo creatore celi et
terre differit: de illi⁹ puidētia boni
tateqz iusticia: ceterisqz p̄fēdōnib⁹ di
uinis claro s̄mone loq̄r. Verūtāmē
pleriqz dubitare solēt: cur hec scripta
magnalia dei depromēs: rudi ac sim
plici stilo est ānotata. Et qdaz abso
lute respōdē solēt: q̄ eloquētia inuti
lis est: imo 7 dānosa: qua bōis viris
vti minime licet. Ad eoz aut robur
assumūt vba Ladantij: qui li^o. 5°. di
uinaz institutionū ait. Ihec in p̄mis
cā est: cur apud sapiētes 7 doctos ac
p̄ncipes h⁹ seculi scripta lānda fide

careat: q̄ p̄p̄e cōi ac simplici s̄mōe
vt ad populū lāt locuti. Contēnunt
itaqz ab his qui nihil audire vel legē
nisi expolitū ac distū volūt: nec q̄cūqz
iberē animis eoz pōt: nisi qd aures
blandiore sono malcet. Illa v̄o que
sordida vident anilia: inepta vulga
ria existimāt: ideo nil hū putāt nisi
qd auditu suaue est: nil credibile nisi
qd pōt incutere voluptatez. Nō cre
dunt q̄ diuinis: q̄a fuco carēt. Sed
ne illis qdē q̄ ea int̄ptāt: q̄a ipsi sūt
oio rudes: aut certe parū docti. Itaz
vt plene sint eloquētes perraro cōtin
git. cui⁹ rei cā in apto est. Eloquētia
eniz scēto seruit populo se iactare: et
in reb⁹ malis placē gessit. Si qdem
vitatez sepius expugnare conat⁹: vt
vim suā mōstret opes appetit: hono
res cōcupiscit: s̄mū deniqz gradum
tignitatū expōsit: hucūqz Ladant⁹
de hieronymo insup glōso narrat
q̄ ab āgelo fuit corrept⁹: eo q̄ Eice
ronian⁹ cēt: sicut notat. 27. di. decre
tor. c. legim⁹. qd et ipsemet in eplā
ad Eustochiū p̄fiteat. Quare eloquē
tiā oio reiciēda multi accusāt: quib⁹
ego dico: salua eoz reuerētia: q̄ elo
quētia exornat oēz gradū oēz statū:
oēz deniqz hōiez recte fulgēt. Qua
Ihero. post vbera vt apparz vti insu
per voluit. De qua 7 Cicero in p̄mo
rhetorice ait. Cū homines multis in
rebus humiliores 7 infirmiores sint
bestijs hac i re maxime bestijs p̄stare
vident⁹ loqui possunt. Quare p̄cla
rū qdā mibi v̄ adept⁹: qui in ea re
hōib⁹ atecellit qua in re hōies bestijs
p̄stāt. Ob id iudicio meo recti⁹ dici
pōt q̄ eloquētia v̄ se bona ē: 7 laude

digna: dū tñ ea q̄sq; vtaf bñ: qđ sic
ppolite norat Quintilian^o. li. 2°. de
oratoria institutioe: qđā inqt vehemē
ter in ea. s. rhetorica vel eloquentiaz
inuchi solent: et q̄ sit indignissimū
in aculatōes orōis vtrū oradi virib^o
eloquētiā esse: que penis eripiat scele
stos: cui^o fraude dānēt interiz boni
cōsilia ducāt in pei^o nec seditōes mō
turbetq; populares: si bella etiā inex
piabilia excitēt. Cui^o deniq; cū max^e
sit vltus: cū p falsis cōē vitatē valet.
Inā 7 Socrati obiciūt Comici docē
eū quō peiorē cām meliorē faciat. et
cōē Tisiā 7 Gorgiā similia dicit po
liceri 7 Plato: et his adiciūt exempla
grecoz: romanozq; 7 enumerāt q̄
pniciosa nō singulis tñ: s. reb^o etiā
publicis vti eloquētiā turbauerūt sta
tus ciuitatū: vel euerterūt: eoq; 7 la
cedemonioz ciuitate expulsā: 7 athe
nis quoq; vbi adoz mouē affect^o ve
tabat: velut recisā oradi ptatez: quo
qđē modo nec duces viles erūt nec
magistrat^o: nec medicina: nō deniq;
ipsa sapiētiā. Inā 7 dux Iulianus 7
gracchi saturnini glaucie magistratus
egere: 7 in medicis venena: et in his
q̄ phoz noie male vtrū gūissima nō
nūq; flagicia dephēsa sūt. Tibol asp
nemur: attulerūt sepe valitudinis cās
nūq; cōda simul sbeam^o supbitates
atq; pcūbūt. Non fabricet militi gla
dius pōt vti eodez ferro latro: q̄s ne
scit ignes aquas sine quib^o nulla sit
vita: 7 ne terrenis immorere solē: lu
nāq; pāpua syderū alā nocē. Num
igū negabū deforme pirri pacē cec^o
ille Appius dicēdi viribus diremisse
aut nō diuina Marci Tullij eloquētiā

7 cōtra leges agrarias populari fuit
7 Cateline fregit audaciā et supplica
tōes q̄ maxim^o honor vidozib^o bello
ducib^o dat in toga meruit. Inō per
territos milituz aios frequēt a metu
reuocat orator: 7 tot pugnādi picia
ineūtibz laudē vita poriozē eē psua
det. Inec vero me Lacedemonij aut
Atheniēses magi mouerint q̄ ppl^os
Roman^o: apud quē sūma sēp orato
rib^o dignitas fuit. E qđē nec vrbuz
aditores reoz alit effecturos fuisse vt
vaga illa multitudo coiret in ppl^{os}
nisi docta voce cōmota: nec legū rep
tores sine sūma vi oradi consecutos
vt seipsi hōies ad futurē iuris astrin
gerēt: qñ ipsa vite pcepta: etiā si vā
sint honesta pl^o tñ ad formādas mē
tes valēt: qñ pulchritudinē reruz cla
ritas orōis illuminat. Quare 7 si in
vtrāq; ptez valēt vba faciēdi: nō tñ
est equū illō hēri malū: quo bñ vti lz
hec Quintilian^o. Ex q̄b^o omnib^o cō
cludim^o laudabilissimā eloquentiaz
esse. Sed illā diuin^o fmo nō sequit^o
qā vt Lactā. li. 2. diuinaz. insti. ait.
Sūma puidētiā carē fūco voluit ea
que diuina sūt: vt oēs intelligerēt: q̄
ipse omnib^o loqbat. **2°** pphēdīm^o
excellētiā scripse sādē et ei^o veritate:
qā in ipsa sola nihil cōtinet falsū. In
alijs vō tā phoz q̄ poetaz aliozq;
lris q̄ta inueniāt mēdacia: dicāt hi
q̄ studiosissime legē illas. Sz ob cāz
istā dubitari solz vtrum liceat legē li
bros gētiliū illozq; dida assumē in
reb^o nrīs. Ad qđ rñdem^o q̄ si id fiat
scripfa sacra cōtēta: 7 vt errorib^o gē
tiliū assentiāt iniquū est 7 illicitum:
sic pz. vi. 37. decretor. c. sacerdotes.

vbi sic hēf. Sacerdotes dei omiffis
 euangelijz 7 pphetijs: videm? co me
 dias legē amatoria bucolicoz vsuū
 vba cātare: tenē Virgiliū. Et qđ in
 pueris est cā necessitatis: in se crimē
 facē voluptatis. Ad idēz est in eadē
 di. c. in dōne. 7. c. Ideo. 7. c. Eps. 7. c.
 Unio. Illi igit qđ pl? debito delecta
 bilif insudāt ad legēdas lras secula
 res repēhēbiles sūt: qm̄ vt inqt Hiero
 nymus ad Damasū papā de filio
 pdigo. Demonū cibus est carmina
 poetaz: seclāris sapiētia: rhetoricoz
 pōpa vborum. hec sua oēs suauitate
 delectāt: 7 oī aures dulci vlib? mo
 dulatōe currētib? capiūt: animam qđ
 penetrāt: 7 pectoris inēna deuinciūt
 Ubi cū sūmo studio fuerit ac labore
 plecta: nil aliud nisi inanē sonū 7 ser
 monū strepitū suis lectorib? tribuūt
 Nulla ibi saturitas vītatis: nulla iu
 sticie refectio repif. Studiosi eaz in
 fame veri: 7 vītutū penuria pseuerāt
 hec ille. Sed si qđ gētiliū scripturas
 pscrutef: vel vt eoz cognoscat 7 con
 futet ineptias vel vt pillas in qđ dā
 sentētis moralib? arguat crimiosos
 vel vt ex illis capiat li qđ vī repperit
 vtiqz bñ facit. Cōfirmat hoc. di. 37.
 decretoz. c. Qui demēsa. c. Turbat.
 .c. Si qđ grāmaticā. Hinc Aug. li. 2.
 de doctrina xpiana ait. Si qđ vba
 nostre fidei phi accomoda vixerunt
 nō solū formidāda nō sunt: sed etia
 ab eis tāqz ab iniustis possessoribus
 in nostz vlium vēdicāda: qđ phi qñz
 7 gētiles vā vixerūt testat Hiero. qđ
 sup p mū. c. Danielis dicit. Simulqz
 anim aduertēdū est fm̄ Anagogen.
 qđ Rex Babilonis nō potuerit vni

uersa dei vasa transferre: sed partem
 vazoꝝ templi dei: que intelligēda sūt
 dogmata vītatis. Si. n. cūctos phi
 losophoz reuoluas libros: necesse ē
 vt in his reperias aliqz pte vazoꝝ
 dei: vt apud Platonē. Ifabricatoꝝ
 mūdi deū. apud zenonē Stoycoꝝ
 pncipē: inferos 7 mortales animas
 7 vni bonū honestatē. Sz qđ iū gūt
 mēdaciū vītati: 7 nature bonū mlti.
 pdūt malis. Ideo pte vazoꝝ dei: et
 nō omnia vasa integra atqz pfecta
 accepisse memorāf. Ihec ibi. Ipse ad
 huc hiero. in plōgo: in expositione
 Danielis de lris secularib? ita satur.
 Ad intelligēdas extremas pres Da
 nielis: multiplex grecoꝝ historia ne
 cessaria est Sutorij. vicz et Callinici
 Diodoti Hieronymi Polibij Possi
 donij Claudij Theonis 7 andronici
 Iosephi quoqz 7 eoz quos pōt Jo
 sephus pcpueqz nri Liuij ac Iōpēi
 Trogi atqz Iustini: qđ oēs extreme vi
 sionis narrāt historiaz: 7 post Alexā
 dru vsqz ad Cesarē Augustū. Sirie
 7 Egypti. i. Sceleuchi 7 Anthiochi:
 7 Ptolomeoz bella describūt. Et si
 qñ cogimur seculariū lraz recordari
 7 aliqua ex his dicē: que olim omiffi
 mus: nō nostre est volūtatis. Sz vt
 ita dicam grauissime necessitatis vt
 pbem? ea que a sanctis pphetis ate
 secula multa p̄dicta sūt: itā grecoꝝ
 qđ latinoz: 7 aliaꝝ gētiū lris vīneri
 7 ipse idem Hieronym? in epistola
 ad magnū oratoꝝem vrbis dicit qđ
 apostol? I Paul? in epistola ad Titū
 Eximenādris poete vltus est vñculo
 dicēs. Eretenses male bestie menda
 ces vētris pigri. Et ne mltā dicam?

tam iheronymus q̄ Augustin⁹ reli
quiq̄ greci: et latini doctores in suis
vidis p̄sepe ad suū p̄positū gētiliūz
sentētiās trahunt. Lamen vt predi
cimus sola scriptura dei est: que ab
omni falso et mēdacio imunis existit
et quicquid loquit̄ x̄issimū est: eo q̄
h̄ar est deus qui nobis illā dignat⁹
est reuelare. Ob qd̄ Lactanti⁹ li. p̄mo
diui. insti. ait. Om̄issis t̄renis huiusce
ph̄ie auctoribus nihil certi asserētib⁹
aggrediamur viam rectāz: quos eq̄
dem si putarem satis idoneos ad bñ
viuēdū duces esse: et ipse sequeretur: et
alios vt sequeretur hortarer. Sed cū
magna inter se cōcertatiōe dissideāt
secūq̄ ipsi plerūq̄ discordēt: apparet
eorū iter nequaq̄ esse viūctū. si qdē
sibi quicq̄ vt est libitum p̄prias vias
imp̄serunt: confusio nēq̄ maximā
inquirētib⁹ v̄ritatem reliquerūt. No
bis aut̄ qui sacramētū religionis ac
cepimus. cum sit v̄ritas reuelata diui
nitus: oēs v̄riūsq̄ sectus sine v̄llo di
scrimine ad celeste pabulum conuo
camus. hec ille. Sed statiz increduli
nos aggrediūt obiciētes: q̄ sancti q̄
scripserūt confixere mēdaciter a deo
accepisse que tradunt. Op̄niciosa et
detestanda opinio: que refelli facile
potest. Si considerem⁹ q̄to amore
p̄phete et amici dei v̄ritatem cōplexi
sunt. Inquit Lactantius libro p̄mo
diui. insti. Volūtas fingendi ac mē
diendi eorū est qui opes appetunt: q̄
lucra desiderant: que res p̄cul a san
ctis viris fuit. Ipsi v̄o leuissima passi
sunt tormenta: dirosq̄ cruciatus pro
defensione v̄ritatis quam docebant
Unde h̄icrō. in ep̄stola ad p̄pāma

chium et Oceanum ait. An putam⁹
fratres: quia iocando predicent: ridē
do loquāt apostoli: x̄ps iudiciū infā
tiliter cōm̄net. Sed ioci nō sūt vbi
supplicia intercidūt. Si iocādo passi
sunt credant iocando locuti: 3 laias
ferra secat. Daniel leonibus deputat̄
Paulus truncat gladio: et Petrus
domini exemplo in cruce suspendit̄
et hoc totū vt nos a peccatis sua po
drina reuocarēt. Non est igit̄ f̄ctio
aut mendaciū: qd̄ de vita futura p̄
clamat: qd̄ de inferni penis p̄coni
zat: et qd̄ p̄dicat de ipsius dei perfe
ctionibus admirandis.

Q De p̄fundo sensu scripture s̄cte
quo omne hūanū ingeniū sepat̄.

Tertio apparet excellētia et s̄bli
mitas scripture s̄cte ex eius
p̄fūditate. In ipsa quidē nō solum
voces significant: h̄um etiam res p̄
voces significant. Ratio h̄z Thomā
prima parte. q. prima articulo. io. q̄a
auctor scripture est deus: in cuius po
testate est: q̄ non solum voces ad si
gnificandum accōmodet: s̄ etia3 res
ip̄as. Illa ergo prima significatio q̄
voces significant res: p̄inet ad p̄i
mum sensum: qui. s̄. est historic⁹ vel
litteralis. Illa autē significatio qua
res significant per voces: iterum res
alias significant: dicitur sensus sp̄i
tualis. hic autem trifariam diuidit̄.
Sicut enim dicit apostolus. Lex ve
tus figura est noue legis: et ip̄a noua
lex vt dicit Dionysius. li. de ecclesia
stica Terarchia est figura future gl̄ie
In noua etiam lege ea que in capite

gesta sūt: sūt signa eoz que nos agē
debem⁹. Scdm̃ g̃ q̃ ea que sūt vere
ris testamēti significant ea que sunt
noue legis: est sēsus allegoriz⁹. Alle
goria. n. idēz est qđ aliena ductio: ab
alle qđ est alienū: 7 goges ductio: h̃z
h̃o q̃ ea que in xpo facta: vel in his
que xpm̃ significant: sūt signa eozū q̃
nos agē debemus: est h̃mo tropolo
gicus. i. cōuersus ad mores: put h̃o
significat ea que sūt in eīna glia est
sēsus Anagogic⁹. Anagogia. i. sur
sum ductio: ab anas qđ est sursum 7
goges ductio. Est itaq; scripta sac⁹
in sēsu lrali plena 7 facilis. In sēsu
h̃o spūali oē deuincit 7 supat hūanū
ingeniū. Hinc Aug. li. 2. sup gen. ait
dī dāio: ē h̃ scripte auctoritas: qđ oīs
hūani ingenij pspicacitas: 7 idē in
eplā ad Tolusianū dicit. Tāta est. n.
christianay p̃fūditas lraz: q̃ in eis
quotidie p̃ficere: si eas solas ab ineū
te puericia vsq; ad decrepitā senēdu
tē: maximo ocio lūmo studio meliōe
ingenio conarer addiscē: n̄ q̃ in eis
que ad salutē sūt nēcessaria: tāta pue
niaē difficultate: s̄ cū fidez ibi quisq;
tenuerit: sine qua pie recteq; n̄ viuē
tā multa: tāq; multipliciū misterio: ū
vmbra culis opacata intelligēda p̃fi
ciētib⁹ restāt: vt ānolissimis acutissi
mis flagratissimisq; suauitati discēdi
cōtingat qđ eadē scripta a quodam
loco cōmemorat: cū cōsumauerit hō
tūc incipiet. Hec ille. 7 Hiero⁹. super
illo h̃bo psal. adipe frumēti faciat te
p̃tinguissim⁹ est h̃mo diuin⁹: qđcqd
vis ex h̃mōe diuino nascit. 7 Greg.
20. moralium. c. i. Dēz sapiētia atq; do
ctrinā sac⁹ scripta trāscēdit: que h̃a

p̃dicat ad celestē vitā inuitat a terre
nis desiderijs cor legētis reuocat di
dis obscuriorib⁹ sortes erercet: pu
lis hūili h̃mōe blādīf. Nec sic clausa
est vt pauesci debeat: nec sic p̃z vt vi
lescat: s̄ vsu fastidiū tollit: et tāto p̃i⁹
diligēf: quāto āpli⁹ meditat. quante
aut sit p̃fūdital. scripta sac⁹ apparz
ex tot libris h̃monib⁹ omelijs expōsi
tōib⁹q; pene innumeris. In q̃bus do
ctores tā greci qđ latini totis viribus
desudarūt: 7 omīssis alijs inspiciam⁹
quot q̃ta ve volumia edidit Orige
nes: 7 post illū Aug. de q̃b⁹ ita inq̃t
Isidorus. li. 6. ethi. Origenes oēs tā
grecos qđ latinos opū suoz magni
tudine supauit: deniq; Hierony. sex
millia libroz ei⁹ se legisse fatef. hoz
tū omniū studia vicit aug. q̃ tāta sci
psit vt dieb⁹ ac noctib⁹ nec legē qđq;
sufficiat libros illi⁹. Ulteri⁹ scripture
altitudinē cōphēdē valem⁹ si reuoce
mus ad mētē miracula q̃ h̃acitē p̃cla
māt de intēptatōne facta tpe p̃tolo
meib⁹ vt dicit Raban⁹. i. 4. li. de
origine rez fuit pitissim⁹ omniūz lit
teraz: discipulusq; Strabonis phi q̃
bibliothecā fecit: in q̃ h̃re voluit libros
legis Judeoz: q̃ ad sacra scripturaz
p̃tinēt: vt. n. edit Isidor⁹. li. 6. ethi. tē
porib⁹ ei⁹ alexādrīe. 70. millia libro
rū inuēta sūt. asserit at Eusebi⁹ in hi
storia ecclīastica q̃ Theop̃p⁹ histo
ric⁹ tētauit scripturā sacra de hebreo
in grecū trāsserre: 7 dei iudicio p̃zo
dies in amētiā ē h̃sus. Theodotus
ēt ob eadē cām cecatus est. Verum
penitentes sanati sunt: ob qđ misit
Ptolomeus pro interpretibus ad
Ibeleazarum pontificem Judeoz

Et de h' sic loq' Aug. li. i8. de ci. dei
.c. 43. post Alexandri macedonis qui
etiā magn' cōgminat' ē: mirificen
tissimā minimeq; diuturnā potētiā
qua Asiā vniuersā: imo pene totū or
bem ptim vi 7 armis: ptim terrore
sbeberat. qñ inf ceta oīetis regna ē
Iudeaz ingressus obtinuit: eo mor
tuo milites illi' cū regnū illd āplissi
mū nō solū possessuri: sū etiā bellis
oia vastaturi dimissit: Ptolomeos
reges h're cepit Egypt': hoz p'mus
Lagi fili' mltos ex Judea captiuos
trāstulit in Egyptuz. Ihuic succedēs
ali' Ptolome': q est appellat' PPhi
ladelph' oēs quos ille captiuos ad
duxerat liberos redire pmisit. In sup
7 dona regia in tēplū dñi misit: peti
ūtq; ab Eleazaro tūc pōtifice dñi
sibi scripturas q's pfecto audierat fa
ma p'dicāte diuinas: Ideo illas h're
cupiebat in bibliotheca quā nobilissi
mā fecerat. Has cū idē pōtifer cidez
misisset hebreas: post et ille intēptes
postulauit: 7 dati sūt ei. 72. de singu
lis duodecim tribub' hōies vtriūq;
lingue doctissimi: grece. scz. 7 hebre
e quoz inf'ptatio vt septuaginta voce
tur optinuit cōsuetudo. Tradit sane
tā stupēdū planeq; diuinū in eozum
s'bis fuisse cōfēū: vt cū ad hoc opus
separim singuli sederēt: ita. n. placuit
Ptolomeo eoz fidē explorare: nec
in vno s'bo qd tātūdez significaret:
nec in s'boz ordine alē ab altero di
screparz. Sed qd oēs scripserāt vnū
erat: qñ reuera spūs vn' erat in om
nib'. hec Aug. Ad plen' tñ intelli
gēda illi' s'ba sciēdū qd vt Iustin'
refert post mortē Alexandri factus est

p'mus Rex Egypti Ptolomeus qui
regnauit annis. 40. taz clare vt oēs
regnātes ab eo postea dicerēt Pto
lomei: hic fm Siccardū suo libro de
tēporib' in die sabbati ascendit ihie
rusalē simulans velle sacrificare deo
sciens Iudeos tali die abstinere ab
armis. Itaq; cepit ihierusalem. Suc
cessor s'bo eius fuit Philadelphus q
regnauit annis. 28. 7 fuit studiosissi
mus. 7 hoc dicit Aug. q ostrui fecit
copiosissimā bibliotheca. Notanduz
insuper fm Isidoz. li. 6. ethimo. q
bibliotheca dicit a biblio grece: qd
est libroruz: 7 theca repositio. Biblio
thecaz aut veteris testamēti Esdras
scriba post incensam legē a chaldeis
dum Iudei regressi fuissent in die
rusalem: diuino affatus spiritu repa
uit cūdaq; legis ac pphetarum volu
mina: que fuerūt a gētib' corrupta
correxerit. Apud grecos bibliotheca p
mus instruxit Pdisistratus tyrānus
Atheniēsum: quā deinceps ab athe
nienlib' audam Xerxes incēsis athe
nis euerit in Persas. Logoq; post
tēpoze Scelouch' illichanor rursus
in greciā retulit. De hic magn' Ale
xāder 7 successores eoz instruendis
omniū libroz copiis animū intēdē:
maxie Ptolome' Philadelph'. Ro
me p'm' libroz copiā aduerit Emili'
Paulus Persē rege macedonū de
uicto. deinde Lucull' e pōtica preda
Post s' Cesar dedit Marco varroni
negociū maxime bibliotece cōstru
ende. de his satis. Ad scripturaz san
ctam iā sermo h'tēd' est: que pfuīdi
tate sua tot p'tissimoz viroz: vt di
ctum est exercitauit ingenia.

De utilitate legēdi: aut audiēdi
scripturam sacram.

Quarto cogscē poterim⁹ excel
lētia ⁊ sblimitatē scripse sādē:
ex ei⁹ utilitate: pdest qdē et nō parū
illā deuote legētib⁹ ac audiētib⁹. vñ
⁊ Paul⁹. ⁊. thī. ⁊. c. vicit. Dis scripse a
diuinit⁹ ispirata utilis ē ad docēdū
ad arguēdū: ad corrigēdū: ad erudiē
dū in iusticia: vt pscd⁹ sit hō dei: ad
omne op⁹ bonū instrud⁹: h⁹ peccato
rib⁹ p pñiaz salutis fiducia pstat: hec
iustos pleuerare suadet in via dñi: h⁹
vitia detestat: ⁊ tutesq⁹ extollit: hec
sūmū bonū desiderādū pdicat: h⁹ in
fernū fugiēdū hortat: h⁹ dei mādāta
suāda monet: hec blādiū humilibus
cominat impenitētib⁹: ⁊ recte viuen
tib⁹: aut post peccata ad deū redeun
tib⁹ vitā pollicet eēnā: hāc q⁹ valent
legāt delectabili: q⁹ xō legē nō pñt:
negocijs familiarib⁹ impediti audiāt
illā bñdicētes pñpue pdicatores: qb⁹
cura puigil esse vñ scripse ipas pñ
cipalit⁹ pdicare. Venite g⁹ o ppli ⁊ au
dite disciplinā sacraz sraz: qā vt dñ
38. vi. decretoz. c. Sicut. Sicut stel
las celi n̄ extinguit nox ita mētes fi
deliū inherētes firmamēto sādē scri
pture nō obscurat mūdāna iniquitas.
Didū sit de sblimitate sacre scripse:
q⁹ fons ē irriguus refocillās ⁊ faciās
omnē animā iusticiā ⁊ itatē siciētē

De multiplici euāgelio: ⁊ qualiter
scripta tota nos excitat vt timeam⁹
deum. Cap. 2.

Existimo rē grā facē: si in hoc
secūdo misterio aperuero euā
gelij varietatez: ex eo q⁹ quasi pplex⁹
est multoz anim⁹: q⁹ intelligē ābiūt

quid in vbis Ioh⁹is noie euangelij
eini importet. Sūt ⁊ adhuc pleriq⁹
pdicatoib⁹ insultātes: dñ euāgeliciū
textū pdicare obmittunt: quasi trans
gressores existāt pcepti dñici. Marcī
vltio. c. vbi dicit. Eūtes in mūdum
vninersū: pdicare euāgelij omni cre
ature. Quare ad huiusmōi pplexita
tē amouēdaz: in hac pte de multipli
citate euāgelij erit disceptādū: vt sic
vniuscuiusq⁹ anim⁹ qescat in cogni
tōe euāgelice vritatis: neq⁹ de cetero
pdicatoib⁹ deēbat: q⁹ vt didū ē euā
gelicā sram nō sēp sequūt. Quadru
plex ē euāgelijū distinguem⁹.

Primū est euāgelijū approbatū.

2° euāgelijū dubitatū.

3° euāgelijū reuelatū.

4° euāgelijū interpretatū.

De euāgelio qd scripserūt qtuor
euangeliste.

Primū ē euāgelijū approbatū
illd. s. qd scripserūt qtuor euan
geliste. vt. n. h⁹ ex vñtis hiero. in p
logo: in Math. ⁊ Ildori. 6. li. ethi.
Prim⁹ q⁹ scripsit euāgelijū fuit. Ma
the⁹. āno. s. xpī. 42. nā volēs ex iudea
recedē: que sic dida ē ex tribu Iuda:
postq⁹ inēuerūt terrā pmissicis. In ā
ātea dicebat terra Chanaā: eo q⁹ p⁹
diluvijū habitauerūt ibi filij Chā. scri
psit g⁹ euāgelijū lris hebraicis: vt sic re
manēt apud iudeos credētes memo
ria eoz q⁹ docuerat: vbi apparet q⁹ta
sit vis litterarum. Ideo dicit Ildo
rus. libro pmo ethi. Usus litteraruz
reptus est ppter memoriam rerum.
Inaz ne obluione fugiāt: litteris alli
gant. In tanta enim rez varietate
nec disci audiēdo poterāt omnia nec

memoria retinē. Et addit ipse Isidorus. Quod si sunt indices rerum: signa verborum: quibus tanta vis est: ut dicta nobis absentium sine voce loquantur. Hebreorum scribas Moyses. Syrorum et Chaldeorum Habraam rector. Ideo cum scribis numero et sono concordat: solis caracteribus describat Egyptiorum scribas Isis regina Inachi filia a Grecia veniens in egyptum repperit: et egyptiis tradidit: grecorum scribas versus primi senices inuenerunt de quibus ait Lucanus. Senices primi famelici credulitatis: Naturam rudibus voce signare figuris. Eadem Aggenoris filii grecas scribas ex senice. Attulit in greciam. Isoniades troiano bello tres adiecit: post quem Simonides milites tres alias addidit: latinas scribas Carmetis nimpha prima italica edidit: carmetis autem dicta: quia carminibus sua canebat: Hec proprie vocata Nicostata: Tartarus vero versus ut Isidorus dicit. G. li. ethi. In memphi egypti ciuitate inuenit. et ante. n. scribebant vel in tabulis marmoreis et latericiis Apud gentiles vero Isidoro Dares: de Grecis et Troianis historia edidit: quam in folijs palmarum ab eo scriptam esse ferunt. Redundum iam est ad efficaciam scribarum sine quibus multa et quod necessaria oblitterata essent. Quapropter Iohannes solobriensis in plogo polycratonis ait Exempla maiorum que sunt incitamenta et fometa virtutis: nullum omnino erigeret: aut suaret: nisi pia sollicitudo scriptorum et triumphatrix inertie diligentia eadem aliquid ad posterum transmississet. et iteque idem. Quis alexandros sciret: aut Cæsares: quos stoicos aut pipareticos miraret: nisi eos insigniret monimentum

ta scriptorum: quos apostolorum aut prophetarum exemplaria imitaret vestigia: nisi eos posteritati diuine lre consecrasset hec ibi. (Mat. 23) ut dicit Isidorus. de lyra interpretatur dicitur: quia inter euangelistas primo dicitur est a deo ab scribendo euangelium.

Secundus scripsit euangelium Marcus anno sequenti: cloquo greco secundum Isidorum in italia secutus petrum et discipulum.

Tertius Lucas greci finis eruditissimus fuit Isidorus et hieronymus in greciam in Achaye prius scripsit euangelium secundum Theophilum episcopum. Quartus et ultimus Iohannes hanc scripsit euangelium in Asia: qui fuit in scribendo ultimus: ut inquit hieronymus in plogo in iohannis: ex eo quod erat et iuuenis: quare ut huiusmodi se ingerere noluit quouique ab episcopis alie rogaret. et ab hereticis excitaret. **S**ed hic tria dubia sunt aperta. **P**rius: quare non unus scripsit euangelium. **Q**uod quare christus beatus dicitur non scripsit quicquam posteris relegendum.

Tertium vtrum predicatio veteris testamenti repugnet predicatio euangelij. **A**d primum respondet quidam glossa: quod euangeliste sunt testes domini: et hoc non propter indigentiam claritatis diuine: sed infirmitati humane: quod si primi et certi credit pluribus quibus unus in ore. n. duorum vel trium testium stat omne verbum ut dicitur (Mat. 18. c. 7. z. q. 4. c. i. 7. z. ad cor. 12. c. 7. Deuto. 19. c. 7. 48. di. c.)

Quoniam. 7. ii. q. 3. c. precipue. et ex de testi. c. Licet. et ex de testi. c. Relatum. et ideo disposuit diuina sapientia: ut plures essent euangeliste: quod si omnino diuersa dicerent: si de non firmeret. ad hoc. n. ut testimonium sit solidum: necesse est testes concordare. Si vero omnino idem dicerent: iam totum unum esset: et superfluum: ut quod certum esset testimonium: et nihil contineret

superfluum: disposuit spiritus sanctus: ut aliqua singulariter narraret aliquid ceteris: nulla vero discordia. Ideo dicit Aug. de consensu euangelistarum quod non omnes euangeliste idem dixerunt. Sed ubi concurrerunt in idem narrandum non discordant. **A**d secundum dubium respondere possumus ex dictis sancti Thome. iij. pre. q. 42. quod Christus benedixit non scripsit: quia non fuisset conveniens dignitati sue ita scribere sicut expediebat communi utilitati eorum quibus doctrina sua erat tradenda. Si vero scripsisset secundum altitudinem dignitatis sue: nullus fuisset capax misteriorum et sic scriptura illa fuisset frustra. **A**d tertium dubium: iam immodicum est propter nonnullos: qui palatum infectum habentes me mordent: quia in hoc opere historias veteris testamenti predicandas conscripsi. Uideat forte ipsis vetus testamentum abiciendum. Sed caveant ne Severiani sint: de quibus dicit Isidorus. 8. li. ethimologiarum. quod fuerunt quedam heretici: sic nominati a Seneca heresiarcha: non recipientes vetus testamentum et resurrectionem. Dicimus ergo quod quicumque predicat ea que continentur in euangelio: predicat euangelium. Sed qui predicat veteris testamentum predicat ea que continentur in euangelio. ergo predicat euangelium. Nathanael namque primo. c. genealogiarum Christi explicat: nominans presbiteres et reges veteris testamenti. Et in. 2. c. inducit auctoritatem Isaie. 7. c. Ecce homo accipiet. Et in eo. c. allegat dictum Michae. 5. c. Et tu Bethleem zebulon. Et eo. c. dictum Isaie. Ex Egyptu vocavi filium meum. Et. 2. c. dictum Isaie. 40. c. Uxor claustrantis in deserto: dirigite viam domino.

Et. 4. c. dictum Deuteronomij. 6. c. Non temptabis dominum deum tuum. Et. 12. c. exemplum Ione: qui fuit in ventre ceti. Et. 15. c. textum Isaie. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Et. 17. c. Apparitio ex promissis. Moyse: et Helie. Et. 19. ca. Christus docet precepta decalogi que ponuntur Exo. 20. c. et. 22. c. allegat auctoritatem David. Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis. Et. 26. c. auctoritas zacharie. prophetice. Scriptum est precutiam pastorem zebulon. Et. Luca. 2. c. dicitur. Impleti sunt dies purgationis Marie secundum legem Moyse. eo dem. c. circumcissus est puer. et. 16. c. Dixit Christus verba habraei: habent Moysem et prophetas audiat illos. et ultimo capitulo oportet impleri omnia que scripta sunt in lege. Moyse et prophetis et psalmis de me: utique hec et similia ex veteri testamento sumpta in euangelis continentur: quare quia ea que sunt veteris legis ad Christum ordinata predicant: euangelium utique non obmittit.

De euangelis apocryphis: quibus non adhibetur plena fides.

Secundum est euangelium dubitatum ut Isidorus Jacobi et aliorum que inter apocrypha computantur. 15. di. c. Sancta romana ecclesia habet Isidorus li. 6. ethi. Apocrypha dicta. i. secreta que in dubium veniunt: in his apocryphis et si inveniatur aliqua veritas: tamen propter multa falsa: nulla est eis canonica auctoritas que recte a prudentibus iudicatur non esse credenda: quibus ascribuntur ista multa et sub nominibus prophetarum et recentiora sub nominibus apostolorum ab hereticis proferuntur: que omnia sub

nomine apocriphorum auctoritate canonica diligentem examinationem remota sunt. hec. Ipsi.

De euangelio beati Pauli apostoli. Tertium est euangelium reuelatum: de quo Apostolus ad Galathas primo. Notum vobis facio euangelium: quod euangelizatum est a me: quia non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud: neque didici: sed per reuelationem iesu christi.

De euangelio large sumpto quod est tota scriptura sancta.

Quartum est euangelium interpretatum. Tota si quidem scriptura sacra large euangelium dici potest secundum Ipsi. euangelium interpretatur bona annuntiatio. Breue eubonum: angelum annuntiatio dicitur, hoc est illud euangelium eternum scriptura. scilicet sacra: bene annuncians nobis eternam vitam dei: nobis temporaliter reuelatam. Ideo dicit Hieronymus prima. quod. i. c. Marcion. Marcion et Basilides: et ceteri hereticorum secte non habent dei euangelium: quia non habent spiritum sanctum: sine quo humanum fit euangelium quod docetur. Nec patemus in libris scripturarum esse euangelium sed in sensu: non in superficie: sed in radice non in sermonum folijs: sed in medulla rationis. hec ille. Que verba contra illos dicta sunt qui litteram tantum quatuor euangeliorum nomine euangelij volunt intelligi. In nos vero omnem scripturam dei ultra quatuor euangelia ut praediximus euangelium appellamus. hec ergo est: que bene omnibus annunciat ut deum timeant. Excitent iam omnes populi: omnes gentes: omnes vtriusque sexus: et audiant quid vndique scripta

canit: certe a principio usque ad finem. Time deum. Time deum. Time deum. hoc dicit in Leuitico. c. 25. Unusquisque timeat deum suum. Et de hoc scribit Deuteronomij. 4. c. dixit deus ad Moysen. Congrega ad me populum ut audiat sermones meos et discat timere me omni tempore. et Deuteronomij. 6. c. Dominum deum tuum timebis: et ipsi fues. et Josue 22. c. Time deum: et seruite ei corde perfecte. Et primi Regum. 12. capitulo. Time deum: et seruite ei in veritate: et psalmo. 2. Seruite domino in timore. Et psal. 22. Time deum omnes sancti eius. Et psal. cxi. Beatus vir qui timet dominum. Et Iob. 8. Multa bona habebimus si timuerimus deum. et Iudith 16. Qui timent te: magni erunt apud te per omnia. Et ecclesiastici primo. Timenti deus: bene erit in extremis in die defunctorum sue benedictio. Et. 2. c. Fili accedens ad fructum dei: sta in iusticia: et in timore. Et. 10. cap. Gloria divitum honoratorum et pauperum timor dei est. Et. 19. c. Da locum timori altissimi: quia omnis sapientia timor domini. Et. 23. nihil melius quam timor domini. Et. 25. Beatus vir cui datus est habere timorem domini. Et puerborum. 3. c. Time deum: et recede a malo. et. 14. c. Timor domini fons vite: ut declinet a ruina mortis. et. 22. c. Esto in timore domini tota die: quia habebis spem in nouissimo. Et eccl. 8. c. Ego cognovi: et erit bonum timentibus deum. et Malachie. i. c. Si ego dominus ubi timor meus. Et Miche. 6. c. Quare non ambulatis in timore domini. Et Miche. 6. ca. Salus est timetibus nomen tuum. Et 2.

corint. 5. c. Scietes timorē dñi hōib?
suademus. Et Luce. 2. c. Et misicor
dia eius a progenie in pgenies timē
tibus eum: hec est tonans illa vox
omnis diuine scripture: de qua Jo.
dicit qd omnib? populis alte sonāda
est. Timere deum: qui quare timēd?
sit in sequētibz ostēdemus.

Quod rationale est timere deum.

Capitulū tertium.

Sunt plurimi qd de timore dei
audientes loqui: nō solum nō
formidant 7 pauēt: qm̄ in derisū
habent que dicūt. Aliunt enīz elemē
tem esse deū: 7 natura misericordē
a quo nullū malum puenire potest
7 vt docet Aristo. 2. rhetorice. Illa
timemus ex quib? nobis mala pue
niunt. Sed nō aduertūt theologoz
sentētiā: 7 p̄cipue sancti Tho. secūda
secūde. q. 19. Qd maluz pene 7 si sit
malum fm̄ qd: in q̄tum. s. ledit eos
qbus infert: hūtamē est bonū sim
pliciter in quātum puenit ex ordine
diuine iusticie. Ea p̄p̄ vt intelligāt
cēs quare timēdus deus est: a quo
pueniunt mala pene. In hoc caplo
de rōe diuini timoris erimus tracta
turi. Quia Iohes subdit: qm̄ venit
hora iudicij eius. Sūt. n. quatuor in
deo iudice: 7 peccatoz vltore: p̄pter
que merito timeri debet.

Primū est noticia.

Secundū displicentia.

Tertium potentia.

Quartum iusticia.

Quod deus bñdictus cōscit oia pec
cata tā secreta q̄ publica. Prima rō.

Primū qd est in deo q̄re timēi
diz est noticia. Ipse ytiqz omnia

nostra mala: non solum publica et
manifesta: sed etiam occulta 7 in cor
de latentia noscit: scrutatqz intima
omnia: 7 penetralia cordiū p̄bas hec
vitas auctoritatib? omnis scripture
diuine 7 humane. Ait ḡ Job. 42. c.
Scio dñe quia omnia potes: 7 nulla
te latet cogitatio. 7 Sapiēs puerbi.
5. Respiciat dñs vias hōis: et omnes
gressus illius considerat. Et eccl. 7.
Nonne iustifices ante deum: quia
agnitor cordis ipse est. 7. 15. c. Nō vi
cas a deo abscondā: 7 quis mei me
morabit omne cor intelligit a deo.
Et. 29. c. Non est quicqz abscondituz
ab oculis eius. Et psal. 92. Dñs scit
cogitatōes hominū. Et t. i. Regū. 15.
Homo videt ea que patēt: deus aut
intuet cor. Et p̄mo paralipomenon
1. penul. Omnia corda scrutat dñs
7 vniuersas mētū cogitatōes intelli
git. Et Danielis. 12. c. Deus eterne
qd absconditoz omniū es cognitor: et
qui nosti omnia āteqz fiant: 7 paul?
ad hebreos. 4. c. Omnia sunt nuda
7 apta oculis eius. et Jo. i. canonica
3. c. Maior est deus corde nostro: et
nouit omnia: 7 in decretis. vi. 22. c.
Erubescant. Secretoz cognitor et
index est deus: 7. 2. q. i. c. De? omni
potēs. 7. 2. q. 5. c. Cōsulisti. De? so
lus nouit corda filioz hominum: 7
idez facit qd scribit. ii. q. i. c. Sacer
dotibus. 7. 22. q. i. c. Nō nobis. 7. 18.
. q. 2. c. Perniciolam. 7. 22. q. 5. c.
p̄dest. 7. 24. q. i. c. Cdi. 7. 26. q. 5.
. c. Nec mirum. 7. 26. q. 6. c. Agno
uim? 7. 22. q. i. c. Apud: 7 de pe. vi. i.
c. Quem penitet. 7 et de offi. de le. c.
Nouit. 7 de Symonia. c. Tuā nos.

Et Hieronymus ad Demetriadem virginem. Omnium opus et cogitationum tuarum speculatorem tuum crede deum. et Virtus pythagorice in sententijs. Cogitatio hominis deus non latet et ideo cogitatio tua pura sit ab omni malo. Et Seneca ad Lucillum. Quid potest aliquid ab homine esse secretum nihil deo clausum est. Ipse cogitationibus nostris interuenit: sic interuenit dico ut nunquam aliam inde discedat. et Quidam in. 2. methamorphoseos. Aspicunt oculis superi mortalia iustus. Sed contra ista obicit multipliciter. Primo quia deus non cognoscit: aut intelligit aliquid a se: quod non cognoscat nostra peccata: ut enim dicit Aristoteles. 2. metha. Intelligibile est perfectio intellectus. Si igitur deus intelligeret aliud a se intellectus eius perficeretur ab alio: et sic aliquid esset nobilius ipso: quod est falsum. Secundo arguitur secundum Anselmum. Omne quod est melius circa deum est ponendum: si quidam melius est nescire quam scire: sicut dicit Augustinus in Eucheridion. et necesse est ponere quod deus illa non sciat: sed illa sunt peccata: quod deus nescit nostra peccata. Tercio sicut deus est omnium sciens: ita deus est omnipotens: sed deus non potest mala. ergo neque scit mala. Quarto arguitur quia Abacuch primo dicit. Nudi sunt oculi tui domine: ne videant malum. Ad primum respondet Bonaventura in primo. di. 29. quod cognoscere aliud a se est dupliciter: aut per aliud a se cognoscere: aut per se: quando cognoscens cognoscit aliud: et per aliud: tunc ipsum est quod perfectionem habet aliunde: et tunc eius intellectus est in potentia: et recipit aliunde per perfectionem: et ideo additionem et transmuta-

tationem: et hoc omnino est impossibile circa deum: quia ut inquit Commentator super. 12. metaphysici. Intelligere dei est sua substantia: per quod sua substantia est sua actio: per etiam: quod est actus purus et simplex. Et ibidem commentator dicit quod intellectus in deo intellectio et intellectum idem sunt: deus igitur illa que sunt extra se: non per ille: sed per suam essentiam intelligit: quia illa suum intellectum non proprie perficere mouet ac in seipsis terminare: et ideo intellectus diuinus cognoscendo vilia non vilescit. Propterea dicit Dionysius. li. de. di. no. Materialia deus cognoscit immaterialiter: diuisibilia indiuisibiliter et multa vniute. Ratio quod deus immaterialis est et simplex: et vniuersalis qualis est ipse: talis est eius cognitio. Ex quibus omnibus sequitur secundum thomam. 1. 2. q. 14. articulo. 5. in responsione ad 2. argumentum quod nihil est perfectio diuini intellectus: nisi ipsa essentia dei. Ad 2. obiectum respondet Bonaventura. quod aliquid dicitur melius dupliciter scilicet simpliciter et secundum statum. Dico igitur quod scire omnia simpliciter melius est et nobilius: sed homini corrupto qui accipit occasionem peccandi ex cognitione: melius est quedam nescire: ideo non sequitur quod sit deo attribuendum. Ad 3. dicit Bonaventura. quod non est simile de potentia et scientia quod reductio manens reductio est ratio cognoscendi malum: si reductio non est causa mali nisi declinando a reductio in deficiendo: ideo scire mala est de perfectione scientie: sed posse mala non est de perfectione potentie. Ad 4. dicit Bonaventura. quod in deo est duplex cognitio: una approbationis: alia simplicis noticie. Cognitio approbationis notat complacitiam voluntatis: et hac non co-

b

cognoscit de⁹ omnia: et sic nec mala
nec malos: sed tantū bona et bonos:
et sic dicunt auctoritates. Est alia co-
gnitio simplicis noticie: et hoc quia huius
ratione cognoscendi a veritate: que est lux
sua: cui nihil potest occultari: nec
etiam tenebre obscurabatur ab ipso. ideo
cognoscit omnia magna et parva bona
et mala.

Quod peccata displicent deo: contra
illos qui dicunt quod deus de peccatis
nostri non curat.

Secundū quod est in deo: quare ti-
meri debet displicentia: displicent
sibi peccata: propter que peccatores
abominatur et odit. Unde David in
psal. Odisti omnes obsequantes vanitates
et ecel. 5. Altissim⁹ odio habet peccato-
res. et sapiencie. 14. Similes sunt odio
deo impius et impietas eius. et Aug.
li. de peni. et de peni. di. 2. ca^o. Sunt
plures. Scio omnium inimicum omni cri-
minoso. Et idem. li. 12. de ci. dei. c. 2.
Dicunt in scripturis inimicum dei omnes:
qui non natura: sed vitis eius adversatur
imperio. Cur deus odit diabolum:
nisi propter peccatum: utique nec Petrus
diligere si criminis esset. In tamen
namque peccatum est ei exolum: quod filium
suum crucifigi voluit: ut cum illo peccatum
crucifigeretur. Inquit Aug. super epistolam
ad Colossenses. Innocens occidit: pec-
catum crucifigit. Animaduerte o pec-
catrici anima: et considera dei filium in
cruce pedet: luvoribus et plagis plenum
et pie ipsum interroga. O delicatissi-
me iuuenis. O fili dei altissimi: Cur
ista pateris: cur tanto dolore decuteris
et respondebit tibi patris. Iste omnia
patior: ut patri meo pro peccato humani

generis satisfaciatur. Hoc est quod Isaias di-
xit. 53. c. Uulneratur est propter iniqui-
tates nostras: et attritus est propter scel-
lera nostra: disciplina pacis nostre super
eum: cuius luvore sanati sumus. Et
Petrus. i. epistola. c. 2. Peccata nostra
ipse protulit in corpore suo super lignum
ut peccatis mortui iusticie vivamus
cuius luvore sanati sumus. Quātum
timeret subditus Regis: cum certitudi-
nali sciret in eius fore odio ac displi-
centia: semper pauidus esset: ac nimio
terrore correptus tacitus cogitare. Quod
quid contra me rex erit facturus: Iheu-
me displicui sibi: odium in me iecit suum
Quanto magis tu infelix anima timere
debes: dum mente recogitas: quod Regem
regum offendisti. Expauisce: et corre-
misce: quia iniustitias tuas si te non cor-
rexeris puniet.

Quod potentia dei nulli resistere potest
Tertia ratio.

Tertium quod est in deo: quare time-
dus est. Potentia dicitur. Durum
in quadagesimali de penitentia: in
sermone de omnipotentia dei: qualiter
ipsi domino celorum nulla creatura angelica
vel humana resistere potest: apparebit
etiam hoc in sequentibus cum in preclari
de iudiciis eius verba faciemus.

Quod iusticia est in deo: qua etiam in
pena sepe numero punit malos.

Quartum quod est in deo: quare ti-
mere omnes illum tenet est ius-
ticia: de qua insuper videtur est diffuse
in sermonibus de iusticia dei in quadra-
gesimali de penitentia: nunc vero id scire suffi-
ciat: quod licet in generali iudicio: omnia
sint mala puniendae: tamen frequentius
multa in hoc seculo puniuntur ut ostendatur:

q̄ deus iustus iuder cōcidit ceruices
peccatorū. Incesse est q̄ vt peccatori
bus duris dicamus id p̄. Insi uersi
fueritis gladium suū vibrabit: arcus
tetendit: et parauit illum: quia venit
hora iudicii eius. A quo nos miseri
corditer liberet: qui est benedictus in
secula seculorū. Amen.

Sermo secundus de diuinis iudi
ciis et flagellis: que a stultis peccato
ribus nō timent.

DUriora saris hūana cor
da p̄sepe vidēt esse: que
nullo dei timore terrēt:
neq; peccata deponē stu
dent: infixa manent in secibus suis:
et deum celi illis cominātem dēnāt
Idcirco ad excitādas animas inher
tes: Ut ausu temerario deposito ti
meant deum. In p̄nti sermone de ti
more dei in ḡnali dicemus: videbi
musq; de illo tria mīsteria p̄ncipalia

Primū dicit vilipensionis.

Secūdum cognitionis.

Tertium euitatōis.

Qualit̄ homines nō timent imo
contēnūt iudicia dei. **Cap. i.**

Malis est multorū conditio vt
dei iudicia sp̄nāt atq; deride
ant: qd̄ q̄dem rōne quadruplici facē
cognoscunt.

Prima dicit̄ incredulitatis.

Secunda longanimitatis.

Tertia apparentis bonitatis.

Quarta mūdane p̄speritatis.

Multi non credunt que dicūt
de iudicijs dei.

Primo nō timent dei iudicia

p̄pter incredulitatē: q̄a cūz narrātur
aut legunt: nolunt execrati peccato
res fidem prestare didis: quia male
libenter quis acceptat qd̄ nollit: imo
contrariuz s̄m illud Senece in p̄ma
tragedia: qd̄ nimis miseri volūt hoc
facile credunt. Sic cūenit tempore
diluuij: de quo paulo inferius tracta
bimus. In q̄q; voluit gens illa p̄tura
Noe archam fabricanti dare fidem
Sic accidit Baltasar Regi Babilo
nis: de quo dicit Inico. de lyra super
.5. c. Danielis. q̄ cum publice dicē
regnum eius debere p̄sistere vsq; ad
finem captiuitatis Iudeorū: de qua
p̄dixerat Iheremias. Ihere. 29. c. 1. q̄
.70. annis erat duratura deridebat
omnes. Et cum sibi dicere q̄ exerci
tus Darij et Eri validissimus venie
bat contra eum: negligebat p̄uisionē
contra mētez: dum hō obfessa esset
Babilon fecit grande cōuiuiū et cele
berrimū optimatib; suis: et in contē
ptum bibebat in vasis tēpli q̄ aspor
tauerat Nabuchodonosor. Et sic va
cans epulis vidit manum scribentē
in pariete. Hanc. Euthel. Phares.
Aduocato autem Daniele interpre
tatus est visionē dicens. Hanc. nu
merauit deus regnum tuuz: et cōple
uit illud. Euthel. Appēsus es in state
ra: et inuētus es minus hīs. Phares
diuisum est regnum tuum: et datum
Medis et p̄ersis. Cū hoc audisset I
z honorasset Danielē: tamē stabat in
p̄tinacia sensus sui: quare eadē nocte
Babilon capta fuit: et baltasar inter
fectus ac iugulatus. De ista euerfōe
Babilonis dicit Iherosius li. 2. Ba
bilon eo tēpore a Ciro rege p̄uerfa:

bz

quo p̄mū Roma tarānīoz dñatōe
liberata est. Si quidē s̄b vna eadēq;
conueniētia tempoz illa cecidit: ista
surrexit: ⁊ quasi moriens dimisit he-
reditatem.

Quod deus lōganīm⁹ est ⁊ patiens
tamē ad longū iudicat impenitētes

Secūdo nō timēnt deī iudicia
ppter deī patiētiā ⁊ lōganimi-
tate. Aiunt nāq; peccatores ceci. Tā
diu sustinuit nos de⁹: ⁊ nūc nec aliē
faciet. De his Aug. li. 4. de doctrina
xp̄iana sic loquit. Plerosq; incredu-
los miseratōis deī patiētiā lōga pec-
care facit intrepidus: q̄a deū nō ar-
bitrāt suoz peccatoz vltorez: vñtū
librāda sunt illa vba Valerij. Lēto
eteniz gradu ad sui vindictā diuina
pcedit ira: tarditatēq; supplicij seueri-
tate compēsat. Et hiero. in cōmēto
sup Iheremiā inquit. Quāto maior
ē numer⁹ tēpoz: quib⁹ obliuiscimur
deuz: tāto maior est pena peccati: qd
nec longitudine seculorum potuerit
edomari.

Quod multa bona opera fiunt: s; nō
ppter deum.

Tertio nō timēnt iudicia deī:
ppter apparētē bonitatē: sūt
qñq; aliqua bona simulata: nō ppter
deum: sed ad cōplacētiā hominum.
Vadūt ad missas vsurarij: libros in
manib⁹ deferētes Sodomite: forni-
catores ⁊ alij similes frequētāt diuina
nō vt honorēt deuz: sed vt boni viri
esse videant. Quādoq; autē suasu p̄-
dicatoz: ⁊ inspirāte deo per donuz
gratie gratis date: ad talia pagēda
ducūt: tamē grādia peccata nō relin-
quūt ⁊ p̄suadēt sibi: ex quo operant

aliqđ bonuz: timēdū eis nō esse qđ
ego dico q si deus aliqđ diu retardet
sentētiā: ppter huiusmōi bona: vñtū
nisi seq̄t vba ⁊ realis emēdatio: tādē
ad sua iudicia se penumero manum
extendit.

Quod multi cōfidūt in p̄spitate: ⁊ tñ
ex inspatō sepe flagellāt a deo.

Quarto nō timēt iudicia deī:
ppter mūdā p̄spitatē: in q̄ qdē
velut ebrij tam facti putāt se ēē deos
in diuitijs in robore corporis in gl̄ia
seculi licē ipsi arbitrāt facē quicqd
velint. In quib⁹ vt dicit Seneca in
tragedijs p̄spez ac felix scel⁹: virtus
vocat: cōfidūt in vanitate sua: et de
sua v̄tute ac tēporalib⁹ bōis p̄sumūt
⁊ gloriāt. Cōtra quos dicit Seneca
in tragedijs. Nemo cōfidat nimium
secūdis. Et idem ad Lucilluz. Noli
huic trāq̄lilitati p̄sidē: mōmēto mare
euerit eodē die: vbi luserūt navigia
sorbent. Ihinc Iheremias. 47. c. Si
uitati affluētī p̄sp̄erate ⁊ nō timēti
deum ait. Audi hec delicata ⁊ habi-
tās cōfident que dicis in corde tuo.
ego sum nō sedēbo vidua: ⁊ i grabo
sterilitatē: venient tibi hec duo sbito
in die vna. O quot ciuitatib⁹ ex im-
prouiso supuenit ira deī. Et vt om̄e
tamus reliqua inspiciam⁹ qđ factuz
est p̄ inopinatos terremot⁹. Accepi
omnia que sequūt ex qdā Cronica
Ricobaldi ferrariensis regnāte Li-
grane in Siria terremotu facto: p̄ie
hominū. 70. millia: vrbes alique s̄b
uerse. āno. 5. Tiberij tredecim vrbes
in Asia cecidē terremotu cōcūse: im-
p̄ate Nerone: tres in Asia vrbes ter-
remotu corruē. āno. 8. vespasiani. 7.

vrbes terremotu cecidē āno.8°. tra
iani in Nicea ⁊ Nicomedia corruerūt.
āno ciuile. i. 6°. Antiochia pene to
ta corruit terremotu: impante Dyo
clitiano terremotu facto apud Tirū
⁊ Sydonem multa millia hominū
periere. Tēpore Conſtānini ſecundi
terremot⁹: in oriēte plurimas vrbes
ſolo ſtrauit. Nō omnia ⁊ ſingula ex
plicari poſſunt in q̄bus apparz q̄ ter
ribilis ⁊ formidanda eſt dextra dei
omnipotētis: que in momēto cōfun
dit omnē ſupbiā hominū ideo ſemp
timēdus eſt.

Quibus ſignis debem⁹ ſimiliter
extimare q̄ iudicia dei ſūt p̄p̄inqua

Cap. ſecūdū.

Licet inſcrutabilia ſunt iudicia
dei: ⁊ noſtr nō ſit cognoscere
tēpora ⁊ momēta: que in ſua poſita
ſunt p̄tate: nihilomin⁹ p̄ ſigna q̄daz
cognoscere poſſum⁹ quādo timendū
eſt: ne in breui veniāt ſup nos mala.
nec p̄ſumptuoſ⁹ eſt ita loq̄: aut tenē
quādo q̄dē ipſe dñs Jeſus bñdīd⁹.
Mat. 24. ⁊ Luce. 21. dixit ab arbore
autē ſici diſcite pabolā cū videritis:
q̄a ram⁹ ei⁹ tener fūit: ⁊ folia nata
ſatis q̄a p̄pe eſt eſtas. Quare in hac
pte notabim⁹ quatuor ſigna: p̄ que
ſcire debemus quādo timēdum ſit:
ne de primo nos pullent iudicia et
flagella dei.

Primū dicit magnitudo.

Secūdum multitudo.

Tertium conſuetudo.

Quartū promptitudo.

De cū cōmittūt graua peccata p̄
xima ſunt iudicia dei.

Primū ſignū quo cognoscunt

in primo ventura iudicia dei: dicit
magnitudo peccatorū: q̄n. ſ. ſūt pec
cata horēda graua ſue nepbanda.
nec tenēda eſt opinio Stoꝝ: de
q̄bus dicit Tho. i. ſecūde. q. 73. arti.
2. q̄ volebāt oia peccata eſſe paria:
q̄nimo ſz diuerſitatē ⁊ q̄litatē circū
ſtātiāz vnū alio graui⁹ iudicaf. ſ. d
penis. l. aut facta. Sūt ḡ oia peccata
mortalia graua: quedā tamē ceteris
grauiora: ſicut ſūt ſymonie p̄phana
tōel ſacꝝ locꝝ inreuerētia diuini
cult⁹ ſilicidia: ſacrilegia: adulteria: in
ceſtus: ſodomie: blaſphemie: puria:
crudelitates: violentie rapine: vſure:
odia: liuores rancores: fraude: dece
ptōes: p̄dicōes: ⁊ ſimilia.

De multitudine peccantiūz deus
iudicat populos.

Secūdū ſignū quo cognoscūt
in primo dei iudicia vctura dñ
multitudo peccatiū quādo. n. peccata
grauiā cōmittūt a paucis: adhuc eq̄
nimit̄ ſuffert de⁹. Sz ſi a multis p̄
petrāt nō diu cōtinebit manū ſuam
ve ⁊ itez ve nobis: q̄a nos ſum⁹ in
quos ſines ſecloꝝ deueniūt in q̄b⁹
cōplet dīdū p̄l. Dēs declinauerunt
ſimal inutiles facti ſunt nō ē q̄ faciat
bonū: nō eſt vſq̄ ad vnū. Rara inq̄t
Hierony. aduerſus vigilatiū. Etus ē
nec a plurib⁹ appetit⁹. ⁊ Quidi⁹. li. 2.
de ponto ait. Nec facile multis inue
nies millib⁹ vnū Uirutez p̄cū: q̄ pu
tet eſſe ſui. Q̄q̄ exiguus eſt numer⁹
ſeruiētū deo in v̄itate. Q̄ quāta eſt
ſequela diaboli. Q̄ quot diſcipulos
iā hēt antichriſt⁹. nō ē v̄itas. nō ē bo
nitas in filiis hōinūz deſcēdētib⁹ ab
vniuerſalibus ad particularia: iubet

b 3

Plato quiescere.

Que consuetudo et perseverantia in peccatis provocat deum ad iram.

Tertium signum quo timenda sunt in proximo ventura iudicia dei dicitur consuetudo. quoniam scilicet peccata gravia a multis commissa consuetudine et longa perseverantia in cordibus populi: unum levia facta sunt. Desiderunt namque multi peccata sua: et excusant consuetudine allegantes non advertentes omnium doctorum sententiam: quam firmis assueverunt: quod consuetudo nec excusat nec alleviat peccata: immo aggravat et adauget quare. de. 8. c. Mala. dicitur. Mala consuetudo non minus quam perniciosa corum prela vitanda est. et ibi in. c. veritate. Veritate manifesta credat consuetudo vitati. et. j. Nemo consuetudinem rationi et vitati proponat: quia consuetudinem ratio et veritas semper excellit. et eadem. de. ca. Si consuetudinem. Ubi dicitur vitati est contrarium abolendus est. et in. c. qui correpta. Cum christus veritas sit magis veritatem quam consuetudinem sequi debemus. et in. c. Consuetudo. Consuetudo sine veritate vetustas erroris est: propter quod relicto errore sequamur veritatem: et ex de consuetudine. c. Ex litteris. Consuetudo que canonicis obviat: institutis nullius debet esse momenti. Idem habet extra de consuetudine. c. Cum venerabilis. ex. de usu pallii. c. Ex tuarum. extra de officio archiepiscopi. c. Cum satis. extra de iuramento calunie. c. Ecce. ex de vita et honestate clericorum. c. Cum decorum. extra de statu monachorum. c. Ea que. extra de consecratione ecclesiarum. c. Aqua. extra de symonia. c. In tantum. ca. Tua nos. extra de consuetudine. c. Consuetudinem. li. 6. ex de celibatu. c. Quamquam

li. 6. Hec dixisse volui ad refellendam reprimendamque temerariam excusationem transgressorum divine legis: quam semper ad consuetudinem querunt libenter fugere. Sic faciunt usurarii: sic mercatores fraudulentissimi: sic mulieres vane: sic ambitiosi clerici: sic per nomen dei in vanum: crebro iurantes: sic blasphemantes deum et sanctos: sic denique omnes dissoluti corde. Qui tanto magis debet timere iudicia dei: quanto videt se per consuetudinem a peccatis detineri.

Que ira dei vicina est: quoniam peccatores nec timeant deum: nec de hominibus erubescunt. quartum signum.

Quartum signum ad agnoscendam iram dei fore propinqua est promissio: quoniam scilicet tota animadversio et proptitudine committitur peccata horrida a multis in quolibet statu consuetudinarie et perseverant sine timore dei: et sine reverentia hominum. quo me vertam: unde incipiam: an tacere debeam. Ue mundo a scandalis. Non erubescunt amplius homines pecuniam petere: pecuniam dare in quibus erubescendum esset non adulterari et alia nequam committere publice: non mutuare ad usuram: non facere queque turpia. Et tamen Cicero gentilis. Christiane pessime. li. i. de officiis. ait. Sine reverentia nihil rectum esse potest nihil honestum. et Valerius li. 4. Veretudina est parum ois honesti consilii: tutela solennium officiorum magistra innocentie: cara proximis: accepta alienis: omni loco omni tempore favorabilis pre se ferens vultum. et Apuleius libro de deo Socratis. Artes alie siue scientie possunt ignorari sine erubescencia: sicut rotundum pingendi saltandi siue cantandi: quas

vir bon⁹ pōt sine vitupatōe stēnere
 si nescire bñ viuē: nūq̃ audebis dicē
 sine pudore. Et Bern. sup cātica. Ne
 cūdia inq̃t spūalis glia cōsciētie est:
 fame custos: vite dec⁹ sedes. Et utuz
 pīncipie laus: nature insigne: totius
 honesti prohodolor. **P**udet dicē q̃
 fiunt his tēpib⁹ inuerecūden impudēt
 elata facie ⁊ cū derisōe ⁊ contemptu
 dei. O christiana religio que omnis
 mūdiciē ⁊ sādūmonie speculum esse
 debēs hodie: q̃a uerūdia ē extincta:
 facta es turpis ⁊ sordida ⁊ templuz
 ois imūdiciē ⁊ dissolutōis.

De remedijs q̃b⁹ euitari pōt iudi
 cia dei. **Cap. 2.**

Restat hoc loco tertio differēdū
 qualif dei iudicia possum⁹ eui
 tare. Inq̃t Hiero. sup Iheremiam.
 Admirabilis clemētia dei: populos
 ad penitētiā inuitat: malens saluare
 cōuersos q̃ pde delinquētes. Idcir
 co ut si voluerim⁹ nobis puidere ca
 uereq̃ a furore dñi: notabim⁹ q̃tuor
 pīncipalia pēcipuaq̃ remedia.

Primū dicit peccatoz emēdatio.

Secūdū corpoz afflictio.

Tertiū orationū frequētatio.

Quartū sādōz viroz deuotio.

Cessādū est a peccatis ut fugia
 mus iudicia dei.

Primū remediū ē emēdatio
 peccatoz ut peccatores emen
 det ⁊ corrigāt: deponātq̃ veterē vi
 tā. Inā si cessāte cā cessat effectus: ut
 oide ē de renūciatōe. c. Post trālla
 tionē. ⁊ ex d̃ appel. c. Cū cessante. ex
 de iure iurādo. c. ⁊ si xps. et de pe. et
 re. c. Cū infirmitas. ⁊ si. di. pagra.
 his omnib⁹. ⁊. c. In eo fiti. ⁊. i. q. i. ca.

Quod p remedio. ⁊. i. q. 7. c. Quod pro
 necessitate. Si igit de⁹ flagellat po
 pulos ppter peccata: deficiētib⁹ pecca
 tis deficiet ⁊ plaga. Hoc est qd aug.
 dixit. Nouit de⁹ mutare sniam: si tu
 noueris emēdare delictuz: que h̃ba
 notat. 22. q. 4. c. Unusq̃sq̃. c. In cō
 mutabilis. ⁊ de pe. di. i. c. Nouit bñ
 ⁊ zacharie pmo. dixit de⁹. Conueriti
 mini ad me: ⁊ ego cōuertar ad vos:
 dixit dñs. An ad hoc ostēdēdum in
 ualidū est exēplū Ezechie. Absit de
 illo utiq̃ 4. i. Re. 20. c. narratur qd cū
 egrotasset ad mortē: venit ad eum
 Ilaia ppha dicēs. Dispone domui
 tue q̃a morieris ⁊ nō viues: q̃ uertit
 faciē suam ad pietē: Reuītq̃ fletū ma
 gno ⁊ orauit dñm. ⁊ ateq̃ egredēt
 Ilaia mediā ptē atrij: fact⁹ est pmo
 dñi ad eū dicēs. Reuertē. ⁊ dic Eze
 chie. Audiui orōnē tuā: ⁊ vidī lachri
 mas tuas: ⁊ addiciā vite tue annos
 15. Ex quo pz qd de⁹ reuocat multo
 tiēs sniaz cōminatōiā cū peccatores
 ad illum humiliē cōuertūt.

De ieiunia ⁊ discipline mitigant
 iram dei.

Secūdū remediū quo euadere
 possum⁹ dei iudicia ē Corpoz
 afflictio: ut. i. corpa castigemus disci
 plinā atq̃ ieiunijs: sicut viri niniuite
 fecerūt: de q̃bus Jon. p totum clara
 narrat historia: de his dicit Hiero.
 li. 2. cōt Iouinianuz. Niniue ciuitas
 magna irā dñi ieiunioz mīfatione
 reuoluit: quā utiq̃ Sodoma atq̃ go
 morā placassēt: si ieiunio patrocina
 te deū cōsiliare voluissēt: cū audissēt
 iNiniuite Jonā clamātē. adhuc 40.
 dies: ⁊ Niniue s̃uertēt n̄ deriserūt

b 4

eū nō spreuerūt vocē ei⁹: s̄ credentes
illi vestiti sūt saccis: ⁊ ieiunauerūt: et
oñs misert⁹ est illoz.

**De orōnibus ⁊ elemosinis placat
ira dei.**

Tertiu remediū ad irā dei de-
clinādā dicūt orationū frequē
tatio: vt fiant elemosine ⁊ orōes assi-
due: dicatq; vnusq;sq;. Ne reminis-
cis dñe delicta nra vñ pētū nostroz
neq; vindictā sumas de peccatis no-
stris. Bōa in q̄t thobias. iz. c. ē orō cū
ieiunijs ⁊ elemosinis. Inducāt pueri
⁊ puellē ⁊ vginē gloriōsā pcent salu-
tentq; reuerēter cum. Ave. M.

**De intercessio beatoz viroz flectit
deum.**

Quartū remediū est bonoz vi-
roz: ⁊ sādōz deuotio: duz se
populi peccatores cognoscūt: indu-
cant bonos religiosos ⁊ spūales vi-
ros: vt deprecēt p illis deū: q̄ ⁊ cre-
bro vota illoz exaudiēs populos su-
stinet: ⁊ tādē largiē grā: q̄ mediāte
pnerire pñt ad gloriā. Amen.

**Sermo tertius de iudicio dei: p̄
angelos supbientes.**

O E iudicijs dei distinde p-
ticulariterq; de cetero lo-
cuturi ab illo sumemus
iniciūz qđ p̄mū a diuina
iusticia factū oēs doctores sancti in-
dubitāter affirmāt. qñ. s. angeli mali
ppter peccatū a celo empyreo cōfusi
biliter eieci p diffinitiuā sententiam
penis eternis fuerūt deputati. ad h̄
aut bñ intelligēdū op⁹ erit de ange-
lica natura aliqua s̄binferre: quibus

intellecti. admirari timēq; cogemur
ne demonū sedantes vestigia cum
illis tandem vānemur eternalit in
inferno. Si enim ipsi nō peccassent
vna cū beatis alijs qui remāsere ha-
bitarent in delicijs paradisi. Sed q̄a
deo imortali ausi sunt fieri rebelles:
exulabunt in ppetuum a patria illa
omni leticia ⁊ vbertate referta. De
ipsis igitur in hoc sermōe tria miste-
ria pponimus declaranda.

Primum dicūt conditionis.

Secūdum offensionis.

Tertium punitionis.

**De excellentia demonū ⁊ cōditōe
s̄limi: anteq; peccassent.**

Capitulū p̄mum.

Diligēter in hoc misterio p̄mo
pserutari debemus q̄ egregia
s̄limisq; fūit conditio demonū āte
q̄ diuine rebelles fuerūt maiestati.
hoc v̄o ex quatuor colligē possum⁹.

Primo ex pte nature.

Secundo ex pte gratie.

Tertio ex pte glorie.

Quarto ex pte excedentie.

**Deus bñdict⁹ creauit oīs de-
mones bonos natura.**

Primo colligūt dignitas ange-
loz āte peccatū ex pte nature
vbi querit a doctozib⁹ vtz demōes
fuerūt mali nā: ⁊ aliq̄ nitūt pbare p-
sic: triplici medio. Primo q̄a Aug⁹
li. io. de ci. dei dicit. Est quoddāz ge-
nus demonū natura fallax simulās
deos ⁊ animas defundoz. Secūdo
q̄a peccatū eoz ponit fuisse in p̄mo
instanti sue creationis. p̄z q̄a 3o. 8o.
dicūt. Ille homicida erat ab initio. ⁊
3o. i. cano. c. 7o. Qui facit peccatum

ex diabolo est: quia ab initio diabolus
 peccat. et Aug. ii. sup. Gen. ad Iram.
 factus continuo se a luce vitat. auer-
 tit superbia tumidus: et propter patris
 delectatione corruptus. Et idem. ii. de ci.
 dei. Nos ut factus est: in superbiam
 erupit. Tercio arguitur a simili. quia si
 aliqui homines sunt naturaliter mali: de quibus
 dicitur Sapientie. i. 7. Erat eorum malicia
 naturalis. et aliqui angeli possunt naturaliter
 esse mali. Sed contra magister sen-
 tentiarum in textu. di. 3. li. 2. dicit. Boni
 erant omnes angeli: quando primo
 facti sunt: sed ea bonitate quam natura
 incipiens acceperat. Dicendum ergo quod deus
 fecit omnes angelos bonos: quia ut
 dicitur Gen. primo. Vidit deus cuncta
 que fecerat: et erant valde bona. Et
 Hieronimus ad Paulinum ait. Bonum est deus
 et omnia quecumque facit bona sunt ne-
 cesse est. Ad primum itaque dicendum
 quod verba illa non sunt Aug. si porphirin
 quem ipse reprehendit: plene contestans quod
 demones non sunt naturaliter mali: sed pro-
 pter voluntatem. Ad secundum dicitur Boetius in. 2.
 di. 3. quod fuit quorundam opinio quod simi-
 liter fuit diabolus et peccauit: nec unquam
 fuit nisi malus: que opinio excogitata
 est ab episcopo Parisiensi. Ideo theologi
 in hoc omnes conveniunt quod in creatione
 et lapsus fuit aliqua morula: sed adeo
 parva quod pro nihilo reputatur: quia ut di-
 citur philosophorum. Quod modicum deest quasi
 nihil deesse videtur. Ideo auctoritates
 intelligende sunt recte pro illa morula
 non pro similitudine nature et peccati. La-
 dulfus autem in. 2. di. 4. ponit quatuor
 moras. Prima est: in qua omnes angeli
 fuerunt creati in perfectis naturalibus et iusti-
 cia originali. Secunda in qua boni co-

169
 uerterunt se ad deum et mali ad propria
 naturalia: se ardentissime diligendo
 Ideo in ista mora boni gratiam re-
 ceperunt. Mali non ponendo obicem.

Tertia mora in qua mali operati sunt
 varia peccata et temptaverunt bonos
 et fuit illud prelium: et boni fecerunt
 multa bona: et viriliter resisterunt.

Quarta mora in qua boni premiati
 sunt mali puniti. Iste vero more vi-
 stinguitur vel per coexistenciam ad aliquos
 partes temporis sed valde parvas: vel ex
 distinctione istorum statuum et opera-
 tionum: seu variationum.

Ad tertium
 obiectum dicit sanctus Thomas. i.
 parte. q. 63. quod malicia aliquorum ho-
 minum potest dici naturalis: vel propter
 consuetudinem que est altera natura
 ut dicitur Aristoteli. li. 3. memoria et remi-
 niscentia. et. 7. ethi. et. i. rhetoricoz.
 vel dicitur naturalis propter naturalem
 inclinacionem ex parte nature sensitivae ad
 aliquam inordinatam passionem: sicut quidam
 naturaliter dicuntur iracundi vel concu-
 piscetes non autem ex parte nature intelle-
 ctualis. Angelis itaque hoc competere
 non potest: quia ut dicit Dionysius. Ange-
 li sunt spirituales mentes in quibus non
 est natura sensitiva.

De opinionibus variis doctorum an-
 geli fuerunt creati cum gratia.

Secundo apparet dignitas ange-
 loz ante peccatum ex parte gratie fuerunt
 eterni a deo sic producti quod gratie capaces
 erant. hic homo in doctoribus non parva est con-
 troverfia. Ut ante lapsum haberent de
 meritis gratiam gratum facientem quidam dicunt
 voluisse quod angeli nulla gratia indi-
 guerunt ut converterentur in deum
 quam superest gratia ad aliquem effectum

ubi sufficit nā. Angelus hō nāliter
 cōuertit in deū: q̄a naturaliter deū
 diligit. q̄ gratia non ē illi necessaria
 Sed cōtra hāc op̄ionē est ois do-
 ctina theologoz. Jō dicit Tho. i.
 pte. q. 62. q̄ āgeli indiguerūt ḡtia:
 ad hoc vt cōuerterēt in deū: put est
 obiectū beatitudinis. Nāz angelus
 nālit diligit deū in q̄tū est p̄ncipiū
 naturalis esse: nō aut in q̄tū est bea-
 tificās p̄ sue essētie v̄sionē: vidē āppe
 deū p̄ essētiā est supra nāz intellectū
 creati: vñ nulla creatura potest hēre
 motū volūtatis ordinatū ad illā bea-
 titudinē nisi mora a sup̄nāli agēte: et
 hoc dicim⁹ auxiliū gratie quare an-
 geli indiguerūt gratia gratū faciēte
 vt cōuerterēt se ad deū s̄b rōe forma-
 lis obiecti beatitudinis: q̄a volūtas
 creata siue āgelica siue hūana inferior
 ē ip̄so obiecto bñfico. Iferūt alij dicē-
 tes q̄ ex quo gr̄a erat eis necessaria
 vt cōuerterēt in deū hūerūt gratiaz
 gratū faciēte. Inā Aug. 12. de ci. dei.
 dicit. Creauit de⁹ āgelos: s̄m̄l in eis
 cōdēs nāz: et largiēs gratiā. et hiero.
 sup̄ Oseā. Demones cū magnitudie
 et pinguedine spūs sancti sūt creati.
 Alioz hō op̄inio est q̄ āgeli nō fue-
 rūt creati cū gratia gratū faciēte hāc
 op̄i. tenet oīs Bo. et Scot⁹ et Ifrā.
 de marōe: et cōit oēs moderni. in. 2.
 di. 4. asserētes. q̄ bōi āgeli post cre-
 ationē āte as̄firmatōez acceperūt ḡtiaz
 demones hō nūq̄ illā hūerūt: et hoc
 p̄p̄t dispositōem nature āgelice: que
 fert in id q̄ appetit sine retardatōe
 vñ sicut ex cōuersiōe ad malū ita pro-
 funde cōuersi sūt vt nō possēt redire
 sic imo multo magis ex cōuersiōe ad

bonū: siue ex habilitate: ita bono ro-
 taliter adhesisset: si gratiā gratūz fa-
 ciēte hūissent q̄ nūq̄ lapsi essent. vñ
 nō videt p̄babile q̄ Lucifer hūerit
 illā gratiā: et sic nec alij. Huic op̄ioni
 adheret magister in textu ubi indu-
 cit Augustinū q̄ ait. q̄ āgel⁹ et hō liz
 accepit vñ stare possz: nō tñ gratiam
 vñ p̄ficē possz. Et aug. li. 2. sup̄ gen.
 ad litterā dicit. Intellectualis natura
 p̄mo creata est in formis: postea hō
 formata. Ihuigo in sup̄. li. 2. de sacra-
 mēt. pte. 5. c. 8. asserit quatuor fuisse
 āgelis in sua creatōe attributa.

Primū fuit discretio p̄sonalis.

Secūdū intelligētie claritas.

Tertiū s̄bstantia simplex.

Quartū liberi arbitrii facultas.

Et nō enumerat gratiaz. Qui vero
 hāc op̄ionēz sequūt: r̄ndent ad au-
 dōritates indūctas in secūda op̄ione
 q̄ gr̄a sumit triplicē. s. cōmunissime
 cōmunē et p̄p̄ie. Iprimo mō gr̄a of-
 f̄ q̄d sup̄addit donis nature sine q̄
 homo est homo: et sine quo hō pōt
 saluari: et cū quo etiā pōt dōnari: sic
 est h̄re excellēs ingeniū: secūdam me-
 moriā: singularē fortitudinē et robur
 corporis: elegātē aspectū eloquētiā
 copiosā: et similia. **S**ecūdo modo
 gr̄a dicit q̄d sup̄addit libero arbi-
 trio: disponēs ad salutē p̄p̄iā vel al-
 terius sicut timor hūilis lumē p̄phe-
 tie: gratia p̄dicādi: et reliqua q̄ p̄tinēt
 ad gratiā gratis datā. De hac gr̄a
 dicit alexāder in. 2. sūme sue. Gratia
 ḡtis data est donū in sūmā rōali nāe
 sine meritis quātūz in se ē disponēs
 ad salutē p̄p̄iā vel alteri. **T**ertio
 mō dicit gratia quicquid sup̄addit

libero arbitrio pficiēs illō in merito:
et hec est gratia gratum faciens.

¶ Possūm⁹ g̃ dicē q̃ āgeli a p̃ncipio
creatōis hūerūt grāz p̃mo et secūdo
mō vidā. Sed Tho. arguit sic cōtra
istā: q̃ ex quo gratia erat āgelis ne
cessaria: vt cōuerterēt in deū: hūerūt
grāā grātū faciētē: quia sicut nature
corpali indite sūt rōes seminales ad
suos effect⁹: vt Aug. dicit sup̃ gene.
Ita āgelice nature ad suos. S̃z talis
rō seminalis respectu diuini obiecti:
est ipsa gratia: q̃a grā grātū faciens
hoc mō cōpāt ad beatitudinē: sicut
rō seminalis in natura ad effectum
nālem. Itā tū nō admittūt ab alijs
doctorib⁹: q̃a vt dicit Lādulfus. Cō
ueri ad deū vt ad obiectū beatificū
est dupliciter: vñ de cōgruo: et p̃ grāā
p̃ueniētē gratis datā: q̃a de⁹ mouet
libez arbitriū vt cōuertat in ipsum
vel ecōuerso ad deū recipiē p̃ modū
meriti et pficiētis: q̃d sit cū grā grātū
faciētē: hec nō fuit cum āgelis in sua
creatione.

Cū āgeli nō fuerūt in sua creatōe
beati: neq̃ āte cōfirmatōez et lapsum
vidē essentiam dei.

Tertio demonstrat demonum
excellētia et solumis cōditio ex
pte gl̃ie: q̃a ad gloriā et beatitudinē
erant habiles et dispositi: hūitū dubi
tari solet: vtz demones āte lapsum
fuerūt in beatitudine: et vñ q̃busdā
q̃ sic. nā de Lucifero dicit Ezechiel
28. Tu signacul⁹ similitudinis ple
nus sapiētia: p̃fect⁹ in decore: in deli
cijs paradisi dei fuisti. S̃z esse in de
licijs paradisi: est esse in beatitudine. et
itez Aug. li. de mirabilib⁹ sacre scri

pture. Diabolus in sūmo sui ordinis
honore cōstitut⁹ est lapsus. et Aug⁹.
li. de fide ad Petz. Angelici spirit⁹
p̃ eo q̃ rōales facti sūt eternitatis et
beatitudinis donū in ip̃a nature sue
spūalis creatōe diuinit⁹ acceperūt. et
Aug. in libro de ecclesiastici dogma
tibus. Angeli q̃ in illa qua creati sūt
beatitudine pseuerāt: n̄ natura possi
dēt vt nō mutēt. Cōtrariuz ē q̃d rei
vitas cōfitef. q̃. i. āgeli āte cōfirma
tionē et lapsum nō fuerūt beati. Nam
beatitudo in visiōe diuine essētie cō
sistit. Si igit demōes vidissēt essen
tiā dei: nūq̃ lapsi essēt: q̃a s̃m Tho. i.
2. q. 5. Impossibile est q̃ aliq̃s vidēs
diuinā essētiā velit eā nō videre: qm̄
omne bonū habituz: quo q̃s carere
vult: aut est insufficiēs: et q̃rit aliqd
sufficiēs loco eius: aut hēt aliqd incō
modū ānerū: p̃pt q̃d in fastidiū vēit
Visio āt diuine essētie replet vidētē
omnib⁹ bōis. Similit̃ etiā nō habet
aliqd incōmodū adiūctum. g̃ p̃pria
volūtate beatus nō pōt eā deslerere.
Similit̃ nō pōt eā pdē deo s̃bētere:
q̃a cū s̃btractio beatitudinis sit q̃dā
pena: nō pōt talis pena a deo iusto
iudice puenire nisi p̃ aliqua culpa:
in quā cadē nō pōt: q̃ dei essentiam
videt: cū ad hanc visionē de necessi
tate sequat̃ rectitudo volūtatis. Id
circo dicendū ad auctoritatē allega
tas q̃ beatitudo s̃m Dona. vi. 4. et
pōt duplici dīci. vno modo status
p̃fectus p̃uatōe omnis mali: sed non
plenitudie ois bōi: et sic fuerūt āgeli
in creatōe beati. alio mō stat⁹ p̃fect⁹
tā p̃uatione ois mali q̃ plenitudine
omnis bōi: et hoc vt vidū ē in clara

dei visione consistit: et sic angeli ut dictum est non fuerunt beati.

Qui angeli dignitate nature excedunt omnes creaturas excepta anima christi.

Quarto lucet demonum excellentia ante peccatum et parte excedentie producti eadem fuerunt angeli in tanta naturalium excedentia: quod minimus diabolus qui cecidit secundum naturam excedit decorem et perfectionem quarumlibet creaturarum corporalium et spiritualium: non loquendo de anima christi dei verbo unita. unde Augustinus. ii. de ci. dei inquit de angelica natura. Omnia cetera que deus condidit nature dignitate precellit. Sed contra hoc aliqui mouent et dicunt quod homo est nobilior et excellentior productus a deo quam angelus: quia deus fecit hominem ad imaginem et similitudinem suam: et non angelum. Dicit Augustinus in quodam sermone. Deus nulli alii creature dedit quod sit ad imaginem eius: nisi homini. Sed Iohannes. prima parte. q. 93. respondet quod Augustinus hoc dicit respectu creaturarum inferiorum intellectu caretium: et non respectu angelorum. quinimo in ipsis angelis dignitas imaginis reperitur. Unde Dionysius ait. Angelus est imago dei manifestatio occulti hominis. et gre. 37. moralium exponens illud Ezechiel Tu signaculum similitudinis inquit: licet homo ad similitudinem dei creatus sit: angelo tamen quasi maius attribuens non eum ad similitudinem condidit: sed ipsius signaculum similitudinis dei dicit: ut quo subtilior est in natura eo in illo similitudo dei plenius credat expressa. Notandum tamen est Ric. de media villa in. 2. di. 16 et Iohannes. vii. 5. quod de imagine dei loqui dupliciter possumus: uno modo quantum ad id in quo primo considerat ratio imaginis

quod est intellectualis natura: et sic imago dei magis est in angelis quam sit in hominibus: quia intellectualis natura perfectior est in eis. Secundo potest considerari imago dei in homine quantum ad id in quo secundario consistit: puta. scilicet in homine inuenitur quedam dei imitatio: in quantum. scilicet homo est de homine: sicut deus de deo: et in quantum anima hominis est tota in toto corpore eius: et iteque tota in qualibet parte ipsius: sicut deus se habet ad mundum: et secundum hoc et similia magis inuenitur dei imago in homine quam in angelo. Sed quia hec consideratio accidentalis est imaginis: ideo non excludit simplicitatem secundum quod quantum ad aliquam accidentalia. Ideo simpliciter angelus magis est ad imaginem dei quam homo: et sic concludimus quod deus gloriosus plus ceteris creaturis excellentes addidit angelos: in omnes autem siue bonos siue malos: prestantior fuit Lucifer: de quo Hieronimus. de pe. vi. 2. c. Principium ait. Ihuus primus condidit: quem reliquis eminentior fecit homo primatus eminentiam conspicit propheta cum dicit. Cedri non fuerunt altiores illo in paradiso dei: abietes non ad equauerunt similitudinem eius. Platanus non fuerunt equales frondibus illius. Omne lignum preciosum paradisi dei non est assimilatum illi: et pulchritudini eius: quoniam speciosum fecit eum in multis condensis frondibus. Quid namque accipi in cedris abietibus et platanis potest: nisi illa virtutum celestium precellitudinis agmina in eterne leticie viriditate plantata: que quousque excelsa sint condita: huic tamen nec plata sunt nec equata. Quanta benignitate usus est deus tanta precella munera largiens illis quos precebat in gentes et malos suos

Discat illi: qui liberales volūt eē atq; magnifici nō detineri qn hñfaciant illis: quos hñficijs iudicauerunt esse indignos: dñmō hñficiētia cedat ad gloriā hñfactoris. Sit vtus seipā cōtēta. Ecce pater sumus tā ineffabilia bona cōtulit demōib⁹: q̄ tñ vt dices in sequēti misterio totis virib⁹ mase stati sue sese obiecerūt: neq; p̄ iḡratiā peccauerūt. De q̄bus dicit magister in textu di. z. li. z. Q̄ tāta luce sapie p̄diti fuerūt q̄ erat in eis naturalis cognitio triplex qua sciebāt q̄ facti erāt: 7 a quo facti erāt: 7 cū quo. scz mūdo facti erāt: 7 hēbāt. aliquā bōi 7 mali noticiāz intelligētes qd̄ appe tēdū vel respuēdū illis foret.

Qualit̄ āgeli mali volūtate p̄p̄a auerterūt se a deo 7 facti sūt ei rebel les.

Cap. secundum.

Circa offēsiōez rñetiū āgeloz hoc secūdo loco erit imorādū quaten⁹ agnoscētes peccati eoz gra uitatē intelligam⁹ deum iustū illos nō in merito sempitēnis cruciatibus cōdēnasse. Nōuit ipse toti⁹ conditor creature: ex quocūq; malo bonū eli gere: vt Aug. dicit in libro de libero arbitrio. Ipseq; decorē in hoc pfecit vniversi q̄ bonis tribuit eternalia p̄ mia malis ho nūq; finitura supplicia vt p̄fat⁹ Aug. li. ii. de ci. dei expresse fatef. Qualit̄ ḡ demones volūtate sua in maliciā cōsenserūt: cōtēdem⁹ hoc plene disserē. Circa quoz offē sionē quatuor nobis occurrūt cōsi deratiōes.

Prima dicitur possibilitatis.

Secūda numerositatis.

Tertia qualitatis.

Quarta cōtrarietatis.

De āgeli potuerūt peccare in puris naturalibus cōstituti p̄pter libertatē abitrīj.

In p̄ma cōsideratiōe p̄scrutari debem⁹ vtz angeli potuerūt peccare. Quibusdā videt q̄ n̄ p̄mo q̄a erāt in celo empyreo loco sblimi 7 sancto: q̄b⁹ respōdem⁹ q̄ loc⁹ nō p̄hibet qn hō in hoc seculo 7 āgel⁹ āte cōfirmatōez in celo potuerit pec care. Ideo dī di. 40. c. 120. c. Non loca. c. Multi. c. Quelibet. Nō locus hominē sādificat: s̄ hō locū. 7. c. Nō est. Nō sūt filij sanctorū q̄ tenēt loca eoz: sed qui exercent opa eoz. **2°** arguūt q̄ āgel⁹ in puris nālīb⁹ cōsti tut⁹ peccare n̄ potuit p̄ locū a minōi q̄a si in corporib⁹ celestib⁹ nō potest esse malū: vt dicūt p̄hi. ḡ neq; in an gelis: cū ipsi sint digniores. Ad hoc dicit Thomas prima pte. q. 63. De corpora celestia non habēt opatōem nisi naturalē: 7 ideo sicut in nā eozū nō pōt esse corruptionis materia: ita nec in actōne nālī eozum potest esse malum inordinatōis. Sed in āgelis vltra actōnem naturalē est actio vo lūtaria liberi arbitrij s̄z quā p̄tingit in eis eē malū. vñ magister in textu di. z. li. z. Poterāt inq̄ p̄ libez arbī triū sine violētia 7 coactōe ad vtrūq; p̄p̄ia volūtate defleat. **3°** arguūt q̄a appetit⁹ n̄ ē nisi bōi vī apparētis bōi. S̄z in āgelis n̄ pōt eē apparens bonū: qd̄ n̄ sit xū bonū: q̄a in eis vī oio error eē n̄ pōt vī saltez n̄ pōt p̄ce cede culpā. ḡ āgeli n̄ p̄nt appetē nisi illud qd̄ est vere bonū. S̄z nullus appetendo illud qd̄ est vere bonum

peccat. q̄ āgeli nō potuerūt peccare. In cōtrariū est rei v̄itas. vñ Job. 4. Ecce qui seruiūt ei nō sunt stabiles. Et in angelis suis repperit prauitatē 7. 2. pe. Deus angelis peccatib⁹ nō peccit. dicit q̄ sand⁹ Tho. q̄ peccatū mortale in actū liberi arbitrii: contin- git esse dupliciter: vno mō ex hoc q̄ aliq̄d malū eligit: sicut hō peccat eli- gendo adulteriū: q̄d fm se est malū 7 tale peccatum semp pcedit ex igno- rantia vel errore. Alioquin id q̄d est malū nō eligeret vt bonum. Errat quidem adulter in p̄ticulari eligens hāc delectatōz inordinati ad⁹ quasi aliq̄d bonū ad nūc agendū: p̄t in- clinationē passionis aut habit⁹: etia3 si in vniuersali nō erret: sed xam de hoc sentētiā teneat: hoc modo in angelis peccatum esse nō potuit: q̄a in angelis nō sunt passiōes: quibus ratio aut intellect⁹ liget: nec ate pec- catū habit⁹ pcedē potuit ad peccatū inclinās. Alio modo contingit pec- care p libez arbitriū eligendo aliq̄d q̄d fm se est bonū. Sed nō cū ordie debite mēsure: aut regule. Ita q̄ de- sedus inducēs peccatū sit solū ex pte electōis que nō hēt debitū ordinē nō ex pte rei electe: sicut si aliq̄s eligeret orare nō attēdēs ordinez ab ecclesia institutū 7 h⁹ mōi peccatū nō p̄tigit ignoratiā: sed solū absentia cōsidera- tōis eoz que cōsiderari debēt. Et h⁹ mō angeli peccauerūt: cōuertēdo se p libez arbitriū ad p̄tū bonū absq̄ ordine ad regulā diuine volūtatis. Adulterius autem dicit in. 2. di. 4. q̄ absq̄ errore hominis: vel āgeli in in- tellectū potest eē malicia in volūtate

ideo p̄ma radix possibilitati peccādi in angelis volūtas creati arb. trij q̄ potuit in opposita p libito.

De numēo āgeloꝝ q̄ peccauerūt. Et cūda cōsideratio circa offen- sionē āgeloꝝ dicitur numerositas: vbi vidē habebim⁹: vtrū plures angeli peccauerūt: q̄ adheferūt deo Et q̄ plures aliqui sic ostēdūt: p̄mo q̄a p̄hs dicit. Malū est vt in plurib⁹ bonū vt in pauciorib⁹. Item iusticia 7 peccatum eadem rōe inuenitur in angelis 7 hominib⁹: Sed in hōibus plures inueniūt malū q̄ bonū: s̄ illō eccl. i. Stultoz infinit⁹ est numer⁹ q̄ in āgelis plures defecē in malicia q̄ steterūt in iusticia. Cōtra istos est glosa. 4. Re. 6. c. vbi dicit. Plures nobiscum sunt q̄ cū illis: q̄d d̄ bōis āgelis exponit: qui sunt nobis in au- xilium: 7 de malis qui nobis aduer- sant r̄ndet Tho. q̄ plures angeli re- manserūt q̄ peccauerūt: 7 q̄d obiciē de malo 7 de hōib⁹: intelligit te ho- minibus nō de angelis: q̄a in homi- nibus malū est vt in plurib⁹: ex eo q̄ sequūt bona sensibilia: que sūt p̄lib⁹ nota: deserto bono rōis: q̄d est pau- cioribus notū. In angelis autē non est nisi natura intellectiua: vnde nō est similis ratio. Verū est q̄ nōnulli curiosius inuestigare conati sūt: quot homines erunt saluand⁹: 7 quidā dī- xerunt: tot quot āgeli perierūt: q̄daz tot quot remāserūt: q̄dam x̄o q̄ oēs simul: vt dicit Tho. i. pte. q. 22. Sed melius est illud relinquere sapientie dei: cui ecclesia in quadam collecta dicit. De⁹ cui soli cognit⁹ ē numer⁹ electoz in supna felicitate locādus.

Quia hō de numero āgeloz loqui
mur: notādū q nō est acceptāda sen
tētia phoz: humana sapiētūz. plato
.n. posuit numerū sbaz sepatarū fm
numez speciez sensibiliū. Et Aristo
iz. metha. fm numez orbiū: aut mo
tuū. s. ad plus. bo. Immo s. rmitter te
nendū est fm Vādulsū in. z. oi. z. et
Tho. i. pte: q plures numero sunt an
geli: q̄ omnia alia entia simul sūpta
7 arene maris: 7 gutte aque: 7 stelle
celi: qd pbat p Dionysiu. i. 4. caplo.
celest. Jerarchie dicētez. Multi sunt
exercitus supnaz mansionū infirmā
7 cōscriptaz nostroz materialū nu
meroz cōmēsuratōez excedētes. De
numero āgeloz dicē Danielis. 7°.
Millia milliū ministrabāt ei: 7 decies
centena millia assistebāt ei. Donis
hic numer⁹ designat⁹ p indefinina
to. Et Mathei. 26. c. dixit xpus. An
putas quia nō possum rogare p̄rem
meuz: 7 eribebit mihi modo plus q̄
duodecim legiones angeloz. quare
autem tot sint angeli a deo pducti:
dicit Tho. i. pte. q. 50. Quia quanto
aliqua sunt magis pfecta: tāto sunt
in maiori excessu creata a deo. sicut
autem in corporib⁹ excessus attēdit
fm magnitudinē. Ita in reb⁹ incor
poreis excessus potest attēdi fm mul
titudinē: videm⁹ autē q corpora su
piora: que sunt pfectiora excedūt q̄st
incōpabiliter corpa inferiora bz ma
gnitudinē: nam tota sp̄ra actiuoz
7 passiuoz est aliquid modicū respe
ctu corpoz celestiu: vñ rōabile est: q
sbtātie imateriales excedāt fm mul
titudinē sbstantias materiales quasi
incōparabiliter.

¶ Quale fuit peccatū Luciferi: āge
lorūq̄ sibi adherētium.

Tertia consideratio de angelis
peccātibus dicē qualitatis: in
qua sollerter attēdēdū est: vt sciam⁹
quale fuit Luciferi 7 alioz peccatuz
Et refert Bona. vi. 5. z. q peccatum
Luciferi inchoatum est in p̄sūptiōe.
Statiz. n. vt suā pulchritudinē vidit
p̄sumpsit. Cōfirmatū in ambitōe q̄a
p̄sumēs de se appetijt qd oio supra se
fuit: 7 ad qd puenire nō potuit. Cō
sumatū est in inuidie 7 odij auersiōe
q̄a ex quo obtinē nō potuit qd appe
tijt deo inuidere cepit et affectu odij
contraire. Angeli hō minores adhe
serūt Lucifero q̄rētes esse beati sine
meritis. Et vt dicit hugo de sancto
vidore. Dē in eādē maliciā p̄fēserūt
7 vnū ordinē puerse societati. fecerūt
Quare tam Lucifero q̄ reliqs p̄pa
7 volūtaria superbia fuit cā illorum
ruine. Nihilomin⁹ in his dubitare
cōtingit. vtz Lucifer appetijt esse sic
deus. 7 q sic p3 p Apoca. i. 4. c. dicit
ibi in. d. c. Diabolus. Alceda in celū
7 ero similis altissimo. Et Aug⁹ in
questionibus noui 7 veteri. testamēti
dicit. Elatōe inflatus voluit dici de⁹
7 in l. de h̄ginitate s̄dit. Diabol⁹
in celo voluit esse sicut deus. s. mirū
videtur imo impossibile q̄busdam q
angelus tanta luce sapientie p̄ditus
appetierit id quod erat impossibile:
cum vt inquit Aristo. z. ethi. Electō
non sit impossibile: p̄ terea scien
dum fm Tho. q appetere esse vt
deus: potest intelligi dupliciter.
Uno modo per eq̄parantiā seu eq̄li
tatem **¶** Secundo mō p similitudinē.

Primo modo nō potuit appetē esse
 vt deus: quia scuit hoc esse impossi-
 bile: naturali cognitione nec primū
 actum peccandi in ipso pcessit: vel ha-
 bitus vel passio ligans ipsi cogno-
 scitiuam virtutem vt in particulari defi-
 ciēs eligeret impossibile: sicut in no-
 bis interdū accidit. Appetere autem
 esse vt deus: hz similitudinē stringit
 dupliciter: vno modo q̄tuz ad id in
 quo aliquid natū est assimilari deo:
 7 sic si aliqd quantū ad hoc appetat
 esse deo similis: nō peccat dūmodo
 similitudinē dei debito ordine appe-
 tat adipisci: vt. s. illam a deo habeat:
 peccaret nam si quis appeteret hz iu-
 sticiam esse similis deo p ppiam vir-
 tutem 7 nō ex virtute dei. Alio modo
 potest aliqs appetere esse similis deo
 q̄tum ad id in quō est nat⁹ assimu-
 lari. Sicut si qs appeteret creare celū
 7 terram: qd est ppiū dei: in quo ap-
 petitu esset peccatum. I hoc modo.
 Lucifer appetijt esse vt deus: q̄a appe-
 tijt finalem beatitudinem per suam
 virtutem habere: qd est ppiū dei.

De bello realiter gesto int̄ āgelos
 bonos 7 malos.

Quartā consideratio dicat̄ Con-
 trarietatis: in qua de bello ge-
 sto in āngelicā natura tradādūz est
 de quo Apōca. iz. c. scribit̄ sic. Factū
 est plūm magnum in celo: Michael
 7 angeli eius p̄liabant̄ eūz dracone
 7 draco pugnabat: 7 angeli eius: et
 non valuerūt: neq̄ locus eorū āpli⁹
 inuentus est in celo. Querit̄ hic vtz
 illud fuit bellum reale. Et Ifrāscus
 de Marone in. z. di. 6. dicit q̄ sic. Ij
 non fuerit corpale. Iā p̄ter ea que

ptinent ad potētiā executiuā ex-
 p̄mur aliqua ḡia belloz ptinentiā
 ad opatōes inanētes. **P**rimū est
 inter appetitū sensitiuū 7 intellectiū
 Appetitus. n. isti inclināt ad opposi-
 ta. **S**ecūdū bellū est inter intelle-
 ctū 7 volūtātē: sicut quando ratio
 iudicat aliqd faciendū 7 volūtas re-
 nuit. **T**ertiū bellū inter volūtātē
 7 volūtātē nō vnius ad se: s̄ duoz
 hominū. **Q**uartū inter intellectū
 7 intellectū: ex cōtrarijs opinionib⁹:
 p rōnes oppositas. Bellū ḡ āgeloz
 bonoz 7 maloz: actū est iuxta tria:
 que in spūali natura repiūt: que sūt.
 ratio. volūtas. 7 facultas. **P**er rōez
 nempe electi 7 reprobi angeli cōtria
 sentiebāt. **P**er volūtatez ad cōtraria
 afficiebant̄. **P**er facultatē ad cōtria
 nitebāt. **I**nam electi angeli s̄lmiter
 sentiebāt de deo 7 gratia eius: 7 ad
 gratiā 7 gloriā eius afficiebāt: 7 pro
 facultate sibi data p illis nitebātur.
 Angeli v̄o supbiētes cōtrātes ḡtiā
 7 gloriā dei s̄lmiter sentiebāt de
 bonitate nature sue: 7 ppter hoc ad
 p̄riā gloriā afficiebāt. Et toto n̄su
 in cōtrariū electis spiritibus ferebāt
 magnis ḡ affectib⁹ electi 7 reprobi
 āgeli in cōtraria ferebāt: boni in cre-
 atorē: mali in naturā: boni in gratiā
 mali contra illam: boni in diuinum
 amorē: mali in odiū dei.

Qualiter angeli mali puniti sunt
 nec potuerūt resistē potentie dei.

Capitulū terciū.

Expti sunt angeli mali q̄ robu-
 sta sit et valida manus dei ex-
 celsi. Nulla equidez sua virtute: nulla
 sapiētia nulla potētia nullaq̄ recordi

conuentione ad malum potuerit re
sistere ire dei. Ipse deposuit eos de
sede: et inimicos sibi factos puniuit q̃
uisima pena. Idcirco in hoc tertio
misterio de illius pene grauitate eri
mus vba facturi. quaz quadruplici
cōsiderabimus. videlicet.

Primo rōne impedimēti.

Secūdo rōne loci.

Tertio rōne supplicij.

Quarto rōne termini.

De demones non possunt pro li
bito vti donis nature: que adhuc ma
nent in ipsis.

Primo considerare debemus
gratitatem pene maloz āge
torum: ratione impedimēti: quia cū
dona nature in ipsis maneāt integ̃
vt dicit Dionysius. li. de di. no. vñ
impedit actus executio: et vsus illoz
ita vt n̄ possint facere ea que velint.

Sunt aut̃ inter cetera tria in demo
nibus: de q̃bus p̄ libito disponē nō
possunt.

Primū est naturalis existentia.

Secūdu naturalis sapientia.

Tertiū naturalis potentia.

Primū qđ est in demōib⁹ est nālis
existentia. Sunt demones natura
pulcherrimi: neq̃ q̃tum ad substantiaz
sue nature sunt angelis bonis turpi
ores: et tamen hominibus in sui sba:
et decore apparere nō possunt: imo
apparent: aut in corporib⁹ assumptis
in aliqua visione: sicut deo placet cū
deformitate tali ac tanta qđ vidētes
illos in tali aspectu maxime terrent
et contristant. Quo sit vt vgo glo
riosa in suo felici transitu petierit ab
angelo: vt hāc p̄ ceteris filiis eius

Iesus bñdictus gratiam dignaret
concedere: ne imundos demōes hor
ribilesq̃ videret. Sed fabule vident
ista quibusdam: qui multa scire se ar
bitrant. Inquit enim demōes nō
reperi. Contra quos offerunt se in
vincibilia testimonia omnis scripture
Unde Leuitici. i. 7. c. habet. Neq̃q̃
vltra imolabūt hostias suas demo
niis. Et Thobie. 6. c. Sarra tradita
fuit septem viris: et demonum illos
occidit. et psal. 95. Dēs dñi gentium
demōia. Et psal. 105. Immolauerūt
filios suos et filias suas demoniis. et
Mathei. 4. c. Obtulerūt christo eos
qui demonia habebāt. et Mathei. 7
In nomine tuo demonia eiciamus. et
Mathei. 8. Obtulerūt ei multos de
monia habentes. et Mathei. 12. Ob
latus est ei demonium habens. Et
Matth. 15. Filia mea male a demōio
verat. et Matth. 17. Exiit demoniuz
et curatus est puer. et Marci. i. demo
nia multa eiciebat. et 16. In nomie
meo demonia eiciēt. et Luce. 4. In
synagoga erat homo demoniū hñs
et clamauit. Et Luce. 7. Venit Jo
hānes baptista: nō māducans neq̃
bibens: et dicunt demoniū habet. et
Luce. 8. Occurrit ei vir qui habebat
demoniū iā temporibus multis. Et
Luce. 11. Erat Ihesus eiciēs demo
nium. Et Joh. 8. Ego demoniū nō
habeo. et Joh. 10. Dicebant multi de
moniū habet: et insaniuit. et apocali.
18. Cecidit Babilon illa magna: et
facta est habitatio demoniorum. Et
Plato in Thimeo Inuisibiliū diui
naz potestati: que demones nūcu
pāt p̄stare rōnez maius est opus q̃

ferre valeat hominis ingenium: Et Apuleus de quo meminit Aug⁹. ponit demones esse. et Porphyrius adhuc de illis loquitur: ut patuit. S. Lactanti⁹. li. 2. diuinay insti. Poete et sciunt esse demones et loquuntur. Thales milesius mundū animatū esse dicit: ac demonib⁹ plenū: Socrates esse circa se assiduū demonium: et loquebat⁹ ut dicit Lactantius. Idem testat⁹ Apuleus: qui sup hoc librum edidit quē vocauit de deo Socratis et teste Xenophōte li. de morte Socratis in oratione quā ab Atheniensibus cōdēnādus fecit: sic inter cetera dicit. Enimuero iam his mihi defensionem panti demoniū aduersatur. Arist. in plogo li. de somno et vigilia querit. An somniū procedat a cā aliqua naturali: vel euz aliq⁹ demonium operet⁹. Hermes termegistus fm Aug. de ci. dei. li. 10. c. 24. demones esse fatetur. Calcedius sup Ihi meū p Platonis d demonib⁹ diffuse mētionē facit. p Ptolome⁹ in quarta qdruptiti malignos spūs demōes appellat. Sufficere g debēt tantoꝝ testimonia: ad fidē faciendā de demonibus reprobatis.

De cognitōe et scientia demonū.
Secūduz qd est in demonibus est naturalis sapientia. Isidor⁹ in 8. ethimo. ait. q angelus malus dicit⁹ diabolus hebrayce. i. deorsum fluēs: grece vo diabolus. i. criminator. vocat⁹ etiam Sathanas. i. aduersarius et demon. i. pitus: ac rez sciūs Uellent g demones contra nos uti omni astucia sua: sed non finit illos deus: qui sua clementia ad euitādas

fraudes et deceptōes eoz: respersit nos luce uitatis: misitq⁹ filium suū vnigenitum in mūdū: qui fuit lux et splendor omnis doctrine. Johānis pmo. Erat lux vera. et Jo. 7. dicebat Ego sum lux mundi. et Jo. 10. Ego suz via uitas et vita. hic tñ dubitari solet. Utz intellectus demōis post peccatum cognoscat aliquā uitatez Et arguit⁹ q non. Primo qā si aliq⁹ uitatez cognoscerēt: maxime cognoscerent seipsoz: qd est cognoscē sbitatias sepatas: hoc autem eoz miserie nō conuenit: cū ad magnā felicitatē ptinere videat⁹: in tantū q quidam vltimā beatitudinē posuerunt in cognitōe sbitantiaz sepatay. g demones pūant⁹ omni cognitione uitati. nquit Lactantius. Nullus ē suauior anime cibus q cognitio uitatis. et Arist. 10. ethi. dicit. Uidef philosophia admirabiles delectatōes habē delectatio autē non conuenit demonibus. g nullam uitatem cognoscūt et eoz intellectus est totaliter excecatus. Respōdet his Thomas. i. parte .q. 64. q duplex ē cognitio uitatis vna que habet⁹ per gratiā: Alia per naturam. Prima cognitio duplex ē vna est speculatiua tantuz: sicut cum alicui aliqua secreta diuina reuelat⁹. Alia vo que est affectiua: producens amorem dei: et hec pprie ptinet ad donum sapientie: hāz autem trium cognitōnū cognitio naturalis: nec est ablata nec diminuta. Consequē enim ipsam naturay angeli: qui fm suam naturā est quidā intellect⁹ vel mens. Cognitio autē que est p grāz in speculatōe consistens non est eis

totaliter ablata: s; diuinitas: quia d
h'moi secretis diuinis tantu eis reue
lat qntu opz: vel mediab' angelis:
vel p aliqua tēporalia diuine stutis
effeā. vt Aug. dicit. q. de ci. dei. vel
i. 4. nō autē sicut ipsis sātis angelis
q'b' p'la 7 clari' reuelā in ipso xbo
A cognitōe autē effeāua totalit' pri
uati sūt: sic 7 caritate. Ad argumētū
x'o dicēdū q' felicitas s'istit in appli
catōe ad id qd sup' est. Substantie
autē separte sūt ordine nāe supra nos
vñ aliq' rō felicitatis esse pōt homini
si cognoscat s'istatias separtas: l3 pfe
da felicitas sit in cognoscēdo s'bam
p'mā. i. deū. S3 s'istatīe separte cogitē
s'istatīa separta est cōnaturale: sicut 7
nobis cogitēre nās sensibiles. vnde
sicut nō est in hoc felicitas hominis
q' cognoscat nās sēbiles: ita nō est
felicitas angeli. in hoc q' cognoscat
s'istatias separtas. **A**d auctoritates
x'o allegatas que vidēt excludē co
gnitiōē naturālē a demonib'. dicit
Ric. in 4. vi. 50. q' q'uis vsus sciētie
sit p se delectabilis: tñ p accidēs pōt
esse tristabilis. Nā quippe dānatorū
tā āgeloz q' hominū ita erit plene
cōphēsa tristitia: vt oio sint indispositi
ad aliquā delectationē: quare vsus
sciētie in eis nullaz poterit generare
delectationē aut iuuatē. **T**ertiu
qd est in demonib' ē nālis potētia:
de qua Job. 41. c. dī. i. nō ē ptās sup
terrā que cōparet eis. Pnt demōes
facē mira 7 si nō miracula 7 naturā
adiuuādo ad stupēdos affect' currē
vt patebit pnt sensus deludere: pnt
verare corpa: pnt aquas maris sup
terrā spgē 7 alia facē que ipsi vellēt

que si pmittēt de': tota pene mūdā
lis machina turbaret: suffocarentur
hōies: ruerēt dom': siccarent herbe
arboresq' 7 mutatiōes in dies vide
rent in omnib' elemētis. O pietas
dei bñdīti: que impctū inimicōz ex
tinguit: nec finit illos extra nos exer
cere qd satis abiūt: et si qñq' id fieri
pmittat iusta sūt ei' iudicia: 7 nobis
inscrutabilia. Ex vidēt tñ omnibus
demonēs atrociter cruciant'.

De demonēs vsq' ad diē iudicij
sunt in hoc aere caliginoso: 7 p' ad
infernum descendunt.

Secundo cōsideranda est pena
demonū rōe loci: p'edī e q'dez
fuerūt e celo empyreo in hūc aerem
caliginosū. de quo ait Aug. 3. super
Sen. ad litterā. Aer caliginosus est
quasi carcer demonib' vsq' ad tēp'
iudicij. 7 Tho. i. pte. q. 60. Loc' iste
vaf demonib' rōne exercitatis hu
manē: nā pcuratio salutis nostre p
tēdit vsq' ad diē iudicij: 7 vsq' tunc
durat ministeriū āgeloz 7 exercita
tio demonū: descēdūt tñ aliq' ad in
fernū: vt ibi damnatos verēt. Post
diē x'o iudicij: simul cū dānatis ho
minibus ibi oīs recludēt. Sed hic
speculari libet qm esse eū celū empyreū
nō o3 demonib' in penā cedere: qm
spūalis natura nō afficit loco. ergo
nullus locus est demonib' penalis.
Rñdet Tho. i. pte. q. 63. q' loc' nō
est penalis āgelo aut anime: qñ affi
ciens alterādo nām: s; quasi afficiēs
volūtātē cōtristādo: dū āgel' vl' aia
apprehēdit se esse in loco nō ueniētī
Si x'o obicēt q' āgel' nō sit in loco
qā vt dīc boet' in li. d. ebdomadib'

c z

Comunis animi receptio apud sapientes est: incorpalia in loco non esse. Et Arist. 4. physicoz. Non omne quod est in loco: sed mobile corpus. Et angelus non est in loco. Respondet Thomas. i. pre. q. 53. quod equiuoce dicitur esse angelus in loco et corpus: corpus enim est in loco per hoc quia applicat loco: sed tractum dimensionis quantitatis: que habet in angelis non est. Sed est in eis quantitas actualis per applicationem virtutis angelice ad aliquem locum quilibet dicitur angelus esse in loco corporeo: et secundum hoc patet quod non oportet dicere quod angelus commensuretur loco: vel quod habeat situm in continuo: hec enim conueniunt corpori locato: put est quantitas: quantitate dimensionis. Similiter etiam non oportet propter hoc quod continetur a loco. Insuper ista incorporea sua virtute contingens rem incorpoream continet ipsam: et non continetur ab ea. Anima enim est in corpore ut continens: non ut contenta. Sic angelus dicitur esse in loco corporeo: non ut contentus: sed ut continens aliquo modo. Addit Thomas quod diuersimode esse in loco conuenit corpori angelo et deo. Insuper corpus dicitur esse in loco circumscriptione: quia commensuratur loco. Angelus non circumscriptione: cum non mensuretur loco: sed diffinitione: quia ita est in uno loco: quod non in alio. Deus autem neque circumscriptione: neque diffinitione: quia est ubique: quod autem hoc sit non potest intelligi ab humano sensu: ut dicit magister in primo. di. 27. ubi inducit Crisostomum super epistolam ad hebreos dicentem. sicut multa de deo intelligimus: que loqui penitus non valemus: ita multa loquimur que intelligere non sumus idonei. Et bigra quod ubique deus est scimus: et dicimus quod autem ubique sit intellectum non capimus.

Item quod est incorporea quedam virtus que omnium est causa bonorum scimus: que autem ipsa sit penitus ignoramus. Ut autem redeamus ad angelos. Nota sunt 2 adul. di. 8. 2. quod opinio est modernorum: Quod angelus non est in loco per applicationem virtutis: sed per suam substantiam diffinitione: seu presentia sit non commensuratione: nam in angelo est potentia passiva ad plura: ubi nec est determinatus respectu alicuius. Et in eo est potentia passiva ad essendum in omnibus illis: quod autem angelus habeat potentiam passivam ad ubique patet. Quia articulus est excoriat: dicitur quod substantie sepe nuncupantur sunt. Similiter error est dicere: quod angelus est ubique: quod oportet dicere quod angelus possit recipere aliqua ubique.

De penes puniuntur pena ignis. Tertio consideranda est pena demonum ratione supplicij: quia puniuntur in igne. probatur. Mathei. 25. Item male dicitur in ignem eternum: quod pater est diabolus: et angelus eius. et Apoc. 20. Diabolus qui seducebat eos: missus est in stagnum ignis: ubi bestia: et pseudo prophete cruciabuntur: die ac nocte in secula seculorum. et de hoc inquit Augustinus in libro de fide ad Hebr. firmissime tene et nullatenus dubites diabolum et angelos eius in ignem eternum a christo esse mittendos: ubi nunquam carebunt pena: quam eis prepauit diuina iusticia: qualiter homo spiritus separati patiuntur ab igne videtur abunde in quadagesimali de penitentia.

De pena demonum nunquam terminabitur.

Quarto consideranda est pena demonum ratione termini: quia nunquam finietur: et quod super hoc dixit Origenes ad hec in quadagesimali diffusius est

peractatum: quare ex dictis constat:
qđ districtius iudex est deus: qđ ppter
vnū peccatum angelis nūqđ peccat.
Et vt dicit Ibo. i. pte. q. 64. Tenē
dum est firmiter: qđ volūtas bonorū
angeloz cōfirmata est in bono: et vo
luntas demonū obstinata ē in malo
Causam autem huius obstinationis
non oportet accipere ex gūitate culpe
sed ex conditōe nature seu statū: qđ
vt dicit Aug. li. de fide ad ipe. Sic
deus creauit angelos: vt qui vellēt
ppetuo boni essent: qui autē nollēt:
nūqđ eos diuino manere repararet
Sicqđ in eternū demones obstinati
luent penas nequitię sue: a quibus
nos liberet christus redemptor: benī
gnus. Amen.

Sermo quartus de bello quod
continue geritur inter demones et
homines.

Sumus in cotidiana fre
quentiqđ pugna cū āge
lis malis: qđ nos tēptare
nō desinūt: vt peccātes
eorz tandem in gamur societati. Et
hoc petri. i. epist. c. z. dicebat. Sobrii
estote: et vigilate: qđ aduersarius ve
ster diabolus: tāqđ leo rugiēs circuit
querens quem deuoret. Cui resistite
fortes in fide. Et ecclesia sādā in offi
cio aploz nos ammonet sic. Estote
fortes in bello: et pugnate cū ātquo
serpente et accipietis regnū eternū.
qđ tamen pleriqđ qñqđ diffidūt: nec
arbitrant se posse demonū effugere
mille nocendi modoz. sicqđ in pesti
ma peccata labūtur. Idcirco in hoc

sermone aliqua de ipsis demonib⁹
aperiemus. quibus intelled⁹ poterit
quilibet animi vires assumere ad pu
gnandū strenue cum illis qđ nostraz
pditionē pcūrant. de quib⁹ tria mi
steria erunt declarāda.

Prīmū dicet presidentie.

Secundū potentie.

Tertium resistentie.

De p̄sidentia demonū. et qualiter
omnia disponunt ad interitū hōinū

Capitūlū primū.

Habent demones inter se depu
tata maledictōis offi⁹. et cūda
que possunt ordināt ad trahendum
homines vt dei p̄cepta trāsgrediāt.
Impāt supiores et inferiores obediūt
Sed p huius ptis clariore noticia.
de p̄sidentia demonū locuturi consi
deremus illam fm triplicē respectū.

Primo respectu āgeloz maloz.

Secūdo respectu āgeloz bonoz.

Tertio respectu corpoz supioz.

Qualitē demones p̄sūt demōib⁹.

Primo: cōsideremus p̄sidentia
demonum respectu ipsoz āge
loz maloz. Utz. s. inter eos sit pla
tio. Et arguit qđam qđ non. primo
qđia omnis platio est fm aliqwez or
dinem iusticie. Sed demōes totalitē
a iusticia ceciderunt. qđ in eis non est
platio. **Secūdo** vbi nō est obediē
tia et sbiedio. non est platio. hec autē
sine concordia esse nō possūt que in
demonibus nulla est. fm illō puer.
iz. Inter supbos semp sunt iurgia. qđ
in demonibus non est prelatio.

Tertio si in demonibus esset aliqua
prelatio: aut hoc p̄tineret ad eorum
naturaz. aut ad eoz culpā vel penā.

c 3

Sed non ad eoz naturā q̄a s̄bicio
 7 seruitus non est ex natura: s̄ ex pec-
 cato s̄bsecuta: nec p̄tinet ad culpam
 vel penam: quia sic supiores demōes
 qui magis peccauerūt inferioribus
 s̄bderent: non ḡ est p̄latio in demo-
 nibus. In contrariū est ipsa veritas
 Inā glo. i. ad corin. 15. dicit. Quādiu
 mundus durat: angeli angelis: ho-
 mines hominib⁹: 7 demones demo-
 nibus p̄sunt. Ratio quare inter de-
 mones est p̄latio. s̄z Tho. q. 110. q̄a
 actio seq̄t nām rei: quorūcūq̄ nāte
 sunt ordinate: oportet q̄ etiā actōes
 s̄bnuicem ordinent̄: sicut p̄z in reb⁹
 corporalibus q̄a enī inferiora corpa
 nālī ordine sunt infra celestia corpa
 actōes 7 motus eoz: s̄bdūt actiōi-
 bus 7 motibus celestīū corpoz. ma-
 nifestum est autē q̄ demonū quidā
 naturali ordine s̄b alijs cōstitūt̄. vñ
 7 actōes eoz sunt s̄b actiōib⁹ supioz
 7 hoc est q̄d rōnem p̄latiōis facit. vt
 .i. actio s̄bditi s̄bdat actiōi p̄lati.
 Sic igit̄ ipsa naturalis demonū di-
 spositiō requirit q̄ in eis sit p̄latio
 Conuenit etiā hoc diuine sapiētie
 que nihil in vniuerso inordinatū re-
 linquit: que attingit a fine vsq̄ ad fi-
 nem fortiter: 7 dispōit omnia suauit̄
 vt dicit̄ sapientie. 8. c. **Ad p̄mum**
 ḡ dicendū q̄ p̄latio demonū non
 fundat̄ sup eoz iusticia: sed super iu-
 sticia dei cūda ordinātis. **Ad 2°**
 dicendū q̄ concordia demonū qua q̄dā
 alijs obediūt: nō est ex amicitia quaz
 inter se habeāt: sed ex cōi neq̄cia qua
 homines odiunt: et dei iusticie repū-
 gnant: est. n. p̄p̄iū hominū impioz
 vt eis se adiūgant 7 s̄biciāt ad p̄p̄iū

nequitiam exequēdā quos potiores
 viribus vident. **Ad tertiu dicendū**
 q̄ demones non sunt equales s̄m
 nām: vnde in eis est naturalis p̄ela-
 tio q̄d in hominib⁹ nō cōtingit: qui
 natura sunt pares: q̄ autē supioz
 inferiores s̄bdant̄ nō est ad bonum
 supioz: s̄ magis ad malum eoz: q̄a
 cum mala facere maxime ad miserā
 p̄tineat: p̄cesse in malis est esse ma-
 gis miser.

**Qualiter angeli boni habēt p̄la-
 tionem super demones.**

Secundo consideremus p̄sīdē-
 tiam demonum respectu ange-
 loz bonoz. Ubi videndum erit an
 boni angeli habeant p̄latiōē super
 malos: 7 posset argui q̄ non. p̄mo
 q̄a p̄latio āgeloz p̄cipue attendit̄
 s̄m illuminatōes: sed mali āgeli cūz
 sint tenebre nō illumināt a bonis. ḡ
 boni angeli non habēt p̄latiōē sup
 malos. **Secundo** ad negligentiam
 p̄sidentis p̄tinere vident̄ ea que per
 s̄bditos male fiunt. Sicut p̄z. 82. di.
 .c. Error. c. Cōsentire. c. Quid enim
 prodest. 84. di. c. Deruenit. 86. di. c.
 Ifacientis. 2. q. 7. c. In negligere. 17. q.
 2. c. Si quis. 22. q. 3. c. Qui pōt. exē
 de homicidio. c. Sicut dignū. Sed
 demones multa mala faciunt. si ḡ
 s̄b sunt p̄latiōi bonoz angeloz
 videt̄ in angelis bōis esse aliqua ne-
 gligentia: q̄d est inconueniens. **3°**
 p̄latio āgeloz sequit̄ nature ordinē
 sed si demones de singulis ordinib⁹
 ceciderunt: vt cōmuniter dicit̄: quia
 ipsi 7 si non fuerunt in ordinib⁹ s̄m-
 pliciter: fuere s̄m quidā in quātū erāt
 aliqui dispōit̄ si stetit̄ esse de vno

ordine alij de alio: sicut variā dispositionem suorum naturalium. Sic multi demones multis bonis angelis sunt superiores ordine nature: non ergo boni angeli prelationē habent super omnes malos. Contra istos est auctoritas Aug. qui tertio de trinitate ait. Spiritus vite desertor atque peccator regit per spiritum vite rationalem piū et iustum. Et Gregorius dicit: quod potestates dicantur angeli: quorum dictio virtutes aduersus sibi dē sunt. Respondet Tho. vii. 3. quod totus ordo prelationis primo et originaliter est in deo: et participat a creaturis sicut quod deo magis appropinquat. Ille enim creature super alias influentia habet: quod sunt perfectiores et deo propinquiores. Maxima autem perfectio: et per quam maxime deo appropinquat est creatura fructu deo: sicut sunt sancti angeli: quia perfectione demones priuantur: et ideo boni angeli super malos prelationē habent: et per eos reguntur. Ad primum ergo dicendum quod per sanctos angelos multa de diuinis mysterijs demonibus reuelantur: cum diuina iusticia exigit: ut per demones aliqua fiant: vel ad punitionem malorum: vel ad exercitationem bonorum. Sicut in rebus humanis assessores iudicis: reuelant tortoribus eius sententiam. huiusmodi autem reuelationes si ad angelos reuelantes competunt illuminationes sunt qui ordinant eas ad deum: ex parte vero demonum non sunt illuminationes: quia eas in deum non ordinant: sed ad eradicationem proprię iniquitatis. Ad secundum dicendum quod sancti angeli sunt ministri diuine sapientie. vnde sicut diuina sapientia permittit aliquos

mala fieri per malos angelos vel homines propter bona que ex eis eliciuntur: ita et boni angeli non totaliter adhibent malos a nocendo. Ad tertium dicendum quod angelus qui est inferior ordine nature preest demonibus: quibus superioribus ordine nature: quia virtus diuine iusticie cui inherant boni angeli: potior est quam virtus naturalis angelorum: vnde et apud homines spiritualis indicat omnia: ut dicitur. i. ad corinthios. 2.

Demones non subduntur actionibus corporum celestium.

Tertio consideremus predestinationem demonum respectu corporum superiorum: ubi disputandum est: utrum demones subdantur actionibus corporum celestium. Et quodammodo potest probare quod sic. Primo quia demones sicut certa augmenta lune aliquos homines verant: qui propter hoc lunatici vocantur. ut patet per Marcum. 4. et 7. Sed hoc non esset nisi corporibus celestibus subiacerent. quod subiacet actionibus celestium corporum. Secundo magromatici observant certas constellationes ad inuocandos demones: quod non facerent si demones corporibus celestibus non subderentur. Tertio celestia corpora et tuosiora sunt quam inferiora et quibusdam inferioribus corporibus demones arcentur. scilicet herbis: lapidibus et sonis quibusdam ac vocibus ut a porphirio videtur Aug. introductio. de ci. dei. quod multo magis demones subduntur actionibus celestium corporum. Contra ista omnia est ipsa ratio. Nam demones sunt superiores ordine nature quam corpora celestia. Agens autem est superius patiente. ut augustinus dicit. id est super genesim ad litteram. Cum ergo demones sunt substantie intellectuales

corporib⁹ nō vnite: p̄ q̄ nō s̄bdunt
 adioni corporū celestiu⁹: nec p̄ se: nec
 p̄ accidēs: nec directe: nec indirecte.
 Ad primū r̄ndet Tho. q. cxv. i. ptis.
 q̄ demones s̄m certa augmēta lune
 cōtingit verare p̄pter duo. Primo
 q̄dē ad hoc q̄ infamēt creaturā dei
 .i. lunā. vt Criso. ⁊ hiero. dicunt.
 Secūdo quicū n̄ possint opari: nisi
 mediātib⁹ nālīb⁹ ⁊ tūtīb⁹: vt dicitur
 in suis opib⁹: cōsiderāt corporū apti-
 tudines: ad effectos intētos: manife-
 stū est q̄ cerebrū est humidissimū
 omniū ptīū corpis. vt Arist. dicit. et
 ideo maxime s̄ficiē opatōi lune: que
 ex sua p̄prietate hēt motū humorū.
 In cerebro autē p̄ficiūt vires anima-
 les: ⁊ ideo demōes s̄m certa augmē-
 ta lune p̄turbāt hōis fātasiā q̄n cōsi-
 derāt cerebrū esse ad hoc dispositū.
 Ad secūdū dicit Tho. q̄ demōes ad-
 uocati in certis cōstellatōib⁹ veniūt
 p̄pter duo. Primo vt hōies in hūc
 errorem inducāt q̄ credāt aliqd̄ namē
 esse in stellis. Secūdo q̄a cōsiderant
 s̄m aliq̄s certas cōstellatōes materiā
 corporālē esse magis dispositam ad
 effectū p̄ quib⁹ aduocāt. Ad 3^m
 Tho dicit aug. io. vl. ii. de ci. dei q̄ de-
 mones alliciūt p̄ variā ḡnā lapidū
 herbaz: lignoz: animalū: carminū
 ritū: nō vt animalia cibis: s̄ vt spūs
 signis: in quātū hec eis exhibent in
 signū bonoris diuini: cū ipsi sunt
 cupidi. nam vt dicit. 26. q. 5. c. Nec
 mirum. Ad hoc innitit diabol⁹: vt
 adoret quasi deus.

De potentia demonū que supat
 s̄m nām omnem potētia hominū.

Capitulū secūdū.

Ad potentia demonū iam
 sermo noster vertendus est.
 Equidem vī possunt credere multi
 que de illa vacillime sunt cōscripta.
 Vt tamen preterea que sancti docto-
 res dicunt: adsunt cotidiana ecēpla
 eoz: qui magicis artibus inuoluti:
 stupenda ⁊ ineffabilia quodāmodo
 opari vident. Has artes vt Isidor⁹
 inquit. 8. li. ethimo. Primus inuenit
 Zoroastes Rex Bactrianorū: quem
 Ninus Rex Assiriorū interfecit. De
 quo etiam Aug. li. zi. de ci. dei. c. i. 4^a
 asserit: q̄ q̄n natus est primo: risit.
 Immiscuit se huiusmodi artib⁹ de-
 mones: et p̄mittente deo fiunt: que
 homines facere nullo pacto possent
 vt tamē ista magi nobis innotescāt
 cōsiderāda nobis occurrūt potētia
 demonū s̄m triplicē respectū.

Primo respectu miraculorū.

Secūdo respectu delusionū.

Tertio respectu vexationum.

De demonibus quibus non possunt
 facere miracula: p̄nt tñ facē vā opa
 s̄m facultatem hominū.

Primo cōsiderāda est demonū
 potentia respectu miraculorū
 vbi a doctozib⁹ disputat: vtz demo-
 nes possūt miracula facere. et r̄ndet
 Alexander in. 2° volumine sūme. Et
 Tho. i. pte. q. cxiiij. q̄ si miraculū p̄p̄e
 accipit: demones miracula facere nō
 p̄nt: nec aliqua creatura: sed sol⁹ de⁹
 q̄a miraculū p̄p̄ie dicit q̄d sit p̄ter
 ordinē totius nature create: s̄ quo
 ordine omnis h̄tus creature cōtinet
 Dicit tamen quādoq̄ miraculū lar-
 ge: q̄d excedit humanam facultatez
 ⁊ cōsideratiōē: ⁊ sic demōes possūt

facere miracula: que scz homines mirantur: in quantum eoz facultatez et cognitionem excedunt. Nam vnus homo in quantuz facit aliqd: qd est supra facultatem et cognitoez alteri? ducit alium in admiratoez sui opis: vt quodammodo videat miraculum operari. Sciendum tamen qd quis huiusmodi opera demonu que mirabilia vident ad veram rationez miraculi no ptinant: sunt eni qnqz res. Sicut magi Idharaonis: p vtutem demonu hos serpentes et ranas fecerunt. Et sicut quando ignis de celo cecidit: et familiam Job cuz gregibus pecorum vno impetu absorpsit et turbo domum deiiciens: filios ei? occidit. Sic etiam demonib? operantibus factum est: vt terre atheniesiu vastaret aquis. Refert aug. is. li. de ci. dei. c. 9. qd postq? condite fuerunt Athene: vt Athene vocarent: quod certe nome a Minerva e: que grece athena dicit. Hanc causam Varro indicat. Cum appuisset illic repente Olive arbor: et alio loco aq erupisset Regem prodigia ista mouere: et misit ad apollinem delicum sciscitadu quid intelligedu esset: qd ve faciedu Ille respondit: qd olea Minervae significaret: vnde Neptunu: eo qd est in ciuiu ptate: ex cuius potius nomine vnoz deoz: quoz illa signa essent. Ciuitas vocaret. Isto Cicrops oraculo accepto: ciues omnes vtriusq? sexus. Nos enim tunc in eisdem locis erat vt etiam femine publicis consultationib? incesset: ad feredu suffragiu couocauit. Consulta igit multitudinem mares p Neptuno: femine pro Mi-

nerua tulere sententias: et qa pl? vna inuenta est seminarum Minerva videtur. Tunc Neptunus iratus: marinis fluctib? estuatibus: terras atheniesiu populatus est: quonia spgere latius qualibet aquas difficile demonibus non est. Ibet aug. sequit Tho. vbi. s. qd quauis materia corporalis no obediatur angelis bonis: seu malis ad nutum: nec demones sua vtute possunt transmutare materias de forma in formam: possunt tamen adhibere qda semina: que in climatibus mudi inueniunt ad aliquos effectus complendos vt dicit aug. in tertio de trinitate dei. Ideo omnes transmutationes corporalium rerum que possunt fieri per aliquas vtutes naturales: ad qs ptinent predicta semina: possunt fieri p operationem demonum huius seminibus adhibitis. Sicut cu aliquae res transmutantur in serpentes: vel ranas que per putrefactionez gigni possunt Ille vero transmutationes corporaliu rerum: que non possunt fieri vtute nature: nulla opatiode demonis pfici possunt fm rei vtutem. Sicut qn corpus humanum mutetur in corpus bestiale: aut qd corpus hois mortuu reuiuiscat. Dicta sunt omnia ista ad confirmationem precedentiu: nam nisi pietas dei nobis subueniret a ptate demonum nuq effugeremus.

Qualiter demones possunt multiplicare deludere sensus humanos.

Secundo consideranda e demonum potentia respectu delusionu: vt n. dicit Bona. in. 2. vi. 8. pnt demones deludere sensus humanos: et b triplici primo ondedo pns esse qd no est.

Secundo ostendendo rem aliter quam est. **Tertio** abscondendo quod praesens est. Idem quidem facit species offerendo. Secundum quidem facit sensui vel obiectum variando. Tertium vero impedimentum praestando. primum intelligi potest sic: quoniam fatalis materia existens virtute interiori: vel virtus interior fortiter illis intendit: similitudo rei videtur esse veritas. hoc manifestum est per nam nam frenetico propter ascensum fumositatum ad cerebrum: ex modica occasione exteriori vel quod videat vel audiat multa: quae non sunt sibi praesentia. Similiter per fortiter conversionem intentionis: fatalis materia virtutis. sicut Augustinus exemplificat: quod quidam tanta conversione cogitabat cuiusdam mulieris imaginem: quod ei carnalis amor sciri videbatur etiam vigilando: per hunc modum potest demon diversa homini facere apparere. Est de hoc exemplum in .2. dialogo. li. ubi narrat Gregorius. qualiter dum construeret monasterium quoddam: in quo aderat sanctus Benedictus: inuenit est sub terra ydolum quod dazeneum: quod cum frater portasset in coquina visum est eis quod exilisset inde flamma ignis: quae totam coquinam potuisset incendere: quod cum per spiritum cognovisset beatus Benedictus: occurrit ad eos: et oratione facta fatalitatem illud evanuit. **2o** potest diabolus deludere sensus ostendendo rem aliter quam est: nam naturaliter potest contingere hoc propter variationem aliquam ex parte organi. Sicut quoniam humor sanguineus: vel vapor igneus descendit ad oculos: vel homini quod ea quae exteriori sunt: sint rubra vel propter variationem aliquam ex parte obiecti: sicut contingit aliquando quod expositio cadele: vel di-

spositio palearum videtur paleae esse serpentes. Tertio possunt diaboli deludere sensus: abscondendo quod praesens est. Nam res quae praesens est: dupliciter potest latere sensui nostro. Aut quia impeditur virtus sensus: ne perveniat ad sensibile. Aut quia impeditur species sensibilis ne perveniat ad sensum: et utroque modo fieri potest virtute demonis. De hac delusione diffuse loquitur Augustinus. 18. li. de ci. dei. c. 17. 18. 19. ubi inducit quod tradunt gentiles de sociis dyomedis conversis in volucres: dicens quod templum dyomedis esse in insula dyomedea non longe a monte gargano: quod est in Apuleia: et hoc templum circumvolare atque incolere aves illas: tam mirabili obsequio: ut aquam implerent: et aspergant: et eas si greci venerint: vel grecorum stirpe progeniti: non solum quietas esse: sed etiam insuper adulari. Si autem alienigenas viderint: subvolare ad capita tamque gravibus idibus vulnerare ut etiam perirent. Nam duris et gradibus rostris: satis ad haec plura prohibentur armate. hec Varro ut astruat comemorat: alia non minus incredibilia de illa magna et famosissima Circe quae socios quoque Ulixis convertit in bestias: et de archadibus: qui forte dudum transnatabant quoddam stagnum: atque ibi convertebantur in lupos: et cum similibus feris per illius regionis deserta vivebant. Si autem carne non vescerent humana: rursus post novem annos eodem renatato stagno reformabantur in homines. Si enim dixerimus hec non esse credenda: non desunt qui dicant talia fuisse expertos. Nam et nos inquit Augustinus. cum essemus in Italia: audiebam talia

de quadā regione illaz ptiū: vbi stā
bularias mulieres in caseo dare solē
dicebant imbutas his malis artib?
quibus vellent seu possent viatorib?
vnde in iumenta illico rterent: et ne
cessaria queq; portaret. Ipse itq; pfi
da opera: itez ad se rediret: nec tam
fieri in eis mētē bestialē: s; rōnalē hu
manāq; seruari. Sicut Apuleys in
libris quos asini aurei titlo inscripsit
sibi ipsi accidisse: vt accepto veneno:
humano animo pmanēte asin^o fieri
aut indicauit: aut finxit: hec vel falsa
sunt: vel tā inusitata: vt merito non
credant. Ifirmissime tñ credēdū est:
nō solū animū: sed nec corpus qdez
vlla rōne arte: vel ptate demonū: in
mēbra et liniamēta bestialia posse cō
ueri. Sed pōt esse vt corpa ipsa ho
minū alicubi iaceāt viuētia qdez: s;
multo grauius atq; vehementius q;
somno: suis sensib⁹ obleratis: talisq;
etiā sibi ipse homo videat: sic vt talis
vidēi sibi possit in somnis: et portare
onera: que onera si ea sunt corpora
portat a demonib⁹: vt illudat homi
nibus. Inā qdā nomine Prestātius
pri suo otigisse indicabat: vt venenū
illud p caseū in domo sua lumeret: et
iaceret in lecto suo: quasi dormiēs: q;
tamē nullo mō poterat excitari: post
autē aliquot dies: cū velut euigilass;
dicebat: et qñ somnia narrasse: que
passus est. Caballū se. f. factū anonā
inter alia iumenta militis baiulasse.
qd ita vt narrauit factū fuisse cōptū
est: que tñ ei sua somnia videbantur
Indicauit et alius se domui sue per
noctē: ateq; req̄seēt: vidisse veniētē:
ad se p̄m quendā sibi notissimum

sibiq; exposuisse nōnulla Platonica
que ātea rogat⁹ exponē noluisse: et
cū ab eodē p̄ho quesitū fuiss;: cur in
domo eius fecerat: qd in domo sua
petenti negauerat. Nā sed inquit: s;
me fecisse somniaui. Ac p hoc alteri
p imaginē fāsticā exhibitū est vigi
lāt: qd alē vidit in somnis. hec ad
nos cis referētib⁹ puenerūt quos nō
estimam⁹ fuisse mēitos. hec Aug.
Qualit⁹ demōes pnt verare corpa
Etio cōsiderāda est demonū
potētia: respectu verationum
pnt verare hūana corpa. Ut inquit
aug. li. de nā demonū. nā ppter scēti
litatē nāe pnt penetrare quēcūq; cor
pora sine obstaculo. insup possūt illa
corpa pturbare et molestare. vt clare
p̄ in euāgeliis. de his quos chris⁹
liberauit. **D**ieb⁹ etiā mēis aliquas
mulieres demōiacas vidī. et audiui
illas loquētes talia. que nō nisi demo
nes dicē potuerūt. et virtute iesu xpi
liberate fuerūt. Inter ceteras tamen
vna fuit Neapolis. anno dñi. 1470
De qua exptus sum q̄ referā. **P**redi
cāte me ibi tpe q̄dragesimali. Sona
bat vndiq; rumor q̄ aie quorūdam
defunctorū intrauerāt corpus eius.
loquebat illoz ydiomata. cōmemo
rabat gesta. et que nūq; ipa didicēat
enarrabat. Accessit ad eam cū suis
Illustriiss⁹ nus Calabrie dux. **R**egi⁹
pmogenitus. duxit eū in admiratōz
nō puā. dū secretissima illoz defun
ctorū apiebat. q̄daz hō die ego ipse
ad eam vidēdam accessi. et q̄pmum
intraui cameram. in qua multi ade
rant. Ipsa vero iuuenula iacebat
in lecto. cepit furere. oculos torquere

vultūq; minacem ⁊ tristem exhibere
 Tandem clamās aiebat. Tu venisti
 huc: tu ad qd: ad qd. Ego respondi:
 vt tecū prelier in nomine iesu gl'iosi
 at illa: quid vis: volo dixi scire: quis
 nam es: illa respōdit. Ego sum Ste-
 phanus siculus: quōdam armiger ⁊
 stipēdiarius. Ego sōdidi: mentiris o
 fallax ⁊ imūde spiritus. Aduro te p
 Iesū: in cuius nomine omne genu
 flectitur: celestiu: t'restriū: ⁊ infernoꝝ
 vt v'itatem patefacias. Tūc cū grādi
 molestia illius corporis: arroganter
 respōdit. Ego sum diabolus. at ego
 q're dicebas q' eras anima Stephāi
 sculi: ⁊ illa: vt decipiā. Ad hoc enim
 intēdimus: vt decipiam? q'a vellem?
 oēs hōies fore dānatos: sicut ⁊ nos
 sumus. Itēz ego interrogavi eā: et
 quare me nō decepisti: s' m'pi veruz
 cōfessus es: Ille addidit: p'p' officiūz
 tuū: q'a tu p'dicas euāgelicā v'itatem
 ⁊ es inimicissim' noster. Ego repli-
 caui: quare: q'a in q't nos solitamus
 hōies vt p'dāf: tu v'o trabis illos: vt
 cōuertāf: dixi ad hec ego: q's ego sū
 Rndit: Tu es f'rater IRobertus: q' p
 omnē Italiā pluribus ānis fuisti cō-
 trariū opibus nostris: ⁊ nōuiter ve-
 nisti Neapolim: ⁊ p'ma die quadra-
 gesime p'dicasti in castro: corā IRege
 fferdinādo. Ego petij ab illo: quare
 odio habetis deū: respōdit: q'a eiecit
 nos a celo empyreo: ⁊ p'iuauit nos
 dignitate nostra: ⁊ ne imozet mltis
 p' lōgū spaciū ad interrogata r'ndit:
 l'z q'nq; male libēter: ⁊ ita doctē: Ita
 efficaciter: ita etiā hostilē v'itatē exp-
 mebat: q' omnino ⁊ infallibilē de-
 prehēdi ipsū diabolū esse. cui euz

pcepissem: vt in nomine iesu corpus
 illud exiret: nec euz lederet post mul-
 tas caullationes faciente misericor-
 dia dei abscellit. Remāsit v'o puella
 illa pallida: et a me interrogata: qd
 faceret. Respondit se a somno euigi-
 lasse: cum omniū membroꝝ suozum
 collisione. Quare autem deus p'mit-
 tat aliquādo hōies sic vexari: r'ndet
 q' hoc facit: aut ad maloꝝ punitōez
 aut ad bonoꝝ purgatōez ⁊ pbatōz
 aut ad sue glorie manifestatōez: iu-
 dicia tamen eius abyssus multa.

¶ Omnes volentes possunt: non
 solum resistere demonibus: sed etiāz
 illos vincere ⁊ superare.

¶ Cap^m. tertium.

¶ Um audiunt homines que
 de demonibus dicta sunt ni-
 mio terrore corripuntur diffiduntq;
 posse saluari: dum opus est cum ho-
 stibus tam terribilib' cōferere man?
 v'itamen vt Gregori' ait. Debilis ē
 hostis: ⁊ non vincit nisi volentē: q're
 facile est non solū resistere: viribus
 demonū: sed etiāz illos vincere et
 supare: q'd vt plene inotescat: in hoc
 tertio misterio ostendemus: q' q'libz
 volens diabolū ⁊ omnes demōes
 ad malum nos impellētes potest cō-
 fundere: p'babimus aut hoc triplici
 ratione.

¶ Primo rōne ligationis.

¶ Secūdo rōne custoditōis.

¶ Tertio ratione p'missionis.

¶ Q' p' dñm Iesum ch'istū ligata ē
 potestas demonū.

¶ Primo pōt vnusq; diabolo
 resistē: illūq; vincē ⁊ supar: rōe
 ligationis: q'a p' dñm Iesum saluatōrē

nostrum eius potestas est ligata.
 Unde Apoca. 20. c. Johannes ait.
 Vidi angelū. i. christum descendere de
 celo: hūte clauēz abyssi: et cathenam
 magnā in manu sua: et apprehendit
 draconē serpētē antiquū: q̄ ē diabolus:
 et sathanas et ligauit eū. Et otādū tñ
 fm̄ Dona. vi. i. q. 3. li. q. sicut ēt dicit
 magister in textu p̄ passiōz xp̄i sum⁹
 a ptate diaboli liberati: oēs q̄dē q̄tū
 ad sufficiētiā. Et illi soli q̄ sūt de ei⁹
 corpe: q̄d ē ecclia quātū ad efficaciaz
 Diabolus. n. āte passiōē xp̄i hēbat
 duplicē manū. s. attrahētē et impellē
 tē. Dan⁹ attrahēs erat ptas trahēdi
 ad lymbū etiā iustos et sanctos. Ma
 nus impellēs erat potestas p̄cipitādi
 in malū vel p̄ fallaciā vel p̄ violētiā:
 q̄a tēptabat vt draco: temptabat vt
 leo: et p̄ma man⁹. scz. attrahētia erat
 tate potētē vt null⁹ possz ei resistere
 et hec fuit ei omnino āputata p̄ xp̄m
 Jā. n. nullū iustū pōt ad lymbū ēhē
 q̄a p̄ passiōē xp̄i deletū ē cyro gphū
 peccati Ade. Manū autē impellentē
 habebat ita fortē: vt cū magna diffi
 cultate possz q̄s ei resistē: et ideo fere
 in omnib⁹ regnabat: oēs. n. vel supa
 bat p̄ fraudulētiā vel p̄ violētiā. et h̄
 ptas debilitata ē p̄ xp̄m: p̄ quē lumē
 vitas apif̄ tra fraudulētiā diabo
 licā et adiutoriū vtutis tribuit cōtra
 diabolicā violētiā. Apparuit autē lumē
 vitas: et interi⁹ p̄ diuinā inspiratōz
 et exteri⁹ p̄ hūanā instructōez: iaz. n.
 omnib⁹ est vitas āpalata: et ideo de
 structa ē idolatria que p̄us regnabat
 adiutoriū etiā vtutis tribuitur p̄ gfe
 infusiōez que rep̄mit cōcupiscentiā.
 Et p̄pter angelū: custodiētē possu.

mus diabolo resistere.

Secundo pōt vnusq̄q̄ diabolo
 resistē illūq̄ vincē et supare rōe
 custoditōis: nā hnt oēs hōies angelū
 custodientem: vt hieronym⁹ docet
 super Matheuz: et ponit magister in
 .2. di. ii. quare si tēptat diabolus ad
 malū: angelus custodiens inducit ad
 bonum. De custodia vō bonoz an
 geloz dictūz est in quadagesimali:
 in sermone de amore dei ad animā
 iō hic n̄ curo diffusius de illa t̄tare.
 Et deus non p̄mittit vt diabol⁹
 tēptet hominē p̄ voluntate sua.

Tercio pōt vnusq̄q̄ diabolo
 resistere: illūq̄ supare ratione
 p̄missionis. vt enim dicit apostolus
 p̄mo ad corin. 4. Fidelis deus q̄ nō
 p̄mittit vos tēptari supra id q̄d pote
 stis: sed facit cum tēptatōe p̄uentūz.
 Nūq̄q̄ ḡ deus finit aliquez a demōe
 impugnari cui non p̄stet gratiam
 ne decipiat aut opprimatur. Instra
 igitur interest fortiter dimicare quia
 si legitie certauerim⁹ coronabimur.
 quia vt dicit Jacobi primo. Beat⁹
 vir qui suffert tēptationē. quoniam
 cum probatus fuerit accipiet coronā
 vite. quam nobis largiat christ⁹ dei
 filius. Amen.

Sermo quintus de cognitione
 superbie que fugienda est: ne cū āge
 lis ruentibus deputemur.

Pulū admodū p̄deset
 nobis intelligere que di
 cta sūt de iudicio dei cōt̄
 angelos transgressores
 nisi oi studio et diligētia

elaborauerimus tumētē supbiā fugē
et detestari. Ipsa si quidē est omnium
vicioꝝ regina: quam difficile multi
cognoscūt: quā vitiū ē spūale latet in
corde: viget in mēte: feruet in animo
et sola volūtate deliberata cōplef: quā
tū p extrinseca cognoscūt intrinseca
vt sic supbiā cōgscam? mūdōs q nos
ab ei⁹ labe seruem? de fructibus et si
gnis supbie dicemus in pñti: distin
guem? at sō trib⁹ articlis. i. fruct⁹.

Primi articuli.

Prim⁹ fructus extollentia.

Secūdus arrogantia.

Tertius vana gloria.

Quartus iactantia.

Secūdi articuli.

Primus fructus ambitio.

Secūdus ypocrisis.

Tertius pertinacia.

Quartus ingratitude.

Tertii articuli.

Primus fructus inobediētia.

Secūdus curiositas.

Tertius contentio.

Quartus presumptio.

**De supbi deificat seiplos et sper
nāt deū celi: quā se cognoscē nolūt.**

Prim⁹ fruct⁹ ē signū ē supbie
tis animi extollētia dī. qñ. scz
aliq⁹ ppe dona aut nāe aut fortūe:
vt sic loqmur: aut spūalia nut corpa
lia aut tēporalia: puta ppe diuitias:
gnis nobilitatē: corporis formositatē
robur et fortitudinē: elegantia: sūbili
tatē ingenij: fecunditatē memorie: et
similia deificat seipsū: et deū cōgscē
negligit. Cōtra illd qd dī Iheremie
9. c. Nō glief sapiēs in sapiētia sua:
nec fortlin fortitudine sua: nec diues

in diuitiis suis: s; in hoc glief q glo
riaf scire et nosce me. Sequitur ex hoc
i grātiasui: que obliuionē inducit in
firmitatis et fragilitatē hūane et certe
dānificaf in hoc hō: dū deficit ab ea
regula: que cūctis ē ois sapiētie fūda
mētū. Uoce qppe omniū tā sādōꝝ:
q p hōꝝ cognitio sui ipsi⁹ pdicaf lex
pīpua fructifere vereq sapiētie. Uñ
Bernardus li. de cōsideratōe ad Eu
geniū ait. Inoueris licz oia misteria
lata terre: alta celi: p fūda maris: si
te nescieris: similis eris edificāti sine
fūdamēto: ruinā nō structurā facies
Et Aug⁹ in pñmio qrti li. de trini
tate. Laudabilior est anim⁹ cui nota
ē infirmitas ppxia q q ea n respecta
vias sydeꝝ: fūdamēta terraz: et fasti
gia celoꝝ scrutaf. et hugo. li. i. d aia
Melior es si te ipsū cognoscas: q si
te neglecto cōgscēs cursus syderū:
vires herbarū: cōplexiōes hōinū: nās
animaliū: celestiu et terrestriu sciētiā
haberes. Multi enim multa sciūt: et
seiplos nesciūt: cum tñ sūma pbia sit
cognitio sui. et Macrobi⁹. li. de sōnio
Scipionis. Deifici voꝝ hec fuit ora
culi cōsulēti ad beatitudinē: q itinē
puenire possz: si te in dēt noueris. Su
pbi itaq cōtēpto deo in seipsis confi
dūt: nō arbitrātes deū supiorē: nec se
piculis passiōib⁹ et morti sūiectos.

Talis erat supbia Atrēi: q dū fratris
filios in odiū occidissz: dicebat eq̄lis
astris gradior: et cūctos supo: altum
supbo hīce attingēs celū. Talis fuit
superbia Romanorū: de quib⁹ aug.
libro. i. de ciuitate dei. c. i. dicit q ad
tātā supbiā extollētiā reputatiōezq
deuenerūt q se deos estabāt vñ iqt

Hoc vō qđ dei est: supbeq; aie: spūs inflatus effectat: amatq; sibi in laudibus dici. Idcirco sic dicitur debellare supbos. Talis fuit supbia Domitiāi Impatoris: qđ vt scribit Suetonius Eutropius 7 Beda: libro de spibus fuit Vespasiani fili? 7 frater iunior Titus: cui Lico domitian? in imperio successit: imo ita fuit regnādi cupid? qđ sepe fratrem interficē satagebat 7 clam 7 palā semp fraudes illi pabat quē Titus semp ferebat patienter. Tādē mortuo Lico: in impiū sblimatus ostendit se in pncipio imoderatū valde: simulauit diligē studia lřarū 7 bibliothecas reficē ita videbat hor rere cedes: vt ne boues imolare mā clauerit: s; firmat? seuerus apparuit. Senatores etiam nobilissimos occidit: psecutus est xpianos 7 iudeos s; Eusebiū. li. 3. historie ecclēsiastice. et fm Horatiū li. 7. se deū 7 dñm iussit appellari: 7 in cūctis p̄mordiis lřarū suar dicebat. Dñs 7 de? vester Domitianus ita mādat. Tādē deo per mittente a cubiculariis suis septem vulnerib? occisus est. āno etatis sue. 45. Ad excellētiā insup ascendit cor Iherodis Agrippe qđ occidit Iacobū 7 Petrū incarceratione. Refert quidē Iosephus. i. q. antiq̄tatiū libro: qđ cuz Cesareā aduenisset: 7 ad eū toti? p uincie viri vnanimiter cōuenissent: ille veste fulgenti ex auro argētoq; mirabilif ortex indut?: incipiente die pcedit ad theatrū: vbi cū p̄mos solis radios vestis argētea suscepisset: re pculso splēdore duplicatā spectātib? lucē fulgor metalli vibrantis effudit: vt intuentib? pstringeret aciem terror

aspect?. Illico adulātis vulgi conere pāt voces dicentis. Nuncuq; vt hominē te timuim?: s; ex h? iā. s. hūanā nāz te cē fatemur: 7 vū adulatorib? demulceret honorib?: 7 oblatos sibi diuinos honores nō respuerz repēte mortifero viscerz dolore corripitur 7 dum p man? suoz deportaret dicebat. En ego vester deus ducoz ad mortē: iuxta igit quinq; dies x̄mib? eius viscēa corrodētib? expirauit: nec mix: qā vt dicit Iacobi. 2. c. Deus superbis resistit. 7 Seneca tragedia. i. Deq; supbos victor a tergo de?.

Q supbi cum suis primis conuerlant arroganter.

Sciūdu fruct? supbie: qđ sig? est supbie si supbi cordis arrogātia dñ. hic facit primos? p̄cipēdē: 7 in diāis gestis motib? cūctisq; ex trinsicis reb?: supbe cum primis se habere: qui sic est arrogā supbe incedit: supbe loquit: supbe ingreditur 7 egredit: supbe comedit: supbe omnia facit: cū clamore 7 strepitu minis 7 cōtumeliis: hūcāmē cōtra istos est auditoras ecclē. 2. c. dicentis. Quanto maior es humilia te in omnib?. Et Cicero in. i. de officiis inq̄t. In reb? etiā p̄speris supbia fugienda 7 arrogātia: nā vt aduersas res: sic 7 secundas: imoderate ferre leuitatis est. et Quidi? 2. de arte amādī. Inō natez in vultu dānosa supbia vestro. Dicit Cassiodor? in eplis. Ornamentum omniū bonoz ē sincera benignitas igit si tu ḡdu aut dignitate aut x̄tu te supas reliquos: noli illos pedibus sculcare: sis amabil? effabil? et vultu facieq; placid? 7 vt dicit Sen. ad Lu.

Sic cū inferiore viuas: quāmodū
te cum superiore vivere velles. Scri
bit in poliratore. li. 5°. q. Gratian^o
optimus Impator arguentibus euz
amicis: q. in omnes familiaris esset
nimū 7 cōmunis respondit se talem
velle Impatorez esse pūatis quales
impatores sibi esse pūatū optasset
Bene ē vt qui alijs imperat timeat:
sed melius vt diligat: de hoc Cicero
li. 2. de officijs ait. Omnū rerū nec
aptius quicq. ad opes tuendas ac te
nendas q. diligere: nec alieni^o q. timē
laudat q. mansuetudo in omnibus
etiam magnis viris: dūmodo tanta
nō sit vt vilescat auctoritas. Recitat
Valerius libro quinto de Alexādro
magno: q. euz vidisset milite quēdā
senio confectū: frigore nimio stupe
factū: cum ipse esset in sede solumi
ppinqua igni surrexit: 7 suis manib^o
illum in sede sua reposuit dicēs illud
salutare sibi futurum. Sed nobis q.
christiani sumus: exemplū xpī satis
esse debet: de quo sic pulchre loquit^r
Hieronymus in epistola ad Anto
nium monachum. Dñs noster hu
militatis magister disceptatibus de
dignitate discipulis vnū apprehēdit
ex puulis dicens: nisi cōuersi fueritis
7 efficiamini sicut puuli: nō intrabitis
in regnum celoz: qd se docere tātū
nec facere videret: docuit exemplo:
vūz discipuloz pedes lauit: dū loq. ē
cum Samaritana: dū ad pedes sibi
sedente Maria de celoz disputat re
gno: dum traditorem osculo excipit
dum resurgēs pmo mulierculis ap
paruit. Ad idem est textus Cipriani
93. di. c. Dominus.

De supbi querūt gloriā tpalem
que nihil est.
Tertius fructus qui signū est
superbie est vana gloria: sed
quomodo vana gloria dicat^r pleriq.
audire cupiunt: nam si loquamur de
illa beata: d. qua psal. ait. Exultabūt
sancti in gloria: certe vana nō ē quā
cuncti desiderare tenent. Tēporalis
adhuc gloria vana nō est: que vtuti
fauet conformat^r nature: 7 animum
ad queq. difficilia 7 ardua roborat.
ē hec h. ambrosiū li. de officijs clara
cum laude noticia: 7 fm Tullius in
rhetorica: est frequens de aliq. fama
cum laude. Laus hō vt dicit aristo.
pmo rhetoricoz est fmo elucidans
magnitudinē rei. vnde Aug. super
Iobānem. Gloriarī idem est qd cla
rificari. De hac gloria inq. Seneca
ad Lucillum. Nulla est tam excelsa
vtul que dulcedine glorie nō tāgat^r
7 Hieronymus ad Sabinianum.
Naturali ducamur malo 7 adulato
ribus nostris libenter fauēmus. Et
quāq. nos respondeam^o indignos
7 callidus robō ora pfundat: tamē
ad laudem sui intrinsecus anima le
tatur. Et Claudianus. Saudit enīz
vtus testes sibi iungere musas. Car
men amat quisquis carmine digna
gerit. Et Quidius libro de tristibus
Deniq. non paruas animo dat glo
ria vires. Et fecūda facit pectora lau
dis amor. et ecclesiastici. 41. Curam
inquit sapiens habet de bono nomie
7 puerb. 15. Ifama bona impinguat
ossa. 7. 12. q. 1. c. Inolo. Aug. famam
tuendam hortat^r. 7 idem. 5. de ci. d. ci.
c. 12. dicit de Romanis. Gloriam

ingentē: diuitias honestas volebāt:
hanc ardentissime dilexerūt: ppter
hanc viuere voluerūt: ppter hanc et
mori nō dubitauerūt. Et. 18. c. eiusdē
liber sunt duo illa: libertas et cupidi-
tas laudis humane: que ad facta cō-
pulere miranda Romanos. Non g
videt gloria fugienda: quaz omnes
efferrunt miris laudib⁹. S3 Alexan.
in. 2. et Tho. 22. q. 122. dicūt. q glia
tēporalis potest appeti ordinate: et in
ordinate: cum pmo mō nullū ē pec-
catū: nā cū qd cogitat bonum suū dī-
gnū laude: et approbat illud: cupiēs
ab alijs laudari: aut ppter diuinum
honore: aut ppter pmoꝝ salutem
aut appetendo nō appetit cōtra deū
et pmo: nec in gloria sinē cōstituit:
de supbia et vana gloria reprehendi
nō potest. Inordinate vō gloria
appetit pmo: quādo qd querit glia
de eo qd est peccatū: sicut luxuriosas
de carnalitate. Fracūd⁹ de vindicta
et contumelijs: et similia: de qb⁹ aliq
gloriant: quos rephendit psal. dicēs
Quid gloriaris in malicia: q potēs
es in iniquitate. Secūdo glia appe-
tit inordinate: cū eaz quis querit de
eo qd non habet: puta de scientia: d
sapiētia: de sādimonia vite et h⁹ mōi
Tertio qn qd querit gloriā de eo qd
non est gloria dignū: vt de diuicijs
de pulchritudine: de fortitudine: de
edificijs: de dominij: et huiuslibz tēpo-
ralib⁹ bōis: satue quippe hōies in his
gloriant: et vane: qā omnia ista sum⁹
et fauilla sūt. Ideo sapiēs ecclesiastes
i. c. p istis dicit. Vanitas vanitatū
et omnia vanitas. Criso. sup Iohēz
sic sequit hunc vñsilū. Si saperent

qui in potentia vñsant: in parietibus
suis omnibus: et vestibulis scriberent
in domo: in foro: et in egressibus: et
ante omnia in cōscientijs suis: vt lēp-
eum et oculis cernerent: et corde sen-
tirent: quoniam eo q multe sūt rez
facies et imāgines false: que decipiūt
incautos: istō oportet cotidie carnē
salutare: et in pādīs: et in cenīs: et in
omnibus vñtib⁹: libent vñquēqz
pimo suo canere: a pimo suo libe-
ter audire: quia vanitas vanitatum
et omnia vanitas. hec ille. An nō vi-
demus: qz breui deficiūt omnia dicit
Iheremias. 40. c. Omnis caro fenū
et omnis gloria eius quasi flos feni
eritatu est fenū: et cecidit flos. Iō
hugo. li. i. de anima inqt. Dic mibi
vbi sunt amatores mūdij: qui ante
pauca tempora vobiscū erant: nihil
ex eis remansit: nisi cineres et vñmes
homines fuere sicut tu: comederunt
biberunt: riserunt: duxere in bonis
appetitibus dies suos: in puncto at
ad inferna descendere: hic caro eorū
vñmib⁹: illic anima eternis supplicijs
deputat: donec rursus infelici cōmer-
tio colligati sempiternis inuoluatur
incendijs. et Baruch. 3. Ubi sunt pñ-
cipes gentiū: et q domināt super be-
stias: que sunt sup terram: q in auib⁹
celi ludunt: q argētū thesaurisant: et
aurum: in quo confidūt homines: et
non est finis acquisitiōis eorū: qui ar-
gentū faciunt: et solati sunt. nec ē
inuentio opeꝝ illoꝝ: exterminati sūt
tñ: et ad inferos descenderūt. Et alij
in loco eoz sarreuerūt. Ad hoc facit
exemplū de quodā Impatore mor-
tuo: ad cuius sepulchrū accedēs qdā
d

philosoph⁷ tumultu patefacto: vidēs
cadaver illud horribile. dixit Inruit⁷
sum cadaver Cesaris in sepulchro: et
vidi eū lūido colore coloratū: putre
dine circūdatū: aluū eius disruptum
7 vermiū cateruas: q̄ p illū tūscūtes
discurrēbant: crines nō adhibebant
capiti: dentes patebant labijs cōsum
ptis: 7 dixi. Ubi nam Cesar chorū
puellaz: magnitudo diuitiaz: catua
Baronū: acies militū: vbi sūt canes
venātes: equi velores: aues rapaces
chalamus depictus: lectus eburneus
aurū citrinū: mutato: ia vestimenta:
diuersa cibaria: cātū lire: organoz
sonitus. Te verebāt homines: time
bant p̄ncipes: colebāt vrbes: vbi est
tanta potentia 7 tam p̄lara magni
ficētia. Et respōdit mihi. hec omnia
defecerūt in me quādo defecit in me
spiritus meus: 7 reliquerunt in hoc
me miserū sepulchro circūuoluto p̄
tredine carnis mee.

¶ Si supbi iactāter de se loquāt: et
q̄lī pōt q̄s absq̄ peccato se laudare.

¶ **Q**uartus fruct⁷ q̄ signū ē elate
mentis: iactantia dicit: et est:
cum quis p̄prio ore se laudat: hoc at
incōueniēs esse dicitis sanctorū 7 phi
losophoz demonstrat. vñ Sapiens
puerb. 26. ait. Laudet te alienus: 7
non os tuū. aliena labia: non lingua
tua. Et Cicero in p̄mo de officijs.
Turpe est de seipso p̄dicare. 7 Quin
tilian⁹ libro. 8. de oratoria institutōe
Viciosa est iactatio: infertq̄ audien
tibus non modo fastidiū: sed etiam
plerūq̄ odiū. 7 Seneca. li. 2. de bñ
ficijs. Retrahenda est inanis iactatō
res loquant nobis tacentibus. Quā

autē quis potest de seipso dicē absq̄
peccato: 7 vidēz sit in q̄dragesimali
tamen hic repetendū est. Ideo nota
h̄m doctrinaz Alexandri in. 2. volu
mine sūme: q̄ aliq̄s potest tripliciter
se laudare.

¶ Primo meritorie.

¶ Secundo venialiter.

¶ Tertio mortaliter.

¶ Primo cum merito: 7 hoc tripliciter.
aut p̄pter caritatem dei: aut p̄pter ca
ritatem pximi: aut p̄pter caritatem
p̄p̄iam. **¶** Primo laudet se q̄s p̄p̄
caritatē dei vt sue bonitati gratie re
ferant. De hoc sic loquit^r Ciprianus:
in epistola ad Donatum. Odiosa ia
ctatio est: quāuis nō iactatū eē possit
sed gratum: quicq̄d nō hominis vir
tuti ascribit: sed de dei munere p̄cedi
cat. Sic fecit gloriosissima h̄go: dū
visitauit Elisabet. Luce. 2. qū cecinit
vba illa suauissima. Magnificat aia
mea dominū. **¶** Secundo potest q̄s
cum merito se laudare p̄pter caritatez
pximi: vt puta ne scandalizet: p̄pter
vba detrahentiū. Inā vt dicit. 6. q.
i. c. Sunt plurimi qui vitā morezq̄
bonoz amplius q̄ debent laudant.
Ideo p̄mittit deus malos in obtre
tationē et obiurgationē prorumpere:
vt si qua elatio ab ore laudantiū in
corde nascit: ab ore vitupantiū suffo
cetur. Qua de re se penumero de vi
ris bonis 7 iustis pusilli scandalizāt
ideo licet q̄nq̄ virtutes p̄p̄ias apire.
Sic fecit Aug. qui in sermōe q̄ legit^r
in festo ipsius ait. Caritati vestre de
nobis ipsīs hodie sermo reddendus
est: q̄a enim vt ait apostol⁹. Specta
culum facti sumus mūdo: angelis 7

hominibus: qui nos amant: querunt
qd laudent in nobis: qd nos oderunt
querunt qd detrahant nobis: nos autē
in utroq; medio cōstituti adiuvante
deo: et vitam: et famam: sic custodire
debemus: ut nō erubescant de detra
ctorib; laudatores. Hinc Paulus. 2.
corin. 10. 7. ii. c. tā alta de seipso pñū
tiat. Nā ut inquit hierony. in argu
mēto in epistola ad corin. Corinthi
sunt Achayci: et hi ab apostolo audi
erunt vba veritatis: et subuersi sunt
mūltifarie a pseudo apostolis: qd mūlti
dixerūt cōtra Paulū. **3°** pōt quis
laudare se: cū merito ppter caritatem
ppriā: qñ est in aliqua tribulatiōe: ut
se consolet. sicut Job dicebat. 29. c.
Oculus sui ceco: pes claudō: manus
debili: et pater eram quōdā paupuz.
Secūdo in laude sui ipsius potest eē
peccatū veniale: cū. s. dicit aliqd qd
nō est contra deū: nec cōtra primū
Tertio pōt qd laudare se cū peccato
mortali: ut cū qd laudat se de eo qd
est cōtra honorē deī: puta de aliquo
mortali: etiā si vritas dicat: aut cum
qd nimis supbe pfert de se falsa: ut
decipiat primos: vel cā cupiditatis:
vel cā glorie: aut cū qd refert aliqua
de se in expssam pñm cōtumeliā
sicut faciebat Solias. i. Regū. i. 7. c.
qd dicebat. Ego exprobraui agmini
bus Israhel hodie. Et sicut peccatū
est iactātia: ita et Ironia: que est cum
quis de se minora dicit: ut reputet
bonus. pōt est aut fieri duplici fīm
Ibo. 22. q. cxiij. vno modo cū vritate
et sic non est peccatū: nisi p aliquid cir
cūstantie corruptōez. alio modo cū
falsitate: cū aliqd dicit illud qd in se

nec recognoscit: nec credit. et de hoc
dicit Aug. 22. q. 2. c. Cū humilitatis
Cū humilitatis causa mentiris: si nō
eras peccator mētendo efficiaris qd
vitasti. Idem in. c. Non ita. et in ea.
Incauti. dicit. Incanti sunt hūiles
qd se mētendo illaqueāt. Debet tam
vnusq; sēp estimare se peccatōre
vñ vi. 5. c. Ad eius. Bonaz. mentiū
est ibi culpā cognoscere: vbi culpa nō ē.
Articulus secundus de quatuor
aliis fructibus supbie. quoz pñm est
ambitio.

Admonet nos diuina scripta.
ut superbie crimen effugiam;
ostendens deū omnipotētē illam nō
parum odire. Unde Amos. 6. dicit
dñs exercitū. detestor ego supbiā
et puerb. 6. Arrogātiā et supbiā et
viam prauā. et os bilingue ego dete
stor. et ecclesiastici. 10. Odibilis ē corā
deo et hōibus supbia. Quare ipse ex
cellus dñs omīnā supbis durissime
dixit. n. Jheremias. 13. c. Requiesce
faciā supbiā infidelū: et arrogātiā
fortiū humiliabo. et 18. c. Ue corone
supbie. et Jheremie. 50. Ecce ego ad
te supbe dicit dñs deus exercitū. qd
venit deus tuus tēpus visitatiōis tue
et cader supbus et corruet. et nō erit qd
suscitet eū. Idpropterea in hoc articulo
de alijs quatuor fructibus superbie
loquamur.

Primus fructus est ambitio qd
inordinate dignitates appetit
et honores. hec imanis bestia totuz
sere mūdū dstruit. stat⁹ oēs turbat
scādala plurima parit. ecclesiāq; con
fundit. vnde in. c. Nihil. de electiōe
dicit. Nihil est quod magis officiat
dz

ecclesie dei q̄ q̄ indigni assumuntur
 prelati ad regimen animarum. hoc
 ideo est quia ambitiosi presumunt: et
 ingerunt se precibus: et precio vt di-
 gnitates acquirant. Sed audiant
 Crisostomū. vi. xl. ca. Multi dicētē:
 Quicumq̄ desiderauerit primatum
 in terra: inueniet confusionem in ce-
 lo: nec inter suos christi computabi-
 tur: qui de primatu tradiderit. Et
 .8. q. i. ca. In scripturis ponit viduū
 Apostoli ad hebreos. 5°. Nemo sibi
 assumat honorem: sed qui vocatur a
 deo tanq̄ Aaron.

S De ypocrisis maligna xpo exosa.
 Secundus fructus superbie est
 ypocrisis: que vt dicit Alexan-
 der in. z. est amor apparētis boni: q̄n-
 ds est malus: et simulat se esse bonū
 De his ypocritis loq̄t Arist. i. Elēcoz
 Quibusdā inq̄t est magis opepciuū
 videri esse sapiētes: q̄ esse et nō vidēi
 Et Seneca ad Lucillū ait. Qd loq̄
 mur sentiam⁹: cōcordet hmo cū vita
 et itez ad eūdem. Multo magis ad
 rem ptinet: qualis tibi: q̄ q̄lis alijs
 videaris. Et idē ad eūdem. Illud te
 admoneo: ne eoz more q̄ nō proficē
 si cōspici cupiūt facias aliqua que in
 habitu tuo: aut gñe vite nōbilia sint
 hos ypocritas supra oēs peccatores
 detestatus est dñs iesus xps. Nam
 Math. 5. dixit. Cū facis elemosinam
 noli tuba canē: sicut ypocrite faciūt.
 et 6. c. Cū ieiunatis: nolite fieri sicut
 ypocrite tristes. et 7. c. Attendite a
 sermōto phariseoz: qd est ypocrisis.
 et 15. c. Ypocrite bñ pphetauit de vo-
 bis Iayas. et 23. c. Ue vobis scribe
 et pharisei ypocrite: q̄ clauditis regnū

celoz ate hōies: vos. n. nō introitis
 nec introeūtes finitis intrare. Tales
 sunt religiosi ignorātes: q̄ in p̄dica-
 tionib⁹ et confessionibus: ac consilijs
 dānāt cōiugia: asserūtq̄ neminez in
 statu matrimonij posse saluari. Et
 itez Math. 23. Ue vobis scribe et
 pharisei ypocrite: qui comeditis do-
 mos viduaz: orōnes lōgas orantes
 Tales sūt religiosi et sacerdotes: mul-
 tis artibus bona viduaz rapiētes. et
 iteruz ibi. Ue vobis scribe et pharisei
 ypocrite: qui circuitis mare: et aridā
 vt faciatis vnū profelituū: et cū factus
 fuerit: facitis eū filiū gehēne duplo
 q̄ vos. Profelitus dicebat q̄ ex gē-
 tilitate cōuertebat ad iudaismū: ad
 qd pharisei multū laborabāt ppter
 inanem gloriā. Sic hodie religiosi
 q̄ indistincte induūt frēs: et pētētes
 de tertio ordine. Et itez. Ue vobis
 scribe et pharisei ypocrite: q̄ decima-
 tis mentā: et anetū: et diminuz: et reli-
 quistis que maiora sūt legis: iudiciū
 misericordiā et fidem. Tales sūt mlti
 q̄ sibi cōsciētā de minimis faciūt: q̄
 aliqui peccata nō sunt: tñ de odio for-
 mali primi: d̄ detractōib⁹ et infamijs
 nō curāt. Et itez. Ue vobis scribe et
 pharisei ypocrite: q̄ mūdatis qd de
 foris est: calicis et parapsidis intus
 pleni estis imundicia et dolo. Tales
 sunt q̄ tātū opiniones vulgariuz de
 q̄busdā ad rem nō p̄tinētib⁹ pascūt:
 vt ferre ante oculos scapulare: et nu-
 dos ostendere pedes: ac similia: que
 si fiāt vt hōibus ostēdātur: ypocrisis
 vitiū sapiūt: secus si bono aio: et p̄p̄
 diuinū amorē. et itez. Ue vobis scri-
 be et pharisei ypocrite: q̄ similes estis

sepulchris dealbatis: que foris patet
hominibus speciosa: intus vero plena
sunt ossibus mortuorum et omni spur
cia. Et itez. Ne vobis scribe et pha
risei ypocrite: qui edificati. monumeta
prophetarum: pres vestri occiderunt illos
Nec mirum quod ita acriter persecutus est
ypocritas christus: quia ut dicit Isai. 9. c.
Omnis ypocrita est nequa. et Aug.
82. di. c. Nemo. Nemo nocet apostoli
in ecclesia: quod qui puerse agens: nomen
vel ordinem sanctitatis et sacerdotis habet
Concordat huic sententie: Tiberonis
dictum in primo de officiis. Totum in
iusticie nulla capitalior est: quam eorum qui
cum maxime fallant: id agunt ut boni
viri esse videantur. Cognoscere possunt
omnes sapientes et viri graues ypo
critis a fructibus eorum: ut docuit christus
Matth. 7. qui sunt primorum odia: ple
cutiones: detractio: impatiencie: abi
tiones: appetitus honoris et laudis:
diligentia querendi fauores dominorum
temporalium: mendacia: fidiões: ex clau
strum discursus: inutiles mulierum fre
quentationes et conuersationes: et his si
milis. Taceo quod scio: quod vidi: quod au
diui: vnusquisque iudicet seipsum. vnum
tamen asserere possum quod rarissimi
sunt: qui religiosam vitam profitentes aut
spiritualem: ypocritis labe non deturpant
fateor hoc Hieronymus qui li. 2. contra Ipe
rianos ait. Quamuis alijs vicis care
possum: ypocritis macula non habet:
aut nullorum aut paucorum est.

De superbi pertinaces sequuntur apostoli
sensum.

Tertius fructus superbie dicitur
pertinacia: dicitur pertinax qui ita
firmiter suo heret sensui: ut nemini

velit acquiescere: sequitur apostolus opini
ones: et iudicia: preteritis consiliis et sapie
tum et amicorum dictis. Ne igitur quod
pertinax deprehendat: tria principaliter debet
obseruare. **Primum** ut proborum
virorum sententis magis quam apostolice inbe
reat: hoc scribit ex de constitutoib. c.
Ine initari. vbi sic habet. Ne initaris
prudencie tue: prudencie sue ininitur
quod ea que sibi agenda vel dicenda vi
dent: patrum decretis preponit. Idem
ponit extra eodem. c. Canonum. 7. 8. q.
i. c. Sciendum. 7. 2. q. 9. c. Dura **2^a**
ut a deceptis que bona credebat: et post
modum comperit mala: siue in dictis
siue in factis retrocedat. vnde dicit. 22
q. 2. c. Diffinitio. Diffinitio incauta
laudabiliter est soluenda. Idem in sen
tentia. per. i. c. Magna. Augustinus
doctor eximius fecit librum refectionum
Iulius hereticus fuit pertinax: et perijt
Sic Sapphus flamineus fuit pertinax et
princeps: et ab Hannibale apud lacum
transimenum deuictus est et occisus.

Tertium quod obseruandum est ut euitetur
pertinacia: quod quicunque homo sit sapiens
in rebus: tamen duris et arduis vti
maturis consiliis. Inquit. n. Hierony.
super illo verbo Isai. 2. et consiliarius
non est tibi. Ereci poete laudabilis
sapientie dixerunt primum esse beatum: qui
per se sapiat. Secundum qui sapientem au
diat: qui autem utroque caret hunc inu
tilem esse tam sibi quam alijs.

De superbi ingrati sunt deo et ho
minibus.

Quartus fructus superbie dicitur
ingratitude. Solent superbi
esse ingrati deo et hominibus: nam superbus
beneficia et dona que habet a se habere
dicitur

aut ppijs meritis credit: cui aposto.
.i. ad corin. 4. ait. Quid habes qd si
accepisti: si autem accepisti: cur glo-
riaris: quasi non acceperis. 7 Jacobi
.i. c. Omne datum optimū: 7 omne
donū pfectum desursum est. Supb⁹
g nec deuz recognoscit: nec primo
bñfico refert gratias: imo semp deē
bit: semp conquerit: quia nulli vellet
sbditus esse vel obligatus.

Articulus tertio de quatuor alijs
fructibus supbie: quoz pimus est in-
obedientia.

S3 diuersis iaculis nō vulnera-
ret supbia mentes mortalium
nō insudarē tādiu ad eius exprobra-
tionē: sed qā ipsa pene omnes inuol-
uit: 7 vix reperit: qā ab ipsa sit alien⁹:
ideirco in hoc articulo de quatuor ei⁹
fructibus vltimis adhuc dicemus.
Primus itaqz fructus: inobedientia
vocat: ex hoc filij pētibz: sbditi pla-
tis: 7 inferiores supio: ib⁹ obedire cō-
tēnāt. hoc aut maxime pficit in illis
qui se bonos reputātes: cū videant
de facto malos supiores 7 platos ab
eoz obediētia se eximūt: reputantes
iniquū 7 iniustuz fore: vt boni cū mi-
nistris sbiciant 7 reis. Contra istos
dicit Alexander in. 2. summe. in. q.
Utrū boni sbici teneāt malis: q sic
qā mali sbiciūt malis: ppter vitium
puniedū: 7 boni sbiciūt malis: ex dei
ordinatōe ppter vtilitatē sue purga-
tionis. vñ Ambro. sup epistolam ad
Ro. 12. c. ait. super illo vbo pncipes
non sunt timori boni opis: si bonus
est pnceps: bñ opantē non punit: si
diligit: si malus est: nō nocet bono:
sed purgat eum. 7 in. q. Utrū plat⁹

malus possit iudicare inferiorē bonū
tendit q potest de officio ptatis: et
adducit exemplū Saulis: de quo. 8.
.i. q. i. c. Audader. 7. 2. q. 7. c. Sic de
his. 7 pmo Regū. 24. c. Qui cū essz
a dño reprobatus: iudicabat tamen
populū dei: 7 vniuersus populus ei⁹
iudiciū expetebat. vñ dicit David p⁹
reprobationē: pfitens ipsum esse iu-
dicez a dño: ppius sit mihi dñs: vt
non extendam manū meam in xpm
domini. David etiam cū esset adul-
7 homicida: interrogatus a ppheta
sententiā in diuitē dedit: q rapuit ouē
paupis dicens. Iudicium mortis est
viro huic. Salomon etiam amore
muliez deprauat⁹ coluit deos gētiū
tamen vniuersa plebs Israhelitica
ad eius iudiciū confluēbat. 7 in. q.
vtrū honor sit exhibendus malo plato
dicit Alexander q quādiu ab ecclia
tolerat: debet sibi honor: 7 quāuis
male psideat: quousqz ab ecclia de-
ponat: vt bene psideat debet habēi
nec debent inferiores iudicare: vtrū
bene opent: sed illos dñs iudicabit.
7 in. q. Utrū malus prelatus magz
sit honorandus q bonus sbdit⁹: dicit
q malus platus in quātz prelatus
magis debet honorari q bon⁹ sbdit⁹:
qā magz est in picipatōe debiti
honoris. Cōfirmant dicta p Alexā.
pma. i. 2. c. vbi dicitur. Serui sbditi
estote in omni timore dñs: nō tantū
bonis 7 modestis: sed etiā discolis: 7
ad idem est textus. di. 9. c. Quicūqz.
7. ii. q. 3. c. Julianus. c. Qui resistit. c.
Si ei. c. Si bonū. c. Impatores. ca.
Quid g mirum. Dū igit plati mali
picipiunt ea que non sunt cōtra deū

7 bonos mores audiendi sunt iuxta
precepta domini. Math. 22. c. dicen-
tis. Super cathedra Moysi sederunt
scribe 7 pharisei. Omnia ergo que
dixerint vobis facite 7 seruate sz no
opera eorum nolite facere.

**De superbi sunt curiosi scire que nō
possunt: aut non debent.**

Secundus fructus superbie: cu-
riositas vocatur. fm tho. 22.
.q. 167. Curiosus aliquis potest dici
multipliciter. **P**rimo qui querit
scire qd supra vires est: contra illud
qd scribitur Ecclesiastici. 3. c. Altiora
te ne quesieris: 7 fortiora te: ne fueris
pserutatus. Sic sunt curiosi: qui vo-
lunt inuestigare ingenio suo secreta
dei pro quibus dicit Lactantius li. 1.
diuinarū institutionum. Veritas 7
archanū summi dei: qui fecit omnia
ingenio ac ppijs sensibus nō potest
comprehendi. Alioquin nihil inter
deum hominēq; distaret: si cōsilia et
dispositōes illius maiestatis eterne
cogitatio assequeretur humana.

Secundo dicitur curiosus: cum qd
querit scire aliorū facta: que ad ipsuz
non pertinent: nam quilibet seipsum
inspicere habet: non proximos: vt di-
ci in quadagesimali in sermone de
iudicio curioso 7 temerario: quoniā
vt inquit Cicero in questionibus tu-
sculanis. Propriū stulticie est: aliena
vitia cernere suorum obliuisci. Utp-
hodie impellit illud dictum Senece
li. 2. de ira. Aliena vitia ante oculos
habemus: a tergo nostra: et de hāc
Martialis coquus. Ad fratris culpā
aquile tu lumina portas. **T**ertio
dicit aliquis curiosus: cū querit scire

qd scire peccatum est: vt artes magi-
cas: nā vt dicit dñs Boñ. in. 2. di. 7
huiusmodi artes exerceri nō possūt
absq; peccato: quia phibitum est: et
per legem diuinā: vt patet Leuitici
20. 7 per legem positū: vt habetur
26. q. 5. c. Si qd. c. Qui diuinatōes
.c. Non liceat. Ratio huius phibiti-
onis est: quia qui diabolū aduocat
per magicas artes: aut quouis modo
peccat in seipsum: dum se committit di-
scrimini: peccat in ecclesiam: dū hēt
cōmertiū cum illo: qui est omnino
pccus 7 ecclesie aduersari: peccat
etiam in maiestatem diuinā: dum
recurrit ad diabolū: quasi deus nō
sit omnipotens: 7 sufficiens atq; be-
nignus. **Q**uarto potest aliq; dici
curiosus: cum querit scire qd scire nō
est peccatū: sed cum debito modo vt
faciant illi qui volunt acq̃rere sciētā
p artem notoriā. **E**t quinto dicit
quis curiosus: cū querit scire: sed nō
ad debitum finem.

De superbi sunt contentiosi.

Tertius fructus superbie: contētio
vocat: qā supbi solent esse ver-
bofi: 7 cōtēdāt libetē: 7 omnibus lo-
quētib; cōtradictū: assumūtq; libetē
omne cōtrarietate: vt vidēt sapien-
tes. De hac cōtētiōe dixi in quadra-
gesimali copiose.

De superbi sunt presumptuosi.

Quartus fructus superbie dicitur
presumptio: de qua sunt tria no-
tanda. Primū qd psumptio sumitur
multipliciter. Aliquādo p pbatōe
semiplena in iure: 7 sic dicit li. 6. de
regulis iuris. Qui semel malus: sēp
psumit esse malus. Secūdo accipit
d 4

presumptio pro quadā bona cōfide-
tia. 7 sic accipit Iudith. 8. c. Bñdictus
es dñe: qui nō derelinqs psumētes
de te. 7 di. 4. c. deniq. Tertio sumit
p vna ex speciebus peccati in spūm
sanctū. **Q**uarta sumit proat oppo-
nit magnanimitati: 7 sic est species
superbie: 7 potest sic diffiniri. Presū-
ptio est vitium: quo quis aggredit
vel exēq̃ ea que sūt supra facultatez
suam 7 conditionē. Hoc vitium oppo-
nit magnanimitati per excessū. nā
magnanimitas est ṽtus moralis: tē-
dēs ad magna opera: 7 ad magnos
honores: sed ṽm rōnem 7 ṽm ṽtutē
suam: 7 dignitatem: huic autē ṽtuti
opponit aliqd vitium ṽm defectum: et
aliqd ṽm excessum: sicut 7 alijs ṽtu-
tibus moralibus: 7 ṽm defectū q̃de-
z opponit vitium pusillanimitatis quo
quis retrahit se ab his omnib⁹: q̃b⁹
est dignus vel aptus: dum. s. nō co-
nat ad opandū ea que sibi cōpetūt:
ṽm statū suū: 7 hoc p̃hibet Ecclesi.
6. Noli inq̃ sapiēs esse pusillanimis
in animo tuo: s; p excessū opponitur
magnanimitati p̃sumptio: que attē-
ptat magnū opus: excedēs facultatē
suam: qd̃ q̃dem peccatū est s; Iho.
22. q. 30. quoniā vt inquit Seneca
li. de quatuor ṽtutibus. Magnani-
mitas si se supra modū extollat facit
ṽz minacē inflatū 7 inquietū et
turbidū: 7 in quascūq̃ excellētias vi-
dēz factōzūq̃ neglecta honestate
festinū. Secūdū notādū q̃ si homo
vult se retrahere 7 uertē ad diuina
p̃ ordōnem cōtēplationē 7 huiusmōi:
vnēdo se eis per intellectū 7 volun-
tatē: quāuis diuina sint supra hōiez

nō tamē dicit p̃sumptuosus: si debito
modo idest ṽm rōnez se applicet eis
idest ṽm capacitātē suam. Tertiu no-
tandum q̃ si aliquis attēptat aliqd
opus facere non ex se: s; ṽtute diuini
auxilij: hoc non erit p̃sumptuosum.
Opus enim magnū de se cū fiducia
diuini auxilij facultatē nostraz nō ex-
cedit: dūmodo illud sit p̃portionatū
p̃supposito auxilio eōis gratie: sicut
attēptādo celebrationē cōmunionē
religionis ingressū: regimen impo-
situm cū debitis circūstātijs 7 h̃mōi
hi p̃nominati fruct⁹ a sup̃bie radice
p̃ueniūt: eradicet arbor: 7 fructus pi-
bunt: 7 ericabunt. Nisi. n. humiles
fuerim⁹ heredes celestis regnī nūq̃
esse valebimus. Ad qd̃ nos p̃ducit
Iesus redemptor mundi: qui est be-
nedictus in secula seculor. Amen.

Sextus sermo de iudicio dei cōi-
p̃mos parentes: mandato diuino
inobedientes.

P Restat nobis in dies cā-
quare dei iusticiā timere
debeamus. Quis nam
non patet: dū ṽm ṽdī-
cam scripture sancte traditionez pro
inobedientia p̃morum parentum: et
ip̃os: 7 omnem ip̃osū posteritatem
penis grauissimis viderit affici. Inō
sinit deus iniuriā sibi fieri: quin p̃
flagella sequentia ostendat quantū
sibi displiceat: non est acceptor: perlo-
nari: nec respicit cuiusq̃ dignitatē:
non p̃mit hominē labentē impune

transire. Apud quosdam tñ impios
et incredulos figmenta vident esse:
que dicuntur de peccantibus homi-
nibus primis. Idcirco in hoc finde
de iudicio dei contra hominem ino-
bedientem videtur: tria more solito
mysteria declarabimus.

Primum dicit causalitatis.

Secundum qualitatis.

Tertium penalitatis.

De causa pene primorum parētuz
quia ppria voluntate preterierūt dei
preceptum.

Cap. primum.

Satisfacienduz arbitror in hoc
primo capitulo eoz opinioni
qui primorū parentum culpam alle-
uiare: imo excusare nitunt: asserunt
equidem. si voluisset deus non pec-
casset Adam: quasi deus causa fuisset
transgressionis illius. Quare ad trā-
quillitatem cordis: opus est hic qua-
tuor dubia disputare.

Primum. vtz deus sit cā peccati.

2°. vtz deus possit facē volūtatē
creatā impeccabilē p naturā.

3°. vtrū deus debuit pmittē hōiem
impugnari.

4°. vtz diabol⁹ ex inuidia tēptauit
hominem.

Ad primum dubium obiciendo ar-
guūt aliqui: q deus sit causa peccati
Et primo ex auctoritate Isaie. 45. c.
Ego dñs et non est alter formans
lucem: et creans tenebras: faciens pa-
cem: et creans malum. Et Amos. 3.
ca. Non est malum in ciuitate quod
dominus nō faciat. Et Ecclesiastici
.ii. ca. Bōa et mala. vita et mors: pau-
peras et honestas a deo sunt. Item

arguitur ex ratione Ibi. Quicquid
est causa cause: est causa causati. Sed
deus est causa liberi arbitrij: liberum
arbitrium est causa peccati. ergo de⁹
est causa peccati. Contra ista est au-
doritās August. 2. li. 82. q. ait. Deo
auctore non sit homo deterior. Re-
spondet ergo Tho. i. 2. q. 79. arti^o.
p^{mo}. Q de homo dicit esse causa pec-
cati dupliciter. Uno modo directe.
inclinando scilicet voluntatem suā
vel alterius ad peccanduz. Alio mō
indirecte. dum scilicet non retrahat
aliquos a peccato. Ezechielis tertio
speculatori dicitur. Si non dixeris
impio morte morieris sanguine ei⁹
de manu tua requiram. Deus autē
non potest esse directe causa peccati
quia omne peccatum est p recessum
ab ordine. deus autem omnia incli-
nat et conuertit in semetipsum. sicut
in vltimum finem. sicut Dionys⁹ ait
2. c. d. diuinis nominib⁹. vñ impossī-
bile ē q sit sibi vel alijs cā discedēdi
ab ordine q est in ipsū. vñ nō pōt vi-
recte esse cā peccati. similē nec indire-
cte. cōtingit. n. q de⁹ aliq⁹ nō pberet
auxiliū ad vitanda peccata. si pberet
nō peccaret. si totū hoc facit fm ordi-
nem sue sapientie et iusticie. cum ipse
sit sapientia et iusticia. Unde nō im-
putat q aliq⁹ peccat sicut cause pec-
cati. sicut gubernator nō dicit causa
sūmerisionis nauis. ex hoc q non gu-
bernat nauiz. nisi qñ sūbit guberna-
tōez potēs et debēs gubernare. et h^o
mō intelligitur vidum Apostoli ad
Romanos p^{mo}. Tradidit illos de⁹
in reprobū sensum. vt facerent ea
que cōueniunt. in quātū scilicet non

phibet eos: quin suū reprobū sensuz
sequantē. Respondet ergo Tho. ad
auctoritates in contrariū allegatas:
q̄ triplex est malū. scilicet culpe. et pene. et
dāni: inter que ē differētia: q̄a malū
culpe est in agēdo: nam peccatuz est
vidūm vel factū: vel cōcupitū cōtra
legē dei: vt dicit Aug. cōtra I Faustū
Malū hō pene et dāni ē in patiēdo
illud est volūtariū: ista inuolūtaria.
Deus igit ē cā mali pene: q̄a omnis
pena iusta: et qui contrariū assereret:
diceret vtiq̄ p̄positionē hereticā. 24
q. 45. c. Quidā Lociliani. similē di-
cendum est de malo dāni. Uñ Job
i. c. Non dixit Chaldei abstulerūt
Sed dixit. Dñs dedit. dñs abstulit
Daret hoc etiā. 22. q. 5. c. Remittit
Si loq̄mur de malo culpe: vt p̄dictū
est: deus nullo mō est cā peccati. Ad
rationem vero Iphi. dicit Tho. q̄
effectus cause medię p̄cedens ab ea:
h̄m q̄ s̄dit ordini cause p̄ime: redu-
cit etiā in causā p̄mā sicut si minister
facit aliq̄d contra mādātū domini:
hoc nō reducit in dñm: sicut in cām
Similiter peccatū q̄ libez arbitriū
cōmittit nō reducit in deū: sicut in
cām. Nam l3 deus dedit homini
libez arbitriū: quo posset peccare: et
dedit q̄d uon peccaret. quare dicit
Hierony. ad Demetriadē. Utrūq̄
nos posse voluit optimus creator:
si facē tātū q̄d impauit. Uñ vt pecca-
ta vitaremus: dedit angelū custodez
dedit lumen rōnis nālis: dedit bñfī-
cia sua: volens reliq̄s creaturas hōi
seruiciū tribuere: dedit legē scriptaz
et p̄cepta vite: misit in mundū vnige-
nitum filium: v̄itatem fecit p̄ ap̄los

p̄dicari: cōminat ēnī as penas: polli-
cet futurā gloriā: et similia: cū q̄b⁹
omnibus hortat oēs: imo et p̄cipit:
vt declinent a malo: et faciant bonū
Secūdm dubiū erat. vtrum deus
possit facere volūtate creatā impec-
cabilem p̄ nām. et Rndet Anselmus
li. Cur deus homo. secūdo. 7. c. 20. q̄
non: et eo quia non potest facē crea-
turam esse deū: vnde non potest
creatura ēē impeccabilis: nisi sit de⁹
essentialit̄: quod est impossibile: vel
supposititaliter sicut christ⁹. Ideo dicit
Hierony. in euangelio prodigi. sol⁹
deus est: in quem peccatuz cadere n̄
potest. Et Aug. contra Maximū.
Solut deus natura sua nō potuit:
nec potest: nec poterit peccare. Decla-
rāt ista a dño Bona. in. 2. di. 24. sic
Si libez arbitriū creature rationalis
fieret naturaliter ad malū inflexibile
aut hoc esset p̄pter ipsius artationez
ad bonum: aut p̄pter determinatōem
Si p̄pter artationē: vt sic facēt bonuz
sicut lapis tendit deorsū: certe iam
libez arbitriū non esset liberum: nec
opus eius esset laude dignum: et ita
ineptum esset ad finem: p̄pter quez
est factū. vitz. ad laudis et gl̄ie p̄miū
assequēdū. Si autem inflexibile esset
ad malū p̄pter determinatōem: quia sic
potens esset p̄ p̄p̄iam naturam in
bonum: vt nō posset deficē in malo
sicut est de libero arbitrio diuino q̄d
ad sola bona determinatū est liberū
arbitriū careret vanitate p̄ naturā
suam. q̄ iam non esset creatura: nec
p̄ductuz ex nihilo: cū omnis creat̄a
v̄itati sit s̄iecta: et p̄pterea ēē impec-
cabilem p̄ nām: p̄p̄iū est solius dei

Tertium dubium fuit. Utrum deus
debeat pmittere homines impugnari
quem presciebat in pugna defecere.
Et ad hoc dicit Bona. in. 2. di. 22.
q. sic decet deum administrare res:
et eis puidere ut salua sit lex: quam
indidit eis a pmaria rez conditōne
iuxta illud Aug. li. 7. de ci. dei. Sic
deus res quas cōdidit administrat
ut vnāquāq. agere ppios motus
sinat. Sed deus fecit hominē in vti
litate arbitrij: et similiter diabolus. q.
si diabolus voluit hominē temptare
et homo voluit ei cōsentire de^o nullū
illoz debuit impedire: insup facilius
erat hominē vincē aduersariū q. dia
bolo vincere hominē: hō. n. nō pote
rat vinci nisi volens: qre pugna illa
de se magis erat ordinata ad victo
riam hominis q. diabolū: et sic magis
ad bonum q. ad malum. Si q. de^o
pmittere debet: qd directe ad bonū
hōis ordinat: videt q. a tēptatione
pmi hōis nō erat arcendus aduersa
rius. Adhuc voluit pmittere hoc deus
q. volūtariū peccatū hōis remedio
carere non debebat: qd fuit dñz xps
filius dei misericordie pro illo dignat^o
est satisfacc: ob qd ecclesia cantat. O
felix culpa: que talem ac tātū meruit
habere redēptorē. Accedit etiam hic
permissio ad peccati alleviationem.
Leuius enim fuit peccare alio sugge
rente et impellente q. volūtate ppria
incuruante: q. fortassis hō cecidisset
etiam si nūq. aduersarius pestifera
suggerisset. Si q. peccauit hō: impu
tandū est sibi volūtarie ad peccatū
consentientia: ut dicit magister in
. 2. di. 24. Ifuit hominē adiutorium

datum in creatione quo poterat ma
nere si vellet. Illud vtiq. fuit libertas
arbitrij ab omni labe et corruptela
immunis: atq. voluntatis rectitudo
et omniū naturalium potētiaz anime
sinceritas atq. viuacitas: sed inquit
nōnulli. Potuisset ne deus qui est
omnipotens volūtatem hōis vtere
in bonam. et rīdet magister di. 22. q.
. 2. di. Potuisset reuera. Cur non fecit.
Quia noluit. Cur noluit. Ipe nouit
Non debemus plus sapere q. opz.
Quartū dubiū fuit. Utrum inuidia
motus est diabolus ad tēptandum
hominem. et q. sic pbat auctoritate
scripture. dicit. n. Sapientie. 2. c. In
uidia diaboli. mors intrauit in orbē
terraz. Et extra hoc possz q. instare
pmo q. omnis inuidia est respectu
paris vel supioris fm q. dicit Greg.
2. moralium. sup illo verbo Job. Ipar
uulū occidit inuidia supioris inquit
saltē fm reputatōez. s. diabol^o nō re
putabat hōiez supiorēz sibi. q. vī q. ei
nō inuidebat. 2° inuidia est respectu
bōi qd aliquo mō pōt acqri. s. diabo
lus nō pōtēat puenire ad eternā bea
titudinez: q. lapsus erat irrepabili.
q. vī q. ppe illi^o acq. sitidēz nō inuide
bat hōi. Rīdet Bona. i. 2. di. 21. q.
mēs diaboli a supbia et inuidia pos
sessa. vident hominē in statu in quo
poterat cadere sō diabolica ptate. et
in quo poterat ascendē ad supernaz
felicitatē. ex hoc ex superbia mot^o est
et ex inuidia ad ipsum tēptandū. Ex
superbia nāq. ut ipsum sibi subiceret
Ex inuidia vero ut ipsum a superna
felicitate retraheret. et superbia fuit
sicut mouēs pmiū. Inuidia hō sicut

mouens proximū et immediatū. Esto
enī q̄ non posset dōminium super
hominez acquirere ad huc studuisset
iplum a paradisi gaudijs impedire.
Ad p̄mū q̄ oppositū dicendū q̄ inui
dia nō solū est respectu superioris eius
qui est superior: s̄ eius q̄ pōt esse: q̄uis
autē diabolus in statu illo nō repu
taret hominē superiorem se: inuidebat
tū ne merito obedientie sublimaret
ad statū glorie: in quo statu ipsuz su
piorē se nō dubitaret. Potest etiam
dici: q̄ tūc reputabat ipsū superiorem se
in hoc q̄ poterat puenire ad illā gl̄iaz
ad quā nō poterat ascendere ipse dia
bolus. **A**d secū dū dubiū q̄ nō solū
inuidet alijs respectu bōi q̄ potest
obtinere: s̄ etiaz respectu ei⁹ q̄ nat⁹
est habere: q̄uis nō possit: sicut trun
catus et cecus inuidet alijs visu et p
gressum. I. autē diabolus non possit
ad beatitudinē puenire: tñ h̄z ad hoc
nālem aptitudinē. Temptauit itaq̄
hominē et a muliere cepit. vt p̄z gen.
3. quare autē ab ipa cepit: et nō a viro
dicit Bona. q̄a attēdebat mulierem
esse minoris sapiētie: debilioris cōstā
stantie: et importunioris adherentie
ppter minorē sapiētiā erat facilior
ad seducēdū: et iō diabolus seductor
p̄ eā sibi voluit facere trāsītū ad viā
ppter debiliorē cōstātiā facilior erat
ad puerendū. et ideo diabolus expu
gnator aggressus est hōis ciuitatez
ex ea pte ex qua erat aditus minus
munit⁹: ppter importuniorē et adhe
rentiā: cogitauit diabolus q̄ si mulier
p̄mo vinceret nō quiesceret: quousq̄
puerteret virum.

De q̄litate peccati p̄moz pentuz

et grauitate illius culpe et remissibili
tate. **C**ap. secundum.

Capiunt equidem multi decla
rari sibi q̄ fuit illud peccatuz
tam grande: exolumq̄ deo celi: q̄ n̄
nisi morte xpi deleri potuit: et ppter
q̄ tā diu altissimus dñs cōtinuit in
ira misericordias suas. Utile quippe
est inspicere diligētē: q̄ sit dānosum
dei mandata pterire: cū ex inobediē
tia vt patebit Adam deo sit fact⁹ ini
micus. Ad hoc autē melius inuesti
gādū quatuor in hac pte dubia erūt
declaranda. **P**rimū. vtz peccatū
p̄moz pentum fuit inobediētia.

Secundū. vtrū peccatū illud fuit gra
uissimū omniū peccatoz. **T**ertiū
vtz grauius peccauit vir: q̄ mulier.
Quartum. vtrū magis fuit remissi
bile peccatum hominis q̄ peccatum
angeli. Et licz tria dubia posita sine
in quadagesimali: in sermōe de obe
dientia: tñ adhuc inferenda illa sēsi
vt materia ista clari⁹ ab omnib⁹ in
telligatur.

De inobediētia fuit peccatū Ade.

Primū igit dubium est. vtrum
peccatū p̄moz pētū fuit inobe
diētia: et q̄ sit p̄z. q̄a apostol⁹ ad ro.
5. c. dicit. Per vnus hominis inobe
dientiā peccatores cōstituti sūt mlti
et Aug. in li. de h̄a religione Adam
ppter transgressionē obedientie: de
paradiso deiectus est. et idem sup ge
nesim ad lram. Non potuit melius
et diligentius cōmēdari: quātū malū
sit sola inobediētia. Cum ideo reus
iniquitatis factus est homo: quia eā
rem tetigit contra prohibitionem:
quam si non prohibitus tetigisset:

nō utiq; peccasset. 7 Genesis. 3. ca.
Dixit illi deus. Quis indicavit tibi
q; nudus esses: Nisi q̄a de ligno de
quo p̄cepta tibi ne comedēs: come
disti. Sed aliq; dicūt q; fuit superbia
Inā ecclesiastici. 10. c. dicūt. Initium
omnis peccati supbia est: 7 eiusdem
. 25. A muliere sumpsit initium omnis
perditio. Et Aug^o. li. de v̄ginitate.
Diabol^o in celo voluit esse sicut de^o
cadēs autē p̄uasit homini similitudi
nem volūtatis sue. Alij autē asserunt
q; fuit auaricia: sumēdo illam large.
Auaricia inq̄t Breg^o sup Ezechielez
nō tātū pecunie est: s̄ scientie 7 altitu
dinis. S; mulier appetit scientiā q̄n
diabolus dixit ei. Eritis sicut dī sciē
tes bonū 7 malū. Nonnulli clamant
q; peccatum illud fuit gula. Unde
Ambrosius. 25. di. c. Sexto die. ait.
Gula regnante a paradiso expulit. Et
idem in hymno quē cantat ecclesia.
De parētis p̄thoplausti fraude facta
cōdolens: q̄n pomi noxialis morte
morsu corruit. Ipse lignū tūc nōuit:
vāna ligni vt solueret. Et Hierony.
cōtra Iovinianū. Solicite p̄uidēdū
ē: vt quos saturitas a paradiso expulit
esuries reducat. R̄ndet dñs Bona.
22. di. 2. q; p̄ncipale peccatum hōis
p̄pter qd lapsus est: fuit inobediētia
7 ad hāc diabolus conatus est illuz
adducē. S; quoniā nemo opat̄ ad
malū aspiciēs: nec appetit malū: nisi
s̄ specie boni. Ideo clare dephēdēs
diabolus q; nō posset mulierē p̄cipi
tare: nisi p̄poneret aliqd appetibile:
illa tēptādo p̄posuit: ad que omnis
homo nālīter inclinā. Omnis hō
homo naturalit̄ appetit beatitudinē

que est bonū copiosum gloriosum 7
deliciosum. vñ omnis homo nālīter
appetit excellētiā sufficiētiā 7 leticiā
7 in appetitu ordinato taliū consistit
iusticia: in imodēato hō culpa. gula
enim est appetitus inordinatus cibi
suauiter reficientis. Auaricia est inor
dinatus appetit^o sufficiētie. Supbia
est imoderat^o amor excellētie. Dia
bolus q; p̄mo p̄misit mulieri digni
tatis excellētiā: cum dixit. Eritis
sicut dī. Secūdo cognitiōis abūdan
tiam: cū addidit. scientes. Tercio sua
uitatis expientiā: cū ostēdit lignum
pulehū: 7 ad vescendū suauē. Ideo
mulier in appetēdo p̄mū: fuit supba.
appetēdo secūdū: fuit auara. 7 tertiū
gulosa. 7 in hoc fuit transgressionis
rea. Et sic Adā a muliere stimulat^o
comedit de pomo: non q; credēt q;
esset deus. sed ne contristaret Euam
vt dicit aug. super Genesim ad lit.
nec est incōueniēs plura genera pec
catoz concurrere ad vnum flagitiū
p̄petrandū. Nā p̄ter vīda: mulier
peccauit peccato mendaci. quando
dixit serpenti: q; deus p̄ceperat ne
pomum comederent neq; tāgerent
de tactu vti q; p̄ceptum nō acceperat
sed hoc addidit in displicētiā p̄cepti.
Ut dicit Isidoro. de lyra. Quare con
cludit q; p̄ncipale peccatū ade 7 vro
ris eius inobediētia fuerit. 7 ex con
sequenti crimen lese maiestatis. De
quo ang. li. 14. de ci. dei. c. 12. ait. Nō
debet extimare quisq; leue ac p̄uū
illud fuisse cōmissum. quia in esca fa
ctum est. Non quidem mala nec no
xia. nisi quia prohibita. Nec enim
quicquā mali in illo tante felicitatis

padiso deus crearet atq; plāaret: s̄
 obediētia cōmendata est in precepto
 que h̄tus in creatura rōali mater est
 quodāmodo omniū cultorq; h̄turū.
 Hoc itaq; de vno tibi gñe nō edēdo
 vbi alioz tanta copia s̄biacebat: pre
 sertim cū nōdū volūtati cupiditas re
 sistebat: qđ de pena trāsgressiōis po
 stea s̄bsecutū est: tā leue p̄ceptum ad
 obseruādū tā breue ad memoriā reti
 nēdū: tāto maiore iniusticia violatū
 est: quāto faciliore posset obseruātia
 custodiri. hec Aug. ex cuius h̄bis de
 p̄bēdimus: qđ graue fuerit primorū
 pentum peccatū. Nec mirū: quoniā
 si pater indignat filio: 7 dñs s̄bdito
 inobediēti: quāto magis pater mīsi
 cordiarū: 7 dñs celi 7 terre moleste
 ferre debuit: dū p̄ceptū suū de facto
 vidit cōtemni 7 p̄teriri. **S**ecūdū
 dubiū erat: vtrum peccatū illud fuit
 grauissimū omniū peccatorū. Et re
 spōdet Bo. in. 2. di. 21. 7. 22. qđ vnū
 peccatū potest dici grauius altero
 duodecim modis. **P**rimo cālitate
 7 sic peccatum diaboli est maximum
 cuius inuidia mors intrauit in orbē
 terrarum. **2°** enormitate: et sic pec
 catū Iude. **3°** in gratitudine: 7 sic
 peccatū illi: qđ plura suscepit dona et
 bñficia. **4°** piculositate: 7 sic peccatū
 i grātie. **5°** insepabilitate: 7 sic pec
 catū auaricie. **6°** importunitate: et
 sic supbia: que ex ipsis bonis opibus
 cōfurgit. **7°** pronitate: 7 sic luxuria
 8° maioris gratie impugnatōe: 7 sic
 peccatū in spūm sanctū. **9°** maiori
 offensiōe: 7 sic ydolatria. **10°** ratiōe
 maioris libidinis: 7 sic culūscūq; ge
 neris peccatūz pōt fieri maius alio.

11°. gñalitate: 7 sic peccatū p̄mi p̄tis
 dicit fuisse maius: qđ in totū genus
 hūanū se diffudit. 12° rōe facilitati
 resistendi. Et sic dicit magis in textu
 qđ peccatū Ade fuit grauissimū: qđ
 vt dicit Aug. li. 14. 8. ci. dei. **M**agna
 fuit in peccādo iniquitas: vbi tāta fuit
 in nō peccādo facilitas. **T**ertium
 dubiū fuit. vtz grauius peccauit vir
 qđ mulier: 7 rñdet Bona. qđ si loqua
 mur de grauitate: quātū ad ingra
 tudinē: gñius peccauit vir: qđ copio
 siora dona suscepit. Si aut loq̄mur
 quātū ad libidinem magis peccauit
 mulier: qđ cū magis improba volū
 tate: dū capiuit deo assimilari: 7 cre
 didit. Si hō loq̄mur ad corruptiōez
 distinguēdū: qđ aliqd dicit corūpe
 duplici. Aut p̄ modū cause. Aut p̄
 modū occasiōis. Si p̄mo modo sic
 qđ peccatū viri fuit cā trāsfusiōis in
 postēos: 7 ita corrupt se 7 alios: ma
 ior cōsecuta est ex peccato viri coru
 ptio: 7 ideo eius culpa fuit grauior.
 Si p̄ modū occasiōis: sic qđ peccatū
 mulieris fuit occasio peccati viri: et
 ita p̄ cōsequēs omniū alioz. Ihoc m̄
 mulier potest dici ceteros corrupisse
 nō solū posteros: sed etiā virū suū
 vñ nō solum peccauit in se: sed etiam
 in p̄mū: 7 quātūz ad hoc peccatūz
 eius fuit grauius qđ peccatū viri.
Quartū dubiū fuit. Utrūz magis
 fuit remissibile peccatūz hominis qđ
 angeli. Et respondet Alexander in
 tertio sūme qđ sic: 7 cōgruētia sumit
 ex tribus.
Primo ex libertate arbitrij.
Secundo ex conditiōe nature.
Tertio ex qualitate peccati.

Primo rōe libēi arbitrii fuit magis remissibile pēcā hōinis q̄ āgeli ēz. n. aug. 7 pōit a magro. 24. di. 2. in libēo arbitrio ē factas volūtatis 7 rōnis: tā in homine q̄ in āgelo: vūtamē differenter. Primo quātū ad volūtātē: q̄ libez arbitriū hōis āte eleđionez volūtatis: 7 post eleđionē se habet mutabilis: liberum arbitriū āgeli āte eleđionē se habz mutabilis: 7 p^o eleđionē imutabilis. 7 hac rōne in sūmo gradu: libez arbitriū est in deo. In infimo in hōie: in āgelo vō medio modo se habēs. Quare deus de necessitate imutabilitatis semp elegit bonuz: homo pōt eligere bonum 7 malū: 7 itez bonū Angelus aut tātū semel pōt eligere 7 ideo quicqd elegit nō potuit dēte stari: ex quo nō potest penitē: neq; p penitētiāz culpā delere: que est dēte statio mali: 7 ita relinquit: q̄ culpa eius nō potest remitti: sicut remittit illa hominis. Itē quātū ad p̄prietatē rōis: differt libez arbitriū in hōie 7 in āgelo: q̄a sicut dicit Dionysius. Dei intellectus āgeli firmitus est: et hoc est quia supra tēpus 7 ita accipit totū simul: 7 non post hoc illud: vel hoc ex illo. 7 ideo dicit āgelus intellectualis s̄stātia: s̄ intellectus hōis est in tpe. 7 ita cōfēdo accipit. Un nō accipit totū simul: sed vnum post aliud: 7 vnuz ex alio. sicut ex p̄missis cōclutionē. 7 ideo hō videt rōalis s̄ba q̄a rō est v̄tus collatūa vni^o ab alio q̄lis est q̄ cōpātio simplicis ad cōpōsitū 7 p̄ndi: ad lineā in essendo: talis est cōpātio intellectus āgelici ad humanū in intelligēdo 7 iudicādo. cū

q̄ iudiciū fiat ab intellectu. p3 q̄ āgelus s̄m statū sue cōditiōis iudicat de re tota simul. 7 non in tēpore. 7 iudicando de ipsa. videt eam totā simul q̄ certissime iudicat. s̄ q̄ peccat in iudicādo. p3 q̄ peccat ex certissima malicia: 7 sic nullo mō potest excusare. q̄ eius peccatū est irremissibile. Nō sic autē est de homine. vñ cū totā rē nō simul videat potest decipi in iudicio suo. 7 ita cū peccatuz eius aliquo mō possit excusari. nō ē irremissibile vñ Sene. 6. dixit deus. Nō p̄mane bit spūs meus. i. indignatio mea in hōie in eternū q̄a caro ē. **S**cōda rō Scōdo pēcā hōis fuit magis remissibile q̄ peccatū āgeli rōe nature. vt. n. inqt Anselmus. li. Cur deus homo p̄ aliū hominē q̄ nō esset sui gñis hō nō debuit liberari 7 reparari. Et cū nō oēs āgeli sint vniū gñis. p3 q̄ nō fuit possibilis reparatio in āgelo sicut in hōie. **T**ertia rō. Tercio pēcā hōis fuit magis remissibile rōe q̄litas peccati. attēdēdo in pēcō tria.

Primo genus.

Secundo circūstantiam.

Tercio occasionem.

Primo attēdēdo gen^o. Tā āgelus q̄ homo peccauit p̄ superbiā. s̄ diffirent. i. hō. n. appetit sciētā dei. Sed. āgel^o omnipotētia. Omnipotētia autē dei nō est cōmunicabilis alicui creaturē. Unde xps s̄m q̄ homo nō hūit omnipotētia: s̄ bñ omniū sciētiam. Quia q̄ sūma inordinatio est appetere illud ad qd nullo mō creatura ē ordiata. hō āt erat ordiat^o ad sciētā quā appetebat. ideo peccatum hōis fuit remissibile. non āgeli.

Secundo attendēdo circūstantiam peccati p3 differentia. Nā in Adam fuit aliqua ignorātia: q̄a peccatū qđ erat mortale credidit veniale. Sicut dicit aug⁹. Unde nō tātum credidit peccare quātum peccauit. Angelus autem non habuit ignorātia in peccando. Item homo habuit ppositū penitēdi 7 petēdi veniā de peccato: qđ credebatur veniale. Angelus autē non. 7 ppter hoc peccauit in spiritū sanctū: homo nō. **Tertio** attendēdo occasionem peccati. p3. q̄a homo nō peccauit seipso sed alio mediante scz vxore. vxor etiā suasa fuit a serpēte. Insuper in vno homine erat tota species hūana nō adhuc multiplicata sed multiplicāda in alijs. Sed in angelo peccante non erat tota natura angelica: 7 ppter hoc diuine iusticie congruū fuit. vt nō statim iudicaret hominē qđ cito peccaret. donec spēs humana multiplicaretur. 7 maxime numerus electōz.

Quoddecim penis punitū est genus humanū ppter peccatū p̄morū pentū.

Cap. tertiu.

Et si cotidie in nobilissis expi amur: qđ misabilis facta sit humana conditio ppter lapsum p̄morū pentum. vūtamē vt vehementius excites animus ad timorē. de penis quas humanū genus incurrit ppter trāsgressiōē diuini p̄cepti. In hoc tertio misterio flebiliter differemus. Deus nāq; iusto iudicio quadruplici pena voluit Ade peccatū punire.

Prima dicit spiritualis.

Secunda corporalis.

Tertia temporalis.

Quarta eternalis.

De triplici pena spūali quā incurrit humanū genus ppter lapsum p̄morū pentum. Et p̄mo de p̄ditione iusticie originalis.

Prima pena qua puniuit deus peccatum Ade. fuit spūalis. et hec triplex.

Pri^a dī iusticie originalis p̄ditio.

2^a anime maculatio.

3^a donoz spūaliū diminutio.

Prima pena spūalis fuit iusticie originalis p̄ditio. De hac dicit Nico. de lyra. sup. 5. c. ad Ro. Iusticia originalis est quedam humane nature reductio fm quam corpus erat aīe s̄iectū. 7 vires inferiores ratōi qđ dīr anima s̄dita erat suo creatori. hec autem iusticia erat quoddā donum supernāle datū homini a deo. p qđ ipse homo erat totaliter s̄iect⁹ deo: q̄tum ad rōnem. Ratōi vō erat s̄iecte vires inferiores. Irascibilis 7 cōcupiscibilis. hāc iusticiā vocat Salomon reductiōnez. quādo dicit ecclē siastes. 7°. c. Inueni qđ deus fecit hominem rectum. Ista q̄ iusticia vt dicit Lādulfus. in. 2. vi. 29. ordinabatur respectu dei. vt plena obedientia exhiberet ei. deinde respectu sui. vt p̄fecte faceret inferiores potētias scđ motū recte rōis 7 volūtatis. deī respectu p̄imi. vt redderet vnicuiq; qđ suū erat. 7 debitā cōdilectionem. Addit Lādulfus qđ erat in volūtate sicut in s̄iecto: quia si iusticia moralis est in volūtate fm Arist. 5. ethi. Inō min⁹ originalis iusticia. 7 ideo nō tenetur opinio eoz qui dixerunt qđ erat in appetitu sensitiuo. q̄a illa iusticia fuit

habitus pceptius: non obeditius:
 fuit. n. data ad pcepte inclinandum
 voluntatem: et ut intensius et dñatius
 precipere. De hac dicit Tho. pma p.
 .q. cētesima p^a. q. ex eo q. fuit donū
 diuinitus datū toti nature: Idcirco
 filij pentibus assimilati fuissent q̄tū
 ad originalem iusticiā. Q. q. gravis
 fuit hec iactura donum tale pdidisse
 cuius utiq. pditione etiam sancti cū
 tot aspiciantibus et castigatōib⁹ ac mor
 tificationib⁹ carnis: concupiscētiā vir
 lupare potuerunt. Clamabat Paul⁹
 ad Ro. 7. Uideo aliam legē in mē
 bris meis repugnantē legi mentis
 mee. Si non peccasset Adam: non
 erat opus euz tot ieiunijs disciplinis
 vigilijs et laboribus acquirere regnū
 celoz. Q. Adam quid fecisti: cū non
 obedisti voci dei. Ecce ppter culpam
 tuam perdita est tibi: et omnibus a te
 descendētibus originalis iusticia. Id
 dicit textus Gen. Aperti sunt oculi
 eoz. Neco. de lyra. f. ad cognoscēdū
 suam nuditatez esse confusibilē: que
 prius erat hōesta: q̄a sberacta iusticia
 originali: statim senserūt rebellionē
 carnis: ad spūm et motū inordinatū
 membror. Ideo statim studuere co
 operire suā nuditatē et turpitudinez
 et ut dicit textus: consuerūt folia fic⁹
 et hoc dicit hebrei: q. ficus fuit arbor
 ex cuius fructu comederūt: et fecerūt
 sibi perizomata. i. succindoria circa
 lumbos. Nota tñ fm doctores mo
 dernos: ut dicit Landulfus in .2. di
 29. q. iusticia originalis non fuit ha
 bitus gratie gratum facientis ex eo
 q. p^omus homo nō fuit creatus cum
 gratia gratum faciente: ut magister

dicit in littera prefētis nominare di
 stinctiōis q. creatus fuerit cū iusticia
 originali. Tamē anteq. peccaret: ha
 buit gratiam gratū facientē. fuit. n.
 tribus horis in statu innocētie quia
 fuit creat⁹ hora sexta: et expulsus ho
 ra nona. In ista morula fuit sibi col
 lata gratia. quia Grego. et Damas.
 quos magister adducit in textu di
 cunt q. primus homo fuit in caritate
 et fuit coniunctus deo: et donis mi
 randis peditus. q. si caritatem hūit
 hūit gratiā quia idem sunt.

Secūda pena spūalis quaz in
 illam: dicitur anime maculatio. tho.
 pma secunde. q. 86. articulo primo.
 Macula pprie dicit in corporalibus
 quādo aliqd corpus nitidū pdit suū
 nitorem: sic macula fuit anime Ade
 inaz innocētia pdita mortali peccato
 facta fuit obnoxia: et qd his grauius
 est. Omnes ab Adam descendētes.
 Christo dñtarat excepto: q̄a fuit de⁹
 et homo: cum sorde originalis culpe
 nascunt: que est culpa contracta: et si
 non acta. Omnes inquit Apost. ad
 Ro. 5. in Adam peccauerūt. De hac
 hō materia diffusius loquar in ser
 mone p sexto cōceptōis hōginis glo
 rioso.

Tertia pena spūalis dicit de
 noz spūaluz diminutio. sed et
 ex cōsequenti q. postq. iusticiā origi
 nalem et gratiā gratū facientē Adā
 amisit: non cum illa dulcedine deuz
 stēplabat sicut prius: nec gaudebat
 eius conscientia intrinsicus gustib⁹
 rez diuinaz. Nam licet deū p essen
 tiam non viderit: ut dicit Tho. i. pte
 2

q. 94. 7 Bon. in. 2. di. 23. vidit tamē
deū per speculū clarū: 7 p apparitōez
in aliquo signo: seu in sbiecta creata
sic potuit letanter vidisse āgelos in
corporibus assūptis apparentes sibi.
Ex quibus omnibus suauissime refi
ciebat in mēte: que tamē post illam
trāsgress. onē in eo fuerūt diminuta.

De punitione corporali.

Secunda pena qua punitū fuit
ade peccatū: dicit corporalis.
7 hec est triplex.

1^a Prima dicit cōtrarioz adio.

2^a laboriosa vite sustentatio.

3^a mortis sbiectio.

1^a Prima pena corporalis est cōtrarioz
adio. Si enim Adam steterat: q nūc
homini contrariat: minime illū ledē
potuissent: si in ignem fuisset pīdē
ipsū non cōbussisset: si in aquā fuisset
imersus: ipsū nō suffocasset: et filia.
7 hoc utiq̃ euenisset p dei puidētā
que sic adiuoz adū suspendisset q
impassum minime agerent. De hac
impassibilitate 7 duab⁹ penis sequē
tibus: copiosius tractauit in qdrages
mali: in sermōe de vita. Ideo in hoc
loco ista breuiter percurro. **S**ecunda
pena corporalis est laboriosa vite su
stentatio. Didūz equidē fuit homini
Gen. 3. In sudore vultus tui veleris
pane tuo. Si non peccasset: nō erat
opus tot laborib⁹: tot artibus: tot in
dustrijs acquirere vidū 7 tegumētū
Unde Aug. li. 14. de ci. dei. c. 26. ait
Vivebat itaq̃ hō in paradiso sicut
volebat: qdū hoc volebat: qd deus
iusserat: vivebat fruens deo: ex quo
bono bonus erat. Vivebat sine vlla
egestate: sic semp vivere habēs in po

testate: cibus aderat ne esuriret: pot⁹
ne sitiret: lignum vite: ne illū senecta
dissolueret: nihil corruptōis in corpe
vel ex corpore vllas molestias vllis
cuius sensibus ingerebat: null⁹ extrin
secus morbus: nullus idus metuebat
extrinsecus summa in carne sanitas
erat: in animo tota tranqllitas. Hec
ibi. 7 gē omnes dolores pturientū
omnes sudores laboratū: agricolaz
artificum: et quorūcūq̃ omnia mala
egrotantiū 7 infirmoz: q nec libris
medicoz cūda rephensa sūt: omnia
deniq̃ h⁹ vite pīcula a culpa pmoziū
pentū deriuant. **T**ertia pena cor
poralis ē gēnalis mortis sbiectio: ppe
peccatū etenim pmoziū pentū mors
ōnat in omnib⁹. vñ aug. li. 12. de ci.
dei. c. 3. ait. Ifatendū est pmos hōies
ita fuisse institutos: q si nō peccasset
nullū genus mortis expirent. Sed
eosdem peccantes pmos ita fuisse
morte multatos. Ut quicqd eoz
stirpe esset exortum: eadē pena tenē
obnoxium. Pro magnitudine dīpe
culpe illius nāz vānatio mutauit in
penus: vt qd penalit pcessit in peccan
tibus primis nālī sequeat in nascē
tibus ceteris.

De tertia pena corporali.

Tertia pena qua punitū ē pec
catū pmoziū pentūz dī tpalis.
7 hoc tripliciter.

1ª Prima est a paradiso expulsio.

2ª animalium rebellio.

3ª Sbiectiois introductio.

Prima pēa fuit a paradiso expulsio.
vt. n. hē Gen. 3. Plātauerat antez
vñs deus padisum voluptatis a pī
cipio. i. a pīcipio create: 7 expositōz

Magistri in historia scholastica. scilicet cum apparuit arida: et germinare terras fecit. Ul' a principio. i. a prima parte orbis. i. ad orientem. Nam ut dicit Tho. prima parte. q. 102. Conueniunt in parte orientali dicitur situs: quia credendum est quod in nobilissimo loco totius terre sit constitutus. Cum autem omnes sit dextera celi secundum Arist. 2. de celo et mundo. Dextera autem est nobilior quam sinistra. Conueniens fuit ut in orientali parte paradisi ille institueretur a deo. De hoc paradiso sic ait Damascenus li. 2. c. ii. Paradisus in oriente positus est: omni terra excelso: tepato tenuissimo ac purissimo aere fulgens: plantis semper floridis comatus: bono odore plenus: lumineque repletus. Isidorus li. 4. ethi. Idem dicit in sententia. Et Aug. 8. super gen. ad litteram. Tres inquit sunt de paradiso generales sententie. Una est eorum qui tantummodo corporali volunt intelligi. Alia est eorum qui spiritualiter tantum. Tertia eorum qui utroque modo paradisi accipiunt: quam mihi fateor placere sententiam. Et in. 12. de ci. dei. Que commode dici possunt de intelligendo spiritualiter paradiso nemine prohibente dicam: eorum tantum et illi historie veritas fidelissima rerum gestarum narratio commendata credat. Tria. n. que de paradiso in scriptura dicuntur per modum narrationis historice proponunt. In omnibus autem que sic scriptura tradit: est pro fundamento tenenda veritas historie. et desuper spirituales expositioes fabricande. hec Aug. Ad hunc paradisum translatus est Enoch. ut habet Eccl. 88. c. et helyas. Ut patet 4. Re. 2. c. Ambrosius in exameron. Et Basilii in exameron dicunt. quod po-

situs est in altissimo monte: de cuius cacumine cadunt aque cum tanto strepitu quod omnes circa habitantes sunt surdi et faciunt aque lacus: ex quo pergrediuntur quatuor flumina. Verumtamen ut dicit Tho. sequendo Aug. 8. super Gen. ad litteram. Locus ille seclusus est a nostra habitatioe aliquibus impedimentis vel montium: vel marium: vel alicuius estuosis regionis: que pertransiri non potest: et ideo scriptores locorum de hoc loco mentionem non fecerunt. Ad nostra igitur redeuntes. Magister in historia scholastica dicit quod homo conditus est in agro damasceno: et inde tulit eum deus et posuit eum in paradisu. Rationem secundum Tho. est quia paradisu fuit locus congruus habitationis humane: quantum ad incorruptionis primi status. Incorruptio autem illa non erat hominis secundum naturam: sed ex supernali dei dono. ut quod hoc gratie dei imparetur: et non humane nature. Deus hominem extra paradisu fecit: et postea in paradiso posuit. Ut ibi habitaret toto tempore animalis vite: postmodum cum spiritualis vita adeptus esset transiret in celum. Ibi ergo ut dicitur est paulo ante tribus horis creditur Adam traxisse moram. in qua diuini mandati transgressor inuentus est: et a paradiso cum pellicea tunica turpis eiecit: missusque est cum uxore sua in hanc vallem lacrimarum.

De perditione dominij animalium.

Secunda pena temporalis: que punitur est primorum peccatorum: videlicet animalium rebellio. De qua dicit dominus Boetius in. 2. di. 15. quod aliter ordinatur animalia ad hominem secundum statum innocentie. Alii secundum statum nature lapsi. In statu innocentie ordinabatur secundum rationem quadruplices.

c 2

3ª Prima rō ad manifestādū hōis im-
perium: qđ manifestarēt: dñ ei p oia
obedirent. Secūda ad decorādū
hōis habitaculū: animalū multitu-
dine nō solū arborū. 3^a ad excitādū
hōis sensum: vt in ipsoꝝ animalium
naturis diuersis videret hō multifoꝝ
mem sapiētiā dei. 4^a ad mouēdū
hōis affectū: vt vidēs illa deo stieda
7 sibi: ipse deum amaret. Secūdum
hō statū nature lapsē ordināf aialia
alr ad hominē. Jmēta. n. 7 pecora
ordināf ad reuelādū hōis indigen-
tiā: quātū ad cibū: quātū ad vestitū:
quātū ad obsequiū: 7 quātū ad sola-
ciū: hec p maiori pte sumpta sunt ex
vidis Aug. 3. sup Gen. ate peccatū
itaq omnia animalia sō hōis erant
ptate: oēs volucres celi: 7 oēs pisces
maris. Unde deus dicit Gen. i. ca.
Dominamini piscib⁹ maris: 7 vola-
tilib⁹ celi 7 vniuersis animalib⁹ que
mouēt sup terram. Ex quo vt dicit
Tho. i. pte. q. 96. Naturalit homo
dñs est omniū animalū. 3^{dō} pmo
politic. dicit Arist. q venatio est qñ
quoddā iustū bellū qđ vtrq nō expe-
diret: si Adā nō peccasset. Verūtā
somnia hec vident plerisq: q̄ facile
seiplos confundere vel corrigere: qđ
melius est possunt: si amicorū dei et
sanctorū viroz exēpla inspicē velint.
Refert nāq hierony. in vita pauli
pmi heremite. Q coruus diebus sin-
gulis dimidiū panis p Paulo defere-
bat: 7 dñ Anthoni⁹ ad illū visitādū
se contulit: integrū vt vtrq sufficēt
apportauit. Insuper dñ Anthoni⁹
post illius felicē trāsitu corp⁹ vellet
sepelire: supueniētib⁹ leonibus: 7 mā

suetissime fodētib⁹ terrā: id fecit ipse
adhuc hieronym⁹ leonem ferocissi-
mū in monasterio velut agnū mā-
suetū retinuit. Et 7 Ifrāscul noster
lupū apprehēdit in ciuitate Eugubij
qui multos hōies occiderat 7 cū obe-
dientia multa lupus Ifrāscul secut⁹
ē. Quā mādato ei⁹ biēnio supuiues
mansit cū hominib⁹ 7 pueris 7 canib⁹:
neminē vltra ledens. Sandus
adhuc pontifer Siluester draconē
ingētē ferreo anulo imposto in nari-
bus eius sine aliquo nocumento in
vrbe maxīma ligauit. De leonibus
iteꝝ legimus q Danielē seruū dei
nō offederūt. Itaq vt dicit Danielis
i. 4. c. fuit ipse in lacu: in quo erāt. 7.
leones diebus. 7. qbus dari cōsuetū
erat quotidie duo corpa: 7 due oues
7 tūc nō data fuit eis vt deuorārēt
danielē: q tamē ptegere se deo liber
cū leonibus habitauit.

Quod sibiēdio violēta ē ppter peccatū.
Tertia pēa tpalis fuit sibiēdōis
introducū. Si nō peccasset
homo: tūc hominī hō nō siceretur.
Verūtā vt accipi pōt ex vidis sacti
Tho. i. pte. q. 96. duplex est sibiēdio.
vna violentie: altera ordinis 7 reue-
rentie. Prima nō fuisset in statu ino-
cētie: q̄a penalis est 7 dura. 3^a hō q
nemini nocet fuissz in illo statu: quia
reuerēter 7 cū amore filiū fuissent sō-
diti pētib⁹ suis: viros maritis: et
iuuenes senibus 7 similia.

Quod non essent tot dānati si non
peccasset Adam.

Quarta pena qua punietur ē pec-
catū pmoꝝ pētū dicit etnālis
nā illud peccatū puniet pena eterna

tripliciter.

Primo in paruulis.

Secundo in infidelibus.

Tertio in dānatis omnibus.

Primo illud peccatū punitur pena eterna. In paruulis qui in solo originali deccidit. Omnes quippe tales in eternū puabūt visione dei: vt dicit Magister in. 2. di. 23. De hac nra et sequenti de infidelibus dixi in qdra gesimali. 2º illud peccatum punit in infidelibus pena eterna. Dēs q̄ppe infideles in sua infidelitate moxietes eternalit dānati punit in inferno: nec vera: nec tenēda: imo velut heretica reiciēda est opinio eorū q̄ dicūt vnūquēq̄ in sua fide saluari. Unde scribit̄ eē de sūma trinitate ⁊ fide catholica. c. vmo. vna ē fideliz vnīuersalis ecclesia: eē quā nullus omnino saluaf. 3º punit peccatū primorum pentum in dānatis omnib⁹. Tenēt q̄dem aliqui: q̄ si stetit hō in statu innocentie: soli fuissent nati: q̄ modo sunt electi. Hoc videt asserē Grego. q̄ in 4º moralū. c. 25. ait. Si pētem p̄mū peccati nulla putredo corūpet nequa q̄ filios p̄ditionis generasset Sed illi qui nunc p redēptorem saluandi sūt soli ab illo electi nascerē. Et si diceretur q̄ multi electi nati sūt de pentibus dānatis. q̄ illi parētes fuissent nati. Rūdet Lādulfus in. 2. suo. di. 20. q̄ isti electi fuissent gēiti ex illis pentibus electis. Quare autē deº p̄mittat tot homines nasci quos ante secula vidit fore dānandos. Et q̄a xps qui misericordiē vēit in mūdū ⁊ suo p̄cioso sanguine nos redemit tam grandī piculo: tot hominū p̄di

toz non obstitit: ⁊ similia: nō est nostrum inuestigare. Sed potius vn⁹ quisq̄ timere debet: ne ppter sua voluntaria scelera ⁊ delicta deputetur: cum dānatis alijs igni gehēne: et iō studeat opam dare: vt p penitentiā ⁊ virtutis opa numero electoz ascribat. Sicq̄ possideat eternū regnū in quo xps cum suis omnibus viuit ⁊ regnat in secula seculoz.

Sermo septimus de iudicio dei contra mūdū lasciuientē quando diluuiū p̄didit hōies peccatores.

Quā terribilia nimis sint iudicia dei: preter ea que de angelis ruentibus et peccantib⁹ hominibus p̄mis enarrata sunt: Ostendit adhuc nobis diluuiū illud gñale: q̄ inūdauit tēpōrib⁹. Hoc quo paucis dūtarat exceptis deleta est omnis caro. Extendit vtiq̄ tunc i Rex celoz potentissimū brachiū suū: ⁊ cōtrivit superbiam hominū malozū. nec inuē⁹ est quispiā: qui valuerit effugere furorē illius. Omnes p̄ierūt: omnes suffocati sunt in aquis inundātibus. Qua de re vt efficacius timor dñi ingerat cordibus nostris statui in hoc s̄mone de iudicio dei cōtra mūdū lasciuientē differē. Dicāq̄ q̄d hacit in scripturis de diluuiō: quo carnales homines puniti sunt continetur: neq̄. put in textu biblie singula posita sunt explicabim⁹: sed quedā p̄ncipalia tamen p̄tractabimus eo ordine quo in hoc dicendi gñe auditoribus facilius v̄ritatem p̄suadere possim⁹.

De diluuiio igitur locuturi: tria misteria declarabimus.

Primū dicitur temporalitatis.

Secundum causalitatis.

Tertium terribilitatis.

De temporibus circa diluuiū considerandis. Primo de annis quod fluxerūt ab Adam usque ad diluuiū.

Cap. primum.

Pro ampliore dicendorum noticia: ad tempus diluuii: animus in hac parte tenemus: distinguemusque quatuor tempora consideranda.

Primū tempus mundialis duratōis.

2^a retardate generationis.

3^a diurne expectationis.

4^a mensis determinatōis.

Ab Adam usque ad diluuiū anni duo millia ducenti quadraginta duo.

Primū tempus considerandum circa diluuiū: dicitur mundialis duratōis. In quo licet scire quot anni exacti sunt a principio mundi usque ad diluuiū. Et secundum Josephū et magistram in historia scholastica ab Adā usque ad diluuiū fluxerūt anni duo millia quingenti quinquaginta sex. secundum Hieronymum Eusebiū et septuaginta interpretes: et omnes tam grecos quam latinos: fuerūt anni duo millia ducenti quadraginta duo. Pro hac differentia annorum non debet quis turbari: potissimum quia anni a diuersis diuersimode computantur. Est enim annus maximus: de quo dicit Macrobius: secundo libro super somnium Scipionis. et Tullius libro secundo de natura deorum. et in 6. de republica quod completur cum sol et luna et omnia sidera firmamenti ad eundem locum

unde semel profecta sunt redierint. Hunc annum Varro conscribi conscripsit in quadraginta millibus annis. Et dicit Augustinus. li. 12. de ciuitate dei. Platonici vero in quindecim millibus annis putant refert Macrobius li. 2. super somnium Scipionis. Ptolemeus vero in 12. Almagesti dicit annum maximū compleri in triginta sex millibus annis. Sed Restaurus modernus philosophus et Astrologus: in primo libro de causis esse mundi dixit quod stelle fixe et erratice mouentur versus orientem quatuor gradibus: nec ulterius: et post retro gradando alijs quatuor gradibus retrocedunt: et motus iste nunquam cessat ab hoc ordine. Quare celū nunquam faciet operationes tales: quas semel fecit cum semper tendit ad producenda noua propter maiorem nobilitatem et perfectionem ipsius. Ideo nec annus maximus potest poni. Est annus solaris: qui duobus modis accipitur. vno modo putatur est annus reuolutionis: putat scribit Ptolemeus. li. 2. Almagesti. i. c. Est tempus motus solis: quo sol semel circuit duo decim signa zodiaci: redeundo ad principium sui circuli: quod quidem fit in trecentis sexaginta quinque diebus et sex horis. Annus vero usualis tribus continuis annis continet dies trecentos sexaginta quinque. Sed quartus annus qui dicitur bissextilis perficitur in trecentis sexaginta sex diebus: nam ille sex hore que superabundant a trecentis sexaginta quinque diebus non computantur in tribus prioribus annis: sed in quarto constituunt unum diem: et vocatur annus bissextilis. Et si sic sex hore non intercalarentur in quibusque quatuor annis: successu temporis variarentur

principia et fines temporum et solemnitates que sunt in hieme: reperirent in estate. Quare sancta nostra ecclesia singulo quadriennio accipit diem unum qui vocatur bisextus: quasi ex bis. Sex horis collectus: et per hunc bisextum stant firma in Calendario principia et solennitates temporum. Est adhuc annus lunaris: continens duodecim lunationes: quarum quilibet continet dies vigintinovem cum dimidia. Sed dies huius anni sunt tricenti quinquagintaquatuor: estque minor solari diebus undecim: seu quando est bisextus duodecim. Quid plura. annus ut praediximus apud varias nationes: dispi numero per multa secula fluctauit: et ut commemorat aug. li. ix. de ci. dei. et Plinius libro septimo de naturali historia. Egyptii quatuor mensibus annum terminabant. archades tribus acharnane sex. Aetini tredecim. Ex quibus nullus sit praedictum historice veritati: si inter scriptores rerum gestarum de numero annorum tanta suborta videatur differentia. Aduertendum tamen est: ut nullo modo mundus et homines fuisse semper te neamus. Hic fuit error Metrodori chii: qui secundum Eusebium. li. i. de euangelica praedicatione dixit. Uniuersus fuisse semper: quia si esset factus: esset a non ente. I fuerunt et alii philosophi: ut Diogenes Laertius: archita tarentinus: et Theophrastus: ac Peripatetici fere omnes qui ut scribit Censorinus ad Cirillum in libro de natali die: affirmauerunt homines semper fuisse. Contra quos aug. li. ix. de ci. dei. c. 9. sic ait. Si semper fuit humanum

genus: quonam modo verum loquitur historia gentium narrans qui fuerunt quatuorque reperiuntur inuicem: et primi liberalium disciplinarum aliarumque artium institutores: vel a quibus primum illa vel illa regio: partemque terrarum illa atque insula incolae ceperit. Hec ille qui doctor eximius non immerito ad historias recurrit: quia ut inquit Tullius li. de oratore. Historia est testis temporum: lux veritatis et nuntia vetustatis. nos vero scripturae sanctae adherere debemus: quae divina narratio commemorat ab uno adam genus hominum multiplicatum. Scripsit autem Moyses historias gentis ex reuelatione diuina unde Hieronymus in epistola ad Iulianum ait. Manifestissima est genesis in qua de creatione mundi de exordio generis humani: de diuisione terre: de confusione linguarum et gentium: usque ad exitum scribitur hebraeorum. Sicut ergo cepit mundus: sic cepit esse homines: et ut docet Thoma. i. pre. q. 61. Solus deus pater filius et spiritus sanctus est ab eterno. Hoc. n. fides catholica tenet: et omne contrarium est hereticum. Sic enim creaturas deus produxit: quod eas ex nihilo fecit. id est postquam nihil fuerant. Ideo ab adam usque ad diluuium terminus assignatur.

¶ Quare Noe distulit generare usque ad quingentesimum annum.

Secundum tempus circa diluuium considerandum dicitur retardatio generationis. Volens equidem scriptura de diluuii mentionem facere generationem Noe tangit. Noe vero cum quingentorum esset annorum genuit Sem Cham et

e 4

Zaphet. ubi dubitare contingit: quare
 Noe usque ad quingentesimum annum distu-
 lit generare. Rendet Nico. de lyra: quod
 doctores hebrei dicunt: hoc factum esse
 ex eo quod deus disposuerat eum saluare
 in diluuium cum tota sua posteritate. si
 autem ante quingentesimum annum generasset
 fuisset tot ex eo et filijs eius multipli-
 cati: et fuissent inter eos multi mali:
 de quibus non esset dignum ut saluaretur.
 Nam si in trecentis quingenta annis quibus
 Noe vixit post diluuium. ut habet De. 9.
 c. Ex tribus eius filijs viginti quatuor mil-
 lia et centum viros et mulieres et pueros
 precreatos affirmat filo. ut refert ma-
 gister in historia scholastica quod fuisset
 in quadringentis annis. Insup tot persone
 cum necessarijs ad vitam per annum integrum
 quo durauit diluuium: non potuissent
 competenter in archa collocari. Quare
 deo volente cum quingentorum esset annorum
 filios generauit: cum quibus et vxoribus sal-
 uas factus est in archa. Vnde plerique
 dubitant de Machalale: filio. n. computa-
 tionem. 70. interpretum. vixit. i. 4. annis
 post diluuium: sed nec legimus in archa
 fuisse: nec traslatum ut Enoch: et quidam
 dicunt quod mortuus fuit ante diluuium. 7
 annis. Hiero. asserit quod eodem anno in quo
 fuit diluuium: quod est diligens computatio
 annorum eius secundum genesim manifestat:
 tamen omnes in numero annorum eius vite com-
 ueniunt. scilicet quod fuerunt omnes dies eius anni
 nonageti sexaginta nouem: ut dicitur ge. 9. c.

Quod deus per centum annos predi-
 cari voluit diluuium.

Tertium tempus circa diluuium con-
 siderandum videtur: diuturne expe-
 ctationis: per suam quippe pietatem deus
 benignus antequam disperderet peccato-

res illius temporis: diutius expectauit: et
 monuit ut ad penitentiam rediret. Nam
 secundum Augustinum. li. 15. de ciuitate dei. c. 24. Cum
 dixit deus ad Noe. Erunt dies eius centum
 viginti annorum: non de termino humane
 vite locutus est: sed de termino ad pe-
 nitentiam assignato. Namque centum annis
 archa legis fabricata: ut refert Ma-
 gister in historia scholastica: et Noe
 verbo et facto diluuium predicabat: vnde
 illi homines neque deridebant eum: et mi-
 nabantur quod antequam ipse archam ingrederetur:
 si diluuium superueniret inficeretur illam.

Quod in mense mayo inundauit diluuium
 Quartum tempus circa diluuium de
 mensis determinationis: quod scilicet mense
 diluuium illud venisset creditur: et ad hoc
 dicitur Augustinus in historia scholastica quod
 fuit mensis mayus qui ab hebreis dicitur
 Ianan: Macedonibus ponia: Latinis
 mayus: de isto mense lata est inter au-
 ctiores dissensio. Titus Livius primo li.
 ab urbe condita. et Varro li. 6. de ori-
 gene lingue latine. et Beda li. 2. de re-
 publicis dicunt Romulum diuississe populum
 Romanum in maiores et iuniores ut
 altera pars filio: alia armis republicam
 tueret. In honorem ergo utriusque partis
 hunc Mayum sequente Junium dixit. aug-
 ustinus contra Iulianum. 2. inquit menses ve-
 teres dixerunt Mayum a maya: quam
 mercurij matrem colebant deaz. ex quo
 omnes mercatores illo mense sacrifica-
 bant Maye et Mercurio. **Q**uod Papias
 vult ut dicatur mayus a madedo: quia
 hoc tempore ros precipue cadat made-
 faciens terram: seu quia tunc orientur
 biades stelle pluuiales.

Quod diluuium factum est volente
 deo: propter peccata hominum premeda-

que si non fuissent: nec diluuiū inun-
dasset. **Cap. 2.**

Item disputandum est cōtra cu-
riosos de causa diluuij: quoniā
pleriq; nolunt ppter peccata hominū
diluuiū inundasse. Idcirco vt de
hac rei veritatē clariū eluceſcat: nota-
bimus quatuor causas: que a multis
diuerſimode ſolent assignari.

- 1^a** Prima dicit celestis influentia.
- 2^a** demonum malicia.
- 3^a** potentum violentia.
- 4^a** omnis carnis immūdia.

De influentia celi non fuit causa
precipua 7 pncipalis diluuij.

Prima causa diluuij assignat
a quibusdam celestis influētia
hi dicunt q si tempore illo omnes
fuiſſent iuſti 7 ſancti: adhuc diluuiū
ſupueniſſet: 7 hoc ppter diſpoſitiōem
celi ſcilicet ppter cōſtātionē plane-
tarum frigidorum 7 humidorū talē
effectum cauſantium. Nam vt dicit
Seneca in li. de naturalib⁹ qōibus.
Dixit Empedocles arſurā eſſe terrā
cum vniuerſa ſydera conuenient in
ſigno cancri: 7 vniuerſalē inūdatōē
ſaturam: cum eadem turba ſyderū
cōuerſi in capricorno prouenit. Igitē
aiunt iſti diluuiū ex cauſa naturali:
ſicut 7 alia diluua cōſueuerūt qñq;
prouenire: vt enim inquit Iſidorus
li. iz. ethimo. In achaya fuit diluuiū
Jacob patriarche et Ogigi tpiibus:
qui Eleuſine conditor 7 Rex fuit.

Idē Iſidorus narrat: q recitat Oro-
lus lib: o primo q anno oāingente-
ſimo decimo ante urbem conditam
aquarum illuuiēs maiorem partem
populorū Theſſalie abſūpſit: paucis

per reſugia montium liberatis: ma-
xime in monte parnaſo in cuius cir-
cuitu Deucalion tunc Regno potie-
batur: qui tunc ad ſe ratibus cōfugiē-
tes ſuſceptos fouit 7 aluit: a q^o ppte
rea genus hominum grecoz fabule
ex lapidibus ſerunt reparatum. De
hoc Deucalione menſionez facit Ju-
uenalis li. pmo qui ait. Ex quo Deu-
calion niuib⁹ tollētib⁹ equoz. Naui-
gio montē aſcēdit ſortelq; popoſſit.
Paulatimq; anim⁹ caluerūt mollia
ſaxa. Et marib⁹ nudas oñdit pirrha
puellas. Quicquid agūt hōies votū
timor ira voluptas. Gaudia diſcur-
ſus noſtri eſt farrago libelli. Iſidor⁹
li. i7. ethi. c. 3°. farrago a farre dicta.
eſt. n. herba ordeacea adhuc viridis
nec dū grauis ad maturitatez turgē-
tibus. Quidius in ſup in. i. metamor-
phoſeos ita inquit. Deucalion lacri-
mis ita pirrham affat ab ortis. O ſo-
roz o coniunx o femina ſola ſupſtes.
Quā cōmune mihi genus 7 patruē-
lis origo. Demū thorius nutrit nunc
ipſa pericula iungūt. Iſerarū qſcūq;
videt occaſus 7 ortus. Iſnos duo tur-
ba ſum⁹: poſſedit cetera pont⁹. et ibi
Quidi⁹. Iſſam viri manib⁹ ſpeciez
traxere virozū. Et de femineo eſt re-
parata femina iactu. Inde gen⁹ ou-
rum ſumus experienſq; laborum. Et
documenta dam⁹ qua ſum⁹ origine
nati. Iſamofū q fuit illud diluuiū
de q^o ipſi etiā poete tāta cecinē: nec
tū niſi a cā nālī pceſſit. ſi ne multuz
inutiliter contendam⁹. dicit Iſnicol.
de lyra q nobis ſatis eſſe debet teſti-
moniū ſcripturę: que diluuiū aſſerit
firmiter inundasse in penā peccati.

Possum? tñ dicē fm Ric. in.8.vi.
47. q. pductione ignis purgantis
mūdū in fine seculorū precedet vehe-
mens siccitas nālī gñata: illi? ignis
pductōi cōcordās: nō tñ sicut dispo-
sicio necessaria. s. cōgrua: ita diluuiū
aque potuit pcedē aliqua dispositio
planetarū frigidorū et humidorū: con-
currens ad nutū dei ad talē aquarū
inūdatiōē. Ideo influentia illa nō
fauisset: si deus non statuisset diluuiū
pimere se spernentes.

De demonibus incubis et succu-
bis et gigantibus.

Secūda cā diluuij ab aliquib?
assignat demonum malicia.
Scribit nāq. Gen. Vidētes filij dei
.i. demōes bz expositōez istorū: q. di-
cūt filij dei. p. nām spūalē: filias ho-
minū q. essēt pulchre: misuerūt se in
specie hūana cū mulierib?: et inde sūt
nati gigātes. Mag. in historia scho-
lastica dicit. Potuit ēē: vt incubi de-
mones genuerint gigātes a magni-
tudine corporū denominatos. Sed
imanitati corporū respōdebat imani-
tas animorū: vñ nō acceptat hoc
q. gigātes nascāt ope de nonū incu-
borū et succuborū: q. et ipsi nati sunt
ex viris et mulierib?: sicut et ceteri ho-
mines. Inā de Og Rege basan: deu-
tronomij. z. 7. ca. dicit: q. mōstrat
lectus eius ferreus. 9. cubitos habēs
lōgitudinis. et 4. altitudinis. et i. re.
is. c. legi de Golia: q. erat altitudi-
nis sex cubitorū et palmo. In cronica
Ricobaldi reperi q. tpe Elementis
pape secūdi Rome cadauer inuētūz
est gigātis incorruptūz magnitudi-
nis insolite: cui erat tale epitaphium

ffili? euādri Dallas quē lācea turni
Militis occidit: more suo iacet hic.
hec ideo dicim? q. etia? nālī gigā-
tes pnt absq. demōib? gñari: et ideo
vtz illi q. erat diluuij tpe nati sūt: vt
pactū est demonib? coopātibus in
dubiū hñt. Sz posito q. sic esset: nō
p. terea deus diluuiū inūdare fecit:
qm vt inqt Nico. de lyra. Diluuiū
datū est in penā hominū nō demonū
Qu tpe diluuij filij potentū etiā vi-
carnaliter concūbebant cū filiabus
pauperum.

Tertia cā diluuij assignatur ab
alijs potētū violētia. Dicit. n.
Rabi Salomon: q. filij dei accipiūt
p filijs iudicum et potētū: q. qñ vide-
bāt filias sūditorū pulchre ornari: et
qñ dabāt ad nuptias accēdebāt ad
eas: cōgscēdo carnalitē ante q. mariti
eas cōgscerēt: et lz sic potuerit ēē: tñ
hñ ē totalis cā: q. q. que seqt.

Qu ppter peccata carnis deus mi-
lit diluuiū.

Quarta cā igit quare diluuiū
fieri voluit de?: fuit ois carnis
imūdicia: dñ quide? in textu Biblic.
Omnis caro corrupta viāz suā. Alij
itaq. filij dei fm Ric. de lyra intelli-
gunt qui descenderunt de Seth: q.
ab Adam instrudi fuerunt in cultu
diuino: p filias hominū intelligunt
mulieres descēdētes d. Chaym: que
erāt lubricę lascīe et dissolute: et de
illis p. cepat Seth filijs suis d. volūta-
te dei: vt nō cōlberēt cum eis. **I**psi
vō fecerunt contrariū: q. tamen hic
fit mensio de filiis Seth: et filiabus
Chaym. Notandum est secundum
Magistru in historia scholastica:

qui allegat h̄z Methodoz cui in carcere ex̄iti p̄ amore xp̄i: facta fuit reuelatio de tēporibus p̄mis 7 nouissimis dicentē. q̄ Adam 7 Eua virgines egressi sunt de paradiso: 7 hoc vtiq̄ ih̄iero. ad Eustochiū cōfirmat dicent. Eua in paradiso h̄go fuit: post tunicas pelliccas sumpsit iniciuz nuptiaz. āno h̄o vite Adā. 15°. nat^o est ei Chaym 7 soror eius Salmana p^o alios. 15. ānos nat^o est Abel 7 soror eius Delbora. 7 ideo natus est p̄m^o Chaym pessimus q̄ Abel iustus: vt ostēderet q̄ in Adam tota generis humani massa dānata est: 7 quādo aliq̄s ex ea vas sādificatōis efficitur: nō hoc puenit ex nā: s̄ ex dei vocāt. misericordia. āno vite Adā cētēsimotrigesimo: Chaym occidit Abel. Et luxre eū Adā 7 Eua cētū ānis: loc^o in q^o luxerūt dicit vallis lachrimaz iuxta Ebron. Chaym ḡ pessim^o remāsit: q̄ p̄mus terminos terre posuit ad calliditatē fallaciāq̄ pduxit. p̄m^o in terra supbiuit: post Adā in paradiso p̄mus homicidiū ppetrauit p̄mus ciuitates edificauit: murisq̄ muniuit: 7 homines male agentes in vrbib^o collegit: fm̄ Josephū Chaym itaq̄ cognit vrozē suam: que pepit Enos enos genuit Irad: Irad mathusael Mathusael. Manuēl. Manuēl Lamech. hic p̄m^o. i. Lamech bigamiā introduxit. Et sic adulteriū cōt legē dei ex nā fecit. In p̄ma. n. creatione vnica vnice facta est mulier: 7 de^o p̄ os Ade decreuerat: vt essent duo in carne vna: hic autem accepit duas vrozēs: Adā 7 Sellā: genuitq̄ Adā Zabel: q̄ adinuēit portacilia pasto:ū

i. tentoria ad mutāda pascua: nomē fratris eius Tubal. s. pater canētū in cithara 7 organo: n̄ instrumentoz q̄dē: que lōge post inuēta fuerūt: sed inuentoz fuit musice 7 cōsonātiaruz vt labor pastoralis quasi in delicijs h̄tēt: 7 q̄a audierat Adā p̄phetasse de duob^o iudicijs: nē p̄iret ars inuēta: scripsit eā in duabus columnis: in qualibet totā dicit Josephus. Una marmorea: altera latericia: quarū altera non dirueret diluuiō: altera nō solueret incendio. Sella genuit Tubalchaym: qui ferrariā artem p̄mus inuenit: res bellicas decēter exerceuit: sculpturas operū vel hominum in metallis in libidinem oculoruz fabricauit sicq̄ vsq̄ ad tempus diluuij generatio Chaym semper exerceuit numero 7 malicia ac iniquitate ḡnatio vero Serb instructa erat in diuino cultu. dicit Strabus q̄ post mortē Abel: vouit Adam nō vltra se vrozē cogniturum: sed deo iubēte p̄ āgelū fregit votum: vt dei fili^o de eo nasceret: quare cognouit vrozē suam: 7 natus ē Serb: q̄ genuit Enos: Enos genuit Caynay: Caynay genuit Lamech: Lamech gēuit iareth: Iareth Enoch: Enoch Natufalem: Natufalem Lamech. Addit magister h̄storiaz: q̄ breuiter legissator ḡnatōnis Ade transit festinās ad t̄pā ih̄abrae p̄ris hebreoz 7 plures s̄b̄icet Ade filios 7 filias. ex h̄b^o oib^o vt ad p̄pōitū redeam^o. p̄z q̄ nō ih̄abrae phibitum fuerat: his qui descenderāt de Serb ne inirēt matrimonia cū fili: bus descendētib^o de ḡnatōe Chaym: et tamen contrariū facere nō erubuerat

Inquit ad hec sanctus Methodo:
 p filij Chaym abutebāt vxoib⁹ fra-
 trum suozū nimis fornicatōib⁹: deīn
 mulieres in vesaniaz verse sup gresse
 viris abutebāt. tādē exarserūt hōies
 in alterutrū coētes abūdabant pec-
 cata inūdissima carnis in omnibus
 excepto Noe ⁊ vxore filijs ei⁹: ⁊ vxo-
 ribus eoz. Quia peccata illa nephā-
 distima deū puocauerūt: vt diluuiū
 extingueret cōcupiscētiā hominū.

De terribilitate diluuij: quo tāta
 strages facta est cōtra hōies ⁊ aialia

Cap. tertium.

Audite obsecro om̃s ppli pec-
 catores q̃ terribile fuit iudiciū
 illud: a quo se hōies defēdē n̄ value-
 runt. Timeate deum: et humiliare in
 cōspectu eius corda vestra: nō. n. est
 potētia: nō fortitudo: nō cōsiliū cōtē
 vīm. Ipse fuit qui vires gigātū cō-
 truit ⁊ deleuit: et aquis inūdātibus
 om̃ē carnē. Si at cōphēdē velim⁹
 illius diluuij terribilitatem quatuor
 considerare debemus.

1º Primo terre deteriorationem.

2º animalium occasionem.

3º puuloz s̄mersionem.

4º tātoz hominū p̄mptionē.

De ppter aquas diluuij terra dete-
 riorata est.

Primo cōsiderem⁹ terre dete-
 riorationez. Dicit. Magister in
 hystoria scholastica: exponēdo verba
 dei. s. Dispda eos cū terra. i. cū ferti-
 litate terre: tradūt. n. vigozē terre: et
 fecunditatē longe inferiorē esse post
 diluuiū: vñ elus carnū hōi cōcessus
 ē: cū ātea fructib⁹ victitarūt: nec miz
 q̃a tā diu fuit terra coopta aquis di-

luuij: que p maiori pre: vt dicit Mi.
 d lyra: fuerūt d mari oceano salso.

De animalia ⁊ volucres perire ex-
 ceptis piscibus.

Scūdo cōsideremus diluuij ter-
 ribilitatē ppter animalū occisio-
 nem: vt inq̃t textus biblie. Mortua ē
 om̃is anima viuens sup terraz: oia
 animalia: oēs q̃ volucres: excepti. que
 erant in archa. nō fuerunt mortui
 p̄sces: q̃a vt dicit Mico. de lyra: pec-
 cata cōmissa erāt in terra ⁊ in aere: n̄
 autem in aquis.

De puuli perire in aquis diluuij.

Tertio cōsideremus diluuij ter-
 ribilitatē: ppter puuloz s̄mersionē.
 Erāt illo tpe tot puuli: tot ad
 vbera matrū pendētes: q̃ tñ p p̄mo
 scelē oēs eiulātes: lamētātes q̃ s̄mer-
 si sūt. Qualit̄ at filij puniūt p pecca-
 tis p̄ntum: dixi in quadragesimali
 in sermone de ira dei.

De oēs hōies suffocati sūt: Noe ex-
 ceptis.

Quarto cōsiderem⁹ illi⁹ iudicij
 terribilitatē ppter tātoz hominū
 p̄mptionē. Completa si qdē iuxta dei
 ordmatōez. Dixit deus ad Noe. In-
 gredere in archam tuā: ⁊ filij tui: vxor
 tua: ⁊ vxores filioz tuoz tecū. Ma-
 gister in hystoria scholastica seorsum
 viros: seorsum mulieres nominauit
 dñs: cum de ingressu loqueret: ac si
 diceret: tēpore affliāōis cessandū est
 ab āplexib⁹ mulierū. In exitu hō di-
 xit de⁹. Egredere d archa tuā ⁊ vxor
 tua: coniūcti iubent̄ exire: q̃ disiuncti
 int̄uerāt: ac si diceret eis. Nūc redijt
 tempus āplexādi: vt multiplicemini
 super terram. Ad hoc enim subiunxit.

Crescite et multiplicamini. dicit Rabi Salomon: quod in archa non fuit concubitus hominum: nec animalium: nec bestiarum propter vniuersalem mundi tribulationem. In articulo itaque dixi illius. Intrauit Noe in archam iuxta preceptum domini cum omnibus animalibus et volucribus deputatis: que secundum Magistrum in historia scholastica: intuitu diuino: et angelorum ministerio adducta fuerunt. Refert Nicolaus de lyra quod articulus importat rem distinctam et manifestam. Deus namque ingredi fecit Noe de die clara et manifesta ad ostendendum quod poterat eum tueri a malis hominibus illius temporis qui comminati fuerant eum occidere. Quid fuit videtur et quod tremendum spectaculum illud quando subito nebulosus aer fuit effectus: vterque stridere ceperunt: tonabat ether: tonitrua audientes terrebat: et catharacte celi. id est. nubes apte sunt secundum Iacobum de lyra. loquens scriptura methaforice: nec dicitur de celo stellato: sed aereo ubi generantur nubes et pluuie: et quare omnium ludus mor insonuit: quot laeta meta: dum breui spacio excrecentes aquae rapuerunt corpora mergendorum: videbat pater submergi filium: videbat fratrem: et ipse necans clamabat ad sydera. heu heu perimus in aquis: filii patris autem matris forte precabantur. Adiuua me natura tua peccante. ac ille respondere poterat. O me miserum: et ego tecum pereor: vix puto pertransit dies quod maior pars defecit in aquis diluuii: et si qui forsitan in montibus erant: suffocati sunt tandem et ipsi: quando pluit 40. diebus. et 40. noctibus: et aque multipliciter superauerunt omnia cacumina montium. Exprimimini ergo peccatores poluti. O carnales

et lasciuia. O sacrilegi et incestuosi. O libidinibus spurcissimis sedati: et time te Regem regum deum nostrum: deponite veterem vitam: abicite voluptates: corrigite malos mores: ut sic ipse misericors pater liberet nos ab omni malo in presentia sentis: et in futuro largiat gloriam sempiternam. Amen.

Sermo octauus de mulieribus: qui occasio sunt multorum peccatorum propter que indignatur deus.

Propter mulierum odiciones noxias in gradibus peccata sepe numero lapsi homines deum irritant: ut sue iusticie in illos furorem effundat et quibus ita fore facile prephendi possit ex relatu. in duobus preedictis secundum omnes: vtrum videntur cotidie patrias flagellari quod propter et sancti viri arbitrantur fieri: quia indignatur deus propter inordinatos excessus ornat mulieres: et populus: imo inhonestate vestimentorum: adeo vterque inualuit iam vbiq; perniciosa et detestabilis consuetudo habet dissolutionis: quod nulla forti per suauem predicationem potest aboleri. ex hoc multiplicata sunt vlture rapine fraudulencie et iniquissime erroris: quin imo cum iuuenule multe nuptui traditi non possint: et alijs facultates non suppetant: ad suis vanitatibus satisfaciendum nouit deus quod inde sequitur. Ob id ergo statui in presenti nostro sermone de mulieribus verba facere. De quibus dicturi tria misteria declarabimus.

Primum dicitur perductionis.

Secundum commendationis.

Tertium reprehensionis.

Quod deus benedictus produxit mulieres ad perfectionem vniuersi.

Cap. primum.

Ita obiurganda puto vitia mulierum: ut sexus ipse non contemnat: neque ille que virtutibus floret: occasiones sumant desperandi. Idcirco in hoc ministerio primo: mulierum productione inuestigabimus sub quatuor dubijs.

Primum utrum mulier produci debuit cum a his creaturis.

Secundum utrum mulier fuerit immediate formata a domino.

Tertium utrum mulier fieri debuit ex viro.

Quartum utrum mulier producta sit ad imaginem dei.

Primum dubium inuestigandum est: utrum mulier produci debuit cum alijs creaturis: et arguitur quodammodo non. Primum quia dicitur philosophus in libro de generatione animalium: quod femina est mas occasionatus: si nihil occasionatus: et deficiens debuit esse inter producentes. Secundum quod mulier non debuit produci. Secundum occasiones peccatorum sunt apte tandem: si deus presciuit quod mulier futura esset viro in occasione peccati. Sed non debuit mulierem producere. Refertur Lactantius libro 2. quod plato de quatuor agebat vere gratias. Primum quod homo natus esset non animal brutum. Secundum quod grecus potius quam barbarus. Tertium quod atheniensis et tpe Socratis. Quartum quod mas potius quam femina. Respondet his Thomas in prima questione 92. quod necessarium fuit femina fieri: sicut scriptura dicit Beatus. et in adiutorium viri: non quod in adiutorium alius alterius operis: ut quod dixerunt: cum ad quodlibet aliud opus conuenientius iuuari possit: vir per alium virum quam per mulierem: sed in adiutorium ge-

neratōis. Ad illud vero quod primo obiectum est: dicit Thomas 2. et sic in 4. di. 44. quod quicquid mulier generet per interfectionem nature particularis: est tamen de interfectione nature vniuersalis que vtrumque sexum requirit ad perfectionem humane speciei generationem dicitur quod mulier aliquid deficiens et occasionatus: quia virtus actiua que est in semine maris: interdit producere simile sibi: perfectum enim masculinum sexum: sed quod femina generet hoc est propter virtutem actiue debilitatem: vel propter aliquam materie indispositionem: vel etiam propter aliquam transmutationem ab extrinseco: puta a ventis australibus: qui sunt humidi: ut dicit Aristoteles libro de animalibus. Ad secundum vero quod adductum est dicitur Thomas. quod si omnia ex quibus homo superfluo occasione peccandi deus subtraxisset a mundo: remansisset vniuersum imperfectum nec debuit eorum bonum tolli: ut vitaretur particulariter malum: presertim cum deus nouit ordinare malum omne in bonum. Tertium dubium erat: utrum mulier fuerit immediate formata a deo: et respondet ad hoc Thomas vbi. scilicet. quod solus deus qui est nature institutor potest propter nature ordinem res in esse producere: et ideo solus deus potuit vel virum de limo terre vel mulierem de costa viri formare. vnde Augustinus libro 9. super Beatum ad litteram. Informare vel edificare costam ut mulier esset: non potuit nisi deus: a quo vniuersa natura subsistit. et iteque ibi: quod ministerium angeli exhibuerunt deo in formatione mulieris. nescimus. Tertium tamen est: quod sicut corpus viri de limo non fuit formatum per angelum ita nec corpus mulieris de costa viri: et iteque ibidem Augustinus. Non habuit prima reprobatio: ut femina omnis sic fieret:

s̄ tantum hoc hūit: vt sic fieri pōset:
 7 ideo s̄m causales rōes p̄stitit corp?
 mulieris in p̄mis opibus: nō s̄m po
 tentiā adiuuam: s̄ s̄m potētiā passiua
 tātū in ordine ad potētiā adiuuā cre
 atorū. Tertiū dubiū fuit vtz mulier
 debuit fieri ex viro. Et posset q̄s ar
 guere q̄ non: q̄a sexus cōmunis est
 hominibus: 7 alijs animalib?: sed in
 alijs animalib? femine non sūt fāde
 ex maribus. q̄ nec in hōie fici debuit
 Secūdo arguit quia eorū que sunt
 eiusdem speciei est eadē materia: sed
 mas 7 femina sunt eiusdeꝝ speciei. q̄
 femina fieri debuit ex limo terre: sic
 7 vir. **3°** mulier facta est in adiuto
 rium: gñatiōis: s̄ nimia p̄pinq̄uitas
 reddit ad hoc p̄sonā ineptā: vñ p̄lōe
 p̄pinq̄ue a matrimonio excludit vt
 p̄3 **Leuitici. 18. c.** q̄ mulier nō debuit
 fieri ex viro. **R**ndet his oibz **Tho.**
 q̄ mulier ex viro formari debuit p̄p̄
 tria. **P**rimo q̄d vt in hoc quedam
 dignitas p̄mo hōi seruari: vt h̄z
 rei similitudinē esset ipse p̄ncipiū to
 tius sue speciei: sicut deus est p̄ncipiū
 totius vniuersi. vnde **Paulus** dixit
 aduū. **17.** q̄ deus fecit ex vno omne
 gen? hominū. **S**ecūdo mulier facta
 est ex viro: vt vir magis mulierē dili
 geret: 7 ei inseparabil? inhereret: duz
 cognoscēt eā ex se esse p̄ductā. **Uñ**
de Gen. 2. Ex viro sumpta ē: q̄obrē
 relinquet hō p̄rem 7 m̄rem: et adhe
 rebit vrozī sue. Et h̄ maxime necessa
 riū fuit in specie hūana: in qua mas
 7 femina cōmanēt p̄ totā vitā: q̄d n̄
 cōtingit in alijs animalib?. **3°** mu
 lier facta est ex viro: q̄a vt p̄b̄s dicit.
8. ethi. Mas 7 femina cōiungunt in

hōib?: n̄ solū p̄p̄ necessitatē gñatiōis
 vt in alijs animalibus: sed etiam p̄
 domesticā vitā: in qua sūt aliq̄ opa
 viri 7 femine: et in q̄ vir ē caput mu
 licis: vñ cōueniēter ex viro formata
 est mulier: sicut ex suo p̄ncipio. **4^a**
 rō addi potest sacramētalis: figurat
 eniz p̄ hoc q̄ ecclesia a x̄po sumit p̄n
 cipiū. vñ **Apostolus** dicit ad **Ephe.**
5. c. Sacramētū hoc magnū est ego
 dico in x̄po: 7 in ecclesia: et p̄ hoc p̄z
 rō ad p̄mū. **A**d secūdū dicit **Tho.**
 q̄ materia est ex qua aliud fit: natura
 autē creata hēt def̄minatū p̄ncipiū
 cū sit def̄minata ad vnū: habet def̄
 minatū p̄cessum. vñ ex def̄minata
 materia p̄ducit aliqd in determinata
 specie: sed h̄tus diuina cū sit infinita
 potest idē h̄z specie ex quacūq̄ mā
 facere: sicut viz ex limo: 7 mulierem
 ex viro. **A**d tertiū dicit **Tho.** q̄ ex
 naturali generatione cōhibet quedā
 p̄pinq̄uitas: que matrimoniū impe
 dit: sed mulier nō est p̄ducta a viro
 per naturalem generationē: sed sola
 virtute diuina. **U**nde **Eua** nō dicit
 filia **Ade**: 7 p̄terea rō nō concludit
Ut igit̄ scribit **Gen. 2. c.** postquam
Adam in paradīu introduxerat de?
 misit soporem in eum. **Aug. 9.** super
Gen. ad lit. dicit q̄ sopor ille fuit ra
 ptus 7 extasis: q̄a tūc vidit dñm per
 essentiam: 7 interfuit curie āgelorū.
 hoc vtiq̄ opinādo dicit nō asserēdo
 de visione essētie diuine: cūq̄ obdor
 miuisset: tulit vnam de costis eius
 absq̄ lesione 7 dolore: vt dicit **Tho.**
 h̄z **2o** **1. and. vi. 18. 2.** Costa dectā
 fuit ministerio āgelorū: nō tñ eorū
 ministerio fuit in mulierē formata.

Dicit etiam Landulfus q̄ formatio
de costa non fuit p̄prie g̃natio: sicut
aliqui dicunt: q̄ deus de aere circun
stantie: v̄l terra corrupta eoz forma
deus suppleuit materiam illius coste
q̄a vt dicit Magister in textu: magi
or dicit mulier facta de illa materia:
que fuit maior: q̄ de illa costa: Nec
potest dici p̄prie creatio: tuz q̄a crea
tio humane n̄e p̄cesserat in hōie: tū
q̄a fuit facta de aliqua p̄iacenti mā.
scz de costa. fuit g̃ multiplicatio sicut
magister dicit in littera: quomō de
quinq̄ panibus multiplicatis dñs sa
ciuit quinq̄ millia hominum. Con
trarium tamen tenet Tho. q̄ asserit
q̄ corpus mulieris fuit formatuz de
costa: per additionē materie: vel per
creationem: sed qui fecit ipse nouit:
quare hō de costa: nō ē alia pte fuit
mulier formata. dicit Tho. 7 glo. 22.
.q. 5. in. c. Mulierem. Non de pede
formata ē mulier: ne omnino vidēf
famula. Non de capite: ne omnino
videref domina: s̄ d costa: vt vidēf
collateralis. Quartū dubium fuit:
vtr mulier fuit p̄ducta ad imaginē
dei. Nam corin. ii. c. dicitur. Vir est
imago dei: mulier autem est imago
viri: p̄pter que vba dicit. 22. q. 5. c.
hic imago dei: q̄ mulier non est ad
imaginē dei. R̄ndet Bona. in. 2. di.
16. 7 Tho. i. pte. q. 92. q̄ cum homo
h̄m intellectualem nām ad imaginez
dei esse dicat: s̄ hoc est maxime ad
imaginem dei: q̄ intellectualis nāa
deū maxime imitari potest. Imitat
autē intellectualis natura: maxime
deum quātū ad hoc q̄ deus seipsuz
intelligit 7 amat. Unde imago dei

tripliciter potest in homine conside
rari. vno quidē modo h̄m q̄ h̄t hō
aptitudinē nālem ad intelligendū
7 amando deum: 7 hec aptitudo cō
sistit in ipsa natura mētis: que ē cōis
omnibus hominib⁹. Alio modo h̄m
q̄ adu vel habitu deum cognoscit 7
amat: sed tamen imperfecte: 7 hec est
imago p̄ conformitatē gratie. 2°
modo h̄m q̄ homo adu deū cognō
scit: 7 amat p̄fecte: 7 sic attendit ima
go h̄m similitudinē glorie. vñ super
illud ps̄. Signatū est sup nos lumen
vultus tui domine. 3°. distinguit
triplicem imaginē. s. creatōis. recrea
tionis: 7 similitudinis. Prima ima
go inuēit in omnib⁹ hōibus. Scda
in iustis tantū. Tertia hō solum in
beatis. Tam g̃ in viro q̄ in muliere
inuenit dei imago quantū ad illud
in quo p̄ncipalit̄ rō imaginis cōsistit
scz quātū ad intellectuālē naturam.
vñ Gen. i. cū dixisset scriptura. Crea
uit de⁹ hominē et imaginem suam
ad imaginem dei creauit illuz. s̄ dicit
masculum 7 feminā creauit eos. Et
dicit p̄ncipaliter eos: vt etiā intelli
gat mulier ad imaginē dei creata: s̄
quātū ad aliqd̄ secundarium imago
dei inuenit in viro: sed q̄ nō inuenit
in muliere. nā vir ē p̄ncipiū mulieris
7 finis: sicut deus est p̄ncipiū 7 finis
totius creature. vñ cū apost. dixisset
q̄ vir imago 7 gloria dei est: mulier
autem gloria viri est. ostendit quare
hoc dixit: s̄ dicit: nō enim vir est et
muliere: sed mulier ex viro: 7 vir nō
est creatus p̄pter mulierē: s̄ mulier
p̄pter virū. Diximus hec omnia vt in
telligamus mulieres nō ēē rēnēdas

que ad imaginez dei create principes fieri possunt eterne vite.

¶ De prerogatiuis virtutum quibus mulieres floruisse compertum est.

¶ Cap. secundum.

Solent plerique mulieres a deo productas ad omne bonum: ad omnemque virtutem inhabiles reputare. Quibus in hac parte admirabiles laudes mulierum aperiendas duxi: que licet de multis commendari possint: tamen quatuor precipue sunt illa: que in sexu muliebri excellentissima sunt repta.

1^a Fortitudo et magnanimitas.

2^a Pudicitia et honestas.

3^a Clementia et liberalitas.

4^a Deuotio et pietas.

¶ Prima laus muliebris sexus est de fortitudine et magnanimitate. quis maius non miretur de his que mulieres magnanimitate fortiterque egere: et ut taceam de Iudith: que caput Itholofernis truncavit: de Tamiri massa getarum regina: que superavit Cirum: ut refert Iustinus de Idarasia Regina Amazonum: que in bellis troianis cum suis puellis pugnando egit stupenda: ut commemorat Ifrigius Dares de Semiramis Assyriorum regina que ut Valerius asserit. li. 9. deficientem Babilonem recuperavit: pulchrum decorum capillorum in ordinem redegit. Ad tot millia mulierum conuertendus est animus: que pro christi amore seuerissima tormenta passae: tandem nec mori recusauerunt. Longum quippe esset referre singula: propter que ecclesia sancta in oratione sic dicit ad deum Deus qui inter cetera potentie tue miracula: etiam in sexu fragili victoriam

martirij prouidisti. Ambrosius de sancta agnete affirmat: quod tridecimo anno etatis sue mortem perdidit: et vitam inuenit: quando. scilicet in urbe maxima glorioso martirio migravit ad celos. Cecilia sponsum et cognatum conuertit et omnes pariter coronam martirij sunt adepti. Rufina et Secunda due sorores fuerunt virginis Romane: precibus clarissimis genite: que tempore valeriani Imperatoris accusate quod christiane essent et capte: ac tradite Donato prefecto: post multa verbera iussit Rufinam perire: quod videns soror clamare cepit ad Iudicem. Quid est quod sororem meam glorificas: et me inhonoras. Tandem per multa utriusque illata tormenta ducte fuerunt in siluam in via cornelia ab urbe roma miliario decimo: in fudo: qui vocatur buxeto. Ibique Rufina capite truncata. Secunda percussit: et eorum corpora feris voranda relinquunt. Denique Plautilla matrona in cuius predio hoc factum est: vidit eas in visu sedentes gematas in thalamo et dicentes sibi. Plautilla desine a flagitijs ydolorum et crede in christum: et veni in perditionem tuam: et corpora nostra sepeli. quod illa fecit. Multa percurrere esset de Katerina de Lucia: de Agata: de Justina: de Ursula et undecim millibus puellis eius: et de reliquis que forti animo viros cruciatus pro christo pati voluerunt. 2^a laus muliebris sexus est de pudicitia et honestate. Inuente sunt mulieres et eadem innumere: que honestate et pudicitiam cunctis rebus habet mundi propositum fuerunt Susanna ut habet Danielis. id est. c. pelegit mori falso criminata et accusata: quibus senibus libidinosis ostendit

f

Lucretia matrona Romana: a filio
Tarq̃ni supbi ui cognita: semetipsaz
peremit: vt dicit Aug. li. i. de ci. dei.
eufrosina domo pris relicta: viriliq̃
habitu sumpto: vsq̃ ad mortē inco-
gnita manēs in monasterio: habitu
in monastico induta: virginitatem
vsq̃ ad mortē prudētissime cōseruauit
vt ponit in vitas patrū. Et ne mltis
imozet mater dñi nostri Iesu ch̃isti
h̃go h̃ginū nūcipat: q̃a omnia mū-
dicie ⁊ castitatis speculū mūdissimū
fuit: cuius exēplo vsq̃ in p̃ntez diem
pene innumere iuuetule h̃ginitatez
suā dño cōsecrarūt: vt nostra s̃ctissi-
ma clara: ⁊ alie etiā tēporib⁹ nostris
neg̃ aliter q̃ vana cēseri pōt maloz
hominū sentētia: qui aiunt mulierez
nullā bonā: ⁊ vt poeta canit. Casta
est quā nemo rogauit. Nōtū ē utiq̃
quoniā ⁊ nupte plurime immo pro
maiori pte viris suis fidez quā pmi-
serūt inuolabiliter seruāt: et h̃gines
deo dedicate: ac alie viduitatē tenen-
tes in sua pudicitia firmis p̃seuerāt.
3^a laus muliebris sexus est: de clemē-
tia ⁊ liberalitate. Mulier fuit regina
Saba: que venit a finibus terre ad
Salomonē: ⁊ donauit ei cētū viginti
talēta auri: ⁊ aromata multa nimis:
⁊ gēmas p̃ciosas: vt hēf. 2. 1^a Re. 10. c.
Nota hic h̃m huguionē ⁊ Catho-
licon ⁊ Jsidorū. 16. ethimo. q̃ talētū
est quoddā pōdus qd̃ sūmū esse ph̃i-
bēf: nā n̄h̄l est calculo minus nihil
talento maius: cuius varū apud di-
uersas gētes pondus habēf. nā apd̃
Romanos talētū ē. 72. libraz: sicut
Plautus ostēdit: qui duo talēta esse
dicit cētū quadragintaquor libras

h̄ est talentū minus. i. q̃nquaginta li-
braz ⁊ mediū: vt dictū ē septuagita
duaz: ⁊ sūmū centū viginti librarū.
Accipiēdo ḡ talētū minus: centum
viginti talēta faciūt sex milia libras
Apparet ex hoc q̃ liberalis fuit p̃no
minata Regina: vt valeri⁹ maxim⁹
in rubrica de liberalitate ⁊ Titulii⁹
li. 2. de. 2. bello punico JPaulā canu-
sinam cōmēdant: quoniā mulier illa
clara diuitijs Romanos omnes qui
de clade cannensi canusinū fugerāt
circa decē millia ciuium romanorū
solūz menibus ac tectis a canusinis
receptos: p̃p̃is sumptib⁹ frumento
veste etiam viatico iuuat. Videmus
insuper cotidie mulierū elemosinis
tot paupes. tot religiosos ⁊ medicā-
tes sustentari. De sancta Paula ro-
mana Hierony. ita scribit in epitha-
phio suo. Postq̃ vir mortuus ē: ita
eum planxit: vt p̃p̃ie ipsa moriretur
ita se conuertit ad dei seruitutem: vt
mortē eius videret optasse. Quid ḡ
referam ample et nobilis domus: et
quodā opulētissime omnes pene di-
uicias in paupes erogatas. 4ª laus
muliebris sexus est de deuotōe ⁊ pie-
tate. Tēpore nāq̃ p̃secutōis xp̃ianorū
mulieres cōfessorib⁹ sanctis ministra-
bāt necessaria vite: ⁊ martirū corpa
sepeliēbāt. vñ ecclesia dicit in officio
sancti Andree. Maximilla xp̃o ama-
bilis tulit corpus apostoli: ⁊ optimo
loco cū aromatib⁹ sepeliuit. Hec ma-
ximilla vxor fuit Egēc: drusiana m̃
paupam: Johānē euangelistā apud
Ephesum hospicio deuotissime reci-
piebat: quā ⁊ ipse a mortuis suis me-
ritis resuscitauit. Lucina Romana

corpus martiris Sebastiani inuētū:
tradi pcurauit sepulture: et obmissis
alijs. mulieres inquit marcus vlti. c.
emerūt aromata vt venientes vnge
gerent Iesum. Quanta autē ad cul
tum dei sit cōiter mulierū deuotio ex
pietia magistra rez hoc manifestat.

Magnus g̃ in celo erit numer⁹ mu
lierū: que simul cū xpō gaudebūt in
delicijs paradisi.

De mulierū excessu et rephēbili
ornatu.

Cap. 2.

Mulieres quas tā āple laudib⁹
hucusq; psecuti sumus: in hoc
misterio rephēbiles arguendasq;
ostēdā qm̃ hodierna die, ppter exēscē
tes vanitates suas cōminat nobis
altissimus deus p̃ Isaiā pphetā suū
z. c. 7. dicit. Pro eo q̃ elenatē sūt filie
syon: et ābulauerūt extēso collo et nu
tibus oculoꝝ ibant et plandebant et
ābulabant pedib⁹ suis cōposito g̃du
incedebāt: decaluaabit dñs crinē fi
liarū syon: et dñs crinē earū nudabit:
in die illa auferet dñs ornatum cal
ciam̃toꝝ: et lunulas et torques et mo
nilia et armillas et mitras et discrimi
nalia et perisbelidas et murenulas:
et olfatoriola et maures et anulos et
gēnas in fronte pēdētes et mutato
ria et palliōla et lintheamina et acus:
et specula et sindōes et theristra et erit
p̃ suauī odore fetor et pro zona funi
culus: et p̃ crispātī crine caluiciū et p̃
fascia pectorali ciliciū pulcherrimū q̃
viri tui cadēt: et fortes tui in p̃lio: et
mcrebūt atq; lugebunt porte eius et
desolata in terra sedebit. Dicendum
itaq; ē in hoc misterio quare mulierū
ornatus rephēbilis ē: et exolus deo

et ad hoc possunt assignari quatuor
p̃cipue et p̃ncipales rōes.

Prima dicitur additionis.

Secunda purificationis.

Tertia intensificationis.

Quarta inhonestationis.

Prima rō quare mulierū ornat⁹ est
rephēbilis dicitur additōis. Excedūt
qdē in hoc q̃ addē satagūt opificio
deinā breuitati corpilimo p̃ueniēti
stature adinueniūt altas caligas q̃s
calciātes vidēt statura magnē. vese
atq; capilloꝝ addūt capillos et adul
terinos et extraneos colorū faciei su
paddūt cerusa et alia feda sucamēta
De quib⁹ dicit de. 9. di. 4. c. fucare.
Secunda rō quare mulierū ornat⁹ est
rephēbilis dicitur purificationis. Cōtē
dunt si q̃dem minores et populares
equare se maioribus et p̃ncipaliorib⁹
Comptū vtiq; est q̃ quida z vēdidit
vinū et bibēbat aquā: vt manicas se
ricas emeret vxori. Non licet artifici
vel agricole vxorē induere p̃ciosis
et delicatis vestib⁹: maxime dū possi
bilitas abest: sed dicē istis in quol z
gradu hōies corrupti sūt: nā in tātū
excreuit ornamētoꝝ pōpa vt necesse
sit āplissimas dotes filiab⁹ nubilib⁹
dare. Ob quā cām ille q̃ plures habz
filias vir vnā pōt nuptui tradē. Si
vna nubat alie vlt̃ in domo remanēt
vel nō ppter deum: s̃ q̃si vi moniales
sunt. Taceo flagitia que sequūt ex
his. dicit hiero. ad Eustochiū. pudz
dicē quot cotidie ṽgines ruāt q̃tras
de suo gremio pdat mater Ecclesia:
ppter qd sup̃ sydera sup̃bis minue
pōat tronū suū: quot petras erecuit
et habitet coluber in foraminib⁹ earū
f z

videas plerasq; viduas atq; nuptas
 7 infelicē cōsciētiā mentita tñ veste
 ptege: q̄s nisi tumor veteri 7 infatū
 pdierit vagitus erecta ceruice: 7 lu-
 dētibus pedib⁹ incedūt: 7 cetera ibi.
 Nō rep̄hēdim⁹ nō dānam⁹ decentē
 ornatū: q̄a vt inq̄t aug. 41. di. c. q̄sq̄s
 Quid loco 7 tēpori 7 psonis ruciat
 attēdēdū est: ne temē flagicia rep̄hē-
 damus. S; cur tot expēle fiūt: vbi n̄
 debēt: imo vbi mōde fici n̄ p̄t. Si
 fiūt inquis quō fieri nō p̄t: fiūt fiūt
 s; vnde acq̄rūt pecunie: heu heu in se
 lit tēpori hōz additio. christiani oēs
 iusticie 7 vitatis obliti extēderūt iaz
 man⁹ suas ad fraudes: ad deceptōes
 ad rapinas: ad impia 7 turpia lucra
 ad cōtēd⁹ phibitos 7 v̄bas publicas
 vix vn⁹ rep̄it de mille q̄ vt acq̄rat 7
 thesaurizet cōsciētiā nō inficiat.

Tercia rō quare uis rep̄hēnsibilis mu-
 liez ornat⁹: dicit̄ int̄rōis. nā posito
 q̄ fm sui status decētiā mulieres se
 ornent: tñ si que inueniāt in tali or-
 natu int̄tione hēre: vt viroz aspiciē
 nū animos ad sui cupiscētiā alliciāt
 cū hoc sit cōtra caritatē dei 7 p̄xi-
 eria si nō sequat̄ alicui⁹ ruina morta-
 liter peccāt: q̄a est ibi p̄prie 7 p se scā-
 dalū actiū 7 mortale b; Tho. 22. q.
 43. ar. 3. 7. 4. De talib⁹ sic se ornātū
 bus dicit̄ hiero. ad sacras virgines
 de p̄tinētia aginali. Impudici sum⁹
 muliez affectus semp in lapidib⁹: sēp
 in gēmis: semp in ornamētis extrin-
 secis gloriā pōit: nō sufficit eis libido
 innata nature: s; occasiōez querūt ex
 plēde libidinis. Affectāt p̄cul dubio
 vt oculi viroz aurū cōtēplātes 7 gē-
 mas: tādē figāt in faciē: vt furtiuis

oculorū suoz nutib⁹ facilius incitent
 ad libidinōsū incendiū. hec ille. si vō
 alique se ornāt p̄t iactatiā 7 vanaz
 gloriā ibi cōstituētēs sinē suū vltimū
 magis diligētēs illā gloriā q̄ salutē
 anime sue vl gloriā eternā: pate facē
 cōt̄ p̄cepta dñi vel ecclesie vt possint
 cōsequi illā laudē ipse adhuc mortaliē
 peccāt. Si aut̄ id faciāt vt viruz a cō-
 cupiscētia retrahāt aliaz mulierum
 nullū ibi tūc erit peccatū. Sed quis
 int̄tione seu ornatū cognoscere pōt
 nisi deus p̄ maiori si q̄dē pte s; solet
 eē muliez scutū: vt asserāt se ornare
 int̄tione placēdi viris suis. Si hūz
 dicūt bene est: sin autēz impute eīs.
 Quarta rō quare est rep̄hēnsibilis mu-
 liez ornat⁹ dicit̄ inhōestatis. decet
 nāq; mulieres honeste loqui: hōeste
 incedē: hōeste querari: hōeste deniq;
 se ornare: q̄a honestas extrinseca mē-
 tem ostēdit pudicā. Inq̄t. n. Ari. li.
 1. rhetoricoz. Opa signa habet sūt.
 7. 4. ethi. Unusq; qualis est: talia
 dicit 7 opat̄: 7 sic vivit. Et Sapiens
 ecclesia. i. q. Amāc⁹ corporis incessus
 hōis: 7 risus dentiū enūciāt de illo.
 Cū igit̄ multe sūt mulieres inhōeste
 se ornātes: nō p̄t de inhōestate nō
 vitupari. he sūt que denudāt pedē
 ostēdūt collū: discopipiūt brachia: lu-
 dūt cū oculis: loquūt scurrilia 7 oci-
 osa: de q̄b⁹ hiero. ad matrē 7 filiam
 ait. p̄alliōlū interdū cadit: vt candi-
 dos nudet humeros. Et ad furiam
 idem inq̄t: aut loquēdū nobis vt ve-
 stiti sum⁹: aut vestiēdū vt loquimur
 lingua: p̄sonat castitatē 7 totū corp⁹
 p̄fert impudiciāz. Arbitror ego nil
 ita exornare posse mulieres: sicut ho-

neſtatez. Hinc ⁊ tibi qui vxorē ducē
cupis audeo dicere illud qd hiero.
ſcribit ad Demetriādē & ginem. Illa
tibi ſit pulchra: illa amabilis: illa ha
benda ꝑ ſocia: que neſcit ſe eſſe pul
chram: que negligit forme bonuz: ⁊
ꝑcedēs ad publicū nō ꝑcē? et colla
denudat: nec reuocato pallio cerui
ces aperit: ⁊ vix vno oculo: qui vie ē
neceſſarius: patenter ingredit. Et
recte hic aſſerit: quia ve illi qui vane
vxoris incurrit cōuertium. Multa
eſſent de huius exceſſibus enarrāda
que breuitas cā relinquit. Id tñ
concludimus qd mulierum publicas
pompas deus guerris ⁊ alijs tribula
tionib⁹ domat: ⁊ qd⁹ nos libet ipſe
q̄ ē bñdict⁹ in ſecūla ſecūlorū. Amen.

Sermo nonus de iudicio dei cō
ſeridos ſodomitas.

Nūmo trepidāti cordeꝝ
gelido cōmemoradū eſt
a nobis: quid egerit robu
ſta manus excelsi dei cō
hōies ſodomitas. Nāz tēporib⁹ nris
maxima xpianoz mīſericordia heu heu
vitio ſodomitico ꝑclitaf. Neꝝ ſcel⁹
tam nephādīſſimū ſilētiū eſt prete
reūdū: qnimo acriter inſiſtēdū eſt ad
eius deteſtationē: exprobrationē: et
increpationē. Ob illud ſi qdēz vt ꝑa
tebit ſodomitis indignat⁹ de⁹ igne
de celo miſſo: ⁊ regiones et hōies
cūctos deleuit. Quare in h⁹ ſmone
de ſubuerſione ſodomoz dicēduz eſt
de qua declarabim⁹ tria mīſteria.

Primū dicit⁹ rationis.

Secūduꝝ reuelationis.

Tertium modificationis.

Quod ꝑpter peccatū erectāduz ſodo
mie deus celeſti igne deſtruxit gētes
ſodomoz.

Cap. p̄mum

Sine cauſa putant pleriqz incre
duli ſodomā fuiſſe deletam.
Dicit enim Paulus Eroſius li. i. qd
āte ānos vrbis condite mille centū
ſexaginta aſit Sodoma: qd Corne
lius tacitus etiam ſcripſit: l3 cauſam
taceat. Sed Iſidorus. i4. ethimolo.
exꝑſſe ſic loquit. pentapolis regio in
confinibus Arabie ⁊ Daleſtine ſita:
vidē a quinqz ciuitatibus impiorū
que celeſti igne cōſumpte ſunt terra
amplius a hieroſolimis olim vber
rima: nunc autēz deſerta atqz exuſta
Nam ꝑo ſcelere incolaz de celo de
ſcendit ignis: qui regionem illaz in
cineres etnos diſſoluit. Cui⁹ vmbra
quedam eſt ſpecies in ſauillis ⁊ in ar
boribus ipſis etiam adhuc videtur.
Nāſcunt enim ibi poma virentia ſū
tanta ſpecie maturitatis: vt edēdi de
ſideriū gignāt: ſi carpas: fatiſcunt ac
reſoluūt in cinerem: ſumūqz exalant
q̄ſi adhuc ardeāt: hoc ipſū ꝑōit aug.
li. zi. de ci. dei. c. 5. Scripturā q̄ ſāctā
imitantes firmiter dicim⁹ ⁊ tenem⁹
qd viciū ſodomiticū cauſa fuit illi⁹
ardentis et inflāmati iudicij: nec mi
rum: cum peccatuz illud ſit q̄uiſſimū
⁊ deo bñdicto fetidum ⁊ eroſū: imo
angelis ⁊ hominib⁹ recta ſapiētib⁹
cuius grauitatem oſtendunt nobis
potiſſime tria.

Primū nominatio.

Secūduꝝ vociferatio.

Tertium. puniſio.

De grauitate vitiꝝ ſodomitici.

f 3

Primū qđ ostendit vitij sodo-
mitici grauitatē: dicitur nomi-
natio. Nominat. n. quadruplici vo-
cabulo.

Primū est crimen pessimū.

Secūdam passio ignominie.

Tertium turpitudine.

Quartum abhominatio.

De pmo est textus Gene. 12. vbi dī.
Homines sodomite erāt pessimi pec-
catores. 7 Be. 37. Accusauit Ioseph
fratres apud patrē de crimine pessi-
mo. Magister in hist. scho. de coitu
cum brutis: 13 fm Nico. de lyra aliq
exponāt: vel de odio in ipm Ioseph
vel in rira pessima. **D**e secūdo vo-
cabulo dicit Apo⁹ ad Romanos. i.
Tradidit illos de⁹ in passiōes igno-
minie: nam femine eoz mutauerūt
nālem vsum: in cū vsum qui est cōi-
nām. De 3° vocabulo seq̃ ibidem
Paulus. Similit̃ aut̃ 7 masculi reli-
cto nālī vfu femine. exarserūt in desi-
derijs suis: masculi in masculos turpi-
tudinez opantes. De 4° vocabulo
scribit̃ Leuitici. 18. sic. Cū masculo ne
cōmisceris: q̃a abhominatio est: ex
his dicit Eiraldus odonis super. 7.
ethi. q̃ Arist. posuit cōcubituz mascu-
loz inter bestialitates cōsuetudinales
nō inter egritudinales. Et ideo talis
bestialitas est inexcusabilis: naz besti-
alitas reduat̃ ad duo. s. ad naturā
7 ad cōsuetudinē. Primo mō est a nā-
i. ex lesione nature: que qđē pōt esse
cōnaturalis: q̃a a natiuitate cōtracta
ex mala cōplexione: vel actualis: q̃a
ex aliquo casu incurta: puta p̃t egi-
tudinā vel maniam. Quibuscūq̃ aut̃
accidit ex cōsuetudine: puta illis qui

sunt ad talia cōsueti a pueritia. **P**ec-
catum g̃ sodomiticū omnino cōtra
nām est: id grauius ceteris peccatis
carnalibus: sicut pz. 22. q. 5. c. Adul-
terij. 22. q. 7. c. Offerebat. c. Usus. d
pe. vi. i. c. Si q̃s taz masculuz. c. Qui
puero. 22. q. 8. c. In eo. ex de excessi.
platoz. c. Clerici.

Secūda qđ ostendit grauitatem
vitij sodomitici est vociferatio. q̃tuor
q̃pe peccata p̃cipue inueniunt̃: que
fortiter clamant dei vindictā poscen-
tia. Primū est homicidaz. Gen. 4°.
dixit deus ad Chaym. Ecce vox san-
guinis fratris tui Abel: clamat ad
me. Secūda est peccatū oppressaruz
viduar. vñ Exodi. 22. dixit de⁹. Uī-
due 7 pupillo n̄ noceritis: si leseritis
eos: vociferabunt ad me: 7 audīā cla-
mōē eoz: 7 indignabī furoz meus
contra vos. Tertiū est peccatū detē-
toz mercedis laborātium. et de hoc
Jacobi. 5. c. Ecce merces opariorū: q̃
messuere regiones vestras que frau-
data ē a vobis clamat. 7 clamor ipso-
rum in aures dñi sabaoth introiuit.
4° est peccatū sodomitaz. vñ De.
18. dixit deus. Clamor sodomorum
multiplicatus est nimis.

Tertiū qđ ostēdit grauitatē vitij
sodomitici est punitio. Inuenit̃ hui⁹
sceleris quadruplex punitio. **P**rima
est Leuitici. 2. vbi dicit̃. Qui dormi-
erit cū masculo coyta femineo: vñq̃
opatus est nefas: morte moriat̃: san-
guis eoz sup eos. **P**er legē insuper
ciuilē sodomitis infligit̃ p̃ea mortis
E. de adulterijs. 6. Cū vir. 7 in audē-
tico vt nō luxuriēt cōi nāz collatōe
. 6. Secunda punitio sodomoz fuit

nocte qua natus est christus. Tunc omnes sodomite morte subito perierunt. Hoc videtur sentire Hieronymus. qui super illo Ilaye. 9. c. habitantibus in regione umbre mortis lux orta est eis. ait: lux illa omnes isto vitio laborantes extinxit: ne natura quam sumpserat tanta immundicia fedaret. Tertia puniatio peccati sodomitici est in pestilentijs: quas frequenter propterea inmittit deus ut p. 3. 22. q. 7. c. flagitia. Quarta puniatio fuit in sodomis: de qua dicitur in sequentibus: quid plura. Ab hominabile ultra quod vici potest esse peccatum istud: adeo ut ferat a quibusdam ipsis demonibus detestandum: nam inter demones aliqui inueniri dicuntur: qui dum vitium istud perpetrat: nullo pacto volunt esse presentes. O scelus nec nominandum. O malum omni vitio dignum. O peccatum naturam maculans. O vitium spurcissimum: a cunctis merito exprobandum: dicitur a gentilibus Tantalus Rex frigiorum: qui rapuit Eumedem filium Troy Regis dardaniarum: ut eo abuteretur. In dardania regnavit Tros: a quo Troiani didici sunt. O quale dedecus qualisve ignominia inter christianos tale quid cogitari: vel diduri dico. ve mundo a scandalis. ve sodomitarum conuiuiis ve quia excreuit hec peccatissima iniquitas: ita ut pene omnes inuoluat stat.

Qualiter sodomorum incendium fuit habrae reuelatum: qui orauit pro populo. et quia non fuit populus dignus liberari habraa cum puenit ad numerum decem. nil dixit amplius.

Cap. secundum.

Volens deus benedictus sodomitas pessimos iuste deuastare secretum suum aperuit habrae oile dno suo. de quo considerare debemus tria.

Primo amicitiam.

Secundo beniuolentiam.

Tertio prudentiam.

Quare deus voluit habrae reuelare que sodomite faciebant.

Primo consideremus in habraa amicitias: quia meruit esse amicus dei. Est utique hoc unum de vere amicitie signis quod quis communicat amico secreta. ut plene posui in sermone de amicitia in libro de virtutibus. unde Ambrosius li. de officiis. Nil inquit occultat amicus si verus est. et sapiens puerb. 25. Causam tuam tracta cum amico tuo. Teneda tamen est semper regula Seneca ad Lucillum dicentem Dia cum amico delibera. si de ipso plus deus igitur verus erat amicus: cui fidelitas habrae notissima erat. Ideo dixit ut ponit Gen. 18. Num celare potero habraa que gesturus sum. dixit ergo illi. O care habraa: clamor sodomorum et gomorreorum multiplicatus est: et peccatorum aggrauatum est nimis. descenda et videbo utrum clamorem qui uenit ad me opere compleverint. cum omnes doctores deus cui nihil est absconditum hoc sic dixit in exemplum nostrum ne precipites simus ad ferendas in proximos repetere sententias et eos de facili morti adiudicemus. de hoc est textus. 2. q. 1. c. Deus omnipotens.

De oratione habrae pro populo.

Secundo consideremus in habraa beniuolentiam ad proximos

f 4

cum enim audisset vba dei dixit. Q
de? me? nūqd pdes iustū cū impio
si inuēti fuerint qnquaginta iusti in
ciuitate: pibūt simul: et nō pces loco
illi: ppter hos iustos si fuerint in ea:
absit vt rem hanc facias: et occidas
iustū cū impio. ait dñs. Si inuenero
in sodomis qnquaginta iustos: di
mittam omnē locū ppter eos. at hō
habraā descendit ad. 45. deinde ad
.40. deinde ad. 20. deinde ad. 20.
deinde ad. 10. auīdus vt populus ab
illa plaga liberaret.

¶ De decem psonis faciūt populū.

Tertio cōsideremus in habraaz
prudentiā: quia non descendit
infra decem: fm Nico. de lyra. Hoc
ideo fecit: qā decem faciūt populum
neq; videbat conueniēs: vt vbi non
inueniret populus iustorū: indulge
ret deus tot iniquis atq; pueris.

¶ De terribili sodomorū cōcrematōe

¶ Cap. tertium.

Iam dicendum est quomodo
deus vltus est iniquitatē illorū
qui: vt sic dicam: taz diu fatigauerāt
eius mētē: vbi tria cōsideremus.

¶ Primo āgelorū apparitionē.

¶ 2° Loth liberationem.

¶ 3° ciuitatū deletionem.

¶ De āngelis qui apparuerunt ha
brae in specie iuuenum.

Primo cōsideremus āgelorū
apparitionē: dicit textus biblie
Abijt dñs. i. non apparuit: post quaz
cessauit loqui: et habraā reuersus est
in locum suū: venerūtq; duo angeli
sodomā vespere. Nico. de lyra vene
runt inquit in assumptis corporibus
in specie iuuenū sedēte loth in forib⁹

ciuitatis expectante alicuius hospit.
aduentum: qui occurrens cis: adora
uit. i. reuerenter suscepit eos: petens
vt declinarent in domū suā: quibus
ingressis: fecit cōuiuiū et comederūt
¶ Pro habenda aliquali intelligentia
eorū que hic dicunt de angelis: no
tanda sunt tria. ¶ Primū q angeli
non habent corpora sibi naturaliter
vnita: vt docent omnes theologi in
.2. sentētiarū. di. 8. et hoc pbatur per
Damas. et Dionysiu. Tamē contra
hoc arguit aliqui. Inam Origenes
in libro periarchon dicit sic. Solius
dei. i. patris et filij et spiritus scti de
id ppiū est: vt sine materiali sctā
tia: et absq; vlla corporee additionis
societate intelligat existē. Bernard⁹
etiam dicit omel. 6. sup cantica. De
mus soli deo sicut immortalitatem sic
incorporeitatē cuius natura sola nec
ppter se: nec ppter aliud solacio indi
get instrumēti corporei: liquet autē
omnē spūm creatū corporeo indige
re solacio. et Aug. in. 2. sup Gene. ad
lit. et in. 3. de trini. et in. 8. de ci. dei. et
in li. de Eccles. dog. videt asserē q
angeli hnt corpa aerea et subtilissima.
et Greg. in omel. epiphanie nomiat
angelū animal rōnale. his auctorita
tibus rñdet sanctus Tho. i. pte. q. 51.
q aliqui estimauerunt: nullas sctā
tias incorporeas esse: nisi corporib⁹
vnitas a deo: q quidam etiā deum
poluerūt esse animā mūdi. vt aug⁹
docet. li. 7. de ci. dei: sed qā hoc fides
catholice repugnat: que ponit deum
super omnia exaltatū fm illud psal.
Elevata est magnificētia tua sup ce
los. Origenes hoc de deo recusans

dicere. In alijs secutus est alioz opi-
nionem: sicut 7 in multis alijs dece-
ptus fuit: sequens antiquoz philoso-
phoz opinionem. vnde hierony. ad
desiderium de illo inquit Origenes
melior in bonis: peior in malis fuit:
cui hereses in libris patriarchon quos
ipse coposuit maxime inueniri dicunt
Mag. in hist. scho. sup. gen. circa prin-
cipium. Per patriarchon est liber in quo
Origenes dixit. Christum adhuc in
aere p demonib' pati debuisse: sicut in
terra p hominib' passus est: non tunc
igitur eius dictum q angelis habeant cor-
pora. Verbum vero Bernardi exponit
q sps creati indigent corporeo in-
strumento: non naturaliter vnito: sed ad aliqd
assumpto: vt dicit. s. ppe instructioez
nostra. Aug' aut loq' non asserendo
sed platonicoz vtens opinione. Bre.
vero nominat angelu rationale animal
metaphorice: ppe similitudine rōis
Secunduz notadū q qdā dixerūt an-
gelos corpora nūq' assumpsisse: sed
oia que in scripturis diuinis legū-
tur de apparitōibus angeloz cōtigisse in
visione pphetie: hoc est s3 imaginē
sed hoc dictū Tho. repugnat intētiōi
scripture: illud enim qd imaginaria
visione videt est in sola imaginatōe
videntis. vnde non videt indifferēter
ab omnibus: scriptura autē diuina
sic introducit interdū angelos appa-
rētes: vt cōiter ab omnib' viderent
sicut angeli apparentes habiae: visi
sunt ab eo: 7 a tota familia ei' a loth
7 a ciuib' sodomoz. Similit' āgel'
qui apparuit Thobie: ab omnibus vi-
debatur: ex quo manifestuz sit ista cō-

tigisse huius corpoream visionem: qua
videtur id qd positū est extra vidētē
vnde ab omnibus videri potest. tali
autem visione non videt nisi corpus:
cum q angeli neq' sint corpora neq'
habeant corpora sibi naturaliter vnita re-
linquūt q interdū corpora assumāt.
Assumunt autem illa ex aere cōden-
sando ipsum virtute diuina: quātum
necesse est ad corporis assumēdi for-
mationem. nam aer condensatus si-
gurari 7 colorari potest: Corpus vero
assumptū ab angelo vnitur sibi: non
qdem vt formes sed sicut motor: rep-
sentato per corpus mobile assūptuz
sicut enim in sacra scriptura ppetua
tes rez intelligibilū sū similitudinē
bus rez sensibilib' describūt: ita cor-
pora sensibilia diuina virtute sic for-
mant ab angelis vt cōgruāt ad rep-
sentādū āgeli intelligibiles ppetua
tes: 7 hoc est angelum assumere cor-
pus: 7 lz angeli non indigeāt corpore
assumpto ppter seiplos: tñ assumūt
corpora ppter nos: vt familiarē cū
hominibus conuersando demōstrēt
intelligibilem societatem: quā hōies
expectant: cum eis habēdā in futura
vita. hoc etiam q angeli corpa assū-
pserūt in veteri testamēto: fuit qdā
figurale iudiciū: qd verbum dei assū-
pturum esset corpus humanū. omēs
eniz apparitiones veteris testamēti:
ad illam apparitionem ordinate fue-
runt: qua filius dei apparuit in carne
Tertium notandum q sicut non est
contra veritatem qd in scripturis
intelligibilia sub figuris sensibilibus
describuntur: quia hoc non dicit ad

astruendū: q̄ intelligibilia sint sensibilia:
sed q̄a p̄ figuras sensibiliū pprietates
intelligibiliū fm̄ similitudinē quādā
dant̄ intelligi: ita n̄ repugnat v̄itati
sanctorū angelorū: q̄ corpora ab eis
assumpta vident hōies viuentes: liz
non sint. Non. n. assumūt nisi vt p̄
pprietates hōis: 7 opum hōis spūa-
les pprietates āgelorū 7 eorū spūali
ope designant̄: q̄d non ita congrue
fieret: si hōes hōies assumerent: quia
pprietates eorū ducerent in ip̄os ho-
mines: non in angelos: quare āgeli
p̄ organa assumptorū corporū nō sen-
tiunt: nec tamen illa organa supflue
sunt formata: q̄a nō sunt formata vt
p̄ ea angeli sentiant: s̄ ad hoc vt per
huiusmodi organa virtutes spūales
āgelorū designēt: sicut p̄ oculū desi-
gnat̄ v̄tus cognoscitiua angeli: 7 p̄
alia mēbra alie eius v̄tutes: vt dicit
Dionysius. vl. c. celestis ierarchie.

Ad h̄istoriam itaq̄ reuertentes enar-
remus quid actū sit: 7 scrib̄ in textu
biblie q̄ viri ciuitati a puero vsq̄ ad
senē vallauerūt domum: 7 dixerunt
Loth. Educ viros illos huc: vt cog-
scamus eos: q̄b? Loth obtulit filias:
que nōdū cognouerāt viros: dicēs.
Accipite illas 7 abutimini eis: viros
aut̄ istos nō tāgatis. hic querit̄ vtz
Loth sic faciēs peccauerit. Et q̄daz
dicūt q̄ nō: eo q̄ de duobus malis
minus est eligendū. vt p̄3 di. 12. c. duo
7. 22. q. 4. c. Iurauit. 7. c. nō solum.
s̄ in Nico. de lyra dicit: q̄ istud intelli-
git̄ in corporalibus sen tpalibus: nō at̄
in spūalibus: qm̄ vt dicit Apo. 7. nō
sūt faciēda mala: vt inde veniāt bōa
7 idē dicit. 22. q. 4. c. Sic nō sunt. et

22. q. 5. c. si q̄s vxorē. Quare illicitū
fuit Loth cōcedē filias ad abusum.
Caritas. n. est ordinata: 7 ideo null⁹
debet cōmittere aliqd̄ inordinatum
vt p̄caueat a maiori peccato alteri⁹.
Loth ḡ nō potuit offerre filias suas
quin consentiret peccato morali: ex-
cusat̄ itaq̄ a tanto: s̄ nō a toto: tum
ratione p̄urbationis mentis in qua
erat: tum quia vitio pessimo in suis
ciuib⁹ 7 violentie in hospitibus oc-
currere intendebat. Dū ḡ sodomite
violentiam inferre temptarēt: ita vt
vellent effringere portas domus an-
geli introduxerūt Loth clausurātq̄
hostiū: 7 eos q̄ foris erant p̄cusserūt
cecitate: a maximo vsq̄ ad minimū.
in Nico. de lyra dicit: q̄ p̄cussi sunt ceci-
tate non p̄uatione vilis: sed acrisia.
Mag. in histo. scho. Acrisia est: q̄do
homines habent oculos apertos: et
non vident: q̄d magi faciunt incan-
tationibus. Isit̄ insuper aliquando q̄
homines rem habent in manu: 7 nō
vident: 7 hec etiā est acrisia: ab a q̄d
est sine: 7 crisis iudiciū.

Secundo consideremus Loth li-
berationē. Dixerūt angeli ad Loth
Omnes tuos educ de vrbe hac: dele-
bimus enim locum istū: 7 ingressus
Loth ad generos suos. ait eis. Sur-
gite 7 egredimini: quia delebit dñs
ciuitatem istam. Non est credendū
vt ait Hieronymus hī q̄ dicūt alias
filias a prediis virginib⁹ Loth ha-
buisse: habentes viros: que cū viris
submersę sunt: sed generos vocat fu-
turos generos. vñ hebrayca v̄itas h̄z
Egressus ē Loth ad sp̄os: q̄ nolue-
rūt egredi: 7 visus est eis ludē loqui

mane dissimulāte. Loth exire appre-
hēsus eū cū vxore sua 7 filiabus suis
statuerūt eū angeli extra ciuitatem:
dicētes ne respicias retro: s; in mōte
saluū te fac: q̄ ex pturbatōe nondum
plene credēs dñs ait. nō possum in
monte saluari: ne forte apprehendat
me malū 7 moriar. Dicit Magist. in
hist. scho. i. forte senex: mōtiū frigora:
7 laborez vie horebat. addit Loth.
Est hic ciuitas pua: ad quam fugere
sufficio: vt saluer in ea: 7 ait dñs. non
sbuertā urbē p qua locut⁹ es: 7 pp̄
vba Loth vocata est ciuitas illa. Se-
gor. i. pua: q̄diu autem fuit ibi Loth
dñs pepcit eis: vt dicit Hiero. cūssa
fuit bis terremotu. vñ Loth timens
egressus māsit in mōte: 7 Segor p⁹
sbuerfione quatuor ciuitatum: tertio
terremotu absorpta fuit. **C** 3° cōside-
remus ciuitatū deletionēz. Egresso
Loth de sodomis: pluuit dñs sup ci-
uitates illas sulfurem 7 ignēz. dicit
Irico. de lyra: q̄ ignis sulfureus hēt
ardorem 7 fetorem ad significādūz
vitiū sodomitaz: q̄d fetet vilitate: et
ardet ardore concupiscentie 7 sbuer-
tit dñs ciuitates illas: 7 om̄s habitā-
tes in eis. Uxor hō Loth respiciēs
post se versa est in statuā salis: quāz
Iosephus dicit se vidisse: dicunt He-
brei q̄ hoc fuit q̄ peccauerat in sale:
vt sic pena rñderet peccato. ¶ Petēti
enim Loth sal p cōdimento tibi an-
geloz: quos hōies credebat: ipsa rē
nuit apportare: q̄a nō hēbat caritatē
ad hospites. perierunt itaq̄ in igne
oēs vtriusq̄ sex⁹: q̄ crāt in ciuitatib⁹
illis totaq̄ regio cōuersa est in lacuz
de quo Ildorus li. iz. ethimo. ait. q̄

vidēt mare mortuū: q̄a nihil gignit
viuū: nihil recipit ex gñe viuētium.
Inā neq̄ pisces habet: neq̄ assuetas
aquis 7 letas mergendi vsu patitur
aues: s; 7 quēcūq̄ viuētia mergēda
temptaueris: quēcūq̄ arte demersa
statim resiliunt: 7 q̄uis vehemēter
illūsa: statim excutunt: s; neq̄ ventis
mouet resistente turbinib⁹ bitumine
neq̄ nauigatōis patiēs ē: q̄a om̄ia
vita carētia in pfundū mergūt: nec
materiā vllā sustinēt: nisi q̄ bitumine
illustrat: lucernā accensam ferūt sup
natāre: extindō lumine mergi. puto
q̄ sapiētissimus deus statuerit lacuz
illum tam admirandis appietatibus
sociari: vt sic magis occasione hēant
homines cognoscendi virtutem 7 po-
tentiam dei. Ipsa ḡ sodomitas de-
leuit nec passa est regionē illorum in
lacuz conuersā: vt tadū est: vllō vnq̄
tpe habitabilē fieri. Caueāt ḡ q̄ chri-
stiano nomine decorant: ne tāto cri-
mine irretiti: deū celi pturbēt: 7 indu-
cāt vt iudicet illos: 7 hberet flagello
suo. Ad quo nos misericordiē liberet:
qui est benedictus in secula seculoz.
Amen.

Sermo vndecim⁹ de iudicio dei
contra pharaonem et Egyptios: in
populum iudeoz seuiētes.

Que repetimus frequēt⁹
de iudiciis dei viuētis:
vident⁹ his: q̄b⁹ lapidea
corda sunt: 7 adamātina
frinola esse: inceptaq̄ 7 abiciēda. aiūt
n. illa p̄ficta inuētāq̄ esse: vt sic vul-
gares terrozibus quatiāt: s; p̄fecto

rerum gestarū expientia docet ipsos
velint nolint esse mentitos. Offert
nāq scriptura. sancta vndiq aptiss^a
exēpla 7 manifestas in qbus luculēter
cognoscē possum⁹ q̄ terribilis om-
nipotēs deus fuerit: et q̄dē sepi⁹ cōn-
peccatores illū spnētes: inter q̄ extat
illud vñū: de quo in pñti smone eri-
mus disceptaturi: qñ. s. tot plagis p-
cussit p̄pharaonē 7 pplm egyptiorū
ppter delicta 7 facinora sua. Quare
de iudicio dei contra p̄pharaonem
locaturi: tria mīsteria de illo pponi
mus pcurrenda.

Pri^o dī ppli p̄pharaonē afflicto.

2° p̄pharaonē diuina electio.

3° p̄pharaonis 7 suoz punitio.

Qualiter p̄pharaonē 7 egyptiū cru-
deles erant populo iudeoz.

Cap. p̄mum.

Peccauit p̄pharaonē contra pplm
dei: 7 egyptiū fecerūt similiter
neq arbitradū est illū p̄pharaonem
fuisse: s̄ quo ioseph taz gloriose s̄
limatus est: qui vt dicit Vincentius
in speculo historiali: Ille dictus fuit
Nefres: post quem 7 multi alij pha-
raones regnauerūt successiue in egypto:
vsq ad istū p̄pharaonē Ameno-
sis nominatū: q̄ in iudeos acriter in-
surrexit: qd vt melius innotescat: In
hoc mīsterio de populo iudaico tria
considerare debemus.

Primo multiplicationem.

Secundo psecutionem.

Tertio aggrauationem.

Qualiter multiplicatus est popu-
lus iudeoz.

Primo cōsideremus illius ppli
multiplicationē: dicit. n. Exo.

.i. ca. filij p̄pharaonē creuerūt: 7 quasi
germinantes multiplicati sunt: 7 ro-
borati nimis: impleuerūt terrā. 7 Aug.
is. li. de ci. dei dicit. Ex vno ihabraā
nō multo āplius q̄dringētis annis
multiplicatio hebreē gentis tanta p-
creata est: vt in exitu eiusdem populi
ex egypto: sexcenta millia hominū
fuisse referāt bellice iuuentutis: s̄m at
magistrū in hist. scho. 7 colligitur ex
iz. c. Exo. ihabitatio filiorū p̄pharaonē
in egypto fuit q̄dringētoz triginta
ānoz: sed nomine egypti intelligē-
dus est omnis incolatus eoz q̄ ince-
pit a pmissione ihabrae facta in via
Mesopotamie. **2°** cōsideremus
illius populi psecutionē. quare scilicet
p̄pharaonē 7 egyptiū psecuebāt Ju-
deos: 7 dicit iosephus q̄ egyptiū in-
uidebāt eis ppter vtutē ingenij 7 la-
boris industriā 7 affluentia opum 7
sobolis nobilitatem. **3^a** rō assignat
Exo. i. vbi dī q̄ p̄pharaonē dixit: pplus
p̄pharaonē fortior ē nobis: opprimam⁹
eū ne multiplicatus insurgat contra
nos: vel adulādo hostib⁹ nrīs creat
liber. **3^a** rō pōit in glo. sup. i. i. dī. **1°**
q̄ diabolus p̄sagiens xpm nasciturū
et hebreis populū extingūē nitebat⁹
incurrebāt q̄ simul inuidia populi. ti-
mor p̄pharaonis 7 malicia diaboli.
3° cōsiderem⁹ illi⁹ populi grauatoez
Imposuit p̄pharaonē illi populo q̄ues
angarias opum s̄m i. i. dī. in histo.
scho. q̄bus fracti nō vacarēt āplexib⁹
7 magistrōs opum p̄fecit egyptios
vt vuri⁹ affligerēt eos. Cōpellebant⁹
coquere lateres: ex quibus āpliarent⁹
ciuitates scilicet p̄thiton: 7 ramesen
que erant in sinibus egypti: 7 forti

287
ficauit eas ꝑ Pharaon: ponēs ibi arma
tos: ne q̄s posset ingredi vel egredi
sine regis nutu. Aliud opus nō tam
grauē q̄ seruile imposuit eis vt lutū
platearū ⁊ sordes vicorū cophinis et
portarent: de quo in ps. Van⁹ eius
in cophino seruierūt. **E**tia addit
Iosephus: vt. s. fluiū ꝑ multas veri
uatōes diuideret: ⁊ circūdarēt ciuita
tes fossatis. Quāto magis at oppri
mebāt: tāto magis deo auctore mul
tiplicabāt. Qd vidēs ꝑ Pharaon ꝑcepit
obstetricib⁹ hebreorum: Sephore et
Phae: que sū in Nicol. de lyra erant
Egyptie: ꝑperāt multitudini obste
tricū: vt masculos hebreorū obstetri
cādo interficerēt: ⁊ abortū factū mē
trent: seminas autē reseruaret. Dicit
Mag. in histo. q̄ hoc factū est: tum
q̄a femine nō poterant surgē contra
Regē: tūz quia volebant illas ad lu
xuriā Egyptiorū: tū q̄a erant vtilēs
sz Nico. de lyra ad aliqua opa que
Egyptij facē nesciebāt. In tot anga
rijs: in tot laborib⁹ nō faciebatur cru
delitas Pharaonis. Quinimo cum
obstetrices qd ordinauerat facē no
luissent: dicētes hebreas mulieres ar
tē obstetricādi hēre: ⁊ absq̄ illis parē:
ꝑcepit ꝑ Pharaon oī populo suo dicēs
Quicqd masculini sexus natū fuerit
s. d. indeis: in flumē proicite: ⁊ qdqd
feminei reſuete. Q̄t⁹ erat meroz:
quātusue luctus hebreorū: quot lamē
ta: quot gemitus clamabāt ad deū
creatorē omniū. Misere nostri dñe.
misere nostri: subueni nobis: et fer
peūtib⁹ opez: adiuua nos deus sal
utaris noster: ⁊ ꝑpter gloriāz nōis
tui dñe libera nos: nec patiaris nos

tā dure vexari ac molestari.

De de⁹ exaudiuit clamorē populi
Iudaici: ⁊ elegit Moysen ducem et
liberatore. **Cap. 2.**

In derelinquit in se sperātes
deus: qui si quādoq̄ illos pati
secreto suo iudicio sinat: tandem sue
misericordie venā aperire nō desinit
voluit q̄ ꝑ pietate sua populum in
afflictione clamāre exaudire. elegitq̄
Moysen ducem ⁊ liberatorem quez
amplissimis ꝑrogatiuis donare di
gnatus est: vt autem hoc clarius ha
beat bene est: vt de hoc Moysē in
hoc secūdo misterio tria cōsidemus.

Primo generationem.

Secundo ꝑseruationem.

Tertio vocationem.

De natiuitate ⁊ ortu Moysi qui
natus est sū bñplacitum dei.

Primo cōsideremus Moysi ge
nerationem. Natus quippe ē
Moyses sū beneplacitum diuinū.
dicit nāq̄ Exodi. 2. ca. Egressus est
post. hic vir de domo leui et accepit
vxoem stirpis sue que cōcepit et pe
perit filium. dicit Nicola. de lyra q̄
ista acceptio non potest intelligi de
acceptioe in matrimonio q̄a dicit
post hic. i. post ꝑceptum Regis de
pueris sūmergēdis. nā atē illud ꝑce
ptū vro: pepat Aaron q̄ natus fuit
aū Moysen ānis trib⁹ qd ꝑbat ero.
7. r. vbi dī q̄ moyses. 80. erat ānoꝝ
⁊ Aaron octoaginta triūz qū locuti
sūt ad Pharaonē. 30. Ioseph⁹ ⁊ alij
dicūt q̄ ista acceptio intelligitur de
copula. quia ꝑpter edictum Regis.
Multi sepeauerunt se ab vxoribus:
quantum ad carnalem copulam:

magis eligētes nō generare: q̄m q̄ filij
statim nati s̄bmergerēt in flumine.
Et dñs amonuit Auirā p̄ez moysē
in somnis: q̄ secure ad vxorē accede
ret: quia ex illa filiū ḡnaret: q̄ populū
esset liberaturus: et sic eam cognouit
cōcepit q̄ vxor Auiram: et peperit filiū
s̄m Mag. in hist. scho. silentio eo q̄
non multū doloris ptus ei intulerit
nec absurdū aut impossibile id cēseri
debet qm Plutarchus refert in vita
Ciceronis: q̄ quādo in lucem venit
Tullius: nullo puerperij dolore tertio
Kal. Januarij natus est. Abscōdit q̄
mater Moysen tribus mēsis. Re
fert Aug. i. 8. li. de ci. dei. 29. ca. q̄ eo
tpe quo Moyses natus est: fuisse re
p̄t Achas ille magnus astrologus
Promethei frater: maternus auus
Mercurij maioris: cuius nepos fuit
mercurius termegistus. **E**t cōfide
remus Moysi p̄uatiōnez: p̄seruauit
illū deus a piculis: ne violēta morte
occideret: vt enim inqt Nic. 3. lyra.
q̄a in q̄sitiōes siebāt in domibus: nō
potuit vltra illū abscondere mater.
Quare cōpulsā sūpsit sistellā scirpeā
vt dī Exodi. 2. c. i. capellaz de iūcis
contextā et rotūdā. vt dicit Magist.
in historia: et liniuit eaz bitumine: ac
pice: et ponēs intus infātulū: in coze
pto ripe euz exposuit: ne impetu flu
minis rapet: sc̄ate p̄cul sorore puulā
Maria: et expēdāte rei exitū: ex m̄ris
p̄cepto s̄m magistrum in historia: et
ecce descendit filia Pharaonis: vt la
uaret in flumine: que vidēs sistellaz
afferri fecit et aperiri: vidensq̄ puulū
vagientē misera est eius dicens: de
infantibus hebreoz est. Refert Jo.

sephus q̄ tante pulchritudinis erat:
vt null⁹ adeo seuerus esset: q̄ aspiciēs
illū nō diligeret: multiq̄ de post dū
cernerēt eū p̄ plateā ferri occupatōes
in q̄bus studebāt desererēt. Dū igit
susceptū puez expositū: vt Joseph⁹
narrat alique Egyptie vellēt lactare
nolebat illartiz suggere m̄amas. At
Maria soror dissimulās q̄ frater ei⁹
esset: dixit filie Pharaonis. Vis dñā
vt aduocem aliquā hebreā: que dixit
sic. vocauitq̄ m̄ez cui illa ablactādū
tradidit filiū: p̄misitq̄ mercedē. Su
scepit mulier et nutriuit pueruz: adul
tūq̄ tradidit filie Pharaonis: Que
adoptauit illuz in filiū: vocauitq̄ no
men eius moyses: dicens: q̄a de aqua
tuli eū s̄z mag. in hist. scho. Egyptij
mos aquā: is saluatū dicunt. Addit
magister in hist. scho. q̄ dū quadaz
die Pharaōi filia obtulisset moysen
et vt ipse eū adoptaret: admirās rex
pueri venustatē: coronā quaz fronte
gestabat capiti illius imposuit. Erat
autem in ea Amonis imago fabre
facta: puer aut coronā p̄iecit in terrā
et fregit. Sacerdos aut heliopoleos
a latere regis surgēs exclamauit. hic
est puer quem nobis deus occidēdū
mādauit: et voluit irruere in euz: sed
auxilio Regis liberatus est: etiā p̄sua
sione cuiusdaz sapientis: qui p̄ igno
ratiā hoc factū esse a puero asseruit:
in cuius rei augmentū cum puinas
allatas puero obtulisset: puer eas ori
suo apposuit: et lingue sue sūmitatem
igne corrupit. vnde et Hebrei euz im
peditiois lingue fuisse in p̄cessisse
autumāt. postq̄ et o creuit vt h̄c ero.
2. c. apli⁹ fact⁹ robust⁹ vidit qdā die

vnū de Egyptiis hberātez quēdam
 Hebreū: 7 Moyses respiciēs huc atq;
 illuc: vidēs q̄ nullus adesset infecerit
 eū: 7 abscondit in sabulo: dicit Nīco.
 de lyra q̄ hebrei tenēt: q̄ iste q̄ erat
 p̄cussus ab Egyptio: fuit vir Salo
 mīch: que erat pulchra nimis: vt pz
 numeri. 24. c. Egyptius aut̄ ille erat
 vnus ex p̄positis q̄ ordinauit q̄ he
 breus in auroza surgēt: 7 veniret ad
 opa: at ille domuz adiens ad Salo
 mīth: adhuc in lecto iacentē accessit
 que credēs eē viz: accepit eū: postq;
 hō innotuit sibi p̄ditio cōquesta est
 viro: quare vir rixabā cū illo Egi
 ptio: 7 ille hberabat eū. Moyses aut̄
 ex reuelatōe dei sciebat se esse electū
 ducē 7 defensorē illius populi. itaq;
 sine peccato interfecit illum. Altera
 die vidit duos hbreos rixātes: 7 vū
 argueret euz q̄ fecerat iniuriā. r̄ndit
 Quis te cōstituit in iudicē super nos
 num occidere me vis: sicut heri occi
 disti Egyptium. Audiuit Pharaō
 hū hoc: 7 querebat occidē moysen
 q̄ fugiēs p̄ desertuz venit in terram
 Madian: seditq; iuxta puteū. Erant
 aut̄ sacerdoti Madian. i. p̄mati: qui
 ātq̄tus sacerdotes appellabant: ma
 iores 7 p̄ncipaliores septē filie: Ipse
 hō dicebat Raguel agnominatus
 Jetro que venerāt vt haurirēt aquā
 gregibus suis: dicit magister in hist.
 scho. Officiū. n. gregū alendoz tunc
 erat etiā muliez. Supuenientes hō
 pastores repulerūt eas: quos probi
 buit Moyses ab iniuria virginuz: et
 ad aquauit greges eaz: que maturi
 solito redeūtes: rogauerūt p̄rem ne
 bñficiū pegrini retributione p̄uaret

vocatusq; Moyses iurauit q̄ habita
 ret cū illo 7 accepit vxorē filiam eius
 Sephorā que pepit ei Bessen. qd̄ so
 nat aduena: eo q̄ in exilio genuerat
 eū. pepitq; altez que dixit beliaczar.
 .i. diuinū adiutorū. Deditq; ei socr
 omne curā gregū suoz in q̄bus fīm
 Mag. in hist. omnis ātq̄s barbaris
 erat possessio. 3° Considerem^o moysi
 vocatōez: nō. n. a seipso p̄sumptuose
 grādia ē aggressus: sed a deo vocat^o.
 Mā dum pasceret greges ouium in
 deserto. vt notat Exodi. 3. ca. venit
 ad montē Sinay: qui fīm Magim
 in histo. scho. in quadaz sui pte dicit^o
 est Creb: 7 apparuit ei dñs in flāma
 ignis de medio rubi qui ardebat et
 nō cōburebat. Vocauitq; dominus
 Moysen. 7 ait Moyses. Uadam et
 videbo visionē hāc magnaz: 7 voca
 uit eum dñs de rubo. 7 ait. Moyses
 Moyses. Qui Rndit assum. 7 dñs.
 Tolle calciāmēta locus enī in quo
 stas terra sanda est. Ego sum deus
 Ihabraā. deus Ysaac. 7 deus Jacob
 vidi afflictoez populi mei in egypto
 7 descēdi vt liberem eū. veni. mittaz
 te ad p̄pharaonē. Sūt 7 alia multa
 in textu biblie in q̄b^o luculentē oñdīe
 q̄ deus Moysen ducē illius populi
 elegit cui in sociū dederit Maron
 fratrem eius. Confundant ergo illi
 qui deceptorem 7 seductorē accusāt
 Moysen 7 criminant illuz quasi ex
 vi ingenij 7 artis magnalia que de
 ipso p̄dicāt fecisse. Cōtra quos ē scri
 ptura diuina tā veteris q̄ noui testa
 menti put expressius posui in q̄dra
 gesimali de penitentia in smone de
 obedientia dei.

De varijs plagis 7 flagellis egypti.

Cap. tertium.

Discendum hoc tertio loco restat de varijs dei iudicijs: quibus omnes Egyptu 7 Pharaonez iuste concussit: qd vt plenius intelligatur tria considerare debem.

Primo Pharaonis obduratione.

2° magoz opationem.

3° Egypti plagatione.

Primo considerem Pharaonis obduratione. Cu. n. Moyses et Aaron coram Pharaone locuti fuisset ma data dei: fecissentq signa: induravit Pharaon cor suu: 7 vt dicit. zz. q. 4. .c. Nabuchodonosor: ipsis flagellis durior est effectus: 7 perijt. Hac occasione querit a doctozib: vtru obduratione sit a deo. Et q sic pz. qa exodi. 4. c. dixit deus. Indurabo cor Pharaonis. 7 Exodi. 9. 7. io. 7. i4. Induravit deus cor Pharaonis. 7 3 laye 63. scribit. Indurasti cor nostru ne timeremus te. 7 ad 1 Ro. 9. Apo. ait Cuius vult de' misere: 7 quez vult indurat. Sed contrariu pbari pot. dicit. n. ppheta. pl. 94. Nolite obdurare corda vestra. 7 Jeremie. 5. ca. coquerit deus dices. Induraverunt facies suas supra petram: 7 noluerunt reuerti. 7 exodi. i7. c. Induraverunt cervicem suam ne audirent me: 7 ne acciperent disciplinaz. q vides q induratio sit a ppria malicia. Rndet Bo. di. 40. i. li. q obduratione vno modo dicit culpam: 7 sic fm Aug. li. de p destinatione sanctor. Obduratione nil aliud est: q dei obviare madatis: et glo. ad 1 Ro. 2. c. Obduratione e obduratione metis in malicie pertinacia: per

quam fit ho impenitens: hec e ab hoie no a deo: qa vt pbatu e deo auctore no sit ho deterior. Alio modo obduratione dicit pena: 7 quia omnis pena iusta est 7 ordinata: sic obduratione est a deo: que nihil aliud e q sbractio gratie qua ho no est dignus: qa illa abuteret: ppter ea de multis dicit de' id pl. Dimisi eos h3 desideria cordis eoz: ibut in adinuentionib suis. Ihinc Aug. ait. li. de libero arbitrio. Induravit de' Pharaone iusto iudicio: si ipse se libero arbitrio. Un cu audisset relata p moysen 7 Aaron: vidissetq hgam couersaz in colubru: 7 rursus colubru couersum in hgam. Iussit affigi populu ne daret eis palee: sed ipsi accheret: 7 redderet numeruz lateru coluetu.

Secundo considerem magoz opatione. Nam vt dicit Exodi. 7. ca. Magi Pharaonis piecerunt virgas in terram: que versae sunt in serpentes Sed hic difficultas no pua orit vix ille hge uerse sunt in veros spetes 7 quida dicunt q ibi no fuerunt veri serpentes: sed fuit tantu quedam delusio qa vt dicit Aug. 3. de trinitate. No est potadu istis trasgressozib agelis ad nutu seruire: hac visibiliuz mam rerum: sed soli deo. Ro isto: est: qa fortior erit diabolus tpe Antichristi q nunc: si tuc medacit opabit: vt dicit Aug. 2. li. de ci. dei. c. i9. 7 Apo. etia scribit ad 1 Th. 2. c. Cuius aduentus erit fm opationez Sathane in oib signis 7 pdigijs medacibus. Autu Alexander in. 2. li. soluit dices q cu in mendacio duo intelligant. i. falsitas 7 intentio fallendi: in miraculis

Antichristi aliqui erit falsitas ex pte
rei: aliqui erit veritas ex pte rei: non tamen
ex pte intentionis. Intendit quippe decipere
homines: et facere credere se esse deum. Sic
opera magorum Pharaonis erant vera ex
parte rei: sed mendacia ex parte intentionis
Intendebant namque ipsi: ut videntes cre-
derent: quod opera sua prederet volente
deus: sicut opera. Moysi: tamen ut dicit
aug. li. 8. de ci. dei. c. 10. Ifaciebant illi
veneficiis. i. incantationibus magicis: quibus
sunt angeli mali: hoc est demones
dediti. Alii dicunt quod conversio vergarum
in serpentes fuit secundum apparitionem: et tamen
ibi fuerunt veri serpentes: quia demones
propria virtute dimissi: poterant virgas
a magis pietas per motum localem im-
perceptibiliter sensui humano tollere: et
loco eorum serpentes aliunde portantes sub
ponere videmus. non quod aliqui per subtilitatem
manuum et motum localem: aliqua sic
transmutant quod homines non percipiunt multo
fortius demones. Nonnulli vero refe-
runt quod ibi fuit vera conversio vergarum
in serpentes: et hoc dicit Strabo in
glosa. Moysen autem assignat Alexander
in. 2. et Nico. de lyra super hoc passum.
Inquit demones per motum localem possunt
applicare ad divina naturalia passivis et
sic sequuntur effectus naturales: sicut applica-
tis lignis ad ignem per manum hominis
generatur ignis in materia lignorum
illa tamen generatio est ab igne: sicut ab
agente proprio: et ab applicante ligna
ministerialiter tantum. Si obsecraret quidam
in textu dicit. Deuoravit erga vergas
quod non erant serpentes. Respondet Aug.
quod istud dictum fuit initialiter et finaliter
quod videtur et erga Moysen factum est serpens:
et in vergam rediit. Similiter virge ma-

gorum potuerunt dici verge initialiter: sed
non finaliter. Ideo erga Aaron deuo-
rauit. i. abstulit eis potestatem redeundi
in vergas: quia et si aliquo modo esset
ordo naturalis: ut ex vergis fieret ser-
pentes: non tamen econverso.

Tertio consideremus Egypti pla-
gationem. Voluit namque deus flagellare
Egyptum decem plagis. Prima po-
nit Exodus. 7. c. Aqua fluminis ver-
sa est in sanguinem: et pisces qui erant in
aqua mortui sunt diebus septem. dicit
Mag. in hist. quod fuit sanguis in omni
terra Egypti in fluviis: rivis: et palu-
dibus: et in vasis domorum: tam ligneis
quam saxeis: foderuntque puteos Egypti
per circuitum fluminis: et inuenerunt san-
guinem. Refert Iosephus quod hebreis
erat fluvius potabilis: sed esset mutatus
Egyptiis vero non solum colore sed etiam
sapore amaro cruore preferbat. **2^a**
plaga notat Exodus. 8. c. Ascendit mul-
tudo ranarum: operuitque totam terram
Egypti. Asserit Iosephus quod orte in
breui moriebantur: et putrescebant cada-
ueribus fetor nimis noxi et exhalabat
ex aqua: imo quasi quedam domesticæ
domos intrantes sic in cibis et potibus
et lectis inveniuntur. **3^a** plaga ad
huc annotat Exodus. 8. c. quod omnis pul-
vis terre verus est in sciniphes per totam
terram Egypti: molestantes homines et iu-
menta. Mag. in hist. scribo. dicit. sunt
sciniphes musce adeo sordes: ut visui
nisi acute videntis effugiant. Addit
Iosephus quod innumera multitudo
pediculorum Egyptiis pullulavit ex in-
terioribus ebulliens: quos nec lava-
cris nec medicamentorum unguentis
exterminare poterant. Inquit ut recitat

Mag. in hist. multis plagis p̄t decē
 famosas credibile est p̄cussos Egy-
 ptios. **4^a** plaga fuit: q̄a venit mu-
 sca grauissima. i. multitudo muscarū
 ponit mag. in hist. q̄ q̄dā egyptioꝝ
 inter hec flagella timentes egyptuꝝ
 pituram egressi sunt: vt Cecrops: q̄
 ingressus greciam urbem condidit:
 que postea dicta est Athene. Credit̄
 etiā cadē tēpestatē: egressus Diony-
 sius bachus: qui ⁊ agros cōdidit: et
 vsuꝝ vince grecis dedit. **5^a** plaga
 describit̄ Exodi. 9. c. mortua sūt oīa
 animātia Egypti: de filiis Israhel n̄
 Israhel. de lyra in q̄t. Intelligit̄ de illis
 qui erant in cāpis. Sꝫ Mag. in hist.
 dicit: q̄ de illis que erant in domibꝫ
 quia que in pascuis post grandines
 pierunt: vel forte determinādū non
 est: quia sine multo t̄pis intervallo
 forte hec facta non sunt: ⁊ potuerūt
 aliūde habere itez animātia: non. n.
 est credēdum q̄ hodie vna plaga et
 cras alia p̄cussi sunt: sed forte per q̄n-
 quētiū vel ampliꝫ vel minus. **6^a**
 plaga fuit: q̄a facte sunt vesice turgē-
 tes in hominibus ⁊ iumentis. **7^a**
 plaga fuit: q̄do venerūt tonitrua ⁊
 grandines: ⁊ deuastauerūt sꝫ mag.
 ordeuz ⁊ linū: q̄a erāt in spica triticū
 ⁊ far non. **8^a** plaga venit locusta
 ⁊ deuorauit frumentū: q̄a in quoliz
 mense kalendarij duo dies atro co-
 lore tanq̄ abhominādi signati sunt
 Ideo nota s̄m Mag. q̄ Egyptiaci
 ideo dicunt̄ q̄a in his passa est Egy-
 ptus. Ob q̄d voluit mater ecclesia il-
 los in kalēdario poni vt diuina mi-
 racula semp nobis exēplo sint. Ma-
 thematici ho dicūt q̄ p̄itissimi egyptioꝝ

astrologi: quasdā cōstellatōes
 nociuas hūanis actibus in singulis
 mēlibus dephēderūt: quaz cōstella-
 tionū puncta vulgus p̄pter impitiā
 vitare non poterat: quia p̄t cautum
 est: vt tota dies obseruaret̄ p̄t horā
 illius abhominabilis lucis. i. dei: sed
 hoc obſuari p̄hibitū est. 26. q. 7. ca.
 Nō obseruetis. **9^a** plaga habetur
 Exodi. 10. c. Ifacte sunt tenebre hori-
 biles in omni terra Egypti: vbi aut̄
 filij Israhel habitabāt lux erat. Israhel.
 de lyra. Dicūt horribiles: q̄a visione
 imaginaria videbāt uita fātasmata
 vt terrerēt. **Decima** plaga fuit p̄-
 cussio ⁊ mors p̄mogenitoꝝ: quādo
 Moyses expletis omnibꝫ que deus
 iusserat: ⁊ acceptis vasis aureis ⁊ ar-
 genteis mutuo ab Egyptijs: factum
 est nodis medio: p̄cussit dñs omne
 p̄mogenitū in terra egypti: nec erat
 domus in qua non iaceret mortuus
 Dicit Mag. in histo. q̄ executio ista
 facta fuit p̄ manuꝝ boni angeli: q̄ ap-
 paruerat Moysi in rubo: in persona
 dei. aug. tñ sup illū locū p̄f. Immissi
 ones p̄ angelos malos ait: possimꝫ
 sine dubitatōe malis angelis attri-
 buere mortes peccatoꝝ. In nocte igit̄
 illa agregato omni populo iudeoꝝ
 p̄cinxē se ad iter: ⁊ mane oēs infiml̄
 iter arripere. In egressu ho coruz
 vt dicit mag. factō terremotu multa
 templa Egypti cū suis idolis corue-
 runt. Adhuc aut̄ factū est: q̄ Nilus
 p̄ter solitum inūdās terrā in qua se
 pulchruꝝ Joseph erat cooperuit. Te-
 nebant̄ autem Iudei ex iuramento
 asportare ossa eiꝫ. Tūc Moyses scri-
 psit in lamina aurea: nomē domini

Thebagramaton: que iniecta aque
supernatauit: vsq; dñi veniens stetit su-
pra: vbi erat sepulchru: 7 effodientes
sustulerunt ossa. Nico. de Iyra super
iz. c. Exo. hoc impugnat dicens. que
dicit de Nilo et ossibus Joseph: vi-
det esse ficticia: tñ q̃a glose hebrayce
7 Josephus talia nō dicūt: liz impo-
nat eis ab illis q̃ liberos eoz nō vide-
runt: tñ q̃a vna de causis quare ossa
Joseph remanserūt in Egypto fuit:
vt p̃ eius sepulchru memorā beneficia
cior eius apud Egyptios diuiti⁹ re-
maneret: 7 sic populus Israhel miti⁹
tractaret. Ideo nō ē visibile q̃ ossa
ei⁹ esset posita in pratis vel in cāpis
vbi aque possent inundare: s̃ in loco
valde solēni 7 celebri: vbi aque non
possent inundare: maxime cum tpe
mortis eius esset potētissim⁹ 7 Regi
7 populo p̃dilectus. Nūcñ hec rō in-
frangi potest de facili: eo q̃ non est
incōueniēs: qñq; aquas: 7 maris et
fluminuz: p̃ter spem 7 vltra solitum
inundare. Arist. p̃mo metha. ēdātū
vltimo s̃m nouā trāslatōem: s̃m hō
veterē est in secundo: dicit. Nō semp
aut eadē loca terre neq; aquosa sunt
neq; arida: s̃ p̃mutāt s̃m fluuioz
gñatōes 7 defedus: p̃pter qd̃ 7 que
circa arida p̃mutāt: 7 mare: 7 non
semp hic qdē terra: hic aut mare p̃se-
uerat omni tpe: s̃ sit mare q̃dem vbi
arida: vbi autē nūc mare: iteruz hic
terra: s̃ tñ quēdā ordinē putare opz
hoc fieri: 7 periodū idē s̃m Arist. vñ
q̃ cā istaz mutationū sit mot⁹ celi:
cū sole 7 stellis: 7 planetaz diūctōes
Inuenim⁹ nāq; q̃ tpe Gregorij sedī
vt narrat Ricobaldus in cronica di-

luuū Rome p̃pter aquas Tiberis:
qui tātuz intumuit: vt in via lata ad
hōis staturā 7 semis fūit: durauitq;
diebus septē: letanij adū ē ad decuz
7 cessauit. Iteruz āno xp̃i millesimo
ducentesimo tertio terremot⁹ in creta
p̃maximus mare adeo concussit: vt
aquas maris impulerit in ciuitatem
Caridiā tāto impetu q̃ omnia edifi-
cia ruinauit: om̃s hōies fere occidit.
mor: adeo retrocessit mare ex portu
vr̃bis: vt vbi aqua p̃fūda erat: tunc
nulla videret arenē fūdi maris ocu-
lis hominū patuerūt. Anno ab vr̃be
cōdita q̃n gētesimo flumē Tibis vlā
solitū intumescēs Rome edificia in
plano posita deleuit. Sic potuit illa
Nilū inundatio esse singularis: ita vt
sepulchru Joseph coopuerit: sed ista
ad rem nō faciūt. Nos tātū ea que
scriptura tradidit p̃sequimur. egressus
ē fuit Moyses cū illa multitudine 7
puenit ad mare rubrū. Pharaō autē
secutus est cū certis currib⁹ 7 eq̃tib⁹
q̃nquaginta millia 7 trecētis millib⁹
peditib⁹ armatoz. Leuātes oculos
iudei. 7 timuerūt valde. q̃a nec fugē
poterāt nec pugnare. eo q̃ inermes
erāt. quos cōfortauit Moyses. 7 de
mādato dei tetigit mare. 7 aqua di-
uisa est. et popul⁹ dei p̃transiit sicco
vestigio. Nec hoc discredēdum dicit
Josephus cū Alexādro Macedoni.
7 exercitui ei⁹. Dariū insequēti mare
Indālicuz diuisum fuisse legat deo
volente q̃ p̃ eū persaz regnū deleri
volebat. Egypti hō transire tēptan-
tes omnes pierunt. qm̃ aque que ve-
lut muri fuerant diuise ex miraculo
dei iterum vnite sunt et coniuncte.

Sicq; turpit' ppharao ⁊ oēs sui exer-
 citus in mari rubro p̄ierūt. Dicit at
 Paulus Horeusius. li. i. sic q̄ extant
 nūc certissima hoz monumenta ge-
 stoꝝ: naz tractus curruū rotarūq; si-
 gna orbice: nō solū in litore: sed etiaꝝ
 in p̄fundo: quousq; visus admittit
 puidet: ⁊ si forte ad tēpus vel casu
 vel curiositate turbant: cōtinuo di-
 uinitus in p̄stinā faciē ventis fluti-
 busq; reparat. hec ille. Timendus ē
 ab omnibus ē deus: q̄ etiā creaturas
 suas armat ad vltioneꝝ inimicorum
 suoz: q̄ sit semper b̄dictus in secula
 seculoz. Amen.

Sermo duodecimus de iudicio
 dei contra Judaicū populū in gratū
 de deo murmurantē.

Nisi fuissent peccata grā-
 dia populi Judaici: non
 tā frequēter pius ⁊ mihi-
 cors de⁹ in deserto duris
 castigationib⁹ illū visitasset. Elegit
 nāq; iudeoz gentē p̄e ceteris natōi-
 bus mūdi: ⁊ tū quāto plura illis col-
 lata sunt dona ⁊ b̄ficia tāto crebri⁹
 ad iracūdiā deū suis scelerib⁹ concitauerūt. Idcirco in hoc sermone de
 iudicio dei cōtra iudeos criminosos
 in deserto dicemus. de q̄bus tria mi-
 steria p̄ponimus declarāda.

Primū dī b̄ficioꝝ largitio.

2^a multoz peccatoꝝ cōmissio.

3^a diuersaz penaz inessio.

De septē āplissimis b̄ficijs que
 largitus est deus populo iudeoz.

Cap. p̄mum.

Dignatus est de⁹ clemētissim⁹

amplissima b̄ficia elargiri populo
 iudeoz: postq̄ illū liberauēat de ser-
 uitate Egyptiaca. Ob qd̄ gentiles
 cōuersi ad fidem dicebāt iudeis ba-
 ptizatis: vt refert in p̄logo in Ep̄la
 ad Romanos. Quāto maiora circa
 vos dei b̄ficia narraueritis: tanto
 maioris vos criminis reos esse mō-
 strabitis. Ut q̄ de b̄ficijs populo iu-
 daico exhibitis plenā noticiā hēam⁹
 in hoc misterio septē b̄ficia erunt
 enumerāda atq; differenda.

Primū dicis aquaz dulcoratio.

2^a celestis cibatio.

3^a viarum directio.

4^a aque de petra educio.

5^a inimicoz expugnatio.

6^a legis illustratio.

7^a miraculoꝝ frequēs cōfiscatio.

De dulcoratione aque fluminis
 Marach.

Primū b̄ficioꝝ qd̄ largitus
 est deus populo iudeoz: fuit
 aquaz dulcoratio: vt. n. scribit Exo.
 15. post trāsitum maris rubi: egressi
 sunt in desertū Sur: ābulaueruntq;
 tribus diebus p̄ solitudinē ⁊ nō inue-
 niebant aquā: ⁊ venerūt in Marach
 nec poterāt bibē aquas de Marach
 eo q̄ amare essent. Et de hoc dicit
 Amb. 9. di. z. c. i. Reuera Marach flu-
 uius amarissimus erat: ita vt sitiens
 populus bibere nō posset fm̄ Nico.
 de lyra sup hoc passu Exo. qd̄ dicit
 Venerunt in Marach: sit p̄ anticipa-
 tionem: q̄a locus ille adhuc nō voca-
 bat Marach: s̄ sic vocat⁹ est a filijs
 Israhel p̄pter amaritudinē aque: s̄
 q̄ s̄dit in textu: vñ ⁊ cōgruū nomē
 loco imposuit. scz populus Israhel.

Magister in hist. addit. Nō solū dicebat. Marach p amaritudine aque sed etiā p amaritudine animi: amarior quidē est qui sitit: qui nō inuenit potum: q̄ si inuentum gustare non possit. Recitat fm hoc ppositū Plutarch⁹ in vita Marci Antonij: q̄ dū Marcus Antonius cōtra Indos et Parthos bellum gereret: vexat⁹ ab eis: per iuga montium cum exercitu fugiebat. Edebant nāq̄ Romani multis dieb⁹ radices et herbas incognitas ⁊ cruciabant⁹ a siti: q̄a in mōtibus p quos ibant non erant aque ⁊ Parthi tenebāt planicies. venerūt tādem ad flumē cuius aqua erat gelida ⁊ clara: sed q̄a erat salsa faciebat viscera dolorosa: ob q̄d flebāt oēs velut conspicerēt paratā mortē: quare Marcus Antonius coegit quēdam familiarem suū vt quandoq̄ iuberet sibi caput absunderet: vt neq̄ viuus posset ab hoste ledi: neq̄ cogit⁹ mortuus. Ab his tamen piculis tandem euasit. Sic ergo populus Iudeorū q̄uerelis ⁊ lamētatōib⁹ replebat. clamauit ad dñm Moyses: ⁊ ostendit ei lignum: q̄d euz posuisset in aqua: mox aque dulcorate sunt ⁊ facte potabiles. Sed ego puto maius nobis xōianis bñficiū cōcessuz: q̄n in aquis christ⁹ baptizari voluit: insinuās baptismum in aqua fore fiendū. Iudei nāq̄ in aquis Marach dulcoratis refocillarunt corpora: nos in aquis baptismi recreamus animas et spiritalium donoz vbertate illos replemus. De effectibus autem baptismi dixi in quadagesimali de penitētia in sermone de baptismo.

De coturnicibus ⁊ manna.

Secundū beneficiū q̄d largit⁹ est deus populo Iudeorū: fuit celestis cibatio. Scribit nāq̄ Exodi 16. c. q̄ tricesimo die ab exitu eorū de Egypto defecerunt eis victualia. Cūq̄ orassz Moyses ad dñm vespere ascendēs coturnix de sinu Arabico: vbi p̄cipue nutrit fm Magi. in hist. operuit castra: ⁊ ad libitūz populi capiebat. In Nic. de lyra inqt. Coturnix est auis pinguis ⁊ sapida: ⁊ sumitur singulare p plurali. i. multitudo coturniciū. Mane hō cum oraret moyses: descendit manna. **E**t vt scribit Numeri. ii. Erat manna quasi semē coriandri: coloris bidelli: qui est sicut cristallus sz In Nic. de lyra. circuibatq̄ populus: ⁊ colligens illud frāgebat mola siue terebat in mortario coq̄ns in olla: ⁊ faciens ex eo tortulas. **E**t vt habet Exodi. 16. Erat gust⁹ eius quasi simula cū melle. vbi dicit Nic. de lyra: simula est farina tritici deli catissima. Sapor: igit illius manne erat q̄si sapor panis facti de simula: cum cōmixtione mellis fm aut In Nic. de lyra: de ista manna fuerunt octo mandata. **P**rimū vt mane colligerent: hora enim colligendū erat post ortū solis: eleuato rore qui erat sup manna per vapores: erat q̄dē desup manna ros cōgelatus: q̄ resolvebat⁹ oriente sole quare manna colligi poterat vsq̄ ad horam sextā. ⁊ tūc incipiebat liquefieri ad modum pruinē. ad ignē hō indurabat⁹ ⁊ formabāt⁹ inde panes. **S**ecundū mandatūz fuit vt colligerent ad sufficientia: et non plus. **T**ertiū vt comederent

mensuram gomor. Sed omnibz hic
oritur: q̄a non est idē p singula capita
medium om̄ibz sicut dicit. 2°. etbi.
q̄ nō est idē mediū (Niloni: de quo
dicit q̄ comedeat in die bouē inte
grum: qui erat sufficiens pluribus ho
minibus: ideo cibus conueniens vni:
alteri plus indigenti est deficiens: et
minus indigenti est supabundans.
Respondet. Inico. de lyra q̄ iste cib⁹
dabat diuino miraculo: ita eodē mō
fiebat: vt plurimū indigenti sufficēt:
et a minus indigenti cōsumi absq̄ su
p̄luite valeret. Dicit autē Joseph⁹
q̄a ex diuina p̄uidencia factum hoc
ne ex cupiditate et gulositate illi qui
fortiores erant: plus debito vellent
colligere: et sic debiliores debito ali
mento p̄uarent: et in populo seditio
oriret. **Q**uartū mandatum fuit:
vt non relinquerēt vsq̄ mane: et di
miserunt q̄daz. s. Dathan et Abiron
vt dicunt ihebrei: et scatere cepit ver
mibus et cōputrescere: hoc ho nō cō
tigit ex natura manne q̄a seruari po
terat: s̄ erat ex voluntate dei: ne aliq̄
ex cupiditate et gulositate plus debi
to vellēt colligē ad seruandū qd̄ esset
ocasio maloz. **Q**uintū p̄ceptum
fuit vt die sexta colligerēt duplum.
Sextū vt reseruarēt vnū gomor p
sabbato. **S**eptimū vt illd̄ comede
rent in die sabbati. **O**ctauū vt im
pleret vas continēs gomor ad refer
uandū in futuras ḡnatiōes. De isto
manna dicit Sapiētie. 16. c. Panes
d̄ celo p̄stitisti illis sine labore omne
delectamētū in se h̄ntem: et omnis sa
poris suauitatem. Inico. de lyra ait.
hoc intelligit non ex natura manne

sed ex merito sanctorū hominū: qui
eum comedeat: q̄bus sapiebat sicut
desiderabant: malis enim hominibz⁹
ex eoz demerito despiebat. Unde
Numeri. 15. dicebant. Nihil vident
oculi nr̄i nisi manna: nauseat anima
nostra sup cibo isto leuissimo. Et di
cebat panis de celo: q̄a ḡnabatur in
celo aereo: et panis angeloz: quia in
descensu manne coopabāt āgeli: nō
q̄ angeli ipso vescerent: q̄a ipsi non
indigēt cibo corporali: hoc cibo aliti
sunt filij Israhel. 40. ānis. donec ve
nirent in terram habitabilē. scilicet in
terrā Chanaā: que suēt eis p̄missa
et vt dicit Inico. de lyra: non statim
defecit manna: cū intrauerūt illam:
q̄a trāsito Iordane fecere circūcisōz
in galgalis. et postea celebrauerunt
pasca: et in crastino pasce cessauit mā
na: vt habet Josue. 5. Satis tamen
cito post ingressuz terre Chanaam
defecit. Adirāda p̄fecto sunt omnia
que de isto cibo dicta sūt. Et vt dicit
Amb⁹. libro de sacramētis. Reuera
mirabile est fratres: q̄ māna plueret
dñs patribz in deserto: et cotidiano
celi pascebant alimento. Verū tamē
his oibz maius est: qd̄ nobis xp̄ianis
exhibet verum. s. corpus xp̄i: in sacra
mento altaris.

De mirabili ducatu ppli Iudaici
tertium beneficiū qd̄ largitus
est deus populo Iudeoz: fuit
viarum directio: vt enīz hēt Exodi.
14. Angelus dñi precedebat castra
Israhel: et cum eo pariter columna
nubis. Et Numeri. 9. c. dicit: q̄ die
qua creatum est tabernaculuz: opuit
illud nubes. vespere autē sup̄tectorum

erat q̄si species ignis v̄q̄ mane: sic
 fiebat iugiter p̄ diem op̄ebat illum
 nubes: 7 p̄ noctē quasi species ignis
 Cumq̄ ablata fuisset nubes: que ta
 bernaculū p̄tegebat: tūc p̄ficebat
 filiū ʒsrahel: 7 in loco vbi stetit nū
 bes ibi castra metabant: ad impium
 dñi p̄ficebant: 7 ad impiū illius
 figebant tabernaculū: cūdis diebus
 quibus stabat nubes: tabernaculum
 manebat in eodem loco. Dicit ʒsic.
 de lyra q̄ nubes mouebat angelico
 p̄sidio vel ministerio. Sed mai⁹ be
 neficium nobis christianis cōcessum
 est: quibus via summi boni verbo et
 exemplo a christo est manifesta. Nā
 cum philosophi plurimū desudassēt
 querentes noscere in quo summum
 bonum consisteret euauerūt in co
 gitationibus suis. 7 Varro vt refert
 Aug. i. q. li. de ci. dei. dicit ducentas
 octoaginta octo opiniones falsas de
 beatitudine philosophos ipsos hūisse
 Vere secula aurea xpi p̄sentia illu
 strata. O felicia tpa nostra: in quib⁹
 omnes qui volūt scire possunt: q̄ p̄
 fecta beatitudo consistit in deo. hinc
 Lactāti⁹ li. 7. diuinaz institutionū
 ait. ʒPater enīz noster 7 dñs: q̄ con
 didit: firmavitq̄ celum: qui libratam
 magnitudine sua terrā vallauit mō
 tibus: mariq̄ distinxit: et quicquid ē
 in hoc opere mundi: conflauit 7 p̄se
 cit e nihilo: p̄spect. errorib⁹ hominū
 ducem misit: qui nobis viā iusticie
 panderet: hūc sequamur omnes hūc
 audiam⁹: hūc deuotissime paream⁹
 quoniam solus vt ait Lucrēt⁹. Veri
 dicis hominū purgauit pectora vici.
 Et fidē statuit torpedinis atq̄ timo

ris. Ostenditq̄ bonū summū quo tē
 dimus omnes. Quid foret: atq̄ viā
 monstrauit limite paruo. Nec tātūz
 ostēdit: sed etiā p̄cessit: ne quis vici
 cultatis gratia iter virtutis hōneret.

De fluxu aque de petra contra
 naturam.

Quartum beneficiū fuit aque d
 petra educio: vt habet Exodi
 i. 7. dum venissent in Rafidim: defe
 cissetq̄ aqua. Dixit Moyses ad dñm
 adhuc pusillū: 7 lapidabūt me. ʒn̄q̄
 ʒsic. de lyra: q̄ hoc dicebat moyses
 ductus timore naturali: qui cadit in
 p̄fectam virum: et magis dicebat ti
 more populi: ne eo interfecto a dño
 recederet p̄ idolatriā: 7 ait dominus
 ad Moysen. Sume de senioribus
 ʒsrahel. ʒsic. de lyra. s. vt sint testes
 q̄ antea ibi nō fuerūt fōtes vel aque
 ac etiam vt per hoc appareat dei mi
 raculum: s̄diditq̄ deus. 7 vade ad
 petram ʒreb: p̄cutiesq̄ ʒga. Mag.
 in hist. ʒreb sic dicta: p̄pter ʒreb: q̄
 occisus est in ea: factumq̄ est ira. Et
 egressę sunt aque: 7 bibit populus.
 Sed his omnibus āplius est qđ nos
 accepimus: non vtiq̄ aquā de petra
 si sanguinē p̄ciosissimū de corpe ihu
 xpi. Vñ ʒPetrus p̄ma epistola. ca. i.
 dicebat. ʒNon corruptilib⁹ auro v̄l
 argento redempti estis: sed p̄cioso
 sanguine agni incōtaminati 7 imma
 culati iesu christi.

Quintuz beneficiū fuit inimicorū
 expugnatio 7 debellatio. Dicit nāq̄
 Exodi. i. 7. venit autem Amalech: vt
 pugnaret aduersus ʒsrahel in Ra
 fidim. ʒNotandū hic s̄m Nicolaum
 de lyra: q̄ quedam glosa sup̄ istum

locū dicit: q̄ Amalech fuit fili⁹ Isma-
 belis: a quo didi sunt Amalechite q̄
 ⁊ Ismahelice: ipsi sunt Sarraceni q̄
 autem. i. Paralipomenon. i. c. dicit
 q̄ Elisach p̄mogenit⁹ Isau genuit
 Amalech: dicunt sequentes dictam
 glosam: fuit alius. ⁊ sunt duo eiusdē
 nominis: sed hoc diduz de sacra scri-
 ptura non habet auctoritatē: imo cō-
 trarietate: quia Gen. 26. ⁊. i. parali.
 .i. c. dicitur expresse: q̄ amalech fuit
 fili⁹ Tersifach: p̄mogeniti Esau: nec
 legit⁹ alius Amalech. Insuper Jo-
 seph⁹ in .z. antiq̄tatu libro dicit: q̄ ab
 Amalech filio Elisach didi sūt ama-
 lechite: hoc etiam colligit⁹ ex secūdo
 Regum primo capitulo. vbi dicit⁹ q̄
 fili⁹ Doech Idumei venit ad dauid
 nūcians mortem Saulis: lz enim q̄
 non exp̄mat ibi q̄ fuerit fili⁹ doech
 tamen omnes expositores cōcordiē
 hoc dicunt: ⁊ cū interrogaret a Da-
 uid: quis esset. ait filius hōis aduene
 Amalechite ego sum. Ex quo videt⁹
 q̄ amalechite sunt Idumei: ⁊ sic nō
 descenderūt ab Ismahelē: s̄ ab esau
 Quare autem isti Amalechite insur-
 rerere aduersus Judeos. dicit Isid.
 de lyra sup. 15. c. Exodi. q̄ ipsi ⁊ ppli
 qui erant eis confederati: audiētes
 q̄ filij Israhel transierant mare ru-
 bum: ⁊ essent in deserto eis p̄pinq̄
 irati sunt: timētes ne inuaderēt terrā
 eorū: ⁊ ideo anteq̄ essent magis for-
 tificati: voluere eos delere: ⁊ ascendē
 ad pugnandū cum ipsis. Super. i. 7.
 .c. Exodi. aliam cām assignat Isidoro.
 de lyra: ex pte populi Israhel: ad hō
 enim p̄misit deus bellum illud insur-
 gere: vt ex victoria sequenti esset au-

daciores de cetero p̄tra aduersarios
 insurgētes: ⁊ de spolijs amalech esset
 muniti armis ⁊ alijs necessarijs: que
 fugiētes dimisere. Elegit autē Moy-
 ses Josue: de tribu Ephraim: virum
 bellicosum: cui ⁊ paucos tradidit ar-
 matos s̄m. Mag. in hist. Plurimos
 ad custodiam castrorū retinuit. Ipse
 autem ascendit in montem habens
 ⁊ gam dei in manu: vt ex hoc victo-
 ria deo ascriberet. Ascendereq̄ cum
 eo Aaron ⁊ Ur: q̄ Ur s̄m Josephū
 fuit maritus Marie. Cumq̄ leuaret
 Moyses manus vincebat Israhel:
 vbi apparet oratiōis efficacia: s̄m autē
 paululū remisisset vincebat amalech
 quo compto Ur ⁊ Aaron supposue-
 runt ei lapidē: ⁊ ex vtraq̄ pte man⁹
 eius sustentabant. Erant. n. graues
 p̄ labore orandi: in cuius rei figura.
 s̄m Mag. in histo. Sacerdos elcua t
 manus in missa: ⁊ etiā in figura xp̄i
 orantis in cruce: nec remisit Moyses
 manus vsq̄ ad solis occasum. Ifuga-
 uitq̄ Josue Amalech in ore gladij.
 Nobis hō xp̄ianis gloriōsior est vi-
 ctoria: q̄ p̄ xp̄m demones supamus.
 Mā vt diximus in sermone de bello
 demonū: p̄usq̄ xp̄s moreret in cruce
 omnes iusti traherent ad lymbum
 At ex post penitēti latroni patefact⁹
 est paradisus.

De lege quaz dedit Moysi de⁹.
Sextum beneficium qd largit⁹
 est deus populo Judeorū dicit⁹
 legis illustratio: vt enim hēt Exodi
 22. In monte Sinay Moyses legē
 accepit a deo sibi datam: q̄ reuersus
 est de monte: portans duas tabulas
 testimoniū manu scriptas: ex vtraq̄

parte: et factas opere domini. Dicit Rabi Salomon: quod unica scriptura erat ibi: que tamen erat legibilis in differenter ex una parte: sicut ex altera quod erat valde mirabile: quia littera ex una parte figurata ordine recto: in parte opposita apparz eius figura modo opposito: vel potest dici absqz tali miraculo quod littere erat duplices ita quod precepta erant sculpta ex una parte similiter ex altera: has tabulas fregit Moyses: ut dicit in tertio misterio propter peccatum populi: reputas populum indignum: ut dicit Ilico. de lyra. Accipere legem digito dei scriptam. hec autem fractio tabularum signum fuit euagationis legalium in aduentu christi. Tandem ut dicitur Exodi. 28. Ascendit Moyses montem de mandato dei: tulitque secum duas tabulas lapideas: instar priorum. id est si miles alius prius factis in materia et in quantitate. Dicit Ilico. de lyra: quod de quo lapide fuerint non habet ex textu. Rabi tamen Salomon tenet quod fuerint de lapide safirico. Inquit enim quod deus ostendit Moysi unam massam talis lapidis: formatam de nouo: diuina virtute: de qua moyses dolauit duas tabulas: et dolature superflue fuerunt sue: et inde dicitur fuit multum. Sed hoc tacet Iosephus: qui prior fuit Rabi Salomone. fuit ergo Moyses in monte cum domino 40. diebus. et 40. noctibus: nihil comedens aut bibens. Cumque descendisset de monte cum tabulis: apparuit facies eius cornuta: et ipse ignorabat dicit Magister in histo. quod erat quidam radius miri splendoris procedens in altum

ad modum cornuum quos Apo. vocat gloriam vultus Moysi. 2. ad corin. 3. c. Unde in hebreo habet. Et non cognouit quod cornuta esset lux faciei sue. hic querit quare Moyses non habuit ante hanc gloriam: cum locutus fuisset cum domino diu in monte. Et respondet Ilico. de lyra quod aliqui dicunt quod non habuit ante ita limpida cognitionem de deo sicut post: ad quod denotandum apparuerunt tales radii. Alij dicunt quod hoc factum est: ut populus qui per idolatriam peccauerat: magis eum timeret: et haberet in reuerentia. Rabi Salomon dicit: quod fuit ex hoc quod dominus posuit manum suam super faciem eius. Quare Moyses posuit velamen super faciem suam: cum loqueretur filiis Israel. et locutus est eis omnia que sibi fuerunt impata. Concludit Mag. in histo. quod ista hec gloria durauerit. et vix semel vel pluries hoc acciderit ignoramus. sed christianis lux amplior effusa est quibus euangelium effulsi.

De miraculis et signis multiplicibus
Optimum beneficium quod deus dona-
uit populo Iudeorum fuit miracu-
lorum frequens conuulsio. in qua propter ea
que diuinitus multa signa et miracula
dei ipsis fuerunt ostensa. Miraculum certe
fuit quod Maria soror Aaron murmu-
rans de moyse statim fuit lepra percussa
et tandem moyse oratione sanata. ut habet
Numeri. 12. c. miraculum fuit quod ap-
ta est terra. et deglutit Dathan et Abi-
ron. numeri. 16. c. miraculum cum floruit
roga Aaron. Numeri. 17. c. Et ne sin-
gula commemoremus quadraginta annis fuit
ille populus in deserto. non comedens panem
nec bibens vinum nec vetustate attrita

vestimenta aut calciamenta sumpta
ut habetur Deuteronomij. 29. cap.
Sed christianis maiora signa p^o xpi
aduertu monstrata sunt: quoniam con-
tinue in ecclesia sancta miracula fiunt.
Quis nam non admiret ex aridis ossi-
bus Nicolai sanctissimi apud Barum
et Nathei euangeliste apud Salernum
et Andree apostoli apud Amalfiam
scaturire manna. Quid dicam de sancta
guine gloriosi martiris Ianuarij co-
fuae quippe Neapolis in uasi vitreo
aut cristallino: estque semper stridens et co-
gelatus: at dum caput sancti dei
prope ponitur: sanguis ille ebulliens
tandem cum cunctis uidentibus liquefit: et
capite amoto rursus induratur: et con-
gelatus non mouetur amplius. Opie-
tas dei benedicti: qui sic humano generi
per tot innumera miracula: uirtutez po-
tentie dignatus est demonstrare.

De multis peccatis quibus populus
in deserto temptauit: et ad iram excitauit
deum excelsum. **C**ap. secundum.

In tanto cumulo beneficiorum non
custodierunt Iudei testamentum
domini: et in lege eius noluerunt ambulare
et obliti sunt beneficiorum eius: et mirabi-
lium eius que ostendit eis. Temptaue-
runt quidem deum excelsum: variisque pec-
catis maiestatem eius offendere. Idcirco
in hoc secundo capitulo de offensionibus

Iudeorum in deserto dicemus: quas
reducemus ad septem.

Prima dicitur murmuratio.

2^a inobedientie.

3^a ingratitude.

4^a idolatrie.

5^a gulae

6^a desperationis.

7^a fornicationis.

De septem peccatis populi: et primo
qualiter murmurauerunt Iudei contra
deum et Moysen.

Prima offensio et peccatum Iu-
deorum in deserto dicitur murmu-
rationis. Nam contra Moysen mur-
murauerunt quando venerunt ad flu-
men Marach. ut dicitur exodi. 15. Item
quando dicebat. Utinam mortui esse-
mus per manus domini in terra Egypti
id est per plagam ab eo immixtam: cum
primogenitis Egyptiorum: quando sede-
bamus super ollas carniuum: et comede-
bamus panem in saturitate. Cur edu-
xisti nos in desertum istud: ut occideres
omnem hanc multitudinem fame. Exodi.
16. c. et quando uenerunt in Rafidim: ubi
non erat aqua: iurgati sunt Moysen:
quibus ipse dixit. Quid iurgamini de-
me: et temptatis dominum. Exodi. 17. c. Sed
hic posset aliquis querere: quare deus
eduxit eos per talem viam: ut pateretur
defectum cibi et potus. Et respondet
dominus de lyra quod hoc fuit ut ex frequen-
ti necessitate oporteret eos recurrere ad
dominum: et sic sub timore domini retine-
rent: per hoc etiam bonorum patientia:
et malorum impatientia declararetur.

De inobedientia populi.

Secunda offensio fuit inobedi-
entia: quia multi collegerunt plu-
rimam manna: quam fuerat ordinatum: et re-
uauerunt in diem alterum: ut dicitur
Exodi. 16. capitulo.

De ingratitude populi.

Tertia offensio ingratitude ap-
pellatur: In tot namque beneficiis
male locuti sunt de deo. Dicitur namque
Numeri. 14. quod uoluerunt sibi perficere

ducē vt reduceret eos in Egyptum. Quare dixit deus Moysi. vsquequo detrahit mihi populus iste: quousq; nō credent mihi in omnibus signis que feci coram eis. et infra ominat^r est dicens. Nullus eorū qui viderūt signa que feci in Egypto numerati. scilz a viginti annis et supra: videbit terrā pro qua iuravi patribus eorūz preter Eleph et Josue.

De idolatria populi.

Quartā offensio idolatria fuit: vt enim scribit Exodi. 22. Videns populus qd Moyses moraz faceret: dū esset in monte cū dño. dixit ad Aaron. Ifac nobis deos. Rabi Salomon dicit qd isti fuerūt egyptij cōuersi ad iudaismū: qui ascēderunt cum iudeis de Egypto: et isti qd erāt nutriti in idolatria: incitauerūt magnam prem de filiis Israhel sibi gebant. Moysi enim ignoram^r quid acciderit. fm Josephū et Magist. in hist. Alij dicebāt eū a bestiis comestū Alij a dño translātū. Alij sane mētis cū dño philosophantē: vt nō sequis in historia. Aaron et Ur resisterunt. Sz indignat^r popul^s: spuēs in faciē Ur: spūis vt tradit suffocauit. Uñ timens Aaron ait. Tollite maures vxorū et liberorū: et afferte ad me. dic Mag. in hist. qd hoc erat qd p̄ciosi^r et carius habebant: putās qd consulētes auaricie sue nollent afferre: fecit tamen populus qd dixerat: audis ad idolatrādū: formauit itaq; ope fusorio vitulū conflatilē qd in egypto bouē adorauerūt nāq; vt dicit mag. in hist. in p̄n^o Exo. in. c. 8 s̄mersiōe puuloz. Erat Apis deus egyptiorū

vt Plinius dicit: qui et testat se euz vidi se: qdā taurus qui ex improviso egrediebatur de flumine: hñs in humero dextero signūz cādidū instar lune corniculate: atq; cum statim cōfluerēt Egyptij omni gñe musicoz psallentes leuabat in aera: et super eos tāq; psallens ferebat et ad motū vel stationē ipsius in terra mouebāt et stabant et eodem die euanescebāt. Que omnia demonū artificio cōplebāt: vt docet Aug. li. 18. de ci. dei. c. 5. Iformato itaq; vitulo: dixit p̄p̄s. Hi sunt dii tui Israhel: qui te eduxerunt de terra Egypti. fecitq; Aaron altare coraz eo: et in crastinū indixit solēnitates: maneq; surgētes obrulerunt hostias: seditq; populus māducare et bibere. et surrexerunt ludere. i. adorare. Ibi queritur quare Aaron edificauit altare. et dicit Nicola^s de lyra fm Rabi Salomonez qd ad retardādā imolationē: quia aut statim populus imolasset sine altare aut in momento altare cōstruxisset. Ideo s̄dit Aaron. Cras solēnitas dñi est non dixit hodie. Si forte interim veniret Moyses: et impediret. **T**unc dixit dominus ad moysen. Descēde peccauit populus tuus: quasi dicat nō meus p̄ter idolatriaz. vel ex eo qd erat Moyses illi populo mansuet^r. vt p̄. 45. di. c. Disciplina. et. 22. q. 4. c. Quid crudele. Subiunxit deus. Cerno qd populus iste dure ceruicis sit. dimitte me. vt irascat furor me^s. Dixit Moyses. Quēso dñe quiescat ira tua. et esto placabilis sup neq̄cia p̄p̄i tui. ne dicāt egyptij. Callide eduxit eos vt interficeret in montib⁹ q̄si

impotēs dare terrā quā pmiserat.
Recordare habaam: quasi dicat: si
populus iste meruit mori p incēdiū
ecce habaā pater eoz p amorē
tuū pietus fuit in ignē Caldeorum
Sedē textus ysaac: ac si dicat si ppl's
meret mori p gladiū: ecce ysaac pa
ratus fuit p te imolari: et additur. et
Jacob. i. si meruerit puniri populus
exilio: ecce ysrabel tāq exul fugit in
Mesopotamiā: obiciēs patri suo et
tibi: qbus iurasti p temetipsū: quī es
imutabilis: de danda terra Chana
neoz semini eoz: placatusq est dñs
et moyses descendit.

Quinta offensio fuit gula: quādo
ardent dicebāt: vt ponit Numeri. ii.
.ca. Recordamur pisciū: quos come
debamus in egypto gratis. i. p pro
prio: in mētē nobis veniūt Cucume
res: pepones: porri: cepe: et allia.

Sexta offensio fuit desperatio: qñ
vt ponit Numeri. i. 4. Omnis turba
fleur dicēs. Utinā mortui essem⁹ in
Egypto et nō in hac vasta solitudine.

Septima offensio fuit fornicatio
scribit nāq Numeri. 25. q fornicat⁹
est populus cū filiabus. Neab: q vo
cauere eos ad sacrificia sua. Dicit hic
Nico. de lyra: q Balaam sciēs filios
ysrabel esse pnos ad luxuriā: dedit
cōsiliū Balach Regi Moabitaz: vt
mitteret puellas pulchras et ornatas
ppter exercitiū eoz: et q iuvenes ve
nientes ad se ab eis allicerent: et cū vi
derēt eos inflāmatos ad actum car
nis: nō pmitterēt se ab eis cognosci:
nisi pus comederēt de idolo ticiis.
et idola adoraret q secū portauerant
vt sic deus offēderet: et ppl's ysrabel

ab eo ptereret: et daret in man⁹ ho
stium. dicit etiā Iosephus q aliq no
biles de ysrabel acceperūt sibi vxo
res de illis: et l3 non sit scriptū in isto ca
pitulo. 25. q Balaam dedit tale cō
siliū: tamē habet ex. 21. c. vbi dicit
Nōne iste sunt que deceptunt filios
ysrabel ad suggestionē Balaā. Et
Apoc. 2. c. dicit. Habeo aduersus te
pauca: quoniā habes hic tenētes do
ctrinā balaā qui docuit balach mittē
scādala coraz filijs ysrabel edere de
sacrificijs idolor: et fornicari.

De septem plagis quib⁹ populus
punitus fuit. **Cap. 3.**

T De sceleribus yudeoz ad ira
cūdiā cōcitatus dñs flagella
multiplicia cōtra eos imisit: Et quis
dictū sit pauloāte in fine quarte offē
sionis: q dñs fuit placatus. Illd tñ
intelligit fm Nico. de lyra: q de⁹ nō
simul nec subito populū ydolatrāz et
duz punit. Idcirco aduertēdū est
in hoc misterio q septe famosis pla
gis populus ille pensus est.

Prima plaga fuit post adoratoz
vituli: de qua dicit Exodi. 22. ca. in
fine. Percussit dñs populū p reatu
vituli. Nam postq moyses descen
dit de mōte: et vidit vitulū et choros
redegit in puluerem vitulum: quem
sparsit in aquis: et dedit ex eo potuz
filijs ysrabel. Rabi Salomon dicit.
De iste aque potate erant nociue cul
pabilibus: causando in eis inflatōē
et lāguorē: p quē poterant ab alijs di
scerni: alijs autē erāt dulces et viles
sicut aq in sacrifi⁹ zelotipie: oñdebat
per effectum culpā mulieris vel eius
innocentiā: vt habet Numeri. 5. ca.

211

Alij autem doctores dicunt qd color auri remansit circa ora eoz qui erāt culpabiles: ita qd barbe eoz videbāt auree: et sic ab alijs distinguebant.

Quare filij L cui obedienter Moysi zelo dei interfecerūt ex trāsgressorib⁹ viginti tria millia: factō hō die alio Moyses orauit pro populo: dicens. Peccauit dñe populus tuus iste: aut dimitte eis nōiā hanc: aut dele me de libro vite. dicit Rabi Salomon qd iste liber intelligit lex: que denominat a Moysē: eo qd fuit ei⁹ minister: qd sensus fm euz: dele me de libro: ut. s. lex nō denominet nomine meo: nisi populus iste tibi recōsiliet. Aug. hō exponit dicens: qd Moyses sic dixit ex confidētia et familiaritate diuina: ut sit sensus: sicut certus sum qd non delebis me de libro tuo: ita peto ut certifices me ut remittas nōxiā isti populo.

De igne qui descēdit in castra. Secunda plaga punitus ē ille populus ppter peccata sua qñ accensus ignis dñi deuorauit extre-
Secunda plaga punitus ē ille populus ppter peccata sua qñ accensus ignis dñi deuorauit extre-

ma ptem castrorū: ut dicit numeri. ii. c. forte ibi erant magis culpabiles eādē oratione Moysi ignis absor⁹ idest extinctus fuit. Tertia plaga fuit postq hūcrunt coturnices: ut habet Numeri. ii. c. et adhuc carnes erant in dentib⁹ eoz nec defecāt hōi cib⁹. et ecce furor dñi concitatus in populū: percussit eū plaga magna nimis: vocatusq ē ille locus sepulchrū cōcupiscentie ibi enī sepeliere populū qui desiderauerat carnes. dicit Magi. in hist. qd mod⁹ plaga hūc non determinat: creditur

tamen qd fuerit ignis.

Quarta plaga pōit Numeri. iō. c. qñ multitudo marmurabat cōtē Moysen et Aaron. dicens. Vos interfecistis populū: cūq; vellent eos obzuere lapidibus: fugerūt ad tabernaculū: et operuit eos nubes: et apparuit gloria dñi. Dicunt aliq qd nō fuit illa que pbebat ducaturū populo: sed quedā pua nubes: in qua domin⁹ solitus erat loqui cum Moysē. Alij dicunt qd fuit illa que pbebat ducaturū: sed stabat in alto sup tabernaculū: et tūc descēdit opēs et ābiēs circūq; ut null⁹ possit adire: et egressus ignis deuorauit populū: fuerūt autē percussī tredecim millia et octoaginta.

Quinta plaga exprimit Numeri. xi. quando pfecti de monte hoc venerunt in Salmana: et qā male loq̄bant de deo: misit dñs in populū serpentes ignitos: qui sic dicebātur fm Inico. de lyra: et Magi. in hist. quia minimi et veloces erāt ad modum scintillarū: vel quia volantes p aera emittebant scintillas ardentes vel ex eo qd p morsus eoz calefiebat caro: ac si igniret. Tunc venerūt Iudei ad Moysen: vidētes mortes plurimorū: dicens. peccauimus: qā locuti sumus contra deū: et tu ora. ut tollat nobis spētes: orauitq moyses ad dñm: cui dñs ait. Ifac serpentem Eneum: et pone in perticā eminētez in medio populi: et quicūq; percussus fuerit a serpente: respiciat eū et viuet: et factū ē ita. dicit Rabi Salomō qd in serpēte nō erat artus sanandi: sed aspiciētes serpētē cōgicebāt afflictoz illam a deo sibi iuste illatā: petendo

misericordia: et ipse deus sanabat eos.
 Rō autē mīstīca est: q̄a spēs ille figu-
 rabat xpm passum in cruce: p̄ cuius
 intuitum fide et deuotiōe sanamur a
 morsu Sathane. Ex quo xps dixit
 Johan. 7. c. Sicut exaltauit moyses
 serpentez in heremo: ita exaltari opz
 filiū hōis. dicit. Mag. in hist. q̄ illuz
 serpētē eneu hūerūt secū filij Israhel
 semp: et magnifice reposit⁹ est in hie-
 rusalē. Tādē obcultū supstitiōis quē
 sibi exhibebat populus: cōminuit eū
 in puluerem Rex Zechias: et posuit
 in torētē Cedron: sicut etiā p̄ q̄rta
 rubrica. i. q. c.

Sexta plaga enarrat numeri. 25.
 .c. qm̄. s. Israhel inicit⁹ est. i. cōsecrat⁹
 Belfegor idolo Nadianitaz. Frat⁹
 dñs dixit ad Moysen. Tolle cūctos
 p̄ncipes populi: et suspēde in patibu-
 lis contra solē: vt auertat furoz me⁹
 ab Israhel. dicit. Mag. in hist. forte
 q̄a s̄bditos nō corripiebāt duces tri-
 buum: voluit suspēdi: vel poti⁹ p̄nci-
 pes. i. a. d. o. r. e. s. h. i. d. o. l. a. t. r. i. e. occisiq̄ sūt
 vigintiquatuor millia hominū.

Septima plaga fuit qm̄ iuuenes
 plūmi zelo Ifineel accēsi: mīta millia
 hominū pcusserūt: vt. n. refert Jose-
 phus: et pōit in numeri. 25. Princeps
 tribus Simeō Zambei filiā cuiusdā
 potentis Nadianitaz duxerat: que
 dicebat Corbi: qui vxore iubente in
 quadā solēnitare cū alijs ducib⁹ deo
 nō imolauit: quāobrē cū a Moysē re-
 phēderēt in gñali: q̄ colebant idola
 nō deum: ille corā omnib⁹ p̄fessus ē
 se alienigenā duxisse: et se idola colē:
 nec tyrānicis legibus quas ipse sibi
 Moyses imposuerat obnoxium esse

q̄b⁹ s̄b figmento legū et dei grauiori
 seruitute populū p̄mebat q̄z E gyptij
 cū p̄p̄iū auferebat viuēdi arbitrium
 et discedēs corā omni turba: que fle-
 bat ate fores tabernaculi. Intrauit
 tabernaculū vxoris. Surgēsq̄ sinees
 filius Eleazari de medio multitudi-
 nis: et accepto pugione ingressus est
 post illū in lupanar: et cū inuenisset
 coeūtes p̄fodit ambos in locis geni-
 talibus: quo exēplo multi moti Ido-
 latras plurimos occiderūt. q̄d pla.
 vt cōcludit in argumēto: in epistola
 ad Romanos: ita crebra puocatiōe
 oīm irritauerūt: vt oīs in heremo
 morirent⁹: nec plūs ex seniorib⁹ eorū
 q̄z duo hōies terrā p̄missiōis intra-
 rant. Inos igit⁹ caueamus nobis: ne
 deum contra nos p̄pter peccata no-
 stra puocemus: q̄a quanto plura di-
 gnioraq̄ suscepimus donat: tāto gra-
 uiora nostra facinora delictaq̄ repu-
 tant. Et si illa deponē neglexerim⁹
 non negliget aut retardabit vltiōez
 deus: qui est bñdict⁹ in secula seclōz
 Amen.

Sermo tredecimus de iudicio
 dei contra Iudeos in Hierusalem
 habitantes.

Dedit de⁹ p̄plo Iudeoz
 ciuitatez Hierosolomitā
 nā ad inhabitandū: in q̄
 tempore Nabuchodonon-
 ior Regis Babilōis tātū excreuerūt
 iniquitates et execrāda mala: q̄ de⁹
 omnem populum tradidit in ma-
 nus inimicorū suorum: et ciuitate
 debellata omnes vtriusq̄ sex⁹ iusto

212
iudicio dei captiui dñti sunt in Ba-
bilonē: neq; ob aliā cām tam graue
dññū incurrerūt: nisi q̄a diuina mā
data cōtēnebāt: eratq; deo celi abho-
minabiles ⁊ exosi ad qđ clare intelli-
gēdū statui in isto sermōe de iudicio
dei cōtra Judeos in hierusalē cōmo-
rātes loqui: de quo si plenā noticiā
hēre voluerim: necesse est vt tria mi-
steria disseramus.

Primum dicis glorie.

Secundum nequicie.

Tertium pene.

De gloria ⁊ magnificētia ciuitati.
hierusalē.

Cap. p̄mū.

Exaltauit deus gl̄iam ciuitatis
hierosolomitane: ⁊ fecit illaz
speciosā ⁊ decoraz valde: in qua mo-
rabāt̄ Judei cū in gēti leticia ⁊ q̄ete:
hūit vt sic fuisse demonstrem: tria
de ipsa ciuitate consideremus.

Primo situm.

Secundo cultum.

Tertio statum.

De optimo situ ciuitati. hierusalē.
Primo cōsiderem⁹ illi⁹ ciuitati.
sitū: ⁊ dñs nōndū ēz Rabanū
li. iz. de origine rez: qđ hierusalēz est
ciuitas in iudestina in medio iudee
posita: vmbelicus totius habitabilis
nr̄e zone. vñ Ezech. 5. dicit dñs. ista
est hierusalē quā in medio gentiū si-
tuauī. Nico. de lyra dicit q̄a sita ē in
quarto climate terre habitabil septē
climatib⁹ distinde: est ibi terra fertil⁹
nō mō frugū: s; balsamo: melle: et la-
de: q̄ in distributiōe terre pmissiōis
data fuit tribui Benjamin. dca Jeb⁹
que est hierusalē: vt nōē Josue. 18. c.
⁊ idē fatec̄ Jhidoz⁹ li. i. 4. et bimo. In

is. ho. li. asserit qđ f3 Judeos Sem
filius Noe: quē dicūt Melchisedech
p̄m⁹ p⁹ diluuiū in Siria addidit salē
vrbē hāc: postea tenuerūt Jebusei ex
q̄b⁹ dicta ē Jeb⁹: sicq; duob⁹ nōit⁹
copulatis Jebus ⁊ Salē vocata est
q̄ postea a Salomone hierosolima
q̄si hierusalomonia dicta est.

De tēplo mirabili hierusalē.

Secundo cōsiderem⁹ illi⁹ ciuitati.
cultū: ibi eq̄dē a Salomone cō-
strudū est tēplū miro artificio: de qđ
dñ Paralip. 2. c. Cepit Salomō edi-
ficar domū dñi in hierusalē: in mōte
Moria: qđ demonstratus fuit Dauid
p̄ri ei: āno 4.º regni sui cepit. Elosa
hierosol. sup illo hbo. Uade in terraz
visiōis: in hoc mōte in q̄t: Obtulit ha-
braā holocaustū p̄ Visac: ⁊ glo. sup
illo hbo Jacob: nō est hic aliud nisi
dom⁹ dei dñi. in h̄ loco crediē iacob
dormiuisse: ⁊ vidisse āgeloz visiōē
in scala: p̄uidisseq; tēplū ⁊ dei cultū
ibidē futūz. Quātū ho fuerit dom⁹
illa mirāda: p3 ex his q̄ dicūt. z. Re.
6. c. Erat ibi cōkursus ⁊ frequētia gē-
tiū. Precipue ho fm̄ iNico. de lyra:
ex omni Judea popul⁹ ibi cōfluebat
in festo pasce siue azimoz: in memo-
riā liberatiōis de E gypto. In festo
pentecostes: in memoriā date legis
In festo scenosagie siue tabernaculo-
rum: in memoriā mansionum in de-
serto. hanc donum Christus voluit
sua p̄sentia decorare. Ibi oblat⁹ est
q̄dragesima die postq̄ nar⁹ fuerat.
Ibi inuēt⁹ post triduū in medio do-
ctoꝝ vt dicit Luce. 2. c. Ibi docebat
vñ. i. q. dixit. Et idē apud vos eram
docens in templo.

Tertio consideremus illius ciuitatis statum: facta equidē fuit ciuitas insignis et regia. primusq; ibi regnauit Rex Saul: quem Samuel vnxit in Regem. 2° David. 3° Salomō. 4° Roboam. 5° Abias. 6° Asa. 7° Iosaphat. 8° Ioram. 9° Ochozias. 10° Iohas. 11° Amasias. 12° Ozias. 13° Iobathan. 14° Agatz. 15° Ezechias. 16° Manasses. 17° Amō. 18° Iosias. 19° Iochim. 20° Sedechias. Erat igitur ciuitas illa famosa plena populo et diuitijs: Erant ibi ornata edificia: alta palacia: et iuuenes robusti et bellicosi. Sed vt dicit Lactantius li. 2°. Tum maxime deus ex memoria hominum elabatur: cum beneficijs eius fruētes honores diuine indulgentie dare debent. Ideo populus hierosolimorum vt patebit incrassatus nimis recalcitrauit.

De nequicia populi Iudaici: et impietate multa.

Cap. secundum.

Quanta fuit iniquitas Iudaici populi in hierosalez habitatis inuestigandum est: vt sic precipiamus quod iuste deus populum illum neque tradidit in captiuitatem. Sunt autem tria que accusant hierosolimorum culpam et impietatem.

Primum est multiplex offensio.

2° temeraria presumptio.

3° dura obstinatio.

De octo peccatis quibus in hierosalem offendebat deus.

Primū quod accusat et arguit hierosolimorum culpa: est multiplex offensio. In multis namque non in vno solo peccato offendeabant deum. Octo

ramen erant inter cetera peccata principalia: que abundabant in illa ciuitate.

Primum peccatum dicit negligentie.

Secundum iniusticie.

Tertium auaricie.

Quartum fraudulentie.

Quintum violentie.

Sextum luxurie.

Septimum idolatrie.

Octauum irreuerentie.

Primum peccatum quod abundabat in illa ciuitate dicit negligentie. Superiores namque non curabant de salute subditorum: quinimo suo malo exemplo corrumpebant eos: et inducebant ad malefaciendum. Hinc hieremias conquerebatur io. e. dicens. Stulte egere pastores: et deum non exquiescerunt: propterea non intellexerunt: et omnis grex eorum dispersus est. et 24. c. Thiere. aiebat. Ne pastoribus qui dispersunt et dilacerant gregem pascue mee. dicit dominus. Vis cautus o predicator ne propter ista plaris verbas si boni sunt: bene erit ipsis: si vero mali: indicet illos deus. Nostra vero non interest illos increpare delicta. **2°** peccatum: quod abundabat in ciuitate hierosale erat iniusticia. et de hac Thiere. 5. c. ait. Circuite vial hierosale: et aspice et considerate: et querite in plateis eius: an inueniatis viam facientem iudicium et querentem fidem. Et infra. Causa vidue non iudicauerunt: et cum pupilli non dixerunt. Quod de nobis dicam. heu heu: perit perfectio de terra iusticia. timor: amor: odio: ac precio est eiecta. vt dicit. ii. q. 3. c. Quatuor. si perfectio impletum est viduum Isidori: qui ait. ii. q. 3. c. Dauid. I Dauid dum non habet quid offerat: non solum audiri contemnit:

sed reprobaf. Tito violaf auro iufti-
cia: nullaq; reus pñefat culpā: quā
nūmis redimere exiftimat: 7 tamen
vt dicit Aug. li. 4. de ci. dei. Amota
iuficia: quid aliud funt regna nifi la-
trocinia. Ideo dicit. iz. q. z. c. Cum
deuotiffimā. Sūmū in rebus bonū
eft iuficiā colere: ac fua cuiq; iura fer-
uare. 7 Ari. 5. etbi. ait. Preclariffima
ututū effe videtur iuficia: et neq;
helfera: neq; lucifer ita admirabilis

Tertiu peccatū qd erat in Jerlm
erat auaricia. de qua Jheremie. 6. c.
fic fcribit. A maiore vſq; ad minore
omnes ftudent auaricie: et a ppheta
vſq; ad facerdotem cūdi faciūt volū
hoc tamen tēpore nſcio qd referaz:
quando mūdus totus auaricie vin-
culis detinef: ob illa eteniz multipli-
cata funt omnia mala: pñria ſcilicet
fraudes: deceptiōes: mendacia: odia:
liuores: rancores: rapine: yſure: ſymo-
nie 7 ſimilia. **Q**uartū peccatum
qd erat in Jerlm fuit fraudulentia.
Omnes p maiori pte erant ſimlāti
fidi aſtuti callidi et deceptores in oī
arte in omni exercitio: omni deniq;
cōuerſatione ſua. vñ Jhere. 9. c. dice-
bat. Unuſq; a pximo ſuo ſe cuſto-
diat: 7 in omni fratre ſuo nō habeat
fiduciam: qā omnis frater ſuplātās
ſuplātabit: 7 omnis amicus fraudu-
lenter incedit. V q; habet nūc vnū
amicū vez. Inqt Ambro. li. 3. d.
officijs. Ifacilis vox 7 cōmunis tuus
ſum totus: ſi paucorum effedus.

Quintū peccatū Jerlm fuit violē-
tia. de hoc dicit Jheremie. 24. cap.
retraxerunt ſeruos et ancillas ſuas:
quos dimiſerant liberos: et ſbiuga-

uerunt in ſamulos 7 ſamulas. Hic
dicit Nico. de lyra q. 6. rod. 21. ca.
vidū fuit. Si emeris ſeruū hebreū
ſex annis ſeruiet tibi: in āno ſeptimo
ereat liber gratis: ita q non poterat
ultra teneri niſi vellet remanē. Ipe
dō Sedechie regis 7 ante tenuerāt
ſeruos 7 ancillas diutius ppter auari-
ciam ſuam. tamē ad monitiōē Jhe-
remie: 7 alioz viroz bonozum rex
Sedechias et ſui ſediti ſtatuerūt fir-
miſ dimitte ſuos ſuos hebreos 7 an-
cillas ſm pceptū legis. 7 vt hoc ordi-
natio eſſet firma ſciderūt vituluz in
duas ptes: 7 inter illas partes tran-
ſierunt rex 7 pñcipes eius ad ſignifi-
candū q ſic eſſet dignus occidi 7
diuidi inſringēs illam ordinationē
ut tamē poſt cupiditate ducti retra-
xerunt ad ſe redigendo in ſeruitutez
7 ſic nō ſolū peccauerūt contra legē
diuinam: ſed etia; contra ſtatutum
pprium. Similes his hodie ſunt qui
retinēt ſamulos 7 ancillas 7 pmittūt
eos perire fame 7 frigore. ſūtq; illis
infeſti. nō ſolūz cōpellēdo pl⁹ debito
laborare: ſed etia; iniuriādo 7 cōtu-
melijs ac vberibus afficiēdo. Inō vi-
dicere iſti diſciplinam ſapientis. qui
Ecclē. 4. c. ait. Inoli eſſe ſicut leo in
domo tua euctēs domesticos tuos
7 opprimens ſubiectos tibi. et pro his
facit id Seneca ad Lucillū. Colant
inquit te potius ſerui tui q; timeant
Sextū peccatū Jerlm fuit la-
tūria. 7 de hoc dicit Jheremie. 5. c.
in pſona dei. ſaturauit eoſ. 7 mechati
ſunt. 7 22. ca. Adulteris repleta eſt
terra. ſileant de hoc vba loquantur
exempla. **S**eptimū peccatū fuit
h

id latraria de qua Iheremie. i. c. deus
cōquerebat sic. Dereliquerūt me: et li
bauerūt dñs alienis: et adorauerunt
opus manū suarū. **O**ctauū pec
catum fuit irreuerentia ad cultū dei
uini: nam in tēplo absq; deuotione
ingrediebant et egrediebant. et de hō
sic hēf Ihere. 7. ca. Ifecere filij Iuda
malū in oculis meis: dicit dominus
posuerunt offendicula sua in domo
in qua inuocatū est nomē meum ut
polluerent eam. **O** q̄ reprehensibiles
xpiani sūt: qui templa dei et ecclesias
tanq; lupanaria calcant: pro quibus
facit illud qd scribit d̄ imunitate ec
clesie. li. 6. in. c. Decet. Decet domū
dñi sanctitudo: decet ut cui⁹ in pace
factus est locus eius: cult⁹ sit debita
veneratōe pacificus. Sit itaq; ad ec
clesias humilis et deuotus ingressus
sit in eis deuota cōuersatio: deo ḡta
inspiciētib⁹ placida. In Ierusalem ḡ
erāt huiusmodi vitia et alia plūma
que solet abhorere deus.

De p̄sumptione populi.

Secūdum qd accusat et arguit
Iherosolimoz culpā: est teme
raria p̄sumptio. In tot enim peccatis
deū spernebāt. vñ Ihere. 5. c. dicitur
Negauerūt dñm: et dixerūt: non est
ipse: neq; veniet sup nos malum gla
diū et famē nō videbim⁹: et infra. nō
dixerūt in corde suo: metuum⁹ dñm
deū nostrū: cōfidebāt ḡ in seipsis: et
p̄seuerātes in malis suis: penitentiā
recusabant. de hoc dicit Iher. 8. c.
Nemo qd bonū est loq̄f: nullus est
q̄ agat penitentiā sup peccato suo di
cens: qd feci: omnes cōuersi sunt ad
cursum suū: quasi equus in impetu:

vadens ad p̄lium.

Tertū qd ostēdit Iherosolimoz
culpam: est dura obstinatio. Inā cuq;
p̄ plures ānos popul⁹ ille cōmonit⁹
fuisset: nūq; se corrigē voluit. Inquit
Ihier. in cōmento sup Iheremiā qd
Iheremias cū esset adhuc puer p̄ce
phetare cepit āno. 12. Josie filij Amō
Regis Iuda: p̄phetauitq; in impio
eius ānis. 19. et postea s̄b Joachim fi
lio ei⁹ annis. 11. et s̄b Sedecchia q̄ vlti
mus fuit regni Iuda ānis. 11. vsq; ad
q̄ntū mēsem: qñ a Babilonis capta
est Ierlm: ac p̄ hoc ab exordio p̄phe
tie sue: vsq; ad captiuitatē Ierlm: q̄
et ipse capt⁹ est: p̄phetauit ānis. 41. et
p̄dixit clare ciuitatis excidiū: nisi pe
nitentiam agerent: at illi nō solū nō
timebāt: et humiliabāt se deo: verum
etiam Iheremiā p̄sequebāt: scribit
nāq; Ihere. 28. c. qd cū semel p̄phe
tasset: apprehēderūt eū dicētes morte
moriat⁹: et cōgregat⁹ est omnis p̄p̄s
aduersus Iheremiā in domum dñi
tādē vtens bonis v̄bis Iheremias.
dixit omnis popul⁹: nō est viro huic
iudiciū mortis: quia in nomine dñi
dei nostri locut⁹ est ad nos. et Ihere
22. habet: qualiter celum eū miserūt
in carcerem: vbi sedet diebus multis
et Ihere. 28. c. narrat: q̄lī s̄bmiserūt
eū in lacū: in quo non erat aqua: sed
lutū multaq; alias p̄secutōes intule
rūt sibi. **O** malicia incorrigibilis. **O**
malignitas hominū iniquoz. **O** ou
rices prauoz cordiū: vitas adamāf
de⁹ p̄dicat timēdus vitia increpāf:
effert⁹ v̄tutes et bōi mores: tñ odio
hñf q̄ deo iubēte talia nūciāt. Idcir
co nemo potest de deo cōqueri: si in

214
fine seuerus appareat.

De graui punitione ⁊ plaga hierusalem.

Cap. 3.

Qui dnduz longanimis p zbe remiam populū ad penitentia vocauerat scelēib⁹ ⁊ malicia iniquoz puocatus ad vindictā tamen excita tus est: qd vt cuncti valeant scire: in hoc misterio tertio de pena Jerlm ptradabimus: de qua tria sunt con sideranda.

Primū dicit ciuitatis obsessio.

2^a ciuitatis afflictio.

3^a ciuitatis deletio.

De valida obsidione ciuitatis.

Primū cōsiderādū est ciuitatis obsessio. vt enim hēc. 4. regū ultimo. c. ⁊ 2. Paralipomenon. vl. c. ano. 9. sedechie circūdata ē hierlm a Nabuchodonosor cū validissimo exercitu: ⁊ extinde fuerūt in circuitu eius munitiones: ⁊ clausa est ciuitas decem ⁊ octo mensibus.

Secūdū cōsiderādū est ciuitati afflictio: pualuit q̄ppe interim fames nec erat panis populo terre.

Tertiū cōsiderādū est ciuitatis cap tio: Nam ciuitas capta fuit et fugit Sedechias. Rabi Salomon dicit q̄ ipse fugit p quādā viā s̄terraneā cuius exitus erat bñ lōge a ciuitate: sed deus fecit apparere vnā capreaz siluestrem: ⁊ dum Caldei velēt eam capere: fugiendo cūcurrūt sup terram fm viā illius linee s̄terraneae p̄di ctam. vsq; ad exitum: ⁊ sic Caldei in uenerunt Sedechiā qui exierat viā illam. Sed iſico. de lyra dicit q̄ hō non est dissimile: q̄ Caldei tūc inten derent venationi: ideo dicendum q̄

insecuti sunt Sedechiā p iudiciū aliquoz quos cepūt in ciuitate: q̄ n̄ poterant fugere fm Mag. in hīsto. capta fuit ciuitas circa mediā noctē Capt⁹ itaq; fuit Sedechias: ⁊ addu ctus corā Nabuchodonosor: q̄ dixit ei. Magnus deus hñs nequiciā tuā odio tradidit te mihi. occidit ⁊ filios eius coram eo: oculos hō Sedechie effodit: ⁊ catenis vinxit euz: ⁊ duxit eum in Babilonē: muri autē hierlm destructi sunt: ⁊ ciuitas expoliata: tā dem succensa: et populus vudus in captiuitatem. refert Mag. in hīst. q̄ cū Nabuchodonosor intrasset babilonem cum triumpho: vidimas solē nes imolauit dñs suis: et solēizauit eum omni populo nouez dieb⁹: cūq; recūberēt exhilarati: pcepit rex vt ad duceret Sedechias in mediū: ⁊ aliq̄ de cātoribus tēpli cū eo: q̄ psallerent corā cōiūatib⁹ in musicis instrumētis: ⁊ canerēt ymnos de cāticis sion Bibebāt autē cōiūe in vasis dom⁹ vñi quoz quedā Nabuchodonosor cōsecrauit Idol⁹: quedā hō sibi refer uauit: cūq; darent psallētibus potuz: clanculo pcepit rex: vt daret Sedechie potus laratiuus: ⁊ corā omnib⁹ ignominiose laxat⁹ est. Sicq; irrituz reducere ad carcerē: q̄ nimio afflūct⁹ dolore: post paucos dies mortuus est. At Nabuchodonosor fecit eum honore regio sepeliri. Tali iudic⁹ de illū puniuit: q̄a vt scribit. 2. Paral. vl. c. vigin⁹ i. vnus āni erat cum re gnare cepisset: ⁊ vndeciz ānis regna uit in hierlm: ⁊ fecit maluz corā oculis vñi dei sui: nec erubuit faciē zbe remie pphete loquentis ad se ex ore
h z

oñi. **I**n Rege quoq; Nabuchodono
 for recessit: q̄ adiurauerat eū p̄ deū:
 ⁊ indurauit ceruicē suā ⁊ cor: vt nō
 reuertēret ad dñm deū Israhel. Si
 ḡ ip̄e timuisset deū: abstinuisset vtiq;
 a tot tantisq; peccatis: ⁊ deus miseri
 cordiā suā ostēdisset illi: quā nobis
 exhibeat: qui est benedictus in seclā
 seculorū. Amen.

Sermo tertiusdecim⁹ de iudicio
 dei contra Iudeos xpm ⁊ ecclesiam
 psequentes.

Quoniam completis ānis. 70. Ju
 daice captiuitatis opāte
 beldra sacerdote: ⁊ Zo
 robabel: suscitauit dñs
 spiritū Eiri Regis Persarū: q̄ anno
 pmo sui Imperij laxata hebreorū ca
 ptiuitate: quatuor ferme hominum
 millia fecit regredi in iudeā: restituēs
 eis vasa tēpli aurca ⁊ argentea q̄nq;
 millia q̄dringenta: que Nabuchodo
 nosor portauerat in Babilonez: sicq;
 rehedificata est hierl'm ⁊ templū: eo
 tpe quo Tarqnus supbus regnabat
 in vrbe. Colligunt ista ex pmo libro
 Ihesdre. c. i. ex vicijs Iosephi in libris
 antiq̄tatu: ⁊ Bede in libro de rpiis:
 sicq; populus ille ibi multiplicat⁹ est
 vsq; ad tempora xpi: x̄tāmē quia
 xpm ⁊ ecclesiā Iudei acriter psecuti
 sunt: de qua impietate noluerūt pe
 nitere: volēte deo ciuitas iherusalez
 a Romanis euersa ē: ⁊ popul⁹ fame
 ⁊ gladio periit: ⁊ q̄ remāserūt viliter
 fuerūt venundati: p̄pterea vt in dies
 ad timēdū deū studiosi⁹ inuigilem⁹
 in hoc sermone de iudicio dei cōtra

Iudeos xpm ⁊ ecclesiam psequētes
 vba faciemus: videbimusq; qualiter
 ciuitas hierl'm desolata fuit: ⁊ ppl's
 eius dispersus: de qua desolatōe tria
 misteria erunt declaranda.

Primū dicit⁹ significationis.

Secundam prenūtiationis.

Tertiam executionis.

De signis ⁊ portētis q̄bus dei iu
 dicia sepe pmonstrāt. **Cap. i.**

Significata sunt portentis et si
 gnis desolatio hierl'm: ⁊ in is
 apparet duricia populi: q̄a nunq; ad
 penitentiā redijt. v̄tamen vt plenius
 intelligant singula: in hoc misterio
 tria sūt dubia absoluēda. **P**rimū
 an timendū sit: cū aliq̄e nouitates
 apparent in corporib⁹ celestib⁹: etia;
 si naturaliter fiant. **S**ecundū que
 sunt illa signa: p̄pter que timendū
 est: ne imineant de p̄p̄quo hōibus
 mala. **T**ertiū q̄bus signis hiero
 solimorū excidiū fuit pmonstratum.
Pro pmo dubio arguūt aliq̄ dicen
 tes illud Ihere. io. c. A signis celi no
 lite timē que solent metuē gentes: ⁊
 tñ cōtra istos est auctoritas xpi: qui
 Luce. zi. ca. ait. Erunt signa in sole
 luna ⁊ stellis: que vba dicta sunt: vt
 p illa signa hōies terreantur. Rndet
 his Nic. de lyra sup̄ f̄ato. io. c. Ihe.
 q̄ timē p̄pter signa celi pōt esse du
 plicē: aut rōabilē: aut sup̄sticiose. p̄
 mō licitū ē: ⁊ ad prudētiāz spectat sic
 timere: nā lz corpa celestia sūt agētia
 de necessitate tñ hñt v̄tutē imutādi
 elemēta: ⁊ cōposita ex eis: ad diuer
 sas qualitates: ex q̄bus disponūt hu
 mana corpa ad varias infirmitates
 sicut ex dñio chartis colera accēdit

215

et qua accensioe non solum corpora dispo-
nunt ad infirmitate aliquam: sed etiam
appetitus sensitivus ad iram: ex quo se-
quitur ulterius lites et dissensiones: eo
quod homines ut in pluribus sequuntur suas
passiones: soli sapientes earum videntur
per rationem. Timor autem facit precavere
a malis futuris: et ideo timere a celi con-
stellationibus: ad hoc quod homo consulat de
habeto remedio contra dispositiones ad
infirmitates corporum et passiones ma-
las: et alia huiusmodi que possunt ex
influencia celi causari: non est malum: sed
bonum: et satis conveniens. **¶** 2° modo
timere propter signa celi. scilicet superstitiones:
illicitum est et peccatum: et sic loquitur Iheronimus.
Vnde Iheronimus dicit quod voces populorum vane sunt
quod insuper ponit. **¶** 3° de penis. id est. de cu-
rionibus. filij vane inquit voces populorum
non sunt audiende. Apud populos autem
triplex superstitio inuenta est circa cor-
pora celestia. **¶** Prima eorum qui di-
xerunt illa esse animata. **¶** 2^a eorum qui
dixerunt illa esse deos. **¶** 3^a eorum qui
dixerunt corpora celestia imprimere in
intellectum nostrum. **¶** Prima superstitio
est eorum qui tenuerunt corpora celestia esse
animata. Contra quos est auctoritas
Damasceni: qui in. 2. li. ait. Nullus
animatos celos vel luminaria existi-
met inanimati enim sunt et insensibi-
les. et Aug. 11. li. de ci. dei ait. Non est
credendum quod Plato dicit globos istos
luminum siue orbiculos luce corporea
super aerem: seu diem: seu noctem fulgentes
suis quidem propriis animabus vivere. et
18. li. de ci. dei dicit: quod Anaxagoras
factus est reus apud Athenienses: quia
dixit solem esse lapidem ardentem:
negas utique ipsius esse deum: vel aliud

animatum. Si vero obiceretur quod non solum
Platonici: sed etiam doctores fidei e-
nuerunt corpora celestia esse animata
ut Origenes et Hieronymus. Aug. insuper hoc
sub dubio relinquit. ut. 73. in euche-
ridion et in. 2. sup. Genesim ad lit. ubi
dicit quod si sunt animata corpora celestia
pertinent ad societatem angelorum eorum
anime. Respondet Iheronimus. i. pre. q. 69. vel
70. quod inter penitentes corpora celestia
esse animata vel inanimata: parum vel
nulla est differentia in re sed in voce tamen
quoniam dici possunt animata non sicut planete
et animalia: sed equivoce in quantum
substantie spirituales unius corporibus cele-
stibus: ut motores mobilibus quo sit
ut motus celestium corporum sit ab aliqua
substantia apprehendente: et non solum a natura:
sicut gravia et levia. vnde Aug. dicit. 2.
de trinitate. Corpora omnia admi-
nistrari a deo per spiritum vite. **¶** Secunda
superstitio fuit aliorum dicentium corpora ce-
lestia esse deos: ut fuerunt Egyptij:
de quibus Eusebius paphili. li. i. d. eua-
gelica preparatione ait. Egyptios ferunt
primos omnium cum in celum oculos sustu-
lissent motum ordinem et quantitates ce-
lestium corporum admiratos: solum ac lu-
nam deos putasse. **¶** Tertia supersti-
tio fuit aliorum: qui tenuerunt quod corpora ce-
lestia imprimunt in intellectum nostrum
quod utique falsum fore ostendit. Iheronimus.
in. 2. summe contra gentes. dicens quod
directe et per se non imprimunt: quia ut dicit
Dionysius li. 1. de divinis nominibus.
et Aug. 2. de trinitate. Divine providen-
tie ordo est: ut per superiora regant infe-
riora: et moveant. Intellectus autem
ordine nature omnia corpora excedit.
impossibile est ergo quod corpora celestia

b 3

agāt in intellectu directe nec possint
esse cā p se: eoꝝ que sunt circa intelle
ctum. Insuper nullū corpus agit nisi p
motū: vt habet. 8. physicoꝝ. q̄ que
sunt omnino extra motū nō possūt
esse causata a corporib⁹ celestib⁹. sed
ea que sunt circa intellectu: sunt oīo
extra motū p se loquendo: sicut pꝛ
. 7. phi. q̄nimo p q̄etem a motib⁹ sit
anima prudēs 7 sciēs vt dicit ibideꝝ
Indirecte tamen corpa celestia pnt
imp̄mere in nostrū intellectu: q̄a licz
intellectus noster non sit vtus cor
porea: tñ in nobis opatio intellectu
compleri nō pōt sine opatōe vtutū
corporeaz: que sūt imaginatio 7 vis
rememoratiua et cogitatiua: et inde
est q̄ impeditis hāz vtutū opatōib⁹
ppter aliquā indispositōēz corporis
impedit opatio intellectu: sicut pꝛ
in freneticis 7 litargicis 7 similibus
7 ppter hoc etiā bonitas dispositōis
corporis humani: facit adū ad intel
ligedū: in quātū ex hoc p̄dicte vires
fortiores existunt: dispositio autē cor
poris hūani sūiacet celestib⁹ motib⁹:
7 sic ad ppositū redeūdo supstitiose
opinionēs de corporib⁹ celestib⁹ nō
sunt acceptande.

Secūm dubiū qđ erat absoluēdū
que sūt illa signa ppter que timēdū
ē ne imineāt de p̄p̄quo hominib⁹
mala: 7 dico q̄ sunt tria.

Idmū solis 7 lune defectio.

2^a cometarum apparitio.

3^a portentoꝝ frequentatio.

Idmū signum quotiescūq̄ etenim
eclipsat sol: vel luna: timēdū est de
aliq̄ malo venturo: pbat hoc p̄mo
p̄ Idolomeū: q̄ in centiloq̄o ait: sol

7 luna sunt domini alioꝝ planetaz
eo q̄ sunt cause totius opis 7 guber
natois stellaz: ideo eclipsis acciden
tia grandia significat. 7 *Thessala. c.*

7° de tēporū varietate ait. Scito q̄
in eclipsi solis aut lune non poterit
fieri: quin significet aliqđ magnū
accidens s̄m quātitatē eclipsis ipsi⁹.
Naz in signis igneis significabit in
teritum Regis 7 diuitū 7 siccitatē 7
terre sterilitatē atq̄ famē. Et Uirg.
in p̄mo *Geor.* inquit. Sol tibi signa
dabit: solē quis dicere falsū Audeat:
ille etiā cecos instare tumult⁹. Sepe
monet fraudē: 7 opta tumescē bella.
Ille etiā extindō miserat⁹ Cēsare
Romā. Cum caput obscura nitidū
ferrugine texit. Impiaq̄ eternam ti
muerunt secula noctēz. Recitat *Ri
cobald⁹* in cronici: q̄ āno *Neronis*
quarto solis defectio fuit: 7 terremo
tus magnus. Tunc magna p̄secutō
insurrexit contra xp̄ianos: *Petrus* 7
Paulus martirio fuerunt coronati.
Post passionē hō illoꝝ tāta *Rome*
pestilentia fuit: vt triginta millia fu
nerū in facione venerūt. *Laodicia*
et *Colossa*: et *Jozopolis*: Urbes in
Asia terremotu cōciderūt. Tempore
Cōstantini. z. facta est solis defectio
hic *Cōstātinus* *Italia* de *Lōgotar
dis* liberare conat⁹: ab *Athenis* per
mare *Tarentūz* trāsiuit: oēsq̄ vrbes
in *campania* 7 terris circūuicinis
Longobardis occupatas per quas
venit vi cepit. *Romā* tandem pgit:
papā *Martinū* occidit. In *Sicilia*
apud *Siracusas* a suis occidit. paulo
post *Sarraceni* cū nauib⁹ in *Sicilia*
veniunt: *Siracusas* captas diripiūt

ornamenta Alexandriae deferunt. Templū aſtruit in hierlū: vbi tēplū Salomonis fuerat. **I**pe V. etarii ſecundi factus eſt ſol ſanguineus: et poſt paucos dies hominū lues eſt ſe-
cuta. Refert ad hoc Eutropi⁹ qd ſer-
uente tumultu belloꝝ ciuiliū: tres ſo-
les ſimul exorti ſunt: qui paulatim co-
hierunt in vnum. Scias tamē qd nō
ſunt idem eclipſis ſolis: et multiplica-
tio in aſpectu. Inſam vt dicit Iſidor⁹
li. 2. et hmo. Eclipſis ſolis ē quoties
luna. 30. ad eandem lineam qua ſol
vehit puenit: eiꝫ ſe obiciēs ſoleꝝ ob-
ſcurat. Inſaz deficere nobis ſol videt⁹
cum illi orbis lune oppōit⁹. De mul-
tiplicatōe vno ſolis quia vident⁹. 2. di-
cit Seneca. li. i. de queſtiōib⁹ nālīb⁹
hos nō eſſe ſoles: ſed imagines ſolis
in nube ſpiſſa ſoli p̄pinqua: in qua
radij ſolares incluſi ſunt. et Johānes
ſolobuenſis in polycratone. li. 2. ait.
Quoties ſol in celo videbit⁹ gēmi-
nari: inūdatiōe aquaz ſcitus orbis
erpedet et liz a raritate ſui miraculis
videat⁹ accedere: opus tñ nature eſt
que quidem ſoles non gēminat: ſed
nubem ſimillimā facit: vocat⁹q; pare-
lion. Eſt enim parelion nubes ſimil-
lima ſoli. **S**ecūdum ſignū p̄pter
qd timenda ſunt mala futura dicit⁹
comete apparitio. d qua nota qd di-
cit Tullius libro ſecundo de natura
deoz: qd cometa grecum vocabulū
eſt: quam latini ciuitā ſtellā vocant
eo qd comas luminis de ſe fundat.
Pythagorici dixerunt cometam eſſe
vnam de .7. ſtellis erraticis: quoz
ſaltitas apparet: cum ſepe oēs luceāt
apparente cometa. **A**riſt. i. metheor.

ſcribit Anaragoꝝ: Democritum et
alios dixiſſe cometaz fore de natura
celi: ſed cum omnis ſtella celi ſit p̄pe-
tua: et cometa videat⁹ deficē abſq; eo
qd ſolis radij abſcondat⁹. Iō dīcēdū
cum Johāne damasceno qd cometa
non eſt ſtella de natura celi: ſi vapor
ad volūtatem creatoris accenſus in
viſcoſa materia et aduſtibilī. de appa-
ritiōe qd comete dicit **S**tolome⁹ in
centiloꝝo p̄poſitiōe. 99. et in. 2. qua
driptiti. c. vi. et **A**riſt. in p̄mo metha.
qd ſignificat malos effectus. **S**cribit
Seneca in queſtiōib⁹ naturalib⁹ qd
due in ſule ſūmerſe ſunt p̄nūtiante
cometa. **N**arrat **J**uſtinus qd anno
quo natus eſt **N**itridates: et āno qd
p̄mū regnare cepit: cometa p̄ vtrūq;
tempus multis diebus ſplenduit cu
luce tanta: vt celum omne videretur
ardē: in quātitate videbat⁹ occupare
magnum celi ſpaciū: et in luce vince-
bat nitorem ſolis apparebatq; horis
quatuor. hic **N**itridates. 46. ānis
cum **R**omanis atrocis bella geſſit.
de quo ſcribit **V**alerius in rubrica
de ſtudio et industria: et idē cōfirmat
Solinus in li. de mirabilibus mūdi
viginti duaz gentiū qbus impabat
ideoma didicēat: et vt refert **J**uſtin⁹
et **E**utropius. Cū **N**icomede regez
Bithimie regno pararet pellē amicū
romanoꝝ: cum diceretur ſibi qd ſi id
faceret romanis diſpliceret: cū ephe-
ſum pueniſſet crudeli edicto: vt ſcribit
Valerius in rubrica de crudelitate:
multa familia romanoꝝ ciuim in
Aſia p̄ vrbes negociādī cā diſperſa
vna epiſtola et vno die truncari fecit
qd miſerabilis illa rex facies fuit vt
b 4

vbiq; Romanus fuisset inuentus
 puta in agro: in domo: in foro: in via
 in templo: in lecto: in conuiuio: velut ho-
 stis mactaret. Seneca li. 6. d. qdib?
 naturalib? dicit: qd impate Nerone
 fenis mēsis apparuit cometa: neq;
 ho peius qd illis tēpibus potuit esse:
 qd vivere sū dñō tam criminoso: de
 quo dicit Iohānes solobriēsis in po-
 litarone. li. 1. In tanta mole imperij
 omne perosus est grauitatē philoso-
 phiā psequēs quasi maiestatis impij
 inimicā: et nobilioza ingenia veritus
 se consilijs sūdidit histriōnū. Cuz ho
 esset omniū auarissim?: adeo vt nulli
 qd cūq; officiū delegaret: qn psequere-
 ret: nosti quid mihi opus ē: aut illud
 sūdiceret: qui omnib? pest: omnib? in-
 diget: tñ histriōib? et nimis pecūias
 infinitas erogare nō grauabatur: sin-
 gulos prout qbusq; placuerat aplissi-
 me dignitatis nomine sublimabat.
 Alios patricios: alios Senatores. di-
 cens hos illustriū spectabiliū ne no-
 minibus illustrabat.

Tertiu signū ppe qd timēda sūt
 mala futura: dicit portētoz frequē-
 tatio: quādo multiplicantē prodigia et
 ostenta solent seq; pditores: et mala.
 vnde Plinius li. 2. de nali historia
 scribit: qd āno atēq; Crassus occidēt
 a Parthis: ferrum pluit in Lucanis
 et omnes Lucani milites: quoz nu-
 merus mult? erat: in illo exercitu fue-
 runt celi. Recitat Horosius qd anno
 ab vrbe pdita qdringētesimo octoa-
 gesimo: sanguis de terra e multis fō-
 tibus scaturijt: p malo qd secutū est
 quādo sequenti āno terribilis pestis
 Romanos inuasit. Idem horosius

refert: qd āno ab vrbe condita qdrin-
 gētesimo octoaagesimo sexto: vira p-
 digia visa sunt Rome: edes salutis
 idū fulminis dissoluta est. Apud for-
 mas: multis idibus fulminū menia
 vndiq; combusta et dissoluta sūt. Se-
 quēti āno Sēpronius consul aduersus
 Iudicantes exercitū duxit: triste adeo
 id bellū fuit: vt cuz media pugna cō-
 tremuisset terra: et fuisset terremot?
 et diceret qd cū sono taz horribili san-
 guinē humanū accipe voluisset. I Ro-
 mani qppe pauci admodū qui remā-
 serunt vicerunt: qā vtraq; ps gladio
 corruit: paucis Romāis remanētib?
 horosius insup dicit qd bellū Picētū
 marsoz: pelignoz: Sānitū: et Luca-
 noz multa prodigia pcesserūt. Nam
 Rome sū ortu solis globus igneus e
 regione Septētrionis cuz maximo
 celi fragore emicuit. Apud Tarenti
 nos cū panes p cōuiuia frāgerentur
 cruor e medijs panib? qsi e vulnēib?
 corpoz fluxit: tūc p septem cōtinuos
 dies grādo lapidū: imixtis etiam te-
 xta: fragmētis: terrā latissime ā be-
 rauit. Bellū punicū fm multa prodī-
 gia pmonstrarūt. Itā bos qdem lo-
 cutus est Rome. dicens. Caue tibi
 Roma. et Aug. li. 5. de ci. dei. c. vi. de
 hoc ait. Omitto boues locutos: infā-
 tes nōdū natos: quedā vba clamasse
 de vteris matrū: volasse serpētes: fe-
 minas et gallinas et hōies in mas-
 culinum sexum fuisse conuersas. Inter
 cetera mala que ex post secuta sūt hz
 horosiu in ea pugna que apd cānas
 celebrata est 44. millia romanorū
 celi sūt. Ibanibal in testimoniū victo-
 rie tres modios anuloz aureoz qui

et manib⁹ infectoz detracti fuerat. Carthaginē misit. Narrat Sigibertus: q^d in Gallia ante solstitiū estiuale orta tēpestas: euz grandine ingens fragmētū glaciē de celo cecidit: cui⁹ latitudo sex pedum: altitudo duoz: longitudo v^o q^dndecim fuit: et ut scribit in speculo gestoz mundi: statim in Normadi septentrionalis populi venerunt in Gallia potenti manu: domuerūtq³ Gallos strage bellica per 40. ānos: postremo in signuz pacis data ē quedā portio gallice regiōis que vsq³ ad ista tempora dicūt Normandia.

Tertiu^m dubium aperiendum fuit quibus signis hierosolimoz excidiū fuit p^rmonstratū: et licet fuerint mltā que Iosephus ponit in libris quos scripsit de bello Judaico: nos tamē aliqua p^rncipalia colligem⁹. et p^rmu^m fuit q^d stella quedā p^r annum s^b forma gladij stare visa est: quasi iminēs de super ciuitati. Secūdu^m cum die festi populi conuenissent: octaua die mēsis Aprilis noctis tpe hora. 9. tātus fulgor luminis aram templūq³ circū dedit: ut dies clarissimus vidē: mā sitq³ spacio hore dimidie: hoc quidē ignaris p^rsperū visum est: sed p^rbos pitosq³ portenti ericiale non latuit. Tertium signū q^d luna eclipsim p^r. iz noctes continuas passa est. Quartū signum q^d ianua templi que erat ad orientē: cū esset ere solido induta tāti pōderis q^d vir viginti viris sumo conatu impellētib⁹ clauderet: repēte hora noctis. 6. p^r seipsam apta ē: q^dq³ ferreis veditibus teneret. Quintum signū q^d die. 21. Maij p^rpe solis occa-

sum: visi sunt currus et quadrigę in omni regione p^r acrem ferri et armatorum cohortes nubibus cōmiseri. Sextū signuz in nocte pētecostes sacerdotes ingressi templū ad diuina offi^a celebrāda: p^rmo sēserūt quosdā strepitus: et paulopost audierunt voces clamātes. Discedam⁹ ab his sedi bus. Septimū signū quidā Ihesus nomine p^r quatuor annos clamauit p^rtinue alta voce. Vox ab oriēte. vox ab occidēte. vox a quatuor vētis. vox sup hierū. vox sup spōsos et spōsas voxq³ super vniuersum populū. sicq³ indefinenter die ac nocte clamabat: p^r vicos et plateas discurrendo. et flagellatus ac p^russus etiam ante iudicē flagris vsq³ ad ossa lacerat⁹ ut tacēt cū quodā euulatu semp illud replica bat. addens. ve hierosolimis. ve ma sculis et femellis.

Qualiter xps p^rnūtiāuit excidiū hierosolimoz p^rcipue tribus vicibus

Cap. secūdum.

Nec ad mētē reducēdū ē q^d dñs et saluator noster Ihesus xps illi populo p^rnūtiare dignat⁹ est que ventura erāt mala: ut si vellēt possēt penitendo flectere furorem domini. Tribus autem vicibus id fecit q^d cō memorat a Luca p^rmo. 19. c. secūdo. 21. c. tertio. 22. ca^o. p^rmo Luca. 19. habetur qualiter cum dominica oliuarum veniret in hierusalem et turbe processerunt ei obuiāz. vidēs ihesus ciuitatem. fleuit super illā dicens sup alia. O hierusalē plena populo. O ciuitas sacerdotal⁹ et regia: veniēt dies i te et circūdabūt te inimici tui vallo.

Et circūdabūt te: et coā gustabunt te
vndiq; et ad terrā prosterneēt te: et si-
lios tuos q̄ in te sūt: et n̄ relinquet in
te lapidez sup lapide: eo q̄ nō cogno-
ueris tempus visitatōis tue. Inquit
p̄pterea ihiero. in questōib⁹ ad hel-
bidiam. In tātū hierlīm amauit dñs
vt flieret eam: et plāgeret: et pedēs in
cruce loqueret. p̄d̄ter ignosce illis
q̄a nesciūt qd faciūt. Itaq; impetuit
qđ petierat: datūq; est tps p̄nie. vicz
ad q̄dragēsimū secundū aūū: post qđ
p̄seueratib⁹ illis in blaffemiā. Egressi
sunt duo vrsi de siluis gētū i Roma-
noz. Vespasianus et Titus: et eos in-
terfecerunt atq; lacerauerūt. hec ille
Secūdo xps p̄nūtiāuit desolatōem
hierlīm. Luca. zi. cū dixit. Erit enim
pressura magna sup terrā: et ita p̄plo
huic: et cadent in ore gladij: et captiui
ducent in oēs gentes: ihierlīm calca-
bit a gentibus: donec impleatur tpa
nationum. **T**ertio xps p̄nūtiāuit
ruinā hierlīm. Luca. zz. qñ die passi-
onis sue sequebat illū cruce oneratū
multa turba populi et mulieruz que
plāgebant: et lamētabāt illū. Cōuer-
sus autem ad illas ihesus dixit. Iste
lie hierlīm nolite flere sup me: s̄ super
vos ipsas flete: et super filios vestros
quoniā ecce venient dies: in quibus
dicent. Beate steriles que nō genuē-
runt: et vbera que nō lactauerūt. qđ
plura. crucifixus est xps: et tota mun-
dialis machina est cōmota: tremuit
terra: obscuratus est sol: petre etrite
sunt: apta monumenta: et velū tēpli
scissum est in duas ptes a sūmo vsq;
deorsum vt dicit Mat. z7. tñ iudei
duriores effecti in xpm et ecclesiā se

uiunt. Post xpi resurrectōez qñq̄ge-
sima vicz die: apostoli recepit spūm
sanctuz: et ea die i Petrus publice p̄di-
cauit resurrectiōem xpi: et p̄niam in
remissionē peccatoz: vt dicit actū
z. c. et postq; sanauit claudū et paralī-
ticū: ex vtero matris: qui sedebat ad
portaz templi: que vocabat speciosa
dicēs. In nōie ihesu surge et abula.
cum esset factus concursus populoz
ad rem tam grandem vidēdā. Iterū
p̄dicauit i Petrus innocentia christi:
et impietatem eozuz contra illum: et
s̄bdit. p̄penitemini: et cōuertimini: vt
deleant peccata vestra. actū. 4. ca.
Sed ecce sacerdotes et magistratus
templi iniecerunt manus in Petruz et
Johānem: et carcerauerūt eos actū
.5. c. Sequenti vero die eductos de
carcere liberauerunt: p̄cipiētes ne do-
cerent in nomine ihesu. Cū autem
illi p̄seuerarēt in doctrina: iteruz po-
suerunt eos in custodia publica: a q̄
suerunt p angeluz liberati. Et ne sin-
gulis innozemur: obstinati iudei la-
pidauerūt Stephanum. actū. 7. c.
Surrexit tandē Saulus cōtra disci-
pulos: qui cōuersus est ex miraculo
xpi sibi apparentis. actū. 9. c. et a iu-
deis p̄secutiōes grauissimas passus
est. Occisus est iacobus fr̄s ioh̄is
gladio. Incarceratus i Petrus: et per
angelū liberatus. actū. 12. c. Sicq;
continue addebant mala malis mi-
serabiles iudei.

De terribili sentētia diuini iudicij
contra iherusalem.

Cap. 3.

Nescio q̄s tā ferus eē potest: vt
sū gemitu audiat: que passa ē

hierosolomitana ciuitas fido iudicio
dei. Idcirco in hō misterio d̄ executōe
diuine sentētie extra hierlm̄ dicem⁹
de qua tria sunt cōsideranda.

Primū est multitudinis cōclusio.

Secūndū famis afflictio.

Tertiu⁹ ciuitatis deletio. **P**rimū
cōsiderādū est multitudinis cōclusio

Cum. n. ab exercitu Romanorū cir
cūdata fuit hierlm̄: cōclusa inuēta ē
ibi innumerabilis multitudo populi
Refert Eusebius li. 2.º. historie eccle
siastice: qd̄ etiam Iosephus ponit: q
ex omni Iudea populi in die solēni
pasce hierosolimā velut exīciali qdā
manu cogente conuenerūt: quos tri
cies centena millia hominum dicit
fuisse iusto. s. iudicio dei: tēpore hoc
vltionis electo: vt qui in dieb⁹ pasce
saluatorem suū xpm̄ dñi cruentis ma
nibus ⁊ sacrilegis vocib⁹ violauerāt
in ipsis dieb⁹: velut in vnū carcerem
omnis multitudo conclusa: feralis
pene exiciū qd̄ merebat exciperet.
Secūdū cōsiderādū ē famis afflictio
obsessa nāq; ciuitate fecerūt romani
vallū munitissimū in circuitu: ita vt
nullus ciuitatē exiens illud p̄trāsire
posset: ob quaz cām in breui ciuitas
vt geri fame cepit: tātūq; excreuit pe
nuria rex: q. p̄p̄t famē ea que r̄. sc̄rā
dicit Iosephus mala secuta. **P**ri
mū q. p̄dones p̄ ciuitatē discurretes
vi intrabāt domos: ⁊ rapiebāt si qd̄
ibi inuenissent comestibile. **Q**uā q.
filij ex ore pentū: ⁊ ecōuerso violēter
stricto manibus gutture: masticatū
cibū extrahēbant: ⁊ velut rabidi co
medebant. **Q**uā q. etiā simū bouz
aliaq; imūda sumpserūt in cibum.

Quā q. multi cōtendebāt exire vt her
bas colligerēt ⁊ capiebāt a romāis:
⁊ tantus fuit numerus captiuorū: vt
tute custodiri nō possent: qua p̄pter
statutum fuit: vt euulsis eorū oculis
manib⁹q; aputatis: compellerēt sic
ad ciuitatem redire. **Q**uā q. pleriq;
diuites timētes ne sua iocalia ad ma
nus Romanorū venirent: quos ⁊ i
similiter p̄sumebant ciuitatē debellā
turos illa deglutitū cui⁹ rei fama cū
deuēnisset ad aures Romanorū: cō
mouit eos: vt extimarēt Iudeos ca
ptiuos: quos tenebant gemmas in
vētre adhuc retinē: quare vna nocte
duorū millium patefacta sūt viscera.

Quā q. multi formosi et delicati iuue
nes in via: in plateis: in p̄p̄is domi
bus fame verati: improvisa morte ⁊
repentina cadebant: ⁊ sepius illi qui
cadauera sepeliebant supra sepultos
mortui ⁊ ipsi deficiebant. **Q**uā q.
inueniuntur mulieres filios p̄p̄ios
comedentes. Unde ⁊ de quadā di
cit Iosephus: q. cum fame torquē
nihil habens ad comedēdū: lactāre
filium in manibus tenens dixit. **I**n
felicitis matris: infelicioz filij: in bello:
in fame: in direptōe: cui te re. uabo.
Ueni ergo nunc o mī nato: ⁊ esto ci
bus matri: p̄dones furoz seculis fa
bula. ⁊ his vidit filium iugulauit: ⁊
corit. dimidium comedit. p̄tē alterā
occultauit. **E**cce confestim p̄dones
odorē carnis code sentientes in do
mum irruunt. et vt carnem prodāt
mortem mināt. Tūc illa detegens
infantis mēbra. Ecce in d̄t vobis p̄tē
optimam reseruauī. At illos tantus
horroz inuasit q. nec loqui potuere.

Et illa. Deus est inquit filius: meū est peccatuz: securi edite: quia prior ego comedi quem genui. Illi vero tremētes et territi discesserūt. Quot erāt in ciuitate illa amara spectacula: vbi videbant cotidie tot morientes. Quot infantes et pueri extēdētes manum ad vbera matrū: et panē petentes: ad pedes illaz extēdēti ruebant. Quot erāt ibi flebiles voces: quot lamēta: quot singultus: quot suspiria. et tū a deo nō exaudiebāt. **Tertium** considerādū est ciuitati. deletio. Anno enim secundo Imperij Vespasiani: Titus eius filius: q̄ in obsidiōe remāserat ciuitatem cepit: quā a fūdamētis subuertit: vbi periere viroz vnde cics centena millia fame et gladio: p̄ter muliēs et puulos: reliq̄ venūdāt. Ubi es q̄ magna ciuitas Hierusalē vbi es decora Sion: Ubi es ciuitas quōdā referta gentib⁹: dñā p̄p̄loruz Regib⁹ venerāda: acceptabilis deo: sedes gratie: vbi es tēplū illud mirabile: pauimenta marmorea: porte nitentes auro. Omnia vtiq̄ euerſa et a fūdamētis dirupta suē. Quinuidissi ma dei viuētis dextera: que ceruices dep̄mit peccatoz: ipsa faciēte tot calamitatib⁹: et cladib⁹ Iherl̄m perijt. Ex post tpe. s. Iherl̄m Adriani cōfluentibus diuersaz nationū incolis rebedificata est: et helia ex p̄nomine impatoris dicta: qui Adrianus vt dicit Iherosul̄ li. 7. precepit ne cui Iudeo hierosolimaz intrare liceret. Digne itaq̄ omnib⁹ t̄mōrez domini p̄dicamus: qui timētibus se largit gratiaz in p̄feti: et in futuro gloriā sempiternam. Amen.

Sermo quartusdecimus de iudicio dei cōtra Dauid p̄p̄lm numeratē.

Ompelloz et q̄dē nō pax admirari: de hominum h⁹ t̄pis temeritate: q̄ vidētes cotidie patrias pestilentis gratissimis agitari: nō timēt tremenda iudicia dei. Profecto acerbiſsimū est flagellū pestilentiaz. nā pater filiū: filius fugit patre: frater fratrē deserit: vxorē vir derelinquit et vir vxorē abhominat. Quid plura. suffocat penitus pietas: sūt ciuitates vacue populis: domusq̄ etiā claudū aplissime: viduāt vxores maritis: et delicati iuuenes formosq̄ puelle miserabiliter extinguit. Tali etenim flagello deus Dauid in suis iuste puniuit: q̄d vt euidēt⁹ innotescat ad ip̄z Dauid p̄ instructiōe nostra sermonē tremul⁹: de quo tria m̄stera declarabimus.

Primum dicē excellentie.

Secundum deficientie.

Tertium pestilentie.

De admirandis p̄rogatiuis et excellentijs Dauid. **Cap. i.**

Veniunt in vsū ecclesie s̄c̄te dei p̄ maiori pte psalmi: quos dauid cōposuit: quare nomē eius cum laude sonat in auribus audientium. Iō in hac pte vidēdū erit q̄tis p̄uilegijs et excellētis Dauid a deo fuerit dōat⁹ et ex mltis. s. dūtarat colligem⁹.

Prima dicē p̄phetica illustratio.

2^a filialis nominatio.

3^a victoriosa supatio.

4^a mansueta conditio.

5^a regalis exaltatio.

De Dauid claruit spū pphetic.

Prima excellētia Dauid dicit
pphetica illustratio. Claruit. n.
spiritu pphetico plenitudo mysteria
xpi. Sed hic pulchre disputāduz est
ut Dauid fuerit reliq̄s pphetis pre
stantior. Et ad hoc respondet Nico
de lyra sup prologuz in psalterio: q̄
Dauid potest cōparari ad pphetas
noui testamenti: cuiusmodi fuerunt
apostoli: sic Dauid n̄ excessit alios
q̄a apostoli fuerunt de secretis diui
nis maḡ illuminati: et in maiori ple
nitudine receperunt gratiā spiritus
sancti. Et q̄ apostoli spūm accepit
pphetandi p̄ aduū. 2. c. 5. c. 6. c. 11. c.
12. c. 27. c. Si autem comparet Da
uid ad pphetas veteris testamenti:
sic dicit Tho. 22. q. 174. q̄ non fuit

Dauid excellentior alijs pphetis sed

Moyse: et hoc ppter tria.

Primo ppter clariore cognitōem.

2° ppter miraculoz rutilatōem.

3° ppter cōmuniore denūtiatōez.

Primo ppter clariore cognitōez nā
excellētiore gradus pphetic est: ubi
est cognitio clario: sed Moyse accessū
fuit videre essentiaz dei fm Aug. ad
Paulam de videndo deum: q̄d nō
fuit concessum Dauid et alijs pphetis.

q̄ habuit clariore cognitionem: et sic
fuit ceteris excellētiore. **2°** Moyse
fuit excellētiore fm Tho. ppter cōmu
niore denūtiatōem: q̄a Moyse pro
phetiam suam denūtiavit toti pp̄o
Iudeoz: non sic Dauid et alijs pphē

3° Moyse fuit excellētiore ppter
miraculoz rutilatōem: q̄a maiora si
gna fecit Moyse in egypto in mari
rubro: in deserto: q̄ Dauid et alijs pro

phete. Sed Nico. de lyra dicit q̄ f3
glosam in principio psalterij Dauid
dicit propheta per excellētiā et p̄ma
ratio de Moyse non concludit quia
claritas cognitionis actū pphetici
excludens non potest constituere ex
cellētiore gradū pphetic: q̄a idez cō
stitueret et excluder. ut p3. visio aut
diuine essentie excludit actū prophe
tandi: sicut et actū fidei: q̄a utriq̄ est
necessario ad enigmaticus: et ideo
visio diuine essentie nō pōt cōstituē
excellētiore gradū pphetic: l3 faciat
clariore cognitōez: seu aliqd clarius
cognoscē. vū q̄ est q̄ claritas cogni
tionis maior cōstituit maiore gradū
pphetie: dū tñ talis claritas limites
cognitōis pphetic non transcendat
Insuper si ratio p̄tacta staret: sequē
q̄ Moyse fuit excellētiore apostolis
pter Paulum: quibus non fuit con
cessum videre essentiam dei in p̄nti
vita. Secunda insuper ratio deficit
eo q̄ denūtiatio pphetic est aliquid
sequens prophetica cognitionem: et
ideo non videt variare graduz pro
phetie: ex hoc q̄ pluribus vel paucio
ribus nūtiatur. Tertia adhuc ratio
debilis est: quia cōfirmatio p̄ signa
et miracula sequitur prophetia: et nō
est de essentia eius. Unde Johānes
baptista signū nulluz fecit: ut habet
Johis. io. c. 1. tñ cecidit maior moy
se. ex quo dicit Nico. de lyra q̄ licet
Moyse hūerit eūdē q̄duz pphetic:
quē hūit Dauid. scilicet quibuscumq̄
signis sensibilib⁹ aut figuris: tñ non
habuit toties: nec ita cōmuniter tales
illustrationes. sicut Dauid. Insuper
dicit tho. ubi. s. in corpe. q. in fine. q̄

dauid clari? et pleni? ex? sit misteria
 christi q? . Moyses. Lex autem vetus
 et pphete ordinabant ad christum:
 sicut ad finem. vñ Rabi Moyses in
 li. directionu pplexoz inqt. Omnes
 pphete non sunt locuti: nisi ad dies
 messie: cū g finis nobilior sit his q
 sunt ad finē: ppheti i Dauid videtur
 sortiri quādā excellētiā: ex hoc q x? i
 misteria sic exp? sit: p?abilē itaq? pōt
 dici: q? Dauid fuit excellētiō: ppheta
 Moyses: quāuis Moyses excellētiō
 fuerit in alijs: que pphetiā trāscēdūt
 vel eam cōsequūt: que autē ipse f? di
 xit pphetico spiritu irradiat? : legunt
 in psalmis suis: in qbus suau melo
 dia de x?o multa cantauit. Ob qd
 hiero. ad Paulinū inqt. Dauid Si
 monides noster pPindarus et alceus
 Flaccus quoq? Catullus et Seren?
 Christū lira personat: et in decordo
 psalterio ab inferis excitat resur gētē
 hec ille. Ex cronica Ricobaldi supra
 sunt que sequūt p declaratōe h?oz
 hiero. Simonides poeta fuit tēpore
 Tul. h? hostilij. z. Regis Romanoz
 āno ab vrbe cōdita. 72. pPindarus
 poeta āno ab vrbe cōdita. 252. post
 expulsū Tarquinū ultimū Regē.
 Alceus poeta tēpore Tarquint
 p?ici qnti regis Romanoz. Crati?
 Flaccus Uenusi orit anno ab vrbe
 cōdita sexcētesimo nēagesimo sexto
 Catullus poeta Veronēsis. āno ab
 vrbe condita sexcentesimo tricesimo
 quinto. Seren? qdā ali? poeta cui?
 tpa nō inueni. sūt p?ominari poete
 apud Quintilianū. li. 2. de iudicijs.
 multa laude p?obati: qbus p melo
 dia et suauitate cōcētus hiero. dauid

voluit cōparare. Notādūz tñ q ipse
 hieroñ. gloriofus: vt dicit Rico. de
 lyra ter trāstulit psalteriū. p?imo
 fm. 70. interptes qd dicūt psalteriū
 Romanoz: eo q ecclesia beati petri
 illo vtit. 1° fecit aliā trāslatiōēz nō
 multū distātē a p?ma: et tñ appropin
 quātez hebraico: et vocat psalterium
 Gallicanū: eo q Damascus papa ad
 rogatum hiero. illud fecit cantari in
 ecclesijs gallicanis: et hoc vñ frēs
 minores. 2° ad p?es Serphēnij: q
 frequēt disputabat cū Iudeis q solū
 recipiant illud qd est in hebreo: fecit
 trāslatiōē imediate acceptā ab he
 breo: p? qd vocat psalteriū hiero.
 iuxta hebraicam vritatem.

Quid xps dicit filius Dauid.
 Secunda excellentia dauid di
 citur filialis nominatio. Nam
 dñs noster ihesus xps deus verus
 dei filius p nobis hominibus incar
 natus: natus de x? gine h?us homo
 nominat p excellētiā filius Dauid.
 Unde euāgelista Mathe? . i. c. dicit
 Liber gñationis iesu xpi filij dauid
 fm i?aco. de lyra: modus hebreoz
 est denominari libros ab eo de quo
 tractat in pncipio: sicut dicitur liber
 genesis: qā in pncipio tractat d? crea
 tione mudi. Similiter Matheus qā
 incipit euāgelij a genealogia xpi: iō
 ab ipsa denominat et intitulat ipsū.
 Rō autem quare incipit a genealo
 gia xpi fuit: qā Iudei negabāt iesū
 nazarenū esse h?ū xpm: et ostēdisse
 a Dauid: qā galileus erat s? q dicit
 Johis. 7. Nūq? a galilea venit xps
 quasi diceret non. Sed Iudei sic lo
 quentes nō intelligebant scripturas

Dicitur ergo a Mattheo filius David: et ponitur David ipsi habere: id est sit posterior finis temporis: propter eminentiam regie dignitatis: et ut conveniatur generationis ordo tradatur angelus etiam qui virginis conceptum filii dei annuntiavit ut habetur Lucæ. i. c. dicitur. Dabit illi dominus deus sedem David patris eius. Et Cananea clamavit: ut patet per Mattheum 23. Iesu fili David miserere mei: et psallentes turbe ut notatur Mattheum 21. cantabant. Anna filio David: benedictus qui venit in nomine domini. et Mattheum 23. interrogavit Ihesus phariseos. Quid vobis videtur de christo: cuius filius est: et dixerunt: David. et Lucæ. 18. Cecus clamabat. Fili David miserere mei. Et Apocalypsis ad Romanos. i. factus ex semine David: secundum carnem: id est ergo ut hieronymus. dicit in commento super Danielē finem scripture sancte consuetudinem proavum omnium et maiores partes vocat: tamen singularem in christo David filium nuncupat.

De David superavit Philisteum Goliath.

Tertia excellentia David dicitur victoriosa superatio. Superavit namque Goliath philisteum Gigantem: cum esset adolescens: et fratribus suis minor etate: armatus fiducia domini: ut patet primo Regum. 17. c. neque presumptuosus fuit: aut temerarius vel culpabilis: quia certamine illud inijt ex revelatione dei: ut dicitur in libro de lyra. et hieronymus ad Augustinum. Unum Sauli diffidenti et timenti ne succumberet. David respondit. Dominus qui eruit me de ore leonis: et de manu viri: ipse liberabit me de manu Philistei huius. Quare deo sibi fauente: gigante illum interfecit: et populum ab obprobrio li-

beravit. quo exemplo deterreri debent hi qui sepe numero in viribus suis confidunt qui recordari debent illius carminis. quod Ovidius libro de remedio amoris cecinit. Darua necat morsu speciosum vipera taurum. A cane non magno sepe tenet aper.

De propter mansuetudinem David placuit deo.

Quartam excellentiam David dicitur mansuetam conditionem de qua in psalmo. Memento domine David et omnis mansuetudinis eius. Vocatur enim David iustus pius et sanctus. 7. quod i. c. Omnis 22. quod 4. ca. quod David Ista namque mansuetudo benignissimo deo satis accepta est. hinc Iudith. 9. c. dicitur. Iheronimus et mansuetorum tibi semper placuit de precario. Et puerb. 2. c. Mansuetis dabit dominus gratiam. Et ecclesiæ. i. c. Beneplacitum est illis fidelis et mansuetudo. et psalmus. 149. Exaltabit mansuetos in salutem. Et Mattheum 5. Beati mites. Giraldus odonis super. 4. ethi. finem metem Aristoteles. dicit quod sex sunt conditiones mansueti.

Prima quod est imptuabat et hoc exigit namque mansuetudinis. 2^a quod passioe non ducit. 3^a quod ratio et eius ordinationi subicitur quantum ad omnes circumstantias secundum quod oportunitas est irasci et non irasci. 4^a quod ad defectum ire magis quam ad excessum declinare videtur. 5^a quod non est punitus nisi nec vindicatus. 6^a quod est iniurie et offese remissus. Sic fuit mansuetus David quem persecutus est Saul. Ipse tamen cum potuit noluit eum offendere. nam ut dicitur primi Regum. 18. cap. Ex eo quod mulieres in timpanis cantabant. Saul percussit mille et David occidit millia. Frater Saul dixit. Quid ei superest.

nisi solū regnā: et tūc non redīs oculis aspiciēbat eum: et lancea tēptauit eum configere cum pariete: Deinde fecit eū tribunum sup̄ mille viros. vt sic pugnādo veniret in manū Iphilitinoz: et vt notat. i. IRe. i. 7. c. IRe. q̄ fuit Jonathan et seruos suos: vt occiderent Dauid. Jonathas autē q̄ diligebat eū valde: monuit eū vt se absconderet: et sequēti die Jonathas placauit Saul patrē dicens. Ne pecces Rex in seruū tuū Dauid: q̄a non peccauit tibi: et opa eius bona tibi sūt valde: et posuit animā suā in manu tua: et occidit Iphilitē: et fecit deus salutē magnā in Iſrahel: vidisti et letat⁹ es: quare ḡ peccas in sanguine innoxio: et interficies Dauid: qui est absq̄ cōpa. Rēdit Saul. Inuēit dñs nō occideret: et sic Jonathas vocauit Dauid: et venit securus coram Saul motū est rursū bellū. et Dauid percussit Iphilitēos plaga magna: reuersusq̄ coram Saule: itēz tēptauit eū lācea infigere in parietem. Dauid fugit et euasit. Saul misit satellites nocte ad domū suā: vt custodirent eū: et mane interficeret: quē vxor eius Michol filia Saul deposuit p̄ fenestrā: et tamē post tot validissimas p̄secutiōes Dauid potuit interficere Saulez in spelunca: vt hēf. i. IRe. 22. c. et itēz. 24. c. potuit eū interficē: cū inuenit eum dormiētem in tētorio: et oēs suos: dirigit Abisai ad Dauid. Cōclūsit de⁹ hodie inimicū tuū ad manus tuas: nūc ḡ p̄fodiā eū lancea. Rēdit Dauid. Ne interficias eū: q̄s. n. extēdet manū suā in chistū dñi: et innocens erit. Abstulitq̄ Dauid hastā q̄ erat

ad caput eius: et ciphū aque. Tādēz cum nūciata erat ei mors Saulis et Jonathe: vt scribit. 2. Re. i. 2. amare fleuit dicēs. Saul et Jonathas amabile et decori in vita sua: in morte q̄ non sunt diuisi: aqlis velociores: leonibus fortiores: filie Iſrahel sup̄ Saul flete: q̄ vestiebat vos coracino in delicijs: qui p̄parabat ornāmēta aurea culcui vestro. i. de preda hostium fm̄ Nicolā de lyra.

De regia dignitate Dauid.

Quinta Dauid excellentia dicit⁹ regalis exaltatio. exaltat⁹ nāq̄ fuit ad regiā dignitatē f̄z bñplacitū dei: post mortem Saul: vt patet. 2. IRe. 5. c. 30. p̄l. 88. dicit de⁹. Inueni Dauid seruū meū: oleo sancto meo unxi eum. Et p̄pterea in genealogia xp̄i. Matheus solū Dauid nominat IRegem: cum dicit. Jesse autē genuit Dauid IRegē: lz ante eū et p̄ fuerint alij reges: q̄a vt tadū est: fuit prim⁹ electus in regem fm̄ bñplacitū dei p̄pter sanctitatē suā. 7. q. i. c. Si q̄s.

De peccatis in q̄b⁹ Dauid defecit et offendit deum.

Cap. 2. **I**mminet mortalib⁹ cūctis de cōmuni lege piculuz satis ḡue q̄a nullus q̄tūcūq̄ sādus et iust⁹ pōt esse de lapsu secur⁹. Ecce in p̄mptu est Dauid sādus: q̄ post multiplicē gratiam a deo sibi datā: in peccata plurima iuit: de quibus nos viduri illa reducemus ad q̄nque.

Primū fuit peccatū adulteri.

Secundum homicidij.

Tertium negligentie.

Quartum iniusticie.

Quintum vane glorie.

De adulterio qđ omisit David.

Primū peccatū in quo dauid defecit fuit adulteriū: de quo fit mentio. 2. regū. 10. 7. 11. c. ad qđ lapsus est ppter duo hī in Nīco. de lyra Primo qđ remāsit ociosus in hierl̄z vt enim ait Sapiēs puer. 28. c. qui sedat ocium: replebitur egestate. Et Hiero. ad Demetriadē vginē inq̄r. Nihil in sancto pposito ocio deteri⁹ est. 7 Bernardus ad fr̄s de monte dei. Omnīū tēptationū et cogitationum malaz 7 inutilium sentina est ocīū. Et Quintilianus. Ad oē votūz fluente fortuna lascit ocīū. Et Seneca ad Lucillū. Ocium mors est: 7 viui hominis sepultura. 7 Quidius de remedio amoris. Ocia si tollas periere cupidinis artes. Et Ecclesi. 22. c. Multā inquit Sapiēs maliciā docuit ociositas. ppter ea Hiero. ad rusticū monachū dicit. Id qđ nō ē cō. di. 5. c. nūq̄. Semp aliqd operis facito: vt diabolus te inueniat occupatum. Ihinc p Ezechielē. 16. c. deus dicit. hec fuit iniquitas sororis tue Sodome: saturitas panis 7 abūdantia: ocium ipsius: 7 ocīū filiaz eius. 2º lapsus est in adulteriū David: qđ vidit bersabeā se lauāte. p̄culosū certe est oculis libertatē aspiciēdi concedē vñ ppheta psal. 118. dicit. Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Et Seneca in li. de remedijs fortuitorū ait. Oculi enim sunt irritamēta vicio rū: oncelq̄ scelez 7 quinto li. causaz causa p̄ma. Oculi inquit nostri: sunt tota luxuria nostra: bi nos in omnia rotidie vicia p̄cipitant. Jō hierony. ad Nepotianū sic scribit. Natrē ita

vide: ne p illam alias videre cogaris quaz vultus cordi tuo hereat: 7 tacitum viuat sō pēdore vulnus. Cum ḡ David captus esset pulchritudine nudate bersabec: misit suos: 7 fecit illā ad se venire: 7 completit adulteriū: statimq̄ sanctificata est ab imūdia sua. s. a fluxu mēstruoz qđ. s. purgata fuit a mēstruis futuris vsq̄ ad p̄tū hī in Nīco. de lyra. qđ in illo coitu cōcepit vt p̄z in textu.

De homicidio qđ fieri fecit dauid
S-cū dū peccatū in quo dauid defecit fuit homicidiū. Post vñq̄ expletaz suā libidinē: pcurauit p̄ditore interfici Uriam virūz Bersabec: pro quo misit et tēptauit eum mittere in domū vxoris: hortans vt lauaret: mittēsq̄ regium abuz: vt sic p balneum 7 cibū delicatū puocaret ad coitum. dicit in Nīco. de lyra qđ sic faciebat David vt Urias cognoscēt vxorem suam: 7 crederet puer nasciturus esse suus: et peccatū eius occultaret: qđ cū rēnuisset facē Urias cōxit David ad Joab. p̄ponite Uriaz ex aduerso belli: vbi fortissimūz est p̄lium: 7 relinquit eum: vt. scz. sic occidat: qđ 7 factum fuit. vt p̄z 2. Re. 11. ca. qđ cum audisset vxor: fleuit cum. Nīco. de lyra fiducie inq̄r: qđ et ipsa mortem eius desiderabat vt sic vxor regis fiēt. Statimq̄ Nathan p̄phā vt hēf. 2. regū. 12. c. venit ad David: qđ reprehendit eūz dure de peccato rō misso addens. Non recedet gladi⁹ de domo tua vsq̄ in sempiternū qđ v̄sificatum est h̄z in Nīco. de lyra: quia frater occidit frēm. s. Absalon Amō. 7 regū. 12. 7 Salomon Adoniam. 3

Re. 2. c. 7. filius insurrexit contra patrem
 1. Absalon. 2. Re. 15. c. Tunc David
 humiliatus et puer datus: dixit. Pec-
 caui. et Nathan respondit. Et dominus abstu-
 lit a te peccatum: ubi apparet quanta sit
 vis patris: qui post homicidium et adul-
 terium: spiritum prophetie recepit: et in primo
 gradu penetravit: ut habetur. 48. di. c. Ille
 etenim. 7. 50. di. c. Cum exaudiero. c.
 Sacerdos. c. Ut constitueret. 7. i. q. 7.
 c. Si. 7. 2. q. 7. c. Nos. 7. 3. q. 7. c. Sa-
 cerdos. 7. de pe. di. i. c. Et venit. 7. de
 pe. di. 3. c. Lot. c. David. c. Ille rex
 De negligentia David qua non
 correxit Amon.

Tertium peccatum in quo lapsus
 fuit David fuit negligentia.
 Non enim correxit Amon: qui stupra-
 uerat sororem suam Thamar. Nam ut
 scribitur. 2. Re. 12. c. Noluit contristare
 spiritum Amon filii sui: quoniam diligebat
 eum quia primogenitus erat eius. Quot
 sunt patres: qui imoderato amore fi-
 lios diligentes: negligunt illos vitiosos
 et passionibus obuiare: ob quod et filios
 quique imo multoties vident male fi-
 nire. Ecce quod Amon euenit: certe in
 iuuio occisus est a pueris Absalonis
 fratris sui ipso iubente.

De iniusticia David.

Quartum peccatum David fuit
 iniusticia circa Nisiboseth: de
 quo fit mentio. 2. Re. 16. c. 7. 19. ca.
 Dicit Isidoro. de lyra quod adulescentes et
 detractores sunt periculosi principibus:
 quia David tam iustus et sanctus: ab his
 siue adulatores et detractores fuit ita
 captus et inuolutus: quod hereditatem
 Nisiboseth domini sui ei concessit in
 absentia Nisiboseth et eo non audi-

to quod est prius: Et postquam audiuit
 Nisiboseth se excusantem et vera di-
 centem: non retractauit dictum suum iniu-
 stum totaliter: sed seruum eius pessimum.
 Sed Sibam fecit equalē domino dicens.
 Tu et Siba diuidite possessiones. quē
 tamen debuit suspēdisse propter falsam accu-
 sationem domini sui de crimine lese maie-
 statis. Erat Nisiboseth filius Saul
 et recedente David de Hierusalem cum
 exercitu: Nisiboseth remansit: quia
 erat claudus. et Siba seruus eius venit
 ad David: Et dixit falso tamen Nisibo-
 seth remansit in Hierusalem dicens. hodie
 restituet mihi dominus regnum patris mei
 Saul: ut notatur. 2. Re. 16. c.

De vana gloria David.

Quintum peccatum David fuit va-
 na gloria. Infecit namque superbe nu-
 merari populum: et inde gloriabatur:
 sicut ponitur primo Paralipomenon. 2.
 c. 7. 2. Re. 16. c. Ad quam numerationem
 faciendam cohopatus est Sathan.

**De plaga pestilentie qua deus pu-
 niuit populum.** Cap. 2.

Quia inuisibilia sunt nobis
 iudicia dei: et tamen ab eo iu-
 ste fieri omnia merito confiteri debe-
 mus: neque curiose est inquirendum: Cur
 quique peccata que nobis parua videtur
 et minima puniat: et que maxima re-
 putantur: ad tempus linquat impunita
 cum recte moderatur et ordinat sapien-
 tia sua. Idcirco in hoc misterio ob pe-
 stilentia qua deus populum percussit:
 eo quod illum superbe David numerauit
 dicemus: de qua quique dubia sunt
 declaranda.

**Primum ut in pestilentia sit flagellum
 dei pro peccatis.**

222
Secundū q̄re dauid potius elegit pe
stilētiā q̄ famē ⁊ gladium.

Tertiū vtz p peccato dauid debuit
populus eius puniri.

Quartum quid intelligit p tempus
constitutum.

Quintū quō adimpletū fuit dictū
p̄p̄e de pestilētiā triū diez.

P p̄ peccata veniūt pestilētie.

Ad p̄mū dubiū respōdem⁹ fm
fuitatē in fallibilē scripte s̄cte:
q̄ deus excelsus ppter peccata pesti
lentiā mittit. Inā 1. leuitici. 26. c. cō
minat⁹ deus trāsgressorib⁹ suoz p̄ce
ptoz dicens. Mittā pestilētiā in me
dio vestri: ⁊ Numeri. 14. cōquēbat⁹
de p̄p̄o iudaico dicēs. Quousq; n̄
credēt mihi: ⁊ infra: feriā ḡ eos pesti
lentiā. Et Ezechielis. 7. c. Ira mea
sup populū gladi⁹ fortis: pestis ⁊ fa
mes intrinsecus. Et Ezechielis. 28.
hec dicit dñs deus. Ecce ego ad te
Sion: ⁊ gloriabor in medio tui. et
sciēt q̄a ego dñs: cū fecero mea iudi
cia: ⁊ s̄ctificat⁹ fuero in ea: ⁊ imittaz
ei pestilētiā: ⁊ sanguinē in plateis ei⁹
Quare iudicio dei attribuendū esse
arbitroz: q̄cqd inronicis de pestilē
tijs asseritur: de ipsis enim meminīt
Iherony. I. horosius ⁊ Eutropius: ac
reliq; rez gestaz scriptozes. Inā āno
ab vrbe cōdita. 484. ingēs pestilen
tia Romā affecit biēnio. Suaserunt
pōtīfices templi: vt ludi senici dijs ex
petētib⁹ ederēt: eo tpe terra in me
dio vrbis dissilijt: dixerūt aurspices
eā voraginē posse tolli viui hominis
nece spōtanea insiliētis in eā in quaz
Narcus cūrtius eques insilijt pro li
beratōe patrie: sicq; vorago cōclusa

est: vt refert horosius li. 2. ⁊ Aug. li.
5. de ci. dei. c. 18. āno ab vrbe cōdita.
484. Ingēs pestilētiā vrbē afflictauit
⁊ libri Sibillini cōsulti respōderunt
eam pestē ira dei illatā. Recitat Iho
rosius li. 5. q̄ āno ab vrbe cōdita sex
centesimo sexto: tanta Rome exorta
est pestilētiā: vt ministri quoq; faciē
doz funez p̄mū n̄ sufficerēt: deinde
nō essent: iāq; etiā magne dom⁹ va
cue viuis: plene mortuis: remansere
largissime introzū hēditates: ⁊ nulli
penitus heredes. Aliud stupēdū ho
rosius narrat: q̄ post locustas innu
merabiles: que in mari a v̄to rapte
suffocate sunt: tāta corruptio aeris ē
obsēcuta: ⁊ taz grauis pestilētiā: vt in
Numidia odingēta millia hominū
morerēt. Et circa horā maritimā
que Carthaginēsi atq; vticēsi littozi
adiacet plus q̄ ducenta millia: que
clades tā repentina fuit apud vtrēz
s̄ vna die p vnā portā: pl⁹ q̄ mille
quingētos mortuos delatos fuisse
narret. Tēpore Antonini Impator.
q̄ xpianos p̄secut⁹ est: tāta lues est se
cuta vt agricultoribus carerēt. Tpe
Pelagij pape: Romā pestis cōcussit
in qua ⁊ Pelagius mortuus est: cui
successit Gregorius magnus: qui vir
mire s̄ctitatis letanias ad deū or
dinauit agi: et cū popul⁹ dei clemen
tiā implorasset: vna diez vidit pōtī
fer ille s̄ct⁹ āgelū supra castrum qui
cruētatā ense in vaginā reponebat
significās pestē dei iudicio imissā
iā cessare. Inota hic tñ fm horosii li.
5. ⁊ Eutropiū: q̄ Adrian⁹ Impator
q̄. iz. ab Augusto impauit castrum
illud obstruxerat: cū pōte mirabili: et

castz. Adriani dictū fuit: vsq; ad tps
beati Gregorij: exinde sancti Angeli
ppter visionē p̄libatam.

Quare David elegit pestilentiā.

Secūdu dubiū ppositū fuit qre
David elegit potius pestilentiā
q̄ famē ⁊ gladiū. Inā Sad ppheta
dixit ei ex pte dei. aut. ⁊. ānis veniet
tibi fames in terra tua: aut trib⁹ mē
sibus fugies aduersarios tuos: et illi
te psequent: aut certe tribus diebus
erit pestilentia in terra tua. Et r̄ndit
dauid. Cohartor nimis vndiq; ⁊ ele
git pestilentia. Dicit Nic. de lyra q̄
sperabat de misericordia dei. Unde
in textu s̄didit. Mel⁹ est vt incidaz
in manus dñi: multe. n. misericordie
eius sunt q̄ in manu hōis. Secūdo
si elegissz famē. ⁊. ānoz: ipse ⁊ alij di
uites puidissent sibi de victu: ⁊ pau
peres fuissent nimis afflicti. Item si
elegisset fugā corā aduersarijs: ipse ⁊
alij potētes fuissēt p̄tecti auxilio pu
gnatoz: ⁊ refugio fortellicioz: ⁊ ce
teri fuissent occisi: deo elegit penam
omnib⁹ equalē: q̄a pestilentia a deo
imissa eq̄liter poterat cadē sup oēs.

Quare pro peccato David punit⁹
est populus.

Tertiu dubiū: utrū p peccato
David debuit populus ei⁹ pu
niri: ⁊ qdā dicūt q̄ popul⁹ fuit inno
cens: nā cū vidisset David angelum
cedentē populū: dixit ad dñm. Ego
sum qui peccaui: ⁊ ego iniq̄ egi: Isti
q̄ oues sunt quid fecerūt: ⁊ tāt oble
tro manus tua contra me: ⁊ contra
domū patris mei. q̄ nō videt q̄ ppl⁹
debut puniti: q̄a vt dicit glosa ex d̄
bis que fiunt a maiore pte capituli. e

Quæsiuit: Peccata suos tenē debēt
actores. Idē. E. de penis. l. lancim⁹.
E. ne vxor p marito. l. Ob maritoz
ii. q. z. c. Illud. de sen. excōicatōis. c.
A romana. vlti. 56. di. ca. Satis. i. q
4. c. Placuit. c. Nullius. 7. c. Judei.
Sed ad hoc posset r̄nderi fm Boni.
in. z. di. zz. q̄ licz pena eterna vnus
nō punit⁹ p peccato alteri⁹: tamen
pena tēporali sic: quare nō est incon
ueniens fm rigore diuine iusticie: vt
populus a David supbe numeratus
pestilentiā minueret. Inā. Ro de lyra
dicit: q̄ in libro de hebraicis qōibus
habet q̄ populus peccauit: eo q̄ da
uid nō restitit vt debuit in facto vrie
sed hoc nō videt hum: quia peccatū
David vsq; ad cōplēmētū fuit secretū
vnde Nathan dixit sibi. z. Re. 12. c.⁹.
Tu fecisti abscondire. dicit q̄ Nic. d̄
lyra: q̄ peccatum populi fuit rebellio
eius contra David: sequēdo Sibam
filiūz Uotri: q̄ erat homo sediciosus
⁊ pessimus vt pōit. z. Re. 20. c. Ego
Ro teneo q̄ lz p̄ncipalit de⁹ punierit
populū ppter peccatū David tamen
credibile ē: q̄ in pplō sic punito esset
aliqua scelera deo exosa nam sicut ⁊
nunc plures tūc erāt mali q̄ boni.

Quid intelligit p tēpus cōstitutū.
Quartū dubiū qd intelligit p
tēpus cōstitutū. Nam in textu
dī. Immisit de⁹ pestilentiā de mane
vsq; ad tēpus cōstitutū: ⁊ dicūt aliq̄
vsq; ad tertū diēz inclusiue: quia sic
erat pena determinata: sed hoc non
videt hum: quia textus dicit infra.
Venit autez Sad ad David in die
illa: ⁊ videt loqui scriptura de p̄ma
die pestilētie. ad hoc eniz venit Sad

ut Danid offerret holocaustū ⁊ cessa-
ret plaga inchoata. 3o melius dicit
q̄ tēpus cōstitutū intelligit hora sa-
cificij vespertini illud. n. statutū fuit
in legē. Exodi. 29. ita q̄ a mane p̄mi
dici vsq; ad horā vesp̄tinā mortui sūt
de p̄plo. 70. millia viroz.

Quō significat dictū p̄phete de pe-
stilentia triū dierum.

Quintū dubiū quomō significatū
fuit dictū p̄phete de pestilentia
triū dierū. ⁊ dicit in Nic. de lyra q̄ duo
dies ultimi fuerūt dicti p̄p̄ cōmina-
tionē tātū: sicut etiā dixit Jonas de
.40. dieb: p̄mus hō dies fuit p̄ mo-
dum sentētie diffinitive: quare pesti-
lencia fuit tātū illa die. Ideo s̄bitur
in textu. Cū q̄ extendisset manū suā
angelus dñi sup̄ hierl̄m ut disperderet
eam: misert⁹ est dñs sup̄ afflictōē: et
ait angelo p̄cutiēti populū. Sufficit
nunc contine manū tuā. Tali pesti-
lencia p̄cussus fuit populus ille. nos
hō diebus istis magnas clades fieri
vidimus: ⁊ pestilentijs pene Italia
devastata: poscētib⁹ q̄dē peccatis po-
puloz: frequēt⁹ pestilentie irrūpūt.
Ideo timēdus est deus: quia ipse vi-
uificat ⁊ mortificat: q̄ est b̄ndictus in
secula seculoz. Amen.

Sermo q̄ntusdecim⁹ de iudicio
dei cōtra Senacherib nomē domini
blasphemantem.

Sandū ⁊ ineffabile nomē
dei sic viluit in ore christi-
anoz: ut illō blasphemari
⁊ maledici duca⁹ quasi p̄-
nibilo. Aperiūt nāq; multi fetidum

os in blasphemias impias creatoris
sui ⁊ irreuerent sacre legis buccis lace-
rant altissimā maiestatem regis regū
⁊ dñi angeloz ⁊ hominū: p̄ q̄bus in
hoc sermone bene esse arbitrat⁹ suz
iudiciū dei depromere cōtra Sena-
cherib blasphemātē: in illo si q̄dē specu-
labimur q̄z gūe sit peccatū blasfemia
et maledictio dei: de quo tria miste-
ria p̄ponimus cōtēplāda.

Primū dicit sup̄bie ⁊ violentie.

2o maledictionis ⁊ blasfemie.

3o punitionis ⁊ vindictē.

De sup̄bia et fraude Senacherib
Regis.

Insatiabilis ē anim⁹ abutitosozū
quibus nec ipse mūdus totus
sufficere pōt: p̄ hoc in Senacherib:
de quo. 4. regū. 18. dicit q̄ āno. 14.
regis Ezechie ascendit Senacherib
rex assirioz ad vniuersas ciuitates
Juda munitas: ⁊ cepit eas: tūc misit
Ezechias nūcios ad regē Assirioz.
in Nic. de lyra dicit q̄ Ezechias sciēs
populū sibi s̄bitum ⁊ Agacz patrē
suū deū multipliciter offendisse: merito
timuit ne in vindictā dītoz malo-
z p̄mitteret rex Assirioz venire ad
destruendū ciuitatis hierl̄m vbi vi-
gebat diuinus cultus: de q̄ ipse erat
zelatissim⁹ quare nūcios misit dicēs
peccauit: reputans peccatum p̄ris suū
recede a me: ⁊ omne q̄d impolueris
mihi feram. Prudenter in hoc egit:
q̄a ut dicit Aug. li. 16. de ci. dei. c. 2.
In omnib⁹ fere gētibus quodā mō
vox nature ista p̄sonnit ut s̄bugari
victoribus mallent: q̄bus contingit
vinci q̄z bellica omnisaria vastatōne
deberi. Inducit itaq; rex Assirioz

i 2

Ezechie tercenta talenta argenti: et triginta auri: deditq; Ezechias omne argentū qđ reptum fuerat in domo dñi: et in thesauris Regis: et cū non sufficeret: confregit valuas tēpli dei: et laminas aureas qual ipse affixerat ad decorem: et dedit eas Regi Assiriorū. dicit N. de lira: ex hoc accipit argumentū qđ pñcipes in necessitate p̄ conseruatōe rei publice pñt accipe de thesauris ecclesie: naz vt dicit. 12. q. 2. c. Aurum. Aurū habet ecclesia: non vt seruet: sed vt erogat: fm vero Hag. in hist. Accepta pecuniā Rex Assiriorū sū pacto in pace dimittēdi regnū Ezechie: infideliter agēs: pactum nō seruauit: s; misit exercitū et nūcios in Iherlīm ad terrēdū Ezechiam: vt territū redderet ciuitatez et populus transferet in Assirios: et cultus dñi de hierusalē auferret: qđ nullo modo Ezechias fecit: s; restitit et cōuocās populū exortatus fuit ad defendēdū templū sanctū et gentem Quia hō in hoc ca. de regno Assiriorū fit mētio: ideo de illo cōsiderem⁹ tria.

Primo originem.

Secundo dilatationē.

Tertio terminationē.

De regno et monarchia Assiriorū et pmo de ortu eius.

Primo cōsiderem⁹ regni Assiriorū originem: dicit Hag. in histo. sup. Benesim post capitulū de morte Ihabrae. Exortū est regnum Assiriorū. 25. āno Saruch proauū Ihabrae sū Belo: qđ quidē intelligēdū est quātū ad regni iniciū. Nā Belus p̄mus intrauit Assiriā et parū obti-

nuit in ea: sed eo mortuo: filius eius Ninus vt refert Justinus et horoz⁹ totā Assiriā occupauit: et in regiōe Assiriorū edificauit ciuitatem quam Ninue nomiauit: āno regni sui. 49 qnquaginta autem ānis bella finitū mis intulit: qui dum deficiētem a se oppugnat urbē: sagitta idus interijt et vt dicit Ichorosius. li. i. Regū Assiriorū vsq; ad Sardanapallūz annis mille centū sexaginta actū est: Isidorus. li. i. 4. ethi. Assiria in dñt vocata ē ab Assur filio Sem: qui eā regiōē post diluuiū p̄mus incoluit. hec ab ortu Indiam a meridie mediā tāgit ab occiduo Tigrizia septētriōe mōtē Eucaum: vbi porte caspie sunt.

De magnificentia regni assiriorū **S**ecundo cōsiderem⁹ illi⁹ regni dilatationē: fuit enim regnū illō aplissimū. de quo aug. li. i. 8. de ci. dei 2. c. ait. Duo regna cernimus longe ceteris p̄uenisse clarioza. assiriorum p̄mum: deinde romanorū: vt t̄pibus ita locis inter se ordinata atq; distin- da: nam quomō illud p̄us hoc post- rius: eo modo illud in oriēte: hoc in occidēte surrexit. et infra sūdit aug⁹. quātū attinet ad p̄mū Impiū nullū maius p̄mis tēporib⁹ qđ assiriorum fuit: nec tam longe lateq; diffusum: quippe vbi Ninus rex Belī filius vni uersam asiā que totius orbis ad nu- merū p̄tinet tertia dicit. ad magni- tudinem hō dimidia repit vsq; ad Libie fines subegisse tradit. Solis q̄ppe Indis in p̄tibus orientis non dñabāt: quos tamē eo defūdo Se- miramis vxor eius. est aggressa bel- lando: ita factū est: vt qđcūq; in illis

certis ppli seu reges erant: Assirioꝝ
regno ditioniqꝫ parerent: ⁊ quicqꝫ
impares efficerent.

De fine ⁊ terminatione regni assirioꝝ.

Iertio cōsideremꝰ regni assirioꝝ
rum terminatōz: fm. n. Mag.
in hist. scho. sup. 4. li. 1. Re. c. de Ozia
Sub Ozia rege Iuda: terminata est
monarchia Assirioꝝ. Inā Sardana
pallus vltimus monarcha vltus ab
Arbate medo: semetipsū cōcremanit
de hoc inqꝫ Iustinus li. i. Sardana
pallus fuit vltimꝰ rer Assirioꝝ omni
muliere corruptioꝝ: mollicie corpis: ⁊
lassitia oculoz oēs semias ātcellēs
Sꝫ hic dubitatur si tpe Ozie defecit
monarchia assirioꝝ: quō senacherib
erat rex Assirioꝝ. Inā post Oziam
regnavit Joathan: vt pz. 4. regū. is.
c. ⁊ pꝰ Joathan Agacz: et pꝰ agacz
Ezechias: cuius tēpore Senacherib
rex erat assirioꝝ. Rendet Magist. in
hist. sup. 4. li. regū. qꝫ post Sardana
pallū fuerunt reges assirioꝝ sine mo
narchia: potentes vsqꝫ ad sꝫuersiōez
Niniue.

De blasfemia Senacherib.

Cap. secundum.

In viribus suis cōfidēs Sena
cherib deū blasfemare: ac ma
ledicere: ausu temerario pꝫsumpsit. qꝫ
qꝫdem fecit tribus vicibus.

Prima per rabfacen.

Secunda per eundem.

Tertia per suas litteras.

Prima vice blasfemauit deum p rab
facen: vt. n. dicif. 4. regū. is. c. 3. ritū
faciens iusiurandū Senacherib: mi
sit ad obsidēdū hierusalē Cartan ⁊

rabfacen euz exercitu valido: vocane
runt autem regē ad colloquiū ⁊ no
luit exire. dicit Ilic. de lyra qꝫ suēat
exptus frandē post solutōez pecunie
ideo timebat de pꝫditōe. Naz vt ait
vegetius li. 2.º. de re militari. Ifrequē
tius cōuentōes pacisqꝫ similitio cre
dulis magis nocuere qꝫ arma. misit
qꝫ Ezechias Eliachim pontificem et
Sobnam scribā: et Joachim a cōmē
tarijs: ⁊ loquebat ad eos hebraice: ⁊
dicebat. O Ezechia in quo confidis
vt audeas rebellare. Si confidis in
rege Egyptio inniteris baculo arum
dineo. si speꝫ ponis in deo tuo: nūqꝫ
dij gentiū: ⁊ Israhel liberauerūt eos
de manu mea.

Secundo blasfemauit deū p pꝫfatu
rabfacen. Inā cū loqueret audiente
populo Eliachim: ⁊ socij rogabāt eū
vt loqueret eis Siriace ⁊ nō iudaice
audiente populo: qui erat sup murū
ne. i. populus terreret ex hꝫbis raba
cen: ⁊ quia in hꝫbis suis infmicebat
hꝫba blasfemie fm Nico. de lyra. Ex
hoc dicūt hebrei qꝫ iste rablaces erat
Iudeus natōe: sed derelicta lege cō
uersus est ad gentilitatē. Magist. in
hist. dicit qꝫ erat Samarites. ⁊ qꝫdaz
aiunt filium fuisse Isaye qꝫ trāslerat
ad assirios ⁊ susceperat ritū gentiū.
Iste qꝫ rablaces exclamauit etiaꝫ ad
populum Dixit rex magnꝰ assirioꝝ
facite mecū qꝫ vobis vtile est. ne co
medati stercoꝝ vestra ⁊ bibati. vrinā
vestrā. Egrediamini ad me. ⁊ vtimi
ni bōis vestris. nolite audire ezechia
qꝫ vos decipit dicens. Dñs liberabit
nos. nūqꝫ liberauerūt dij gentium
terram suā de manu regis assirioꝝ.

et multa alia referendo: ponebat in deo falsitatem et deceptionem: et saluandi impossibilitatem: populus autem tacuit et nihil respondit.

Tertio blasphemauit Senacherib deum: quando litteras ominatorias et terribiles misit Ezechie: Ut enim habet. 4. Re. 19. c. Reuerſus eſt Rabſaces ad regem Aſſirioꝝ poſt expugnationem Iobziam. Nam vt dicit Mag. in hiſto. Senacherib tranſiuerat ad Egyptum expugnandum vt triumphus rediret et cerneret hieruſalem. Interim g̃ miſit litteras Ezechie: in quibus inter cetera dicebat. Non te ſeducat deus tuus: in quo habes fiduciam: et plura alia ſcripſit in contumeliam dei: et vt puto ſui om̃is ſimilia loquebatur ſpernentes et deridentes magnū deum et imortalem.

De tremenda plaga Senacherib et exercitus eius.

Cap. tertium.

Dixit deus ferre blaſphemias et contumelias irrogatas nomini ſuo: Sed contra Senacherib ſuosq; effudit iram indignationis ſue. Ad qd̃ inueſtigandū tria in iſta pte cōſideremus.

Primo Ezechie zelum et orationē.

2º exercitus occiſionem.

3º Senacherib pemptionem.

De zelo et oratione Ezechie.

Primo conſideremus Ezechie zelum et orōnem: cum enī ad ipſū reuerſi fuiſſent illi quos miſerat ad Rabſacen: nūciaſſentq; vba illiº blaſphemie: ſcīdit Ezechias veſtimēta ſua et opertus eſt ſacco: lediſ hō lris Senacherib: aſcendit in domū dñi

et expandit litteras coram populo: alibi coram deo: et orauit dīcēs. Dñe deus Iſrahel: qui ſedes ſup cherubin ideſt pſides omni creaturę: etiam angelice: tu es deus ſolus omniū regū terre: tu feciſti celum et terrā: inclina aurem tuam: et audi. i. effice iuſticie tue oſtende contra Senacherib: qui miſit vt exprobraret nobis deum videntē. Salua nos obſecro de manu ipſius. Tūc miſit Iſayā ad Ezechia confortans eum: et pñūcians que vētura erant ſuper Senacherib.

Secundo cōſiderem⁹ exercit⁹ occiſionem. Poſtq; enim Senacherib venit de Egypto: et hierl'm obſedit nocte angelus dñi percussit in caſtris Aſſirioꝝ: et cētum octoaginta quinq; millia. ſ. omnes robuſtos bellatores et pñcipales exercitus: vt ſcribitur. 2. Paralipo. 32. c. Tūq; diluculo ſurrexiſſet Senacherib: vidit omnia corpora mortuorū. Dicit Iſico. de Iſra fm Iſhebreos q; corpora fuerunt inciſa: et armis et veſtibus intadis ita q; populus Ezechie potuit de ſacili ſpolia colligere: et ſine cadauerū fetore.

Tertio cōſiderem⁹ ſenacherib pēptionē: q; timēs fugit cū decēz viris tm̃: vt dicūt hebrei et redijt in ſiniue Cūq; adoraret in templo Iſephrath deū ſuū: Adramelech et ſataſach filij ei⁹ percussit eū gladio: ſugerūtq; in terrā Armenioꝝ: et regnauit pro eo Aſſaradon fili⁹ ei⁹. Mag. in hiſt. dīc q; indignati erāt filij maiores in patre: eo q; filiū minoꝝ natū p̄fecerat eis in Regē: q̃a magl diligebat matre ipſi q; illoꝝ. Et in hoc oſtenſus

est senacherib deterior populo: quia
picio filiorum est reseruatus. Rabi
autem salomon asserit qd principes re
gni conturbati erant contra senache
rib eo qd filij eorum et amici erant mor
tui mo p'dicto: ppter eius blasphemias
et supbia contra deum. Irahel: ppe qd
tractabant de morte ipsi: qd cum ad
eius aures puenisset: intrauit templum
dei sui: oras et p'mittens qd si hoc pi
culu euaderet in ei' honorez duos fi
lios p'dictos sacrificaret: qd euz illis
innotuisset: cu interfecerit ne ab eo
interficerent. Neqz friuola re putad?
est loqui Rabi salomon: de voto fi
lios imolandi: quonia dum pncipes
idolatrie totu pene mudam inuolue
bat: hoc erat demonu malicia: vt ho
mines sacrificari sibi sagacissime pec
rarent. Declarat hoc Eusebius i'da
philij li. 4. de euangelica p'p'atione
ubi ait. Gentiliu adhuc vocibus: ad
deklaranda p'scoporum tempore pestez ute
mur: que adeo animos hominum in
uaserat: vt quasi demoniaci: et a pni
ciosis profecto spiritibus agitati: libe
rorum sanguine scelestas placaret. Vt
tes: ita pater vnicum filiu: dilectam
mater filia: demoni tanqz cuē sacrifi
cabat. Ita genus hominu qd huanu
esse natura cognoscit: ad furia ima
neqz crudelitatem a demonib' impel
lebat: que ita se haberi no apud bar
baros: et etia apud grecos omnis
historia plena est. Naz et Rodij ho
mines saturno sacrificabant: quam rez
magis temporib' postea mitigare vo
lentes: mortis supplicio aliquē dāna
tum ad saturnia usqz p'scruebant quo
in ipso festo vicio grauatu imolabant

225
In salamine ho insula quaz atiqz
mis temporibus coronea vocabatur usqz
ad Diomedis tempora. Agraualc et e
crophi filie homo cedebat postea ho
in templo Palladis Agraualc ac dio
medis. Unū enim triū fuit diomedis
homo imolabat: qd ab adolescentibus
ter circum aram ductus: tandem a sa
cerdote hasta percussus: et in rogo im
positus cremabatur: quā re Diphilus
rex Epui scelesti temporib' abhomi
natus: nō hominē: sed bouē diomedis
sacrificari statuit: demon aut ille qd
fuerit non inuitus bouē p hōie susci
piebat. Ita nō multū interesse inter
imolationē hōis atqz bestie videtur
Danetbus aut historicus apud egyptios
in eliopoli hōies imolatos fuisse
in libris de pietate testat: quē morez
Amossis improbauit: sacrificabant
ho Junoni tres in die: quos inquire
bant si mudi esset quē admouz postea
viruli: cereos aut hōies offerri p illis
tres Amossis iussit. Dionysio etiam
omadío apud chios appellato homo
crudeliter disceperet sacrificabatur. La
cedemonios etia Apollodor' scribit
hominē Marti sacrificare solitos: et
phenices belloz: aut pestilentie cala
mitatibus amicissimos saturno sole
bant imolare. Philo etia qd phenici
historia cōscripsit his et bis in primo
vtriusqz libro. more in qd p'sc. in magnis
calamitatib' atqz piculis fuisse: vt ci
uitatē aut gētis princeps dilectissimū
ex liberis vltiscenti demoni quasi re
deptōis p'mū traderet: et sic traditū
misticē ingularet. Dionysius et alicar
naseus vir romane historie ac italice
peritissimus huius sceleris testis est:

qñ in libro de antiquitate Italica.
 Iouem ⁊ Appollinē quoniā decima
 hominū imolata nō fuerat magnas
 Italīs calamitates indurisse his ver
 bis scribit. Nullus in arborib⁹ fruct⁹
 ad maturitatē vsq; pmanſit: ſi inma
 turi oēs defluebant: nec ſpice ſemine
 replebāt: nec herbe pecori ſufficiētes
 germinabant: fontes quoq; ipſi ali
 j bibi non poterant: ali j eſtatis tēpore
 deſicībant: ⁊ aut mulieres abortuz
 patiebantur: aut nati pueri manci ⁊
 diſcerpti erant. Ectera q; hominuz
 multitudo egrotatōe ac morte cre
 brius q; ſolebant verabant: ⁊ plura
 alia cōmemorat Eusebius: que bre
 uitatis cā dimittimus: qbus apparet
 q; Iſrāli Salomon rōabilem cauſā
 adduxit: quare filij Senacherib in
 patrē manus extēderūt. Ifacta ſunt
 tamen omnia ex dei iudicio: q; ſic vl
 tiſci voluit iniquitatē Regis blaſſemi.
 Sed ⁊ hodie chriſtiani in hoc quī
 errāt: q; de deo turpiſ loquūt: illūq;
 ſuis buccis maledictis lacerant: cum
 tñ oēs obligent deū cū laude ⁊ reue
 rentia nominare. Inā ſi falſos deos
 romani ita uenerati ſūt: vt nihil tur
 pe d̄ ipſis loq; liceret: q̄to mag; nos
 deū hū ⁊ imortalē honorare d̄bem⁹
 Audite diligenter o xp̄iani lauacro
 ſacri baptiſmati. regnati: qd Eusebi⁹
 Paphilij li. z. de euāgelica p̄patione
 ſcribit. Iſromani inquit p̄be intelligē
 tes fabularum ſigmēta ſpreuerūt: qd
 ab alicarnāſeo dionyſio cognoscere
 poteris: qui in. z. vetuſte romanorū
 hīſtorie res geſtas Romuli enarrās
 ſentētiāz quoq; illius viri de dñs his
 vrbis cōtēdit. Nō iſgrauit qd diligēte

cotidie leges: ⁊ de bonis reb⁹ cōtētio
 ⁊ militaris exercitatio optimā ciuita
 tē cōſtituūt: quāz rex magnā curāz
 adhibuit: a cultu deoz incipiēs tēpla
 igit lucos aras ſimulacra formas et
 ſimbola vtutes beneficia: que a dñs
 hōibus collata ſūt ceremonias ac ce
 leberrimas ſolēnitates: qb⁹ dñ culti
 gaudent: ⁊ dies feſtiſ: ceteraq; ſic cō
 ſtituit: vt optime grecor rei publice
 res Iſromana cōferri poſſit: fabulas
 autē que de dñs tradūt turpes atq;
 inutiles criſtimās: nec ſolū dñs: ſed
 neq; probis hōib⁹ dignas cūctas ele
 cit ac pſuaſit: vt optime de dñs Iſro
 mani: ⁊ exiſtiment ⁊ loquēt. Nullū
 .n. op⁹ imortalī nāe indignū illis at
 tribuit. hec ibi. O q̄ta cōſuſio igitur
 xp̄ianorū q; deū p̄ditorez impiū acce
 ptatoz: q; pſonaz improbe accuſant:
 aliaq; in hōeſta pferūt in cōtumeliāz
 ei⁹. Inō ſic impij: nō ſic: bñdicite ⁊ no
 lite maledicere: quatenus liberz nos
 ipſe ab omni malo: largiēs in hoc ſe
 culo ſuā gratiā: ⁊ in futuro gloriā
 ſempiternā. Amen.

Sermo ſextusdecimus de iudicio
 dei contra Nabuchodonosor ſuper
 bientem.

Supboz colla deus om
 nipotēs potēti vtate cal
 tare cōſueuit: neq; vllus
 vnq; inuēt⁹ ē tā diueſ et
 magn⁹ qui eſſugere potuerit manū
 ei⁹. ē de h̄ exēplū Iſnabuchodonosor
 regl babilōis q; p elatōe ſua hūiliat⁹
 fuit a deo ⁊ pūnit⁹ flagello ſinglari
 idcirco vt cōmoueamur ad timendū

l'ep deum: statui in hoc sermone de
iudicio dei cōtra Nabuchodonosor
superbientes dicere: de quo ēdatur
tria misteria contēplabimur.

Primū dicit supbe elationis.

Secundū acerbē punitōis.

Tertiū fructuose emendatōis.

De superbia Nabuchodonosor.

Cap. primum.

Hec est prosperitatis tēporalis
editior ut ingratos hōies dei
benefactoris sui faciat obliuisci. Si qdē
Nabuchodonosor a deo sblimat⁹ in
regnoz post multas gloriosas victo
rias: et Judeoz captiuitatē: cōt deuz
teruicem erexit: factusq; est superbus
elatus et presumptuosus: qd maxime
monstrat in tribus.

In primo in statue erectione.

Secundo in pueroz cōdēnatōe.

Tercio in sui ipsi⁹ cōfidentia et psumptōe.

De statua Nabuchodonosor.

Primo apparet supbia Nabu
chodonosor i statue fabricatōe
vbi tāto grauius deliquit: q̄to ātea
magnalia dei sibi fuerant predicata
et reuelata. Nā vt dicit Daniel. z. c.
āno regni eius secūdo visiōez hūit d
statu quoz regnoz et monarchiaz
in statua mirabili que sibi supnāliter
fuit ostensa: qd non ab re factum est
nam vt dicit hierony. Vidit Rex
impius somniū futuroz: vt in ēptate
sancto qd viderat deus glorificet: et
captiuoz deoq; in captiuitate huiē
tium sit grande solaciū. Ihec ille. Cū
hō omnes sapiētes babilonis essent
requisiti: vt dicerent qd ipse viderat eo
q; a mente sua recesserat: et qd visiō
significaret. Sui omnes dei hūitez

sibi nūciabāt dicentes. Sermo quē
tu rex queris grauis est: nec repitur
q̄sq̄a qui iudicet illum exceptis dñs
quoz cū hōibus non est cōuersatio.
vbi hieronymus ait. Confitēt magi
confitent arioli: et omnis scientia se
cularis litterature pscientiā futuroz
non esse hōis: sed dei: ex quo pbat
pphetas dei spū locutos: q̄ futura ce
tinerunt. hec hierony. Tādē volente
deo: Daniel somniū et interpretatōez
aperuit. Tunc Nabuchodonosor ce
cidit in faciem suam: et Danielē ado
rauit: et hostias et incensum precepit
vt sacrificarent ei. hic hierony. dicit.
Non tam Daniele: q̄ in Daniele
adorauit dñz: qui misteria reuelauit
ideo dicit danieli. Vere deus vester
deus deozū est: et dñs regum et reue
lans misteria. Verū tamē vt hieron.
refert. Veloz obliuio dñtatis: vt qui
vudum seruū dei quasi deum adora
uerat: nunc statuam sibi fieri iubz: vt
ipse adoraret in statua. scribit nāq;
z. c. Daniel. q; fecit statuā aureā: alti
tudie cubitoz sexaginta: et latitudie
cubitoz sex: et posuit eam in campo
duran: puincie babilonis. Dicit insi.
de lyra q; per supbiam ppter monar
chie adeptiōem voluit sibi vlturpare
honorem diuinū: et ideo fecit statuā
in qua adoraret. Simile legitur de
Gayo impatore: q; vt dicit Ioseph⁹
is. antiq̄ratū. Hic statuam suā per
totum Impium suū: vt in ea adora
ret. addit Nico. de lyra q; altitudo
statue Nabuchodonosor cōputatur
cum base: super quam erat posita: et
q; statua tantum exterius erat deau
rata: quia non est credendum q; sibi

q̄ sibi fuerit tāta moles auri: vel for-
 te interius erat concava. Sed ego
 nō reputo impossibile aut satis diffi-
 cile: statuā que erat sup̄ basim: fuisse
 totā de auro cōpactā: si vera sūt que
 Uincēt⁹ tradit in speculo historiali
 de Basilica Regis pori: quē sup̄auit
 Alexāder magnus: hāc utiq; descri-
 bit cū colūnis aureis solidis. ingēti
 grossitudine numero triginta: pietes
 quoq; laminis aureis: grossitudinis
 digitalis: c̄pti erant vinea solida ex
 auro cūz folijs ⁊ racemis cristallinis
 distinctis smaragdīs. Talamī ⁊ cubi-
 cula omnia margaritis ⁊ carbūculis
 ornata erant. Sic potuit ex auro fa-
 brica i statua Nabuchodonosor. Et
 q̄a dicit textus q̄ posuit eaz in cāpo
 Duran. puincie Babilonis. Notādū
 hic q̄ Hiero. sup. ii. c. 3. Isayē ait sic. ba-
 bilon est metropolis Caldeorū: cui⁹
 muri sexdecim milliū passuū erāt: p
 quadram ab angulo in agulū: qd ē
 simul sexaginta q̄tuor millia passuū
 Ibiq; erat turris in altitudine trium
 millium passuū. De hac babilone sic
 scribit Isidorus li. i5. ethimo. Prim⁹
 post diluuiū Nembroth gigas Ba-
 bilonem urbem Mesopotanie fūda-
 uit hanc Semiramis Assirioz Re-
 gina āplāuit. Verūtū vt refert ipse
 Isidorus li. i4. ethimo. babilonie re-
 gionis caput babilon vrbs est: a qua
 ⁊ nūcupata tātū nobilis: vt Caldea
 ⁊ Assiria ⁊ Mesopotania in eius no-
 men aliqñ trāsuerint: ⁊ hoc non est
 incōueniēs: vt tota puincia babilo-
 nia nūcupet. S3 hic dubitat adhuc
 quare Daniel q̄ erat fact⁹ Regi fami-
 liaris nō p̄biquit eū a tali insania. et

rādet Nico. de lyra: q̄ forte erat ab-
 sens in aliqua pte regni: aut erat in-
 firmus: vel vidit Regē obstinatū.

De pueris missis in caminū ignis
 ardentis.

Secūdo apparet supbia Nabu-
 chodonosor in puerorū cōdē
 natōe. Nā cū edicto publico statuissz
 vt oēs uenirēt ad dedicatōz statue
 illāq; adorarent: ⁊ q̄ cōtrariū faceret
 mitteret in fornacē ignis ardētis. cū
 maxima multitudo Regis p̄cepto
 peret: Sidrach Misach ⁊ abdenago
 Iudei scelus id facē recusarūt: quos
 Chaldei inuidia moti accusauerunt.
 Tunc Nabuchodonosor in furore et
 ira p̄cepit vt adduceret corā eo: q̄ cū
 statim fuissent adducti: dure arguit
 eos nabuchodonosor: q̄a suū p̄ceptū
 nō implessēt: neq; penā cōminatoriā
 timuissent addēs. Et q̄s est de⁹ qui
 vos eripiat d̄ manu mea. O fides ad-
 mirabilis illoz iuuenum. O inuidia
 corda. O cōfidentia omni p̄sumptiōe
 carēs nō fuerūt territi: imo audēter
 respōderūt. Deus doctet quē colim⁹
 pōt eripe nos de caminū ignis ardē-
 tis: ⁊ de manib⁹ tuis o Rex liberare
 qd si noluerit. Notū tibi sit Rex: q̄a
 deos tuos nō colim⁹: ⁊ aureā statuā
 quā erexisti nō adoram⁹. Tūc Nabu-
 chodonosor p̄cepit vt succēderet for-
 nar in septuplū plus q̄ succēdi cōsue-
 uerat ⁊ viri. fortissimi d̄ exercitu suo
 iussit vt ligatis pedib⁹ Sidrach mi-
 sach et Abdenago: mitterent eos in
 fornacē ignis ardētis. Uindictū igitur
 ⁊ vestib⁹ suis induti piedi suē in for-
 nacē. Succēdebat aut fornar napra
 dicit Nico. de lyra. inapta ē genus

bituminis inuentum circa babilonē
 ⁊ maxime nutrit ignē: in alios sunt
 ossa oliuaz arefacta cum amurcha.
 Porro viros illos qui miserunt Si-
 drach misach ⁊ Abdenago in forna-
 cem: interfecit flāma ignis. Ipsi vō
 soluti ibant in medio flāmarū illeſi
 laudātes ⁊ bñdicētes deū. post igiſ
 flāmaz diminutiōez: videns Nabu-
 chodonosor suos aduſtos: ⁊ pueros
 sup prunas gaudentes: et quartū q̄
 erat āgelus habentē speciem filij dei
 ppter irradiationez vult⁹ in corpore
 aſſūpto: acceſſit ad hoſtinū fornacis:
 ⁊ dixit. Sidrach Misach ⁊ Abdena-
 go: ſerui dei excelsi viui. Egreſſimini
 ⁊ venite. Statimq; egreſſi ſunt Si-
 drach Misach et Abdenago: de me-
 dio ignis: ⁊ obſtupeſcentib⁹ cunctis
 dixit Nabuchodonosor. Benediātus
 de⁹ Sidrach Misach ⁊ Abdenago:
 q̄ miſit angelū ſuū: ⁊ eripuit ſeruos
 ſuos: q̄a crediderūt in eo. ⁊ infra. A-
 me q̄ poſitum eſt hoc decretum: vt
 quicūq; locutus fuerit blaſſemiā cōt
 deū Sidrach Misach ⁊ Abdenago
 diſpereat: et domus eius vaſteſ. No-
 norauit autem ipſos pueros: ⁊ pmo-
 uit in prouinciā Babilonis.

**De pſumptōe Nabuchodonosor
 Regis.**

Tertio appaz ſupbia Nabucho-
 donosor in ſuiſplius cōfidētia:
 ⁊ pſūptōe. Inā cū viſſionez hūiſſet de
 arbore magna: vt dicit Danielis. 4.
 c. Cuius altitudo ptingebat vſq; ad
 celum: ⁊ aſpect⁹ illius in omnē terrā
 ⁊ rami eius pulcherrimi: ⁊ fruct⁹ ei⁹
 nimius: ⁊ eſca omniū in ea: ⁊ ſitus
 eaz habitabāt beſtie agri: ⁊ in ramis

eius cōmorabāt aues celi: dixiſſetq;
 Daniel. Arbor iſta tu es: q̄ magnifi-
 catus es: ⁊ inuoluſtiſſet magnitudo
 tua creuit ⁊ puenit vſq; ad celum: et
 poteſtas tua in terminos vniuerſe
 terre. Autamē vid-iſti ſactū deſcēdere
 de celo ⁊ dicere. Succidite arborem
 ⁊ diſſipate illā. Attamē germē radi-
 cū ei⁹ in terra dimittite: ⁊ vincatur
 ferro ⁊ ere in herbis ſois: ⁊ roze celi
 cōſp̄gat: ⁊ cū ſeris ſit pabulū ei⁹: vō
 nec. 7. tpa cōmutēſ ſup eū. hec eſt in-
 terpretatio. Eiciēt te ab hōib⁹ ⁊ cū
 beſtijs ſerilq; erit habitatio tua: et ſe-
 num quaſi boſ comedes et roze celi
 infunderis. Septē quoq; tpa muta-
 bunē ſup te: donec ſciat q̄ dñeſ oñs
 excelsus in regnū hominū. ⁊ cuiūq;
 voluērit det illud: qd̄ autē p̄cepit: vt re-
 linqueret germē radicū ei⁹. i. arbor.
 regnum tuū tibi manebit: poſtq; co-
 gnoueris ptātem eſſe celeſtē. q̄ob̄
 cōſiliū meū Rex placeat tibi: ⁊ p̄cā
 tua elemoſinis redime. Poſt omnia
 iſta deambulādo in aula Nabucho-
 donosor cepit cogitare de viſſione et
 v̄bis Danielis: ⁊ cōfidens in ſcipto
 dicebat. Nonne hec eſt Babilon ci-
 uitas magna: quam ego edificauit in
 domū regni: in robore fortitudinis
 mee: ⁊ in gloria decoris mei. quia. ſ.
 ipſe Babilonē aplaauerat nō q̄ p̄nci-
 palit edificaiſſet. Reputabat q̄ dicit
 Danielis quaſi trifaticaz ⁊ minime
 pōderāduz. Nota hic quia Hierony.
 ſuper iſto paſſu dicit q̄ nabuchodo-
 nosor in p̄ncipio acceptauit v̄ba da-
 nielis ⁊ elemoſinas multas fecit. id
 circo ad mēſe. i. z. vilata ē in eū ſerētia
 Sed quia poſtea ambulans in aula

gloriāter dicebat. Nonne he: est Ba-
bilon zc. bonū misericordie perdidit
malo superbie.

De flagello quo puniuit de' Na-
buchodonosor. **Cap. 2.**

Supēda sunt que legūt de pu-
nitione Nabuchodonosor. nā
vt sequit in textu Danielis: cū adhuc
esset sermo: de quo supius narratū ē
in ore regis: vox de celo ruit. Tibi di-
cit Nabuchodonosor Rex. regnū
transiit a te: 7 ab hominib' te eiciet:
7 cū bestijs scripsit erit habitatio tua
senū quasi bos comedes: 7. 7. tēpora
mutabūt sup te: donec scias q' dñe
excessus in regno hominū. Eadem
hora sermo cōplet' est sup Nabucho-
donosor. hic queri solet vtrū ista de
Nabuchodonosor posita sūt sint. Et
circa hoc tres inueniūt opiniones.

Prima eorū qui dicūt q' ista mystice
sunt intelligēda.

Secunda eorū qui dicūt q' fuit mu-
tat' in bestia.

Tertia eorū qui asserunt q' fuit mu-
tatus quasi in bestiam.

Prima est opinio eorū qui dicunt q'
ea que de Nabuchodonosor legunt
mystice nō litteralit' sunt intelligēda.
Dicunt q' sūt in Nico. de lyra: q' hec ē
methaphora de diabolo: qui in fine
seculi psequet maiorē gloriā q' āgelī
q' nō peccauerūt: s' hoc falsum est: q' a
peccatū diaboli est irremissibile. 2^a
opinio est eorū q' dicunt: q' sūt sunt
etia litteralit' que scribūt de Nabu-
chodonosor: 7 q' fuit mutat' in be-
stiam. Sic videt dicē Joseph' cōtra
quē dicit nico. de lyra q' l3 veraciter
narret hystoriā veteris testamēti: tū

qñ vult exponere aliquā turpiē defici-
sicut de nuditate Ade in statu inno-
centie dicit: q' nō erubescibat: 7 rōem
assignās addit: q' Adā tūc vivebat
simplicitate bestiali. sicut pueri ante
vsum rōis nō erubescūt de sua nudi-
tate: sed hoc est falsum: q' sic p pccm
meliorat' fuisset status pmi hōis: q' a
post adeptus fuisset vsum rōis. sic
in pposito. Sed cōtra hoc posset q's
inducere textū Augustini ad Boni-
faciū: q' ponit. i. 7. q. 4. c. 11. Dicit. Na-
buchodonosor in q't regē intēde: qui
causa supbie de homine in bouē est
mutatus: atq' a regno suo profugus
recedens nō ate regnū recepit: q' cō-
uersus deū p'dicauit. idōsum' rñde
q' Aug. loq' sic: q' a vt bos pascebat
feno: 7 nō q' realiter fuerit in bouē
conuersus. Ideo tertia opinio cōior
7 s' a est sūt in Nico. de lyra: q' hystoria
s' a ē litteralit': ex qua colligit q' Na-
buchodonosor p'didit vsum rōis p
amentia: 7 sic factus est quasi bestia
q' vita hōis nō differt a bestiali vita
nisi p vsum rōis sūt illud Aristo. i.
ethi. Multi q'dē omnino bestiales vi-
dent esse pecudū vitā eligētes. S3
q'busdā duz ac difficile videtur quō
Nabuchodonosor nutrit' in delicijs
potuit taz diu vesti feno 7 herbis. et
quō absq' vlla laceratione corpis suū
inter bestias vixerit. Et ihero. rñdet
sic. Quid mirū est si ad ostēdēdā po-
tentiā dei 7 humiliādā regū supbiā
hoc dei iudicio sit patratū. Nico. de
de lyra dicit q' furia hōis deordinat
7 q' si bestialē facit. 7 ex l3 seq' aliq'
sunt possibilia 7 delectabilia q' ate nō
erant ppter transmutationē nature.

sicut mulieribus pgnatib⁹ carbones
vel terra sit cibus delectabilis: ppter
nature deordinatōez: que tñ cis alias
sunt abhominabilia: furiosi etiam cū
bestijs cōtrahūt familiaritatez ppter
quādam assimilatiōez ad eas: et ppter
hoc bestie nō deuorabant sī Nabucho
donosor: sicut expimento habet: q
canes ferocissimi non nocent satuis
naturaliter vel amentibus. Sed ad
hoc querit quare nō fuit ligatus et
detentus. Rñdet Nico. de lyra: q
in firmitas fuisse aggrauata et hōies
sui sciebāt p reuelatiōem Danielis: q
in campis nō moreret sī in regnum
finaliter restitueret: ex quo regnum
fuit illo tempore gubernatur p pñci
pes: et maxime p danielē: q diligebat
Regē: et q p Danielis reuelationez
sciebant regē restituēdū: ideo nullū
aliū audebāt interim statuē: ne Na
buchodonosor postea restitutus pu
niret eos tā q reos criminis lese ma
iestatis: vel fili⁹ eius Guilmozodach
pro illo tpe regnauit et postea cessit
patri.

De fructuosa pñia Nabuchodo
nosor. Cap. 3.

P Restolat benignitas dei pec
catores: quos qñq flagellat:
ut si eādem ad pñiam redire velint:
illoz misereatur. Ideo Nabuchodo
nosor ad se cōuersus et humiliatū nō
spreuit: imo misericordie sue sinuz di
gnatus est ei apire: et licz in textu Da
nielis nō sint posita que sequunt: tñ
qā Mag. in hist. illa recitat: non est
visum supflūū in hoc loco inserē: ut
sic melius intelligam⁹ fructū emēda
tōis eius. refert igit Mag. in hist. q

nabuchodonosor nō corporis muta
tionē: sī mentis alienatōez passus ē:
et ablatu est ei vsus lingue: et herba
data ē in cibuz: et videbat sibi q bos
esset in āteriorib⁹: et leo in postero
rib⁹ sī mīsteriū tyrānoz: q in pma
etate voluptatib⁹ dediti: et ceruicossi
iugo Belial sūdunt. In fine hō inter
ficiunt diripiunt et conculcāt. Multi
quoq egrediebāt et videbant eum.
Solut Daniel nō egrediebāt: quia
toto tempore alienatiōis eius orōni
p eo vacabat: et ad preces ei⁹ āni. 7.
quos totidez dñs dixerat tpa in. 7.
mēses cōuersi sunt: in qbus 40. dies
insaniā patiebat: et p alios 40. reuer
sus ad cor hōis: flebat et supplicabat
deo: adeo q ex nimio fletu oculi ei⁹
ut caro facti erāt: et itez p alios. 40.
dies ātebat in insaniā: donec septē
mēses cōpleret. Post quos reuocat⁹
est: nō tñ regnauit statim: sed statuti
sūt p eo septē iudices: et vsq ad finē
septē ānoz pñiaz egit: panē et carnel
nō comedit et vinū nō bibēs legumi
nibus utebat et herbis iuxta cōsiliū
Danielis. Et hac pñia pleta regna
uit itez et bñdixit altissimū. et f3 s12i.
de lyra mortuus est in statu salutis.
Ideo dicit Aug. 23. q. 4. c. nabucho
donosor. q pñia eius fuit fructuosa:
Illius igitur exemplo studeamus: et
nos peccata nostra corrigere: ut sic p
ticipes fieri valeamus eterne vite in
qua uiuit gloriosus deus: p omnia
seclā seclōz Amen.

Sermo decimusseptimus de iudi
cio dei contra Anthiochū in iudeos
seuientem

Repertū ē hōies q̄ omni
clemētia deposita: feris
ac beluis crudeliores exi
stunt. Quid nā de An
thiocho dicemus inanissimo Rege
qui Iudeos acriter est psecut⁹: vtiq;
vt parebit oēs bestias crudelitate sua
anteceffit. Cōtra quē deus iust⁹ vin
dictā suā exercuit illūq; tādem humi
liauit atq; puniuit. idarco in hoc ser
mone de iudicio dei cōtra anthiochū
in Iudeos seuiētē dicem⁹: cōtēpla
bimurq; more nostro tria misteria.

Primū viciē feritatis.

Secūdu penalitatis.

Tertium generalitatis.

De crudelitate Anthiochi.

Cap. p̄mum.

Quā ferus atq; crudelis Anthi
ochus extiterit in hoc misterio
aperiendū ē. 7. 13. Tho. 22. q. 159. dicat
q̄ differētia est inter seiciā 7 crude
litatē: quoniā p̄prie seiciā dicit h̄m
q̄ aliq; in penis inferendis nō cōsi
derat aliquā culpam eius qui puniē
sed solū hoc qd̄ delectat in hominū
cruciati. Crudelitas h̄o attendit cul
paz in eo qui puniē: si excedit modū
in puniendo: vñ crudelitas differt a
seiciā: sicut malicia hūana a bestiali
tate: vt p. 7. et h̄i. h̄ū tamē large pōt
crudelitas nominari p̄p̄ritudo vo
luntatis ad effundēdū sanguinē hu
manum. Et sic fuit crudelis 7 feralis
valde Anthiochus: qd̄ p. 3. tripliciter.

Primo in hierusalē captione.

Secundo in rabida ordinatōe.

Tertio in matris et filioz occisione.

De multitudine interfectorū ex
iussu Anthiochi.

Primo apparet crudelitas An
thiochi in hierusalē captiōe. vt
enim scribit 2. Machabeoz. 5. c. pro
fectus Anthioch⁹ ex Egipto effera
tus animo ciuitatē hierl̄m armis ce
pit. Iussit autē militibus interficere.
nec p̄ere occurrentibus: 7 p̄ domos
ascēdētes trucidare. Isiebat ḡ cedes
iuuenū ac senioz mulierū 7 natorum
ext̄minia h̄ginūq; 7 puuloz neces.
Erant autē toto triduo octoaginta
millia interfec̄ti: nō minus autē venū
dari. Nota hic p̄pterea: q̄a omnia an
thiochi gesta ex libris Machabeozū
sumū q̄ Hierony. in argumento in
libris Machabeozū ait. Machabeoz
liber 13 nō h̄at in canone hebreoz
tñ ab ecclesia inter diuinoz libroz
ānumeraē historias. Insup̄ aduertē
dum q̄ de⁹ b̄ndict⁹ p̄mittebat p̄p̄m
sic turbari p̄p̄ excrecētes iniquitates.
Nam vt dicit. i. Machabeozū. i. c. in
diebus Anthiochi exiere ex Israhel
viri iniqui: 7 edificauerūt Signasiū in
hierosolimis h̄m leges nationū: et
fecerūt sibi p̄p̄cia: 7 recesserunt a te
stamento sando 7 iūdi sūt natiōib⁹.

De alijs interfec̄tis.

Secundo apparet crudelitas An
thiochi in rabida ordinatōe
Ista expoliavit 7 p̄phanauit templū
7 reuersus Anthiochiā: misit quēdā
p̄ncipez Apolloniū nomine cū exer
citu viginti duoz millū: q̄ discurrēs
p̄ ciuitatē: in gētē multitudinē penit
7 interfec̄it. Nō multo p̄⁹ misit quēdā
Antiochenū: q̄ compelleret Iudeos:
vt se transferrēt a patrijs: et dei legi
bus: 7 eos q̄ nollēt trāsire ad institu
ta gentiliū interficeret. due mulieres

229
 deiate sūt natos suos circūcidisse: q̄s
 infantib⁹ ad vbera suspensīs. cū pu-
 blice p̄ ciuitatem illas circūduxissent
 p̄ muros p̄cipitauerunt. Alij vero ad
 primas coeuntes spelūcas ⁊ latēte
 sabbati diem celebrātes. Tū indicati
 essent cuidaz Iphippo p̄posito An-
 thiochi flāmis succensī sunt.

De matre occisa cū septē filijs.

Antio apparet crudelitas An-
 thiochi: in matris ⁊ septem fi-
 liorū occisiōe. Erat utiq; mater q̄daz
 septem filios habens: ⁊ vt dicitur. 2.
 ad Machabeorū. 7. c. Duz a crudeli An-
 thiocho cōpelleret: vt cōtra patrias
 leges carnes porcinas comederent.
 maior natus dixit. Parati sum⁹ mori
 magis q̄ patrias et dei leges p̄uari
 cari. Iratus Rex iussit sartagine et
 ollas eneas succendi ei⁹ qui sic locu-
 tus fuerat amputari linguā: ⁊ cutem
 capituli abstrahi: sumas quoq; manū
 ⁊ pedum p̄cidit: ceteris eius fratrib⁹
 ⁊ matre inspiciētib⁹: sicq; in sartagie
 torqueri: donec moreret. Interiz vō
 ceteri vna cum matre se hortaban⁹
 mori fortiter. Post ⁊ secūd⁹ similia
 tormenta patiens extindus est: q̄ in
 vltimo cōstitutus dixit. Tu quidem
 scelestissime in p̄nti vita nos perdis
 sed Rex mūdi defūctos nos p̄ suis
 legibus in eterne vite resurrexiōe su-
 scitabit. Post istū tertius illudatur: et
 linguā postulat⁹ cito p̄tulit: ⁊ ma-
 nus constanter extendit: ⁊ cū fiducia
 ait. E celo ista possideo: sed p̄p̄ dei
 leges nūc hec ipsa despicio: quoniaz
 ab ipso ea me recepturū spero. cūctis
 admirantib⁹ adolescentis constantiaz
 expirauit in tormentis sartaginis: sic

⁊ alij. Verat iam quartus similibus
 cruciatib⁹. Deinde quintus. ⁊ tandē
 sextus: que dum ageret: mater sapiē-
 tia repleta: cogitationi femine ma-
 sculinū animū inserens: dicebat ad fi-
 lios. Nescio qualiter in vtero meo
 apparuistis: neq; enim ego spiritum
 ⁊ animā donavi vobis ⁊ vitaz: ⁊ sin-
 gulorū membra nō ego ipsa cōpēgi:
 s; mūdi creator q̄ formauit hominū
 natiuitatē: quicq; hominū inuenit ori-
 ginem: ⁊ sp̄m vobis iterū in miseri-
 cordia reddet ⁊ vitā: sicut ⁊ nūc vos
 metipsos despicietis p̄pter lege⁹ eius
 Remanente adhuc septimo iuniorē
 multa pollicebat Anthioch⁹: vt dei
 leges contēneret: suadebatq; matri:
 vt ad hoc illum induceret. Que incli-
 nata ad filium hebraica lingua dice-
 bat. Fili miserere mei: que te in vō
 nouē menses portauit: ⁊ lac triennid
 dedi ⁊ alui: ⁊ in etatem istam p̄duri
 aspice celum ⁊ terrā: que omnia fecit
 deus: illū honora: ⁊ cū fratrib⁹ mori
 nō timeas. At adolescēs animosior
 fact⁹: exclamās dixit. Quē sustinetis
 nō obedio p̄cepto regis: sed p̄cepto
 legis: que nobis data est p̄ Moysen
 Tu vō qui inuentor: omnis malicie
 factus es: nō effugies manū dei. q̄re
 acrius indignatus tyrānus: ⁊ istum
 in dño fidētē: inter dura tormenta
 cōpulit mori. Nouissime post filios:
 ⁊ mater supplicij cōsumata est.

**De horribili pena ⁊ plaga Anthi-
 ochi crudelis.**

Cap. 3.
Non est abbreviata manus oīi
 que tādē iniquos ⁊ malos ho-
 mines p̄sternit fortiter ⁊ humiliat.
 Ecce Anthiochi exēplū: vitatē hui⁹

k

rei nobis aptissime pandit. De ipsi
g^o penalitate in hoc secundo capitulo
erit differendum: de quo tria consi-
deremus.

Primo plagam.

Secundo noticiam.

Tertio penitentiam.

Primo consideremus Anthiochi
plagam: vt. n. scribit. z. Macha.
9. c. Cū rediret de Perside et frigia
spirans animo cōcedit Hierosolimā
redire: illaq^{ue} dolere funditus: dicens
velle illam cōgeri sepulchri iudeorū
esse facturū. Sed qui vniuersa aspici-
t dñs: percussit eū insanabili plaga: ap-
prehenditq^{ue} eū viris dolor viscerū:
et amara intestinorū tormēta in super
contigit illū in impetu eū de curru
cadere et in graui collisione corporis
membra vexare: facteq^{ue} sunt carnes
eius h^umibus scaturientes: et fetore
nimio vulnēz granabat^{ur} exterius.
Et q^{ui} pauloātē sidera celi cōtingere
se arbitrabat^{ur}: cū nemo poterat p^{ro}p^{ter}
intolleratiā fetoris portare.

Secundo consideremus Anthiochi
noticiā: vt ait Grego. Oculos quos
culpa claudit: pena aperit. Ideo sic p^{er}
cussus Anthiochus cepit ad sui agni-
tionē venire: nō valēs et ipse suū p^{ro}p^{ter}
ferre fetorē: pater et dolorē dicebatq^{ue}
Iustū est seditū esse deo: et mortalez
nō paria sentire de deo.

Tertio cōsideremus Anthiochi pe-
nitentiā. In tot vtiq^{ue} veratōib^{us} An-
thioch^{us} penitentiā egit: s^{ed} infructuosā
q^{uia} vt dicit Bonauentura in. 4. di. 14
Dolbat de peccatis suis: non p^{ro}p^{ter}
diuinū amorē: sed p^{ro}p^{ter} penā quam
sibi p^{ro}p^{ter} sua delicta imminere conspi-

ciebat. Ideo dicit textus. z. Macha.
Uerbis orabat autē scelestas dñm:
a quo non erat misericordiā consecu-
turus: et ciuitatē ad quā festinās ve-
niebat: vt eam ad solum deduceret
optabat liberam reddere: et Iudeos
equales Atheniēsis fabulorū pollice
bat^{ur}: p^{ro}mittēs adhuc templū: q^{uod} p^{ri}us
expoliauerat: ornaturū optimis do-
nis: et multiplicaturū sacra vasa: et Ju-
deum esse futurū. Tamē cū a deo nō
acceptaret oratio eius: homicida et
blasphemus: pessime percussus p^{ro}p^{ter}
in mōtib^{us} miserabili obitu vita sū-
ctus est.

De g^{en}erali punitione hominū cru-
deliū: qui qualia fecerunt: talia passi
sunt.

Cap. tertiu^m
Rudeliū hominū culpā inuē-
tus est de^{us} g^{en}eraliter: vt in pla-
rib^{us} adeo moleste tulisse: vt crude-
liore p^{er}ea eos acerbissime mactauerit
Nec solū Anthiochus p^{ro}p^{ter} crudelitatem
punitus est: s^{ed} et etiā quasi innumeri
sui similes: exterminati sunt de terra
viventium. Idcirco in hoc misterio
adducemus q^{ui} plurimū exempla: vt sic
deprehendamus g^{en}eraliter crudelitatem
erosam deo: qui cū sit natura miseri-
coris et pius: aduersus crudeles tamē
efficiat^{ur} durus et rigidus. Scribitur g^o
Iudicū. i. c. q^{uod} Adombebeth crudelis
captus a Iudeis in bello: celsis sūmi-
tatibus manū eius atq^{ue} pedū dixit
Septuaginta Reges ap^{er}tatis sūmi-
tatibus manū ac pedū: colligebant
sū mēsa mea ciborū reliq^{uas}: sicut feci:
ita reddidit mihi de^{us}. De Ciro rege
crudeli refert Iustin^{us} q^{uod} postq^{uam} ado-
lescensculū filium Thamiris Regine

Massagetarum cum tertia parte copiarum
deceperunt: simulato metu: quasi fugientes:
et instructa castra vino epulisque desce-
ruissent: interfecissetque a matre thamiri
supatus: ita quod ducenta millia partium
simul cum Rege deleta fuere: et tante
cladis nec nuncius superavit. Ipse caput
apud utrumque in virem humano san-
guine plenum iussit Regina confici di-
cens. Sacia te humano sanguine quem
30. annis sitisti. Narrat Suetonius de
perceptoribus Cesaris: quod nullas fere
trienio superavit: nullasque naturali morte
obijt: nam pars naufragio: pars pelio
defuncta est. Quidam se illo pugione
quo Cesar vulneraverat occiderunt
ut apte monstraret: cedere illam nec deo
nec hominibus placuisse: viginti namque
et tribus vulneribus confossus Cesar
occubuit. anno. 56. etatis sue. Nero
6. Romanorum Imperator: qui ut scribit
Plinius. lib. 7. de naturali historia.
Natus est promissis pedibus et crude-
lissimus ac viciosus valde fuit. post
multa facinorosa audiens Sergium
Balsam a militibus in hispaniis: ubi
proptor erat: Imperatorem electum: Imperator
tribunos et centuriones de fuge
societate temptavit: et nullum habuit sibi
consentientem nocte misit per amicos et nil
sibi renuntiabant ab aliquo: ipse cum
paucis hospitibus singulorum adiit: rursus
clausis omnium foribus nullo respondente
in cubiculum redijt. Requirit deinde per-
cussorem cuius manu ipse periret. sed
nemine reperto. ego inquit nec ami-
cum habeo nec inimicum. et accurrit
ut se precipitaret in Liberum. et revoca-
to impetu: cum iam non iret in dies
equum ascendit quatuor solis comita-

tibus. deinde cum ad diverticulum veterum
esset circa quartum milliarium dimissis
equis per vepres et arundines semitam
agere nec non strata sub pedibus veste
ad proximam villam evasit: divertitque
in puellam calam. et cum fames et sitis
eum invaderet sordidum panem sibi ob-
latum spreuit. bibit tamen aliquantulum aque
tepide inter moras precepit se hostem
a Senatu indicatum. et queri ut puni-
atur more maiorum. Interroganti qualem
id pene genus esset cum diceretur Imperator
Eutropium nudi hominis cervicem farce
inseri per publicas vias duci et corpus
virgis ad necem cedi. et de saxo precipi-
tari cointerritus duos acutos pugiones
arripuit. oravit ut aliquis se ad mortem
capessenda inuaret extemplo iam pro-
pinquabant equites quos per clamorem
perpropinquos sensit quibus preceptum erat
ut eum vivum traherent. quod ut sensit
ferrum iugulo apposuit ad quartum
ab urbe lapidem. et cum semianimus
adhuc esset irruenti Centurioni. et
penula ad vulnus posita in auxilium
se venisse simulati. quasi sero dixit nero
et hec est fides et in hac voce defecit
22. anno etatis. et anno. 14. Imperator
Imperatoris et Eutropium. Domitianus
Imperator propter suam crudelitatem iusto
iudicio dei a cubiculariis suis septem
vulneribus occisus est anno etatis sue
45. ut diximus in sermone de cogni-
tione superbie. Legitur de Agnoscendo
Rege qui fuit arriana heresi infectus
et per Hispaniam et Africam persecutus est
christianos et multos martires fecit. et
confessoribus linguas abscidit. qui ut
Iulianus narrat abscissis linguis perse-
cuti loquebantur. ut etiam ponit. E. de

k z

officio pfecti ptorio Africe q̄ tadem
 cūdis effusis viscerib⁹ mirabili vitā
 finivit. Pilatus crudelis in multas
 incidens calamitates seipsū occidit.
 Judas impius despat⁹: laqueo se su
 spēdit. Iherodes ascalonita q̄ innocē
 tes occidi fecit: p̄ tāta cedē punitorū
 suspectos hñs filios. Alēdrū. scz et
 Aristobolū: vt dicit Mag. in hist. sch.
 quasi eū interfici parassēt vt ipsi re
 gnarēt illos occidi fecit. Septuagesī
 mo & 0 āno etatis sue: in gūissimam
 egritudinē cecidit: Naz febre valida
 purigine corporis colli cōtinuis tor
 mētis: pedū inflatōe: & mescētib⁹ te
 sticulis intollerabili fetore crebro ha
 nelitu: & interruptis suspirijs torque
 bat. a medicis & 0 in oleo posit⁹: inde
 quasi mortuus est ablat⁹. Sciēs autē
 Judeos cūz gaudio mortē suā expe
 ctare: nobiliores viros ex omni iudea
 collectos in carcē posuit. Dixitq; So
 lome sorori sue. Scio iudeos de mor
 te mea gauisuros: s; potero hñe mul
 tos lugētes: si cū spūm emisero: cun
 ctos occidas: quos in custodia seruo
 vt sic ois iudea me defleat inuita:
 & vt dicit Josephus in. i. 7. ātiātatur
 gladio q̄ pomū purgabat: se pemit
 Sunt & alia innumera quasi exēpla
 h⁹ mōi: que nos breuitatis cā tacem⁹
 Cōmemorauim⁹ autē que supra posi
 ta sūt: vt ex illis p̄cipiam⁹: quātū deo
 displicet seuitia atq; crudelitas: s; ple
 rigz falso in semetipsis gloriā et oi
 cunt: hoc vitio se fore mūdatos: q̄b⁹
 nos respōdem⁹: q̄ etiaz absq; hūani
 sanguinis effusioe: crudeles multi in
 diuinis eloquijs appellāt. Et primi
 sunt primos odiētes: p̄ q̄bus dicit

Iohes in canonica. c. 3. Dis q̄ odit
 frēm suū homicida ē. Secūdi sūt pri
 mis deēbētes: de q̄b⁹ dicit. 6. q. i. c.
 Sūma iniquitas. Sūma iniquitas est
 frēs detrahē & accusare. Dis enim q̄
 deēbit fratri suo: homicida est. Tertij
 sūt diuites paupes nō pascētes. Uñ
 86. vi. c. In singul. c. P̄dāce. P̄dāce
 fame moriētē: si nō pauēis occidisti
 Quarti sūt executores testamētōz q̄
 relicta ad pias cās cū p̄it: nolunt ec
 clesijs & paupib⁹ dare: cōñ quos scri
 bit. i. 3. q. 2. c. Qui oblatōes. Qui ob
 latōes defūdōz: aut negāt ecclesijs:
 aut difficile reddūt: tāq; egētū nece
 tores excōicent. Quinti sunt filij pē
 tib⁹ nō s; ueniētes: p̄ q̄b⁹ dicit Ap⁹.
 i. Thi. 5. c. Si q̄s suorū: & maxime do
 mesticōz curā nō hēt fidē negauit &
 est infideli deterior. Et vt breuē con
 cludam⁹: omēs q̄ primos iniuste p̄le
 quūt: illiq; sūt infesti: homicide cru
 deles nūcupāt: sicut p̄ de pe. vi. i. c.
 I homicidiū. c. homicidiōz. c. Tria sūt
 gñā. Scim⁹ q̄ clemētes & p̄ij: q̄tenus
 crudelitate reiecta dignos reddam⁹
 nosiplos ad hñdā hic gratiā: & in fu
 turo sempitēnā gloriā: in q̄ uiuit & re
 gnat de⁹ p̄ oia seclā se. Amen.

Sermo decimasotauus d̄ cogni
 tōe dei & de debito sibi exhibēdo ho
 nore ac cultu.

Q Uoniā de⁹ oculis corpis
 n̄ videt: q̄a remotissim⁹
 est a sensu: vt docet Ari.
 in plogo metha. In va
 rias noxialq; op̄iniones errorū hōies
 dilabūt: & aut negāt esse deum: aut

deos plures cōsingūt: aut ea que de
diuinaz psonaz pluralitate s3 fidei
traditionē dicunt acceptare nolunt
Inde fit vt diuinus cultus minuat:
neq3 debita exhibeat reuerentia ipsi
deo: quare in hoc sermone de deo
glorioso merito ptractādū censui: vt
sic eum agnoscētes: maiestatz eius
honore debito psequamur. In supi
orib3 nāq3 de timore suoz iudiciorū
diximus: amodo hō circa honorem
qui sibi debet a nobis insudabimus
De deo igit tractaturi: tria misteria
elucidare conabimur.

1ª Primū dicē cognitiōis gñalis.

2ª vnitatis essentialis.

3ª trinitatis psonalis.

De gñali cognitiōe dei.

Cap. p^mum.

Hortādi sunt omnes homines
mundi: vt deum cognoscē stu
deant: quia sine cognitiōe dei: cetera
quoq3 que grandia extimari possūt
parua sunt 7 vilia: ex quo de⁹ Ihere
mie. 9. c. dicit. Non gloriē sapiens
in sapientia sua: nec diues in diuitijs
suis: nec gloriē fortis in fortitudine
sua: sed in hoc gloriē qui gloriatur
scire 7 nosce me: quia ego sum dñs.
Verūtamen qdā deuz esse minime
credunt: de qbus dicit Damascus. In
tātum preualuit pñiciōsa hominum
malicia: vt dicant nō esse deum. De
his loquitur sic Tullius in primo de
natura deoz. Quidaz dixerūt totaz
de dñs immortalib3 opinione eē factā
ab hominibus sapientib3: reipublice
cā: vt quos ratio non posset eos ad
officiuz religio vinceret huiusmōi fal
sitatis sedatores: qd aliud q3 fatuos

dixerim. Cogitare nāq3 vel dicē deū
nō esse: non nisi ex stulticia puenire
potest. Ideo psalmista inq̃t. Dixit in
sapiens in corde suo nō est deus. Et
Ihere. 4. dicit deus. Stult⁹ popul⁹
meus me nō cognouit: filij insipietes
sunt 7 vecordes. Quare aut stulticia
sit cogitare q nō est deus appar3 ex
hoc q rōabiliter qlibet potest si velit
cognoscere deum esse ppter quinq3
specula que deū esse apertissime ma
nifestant.

1ª Primū dñ nālis legis illuminatio.

2ª scripture testificatio.

3ª mōdi productio.

4ª creatoraz ordinatio.

5ª omniū desideratio.

**De naturalis legis illuminatiōe
in cognitiōe dei.**

Primū speculū in quo lucet xi
tas diuini esse dicē naturalis
legis illuminatio. Ab ipso vtiq3 sūmo
patre accepimus naturalem legem
qua qlibet rōe vtēs cōgscere potest
q deus est. Nam posito q aliquis
mor natus exponeret nutriturq3
aut in mari a marinis beluis. aut in
silua a feris indomit. nec vidēt vnq3
vel audiret quicquā de deo dici q3 p
mū ad ānos discretōis attingeret ex
lumine rōnis naturalis cōgsceret q
deus est l3 in pñiculari errare posset
credens deum esse aliquaz creaturā
hec omnia pbanē et roborāt vidēis
7 testimonio sapientuz. Inq̃t Aug⁹
in li. de si. ad I Petrum. Nihil tātum
nouit mens quātum deum esse 7 se
7 Damascenus. Cognitio existendi
deum nobis naturaliter inserta est.
7 Iuligo de sancto vidore. Sic de⁹

k 3

cognitionē suam in homine tēpauit
 ut sicut qd esset nō posset cōprehēdi
 ita qd esset nō posset īgari. et Cicero
 li. i. qstionū tusculanaz. Nemo ho-
 minū tā imānis: cui? mētē nō imbue-
 rit diuinitatis opinio. 7 idem li. pmo
 de legib. Nulla gēs est tā imāfucta
 tam fera: que nō etiam si ignoraret
 qualem habere deum debeat: nō tñ
 habēdū sciat. Ex hoc idem li. i. d nā
 deoz ait. Prothogoras iussu Athe-
 nienū vrbe 7 agro exēminatus est:
 libriq; eius combusti sunt: ppter hoc
 qd hoc cōmune verū in dubiū reuoca-
 uerit. In. 2. vo d nā deoz dicit. Nā
 nisi cognitū incōphēlūq; animis idē
 habēremus. s. qd deus est: nō tā stabi-
 lis eius opinio pmaneret nec cōfirma-
 ret diurnitate tēporis: sed vna cuz
 secul' etatibusq; hominū inueteraret

De testificatōe scripture in cog-
 nitione dei.

Secūdu speculū in quo cogno-
 scere possum? qd deus ē dicē
 scripture testificatio. Omnis quippe
 scriptura vtriusq; testamenti deū esse
 pdicat: de quo sic incipit pncipio ge-
 nesis. In pncipio creauit de' celuz
 7 terram. 7 vsq; ad finem magna
 dei clare pclamat. Ineq; op' est sin-
 gula recensere: que de deo cōtinent
 in illa: cuz vt diximus tota circa dei
 videntis miseria stupenda versetur.
 Doctores insup sancti illius scripture
 interptes eruditissimi: de deo gloriose
 loquūt: quoz aliqua dicta hic inter-
 ponēda duxi. Inqt Cassiodor' sup
 psal. illum. Magnus dñs 7 laudabi-
 lis nimis. Deus est dñs inexplicabi-
 lis: pietas incōprehēbilis: sapientia

ineffabilis: cuius vera diffinitio est:
 finem in suis laudibus nō habere. et
 Boetius li. de trinitate. Deus est esse
 pulcherrimū fortissimūq; vere vnū
 in quo nullus numerus nullū in eo
 aliud: preter qd id qd est. 7 Anselm'
 in prologion. De' est pulchritudo
 que nō videt: odor qui olfactu nō p-
 cipit: sapor qui nō cognoscit: bōitas
 que non sentit. 7 Gregorius in mo-
 ralibus. Deus est viuificatrix virtus:
 causa causarū: vita viuentiū: rōna
 biliū creaturaz. 7 aug. li. i. de libero
 arbitrio. Deus est quo nil sup' esse
 cōstat: eternus incōmutabilis. 7 aug.
 is. d trinitate. Deus est: qd est omnū
 potētissim': speciosissim' beatissim'
 quem mori mutari corūpi ē impossi-
 bile. 7 Aug. li. de vera religiōe. De'
 est incōmutabilis natura pma vita:
 pma essentia: pma sūstātia. 7 Aug'.
 5. de trinitate. c. 2. Deus est sūstātia
 vel vt meli' dicat essentia: cui ipsuz
 esse maxime ac dñs. me cōpetit. Nō
 hic qd nomen sūstātie fm cōmunez
 hominū acceptōz a sūstātendo videt
 dici fm Aristo. in pdicamētis. 7 fm
 hoc sūstātia grece vsa dicit: qd sū-
 stit. Corpus autē qd sūstātie sūstātia
 dicit: vnde cū forma pura que deus
 est: nulli sūstātie: ppe sūstātia dici
 non potest. Vtruz absolute nomen
 sūstātie sumit: fm qd dicit qd sū-
 sta est qd nō est ab alio: sed semp ex hoc est
 qd p'ia intra se x tute cōsistit: 7 sic
 potest dici cā pma sū-
 li. 8. c. 4. Quāvis refugiam? de deo
 dicere: nomen sūstātie: nō tamē intē-
 tionem: cui? intentio est res habens
 qd dicitatē stabilem: cuius esse est esse:

qđ nō est in sūcto corpore vñ anima.
 7 ppter hoc dici potest sba: Melius
 tamen dicif essentia: sicut enī ab eo
 qđ est scire dicif sciētia: ita ab eo qđ
 est esse dicif essentia: 7 qđ ille ma-
 xime est qui dicit. Ego sum qui sum
 Ideo ppter dicif essentia sū hiero.
 7 Damasū papā quonīa ipse ē origo
 7 pncipiū essendi: 7 qđ est: a quo est:
 quicquid est sū Algazelem. 2. metha.
 Et qđ nostz esse cōpatōe illi⁹ est nō
 esse: sicut dicit Plato in thimeo. pñi
 etiā qđ rectā in hac pte mētē tenuerūt
 de deo magnifice multa dixerunt.
 Auicēna. 8. metha. sic ait. De⁹ est bo-
 nitas pura in desiderio omnium. Et
 Cicero in pmo de nā deoz. De⁹ est
 quo nihil beatius: nihilq; bōis oib⁹
 affluētius excogitari potest. 7 in. 2. d.
 natura deoz. Deus est nā prestans
 quo nihil est meli⁹. 7 Albumasar in
 maioribus introductōib⁹. Deus est
 mouens omnia immobilis incorrupti-
 bilis altissimus: cuius nomē est bñdi-
 ctum 7 exaltatū exaltatōne maxīma
 7 Aristo. in pmo de celo 7 mundo.
 Deus est apud quem est vita fixa: sē-
 pīna in secula seculoz: que nec finit
 nec deficit: 7 iz. metha. Deus est no-
 bilissimus omniūz entiū: 7 nihil eo
 nobilius.

De mūdi pducitōe ad cognitōez
 dei.

Tertium speculū quo cognoscē
 poterimus deū esse dicif mūdi
 pducitō. Nā pducitū hūc mundum
 credimus ab aliquo potente sapiēte
 optimoq; artifice: hic autē esse non
 potuit nisi deus. Nam si cūdi reges
 7 pñi: quotquot suā: quot sūt: 7 erūt

conuenirent in vnum: nec minimūz
 florē pducere possent de nouo. Idē
 ait sapiens. 14. c. sapiētie. Ad magnitudi-
 die speciei 7 creature: potēit creatoz
 eoz cognosci. 7 Aug⁹. li. ii. de ci. del.
 inq̃t. Exceptis pphetis vocib⁹ inū-
 dus ipse ordinatissima sui mutabili-
 tate 7 mobilitate: 7 visibiliū omniūz
 pulcherrima specie: quodāmō tacite
 7 factum se esse: 7 nisi a deo ineffabi-
 liter atq; inuisibiliter se fieri potuissē
 pclamaret: 7 Aug⁹ li. io. cōfessionum.
 Interrogauī de deo meo celū soles
 7 lunam 7 stellas: 7 respondē mibi.
 neq; nos sumus qđ qris 7 dixi oib⁹
 qđ circūstāt fores carnis mee: dicite d.
 deo meo aliqd: 7 exclamauerūt voce
 magna. Ipse fecit nos. Interrogatō
 mea intentio mea: 7 responsio eoz
 species eoz: 7 de hoc Job. 12. c. In-
 terroga iumenta: 7 docebunt te: vo-
 latilia celi: 7 indicabunt tibi: loquere
 terre: 7 respōdebit tibi: et narrabunt
 pisces maris. Quis igit qđ hec oīa
 manus dñi fecerit. Quānti⁹ ho li.
 pmo diui. in sti. Orpheus inq̃t vetu-
 stissimus poetaz dñm deū veruz et
 magnū pūmogenitū appellat: eo qđ
 ante ipsum nihil sit genitū: 7 ab ipso
 cūda sint generata.

De creaturaz ordinatione ad co-
 gnoscendū deum.

Quartū speculū in quo omnes
 pnt inuestigare deū esse dicif
 creaturaz ordinatione. Omnia enī qđ
 sūt in vniuersū tāta rez varietate
 ordinata sunt: ita qđ Ari. dicit in. 12.
 metha. Nihil noliū aut in celestibus
 aut in terrestribus est sine ordine. vi-
 dem⁹ nāq; cōtrarias naturas ignis

k 4

et aque aeris et terre: in vnus mundi
 cōseruatōe adinūteū uenire: et idissolū
 biliter pmanere: videmus corporū
 omniū ordinatissimos motus: vide
 mus rez insensibiliū regulatissimos
 ad suos effectū innumerabiles modos
 videmus corpa supiora in hec inferi
 ora influere et vnde tāta in oib⁹ reb⁹
 mensura: certe ab ipso deo d⁹ q⁹ ap⁹
 ad Ro. iz. c. ait. que a deo sunt ordi
 nata sūt. Ideo et Arist. i. meteoroz
 .c. 5. ait. Ordinatio eoz que sunt in
 mūdo est ex dispositiōe pmi pncipij:
 q̄ est deus gloriōsus.

**De desideratiōe omniū in cogni
 tionem dei.**

Quintū speculam in quo deuz
 esse dephendim⁹ dicit omniū
 desideratio. Impossibile nāq; est eē
 aliqd in appetitu: siue nature: siue ra
 tionis: qn illud sit. Impossibile ē q̄
 grauia tenderent deorsum nisi esset
 centruz. Impossibile est q̄ flumina
 mouerent ad mare: nisi esset mare.
 Impossibile esset q̄ animalia peterēt
 cibū: si nō esset cibus: q̄a in .z. de celo
 et mūdo dī q̄ natura nō facit aliqd
 factum vanū: et in .2. de anima. nā
 nihil facit frustra. Sz hōies appetūt
 cognoscere vritatem et hēre bonitatē
 q̄ oportet q̄ sit aliqd vez cōgscibile
 quo cognito mens humana q̄escat:
 et aliqd bonū diligibile: quo adepro
 nil vltius desiderare queat. Sz h⁹
 in nulla creatura inueniri pōt. ergo
 oportet ponete deum esse. Sz insul
 tant qdam nobis asserentes nō esse
 opus tā proluxa disceptatiōe p̄cedere
 vt deum esse mōstret. Credim⁹ aiūt
 hoc: et firmiter id tenemus: ē vtinaz

non sint de numero illorū: de qbus
 dicit ap⁹ ad Titum. i. c. Confitef se
 nosce deū: factis aut negat: cum sint
 abhominati et incredibiles: et ad oē
 opul bonū reprobi. Si deum esse co
 gnoscunt dñm omniū: vbi eius obe
 diētia et suoz obseruatiā mādatorz.
 Si deum credūt omnipotētē et iustū
 vbi timor ei⁹. Si deū suū bñfactorez
 existimāt: vbi laus et gloria: vbi gra
 tiaz actio. O dānabilis et fatua mul
 toz cecitas: qui dicēdo dñe dñe: sal.
 uos fieri se putant. his dicit Mathi.
 7. c. Non oīs q̄ dicūt mihi dñe dñe:
 intrabit in regnum celoz: s; q̄ fecerit
 volūtātē patris mei: q̄ in celis est.

**De his q̄ plures dicūt esse deos:
 ad conuincēdū eos vnum tantū esse
 deum.**

Cap. secundū.

Contra eos qui plures eē deos
 dicunt: in hoc secūdo misterio
 viriliter insistendū est vt plenā hāq;
 de deo noticiā habeam⁹. Nā paz
 esset credere q̄ sit de⁹: nisi qd et vn⁹
 tātū sit confiteamur: et lz simpliciter
 pureq; hoc sit acceptādū: tñ ad quin
 cendos incredulos p̄bare nitimur:
 q̄ deus est vnus quinq; modis.

Primus dicit cōtrarioz solutio.

Secūdus scripturaz testificatio.

Tertius theologoz ratio.

Quart⁹ gētiliū et phoz cōfessio.

Quintus idolatru supstitio.

**De cognitione vnus dei ex cō
 trarioz solutione.**

Primus modus quo p̄bam⁹
 q̄ deus est vnus dicit contra
 rioz solutio. Nam qui deos plures
 esse volūt: arguūt tripliciter. Primo
 sic ex .z. topicoz habet q̄ plura bōa

sunt meliora paucioribus: sed plures
dij sunt plura bona. ergo melius est
esse plures q̄ vnū. Sed fm Ansel.
Omne q̄d est melius circa deum est
ponēdū ergo non est ponere plures
deos Secūdo arguit: q̄a Ap^o dicit
i. ad corin. 8. c^o. Si q̄d sunt dij multi
et domini multi. Tercio arguunt: q̄a
vnū q̄d p̄fectū est: cum pōt p̄ducē
sibi simile: sed diuina essentia est p̄fe
ctissima: ergo pōt essētia sibi similez
p̄ducere: sed esse et posse in diu. nis
idem sunt fm Dionysiu: ergo essētia
diuina p̄ducit aliam essētia: et alia
aliam in infinitum. Sed ad primū
argumētū respōdet Bona. in. io. di.
2. q̄ dictū phi. habet veritatem in
bono creato et finito: q̄d rōe sue fini
tatis recipit bonitatis augmentū p
additionem alterius boni. Nō autē
intelligi potest de bono infinito q̄d
augeri non potest. Ad secūdū dicit

Bona. 4. di. i. q̄ hoc nomen de^o su
mis tripliciter.

Primo nūcupatiue.

Secundo adoptiue.

Tercio naturaliter.

Ap^o ergo dicit q̄ sūt dij multi nūcu
patiue: vñ ad philipenses. 2. c. dixit
Ap^o de gulosis. Quoz deus venter
est: et de amicis dei dicit psal. Ego
dixi. di estis et filij excelsi oēs. Ad 3°
obiectū dicit Richard^o in i. di. 2. q̄
illud q̄d adducit de p̄ductōe similis
intelligendū est in gñabilib^o et coru
pibilibus: neq̄ p̄pterea iudicamus
solem imp̄fectum: quia non pōt aliū
solez generare nec āgelū: q̄a nō pōt
generare alium angelum.

De cognitione vnus dei ē scri

pturarū testificatione.

Secūdus modus quo p̄bam^o
q̄ deus est vnus dicit scriptu
rarū testificatio. Inspiciātur oēs scri
pture ta n veteris q̄ noui testamēti
et inueniemus q̄ deus vnus vndiq̄
p̄clamat: vñ Exo. 20. nō hēt is deos
alios: et Deutero. 3. c. Nō est aliū
de^o neq̄ in celo neq̄ in terra. et Deu
tero. 4. Scito et cogita in corde tuo:
q̄ dñs ip̄e sit deus in celo sur sū et in
terra deoz sū: et nō sit ali^o. et Deutero. 32.
Audi Israhel dñs de^o tuus vn^o est.
et Deutero. 22. Videte q̄ ego sū sol^o
et nō sit ali^o de^o ex me. et 2. Re. 7. c.
Magnificat^o es dñe de^o: q̄a nō ē sili
tui: neq̄ e de^o ex te. et 4. Re. 19. c. Tu
es de^o sol^o omniū Regū terre. et 2.
parali. 2. c. Magn^o ē dñs de^o noster
sup oēs celos. et Judith. 9. c. Tu es
deus et nō ē aliū p̄ter te. et Dauid
psal. 17. Quis deus p̄ter dominū:
aut quis deus p̄ter deum nostrū
et psal. 71. Benedictus domin^o deus
qui facit mirabilia magna solus. Et
psal. 82. Tu solus altissimus in omni
terra. Et psal. 85. Magnus es tu. et
faciens mirabilia: tu es deus solus.
Et Sapiens Ecclesiast. i. Unus est
altissimus creator omnipotēs. Rex
metuendus nimis. Et Ecclesiast. 26.
Non est aliū deus nisi tu. Et Isaie
41. Ego dominus primus et nouissi
mus. Et Isaie. 45. cap^o. Ego dñs
et non est aliū: et extra me non est
deus. Et idē habetur de sūma tri. et
si. catho. ca. i. et 22. di. c. Qui epūs.
et 45. di. ca. De iudeis. et p̄ma. q. i. c^o
Ibi qui. et cap^o Paulianite et. 2. q.
3. ca. Ad mensam. et 22. q. 4. cap^o

Si q̄s. 7. 24. q. 1. c. Loquit. 7. 26. q. 6. c. 12. licz. 7. 22. q. 5. c. 3. Puto.

De cognitione vni⁹ dei ex theolo go p̄ ratione.

Tertius modus quo p̄bam⁹ q̄ deus est vn⁹ dicit⁹ theolo goz ratio. Sūt apud theologos. 5. rōnes p̄cipue: q̄b⁹ cōcludit⁹ q̄ deus est vnus.

Prima dicit⁹ potestatis.

Secūda caritatis.

Tertia intellectus infinitatis.

Quarta bonitatis.

Quinta causalitatis.

De p̄ma rōe theologoz scilicet po testatis dei ad ostēdēdā dei vnitatē.

Prima rō dicit⁹ potestatis quā ponit Bonauē. di. 2. i. dicens Stat enim ista: q̄ deus sit omnipo tētissimus. q̄ poterit facere q̄ omnis alia potentia a sua nihil possit: ergo si sunt duo dī diuersi in natura: hoc potest vnus facere de altero: q̄ alter nihil possit: 7 econuerso sed cui potē tia potest auferri nō est deus. q̄ non sunt duo nec plures dī. hāc rōnem tangit Lactāti⁹ in p̄mo li. diuī. insti. dicens. Sit igit⁹ nostri opis questio illa cōsequens atq̄ secūda. Utrum potestate vnus dei mūdus regatur an ne multoz: nemo ē q̄ dei sapiat rationēq̄ secum putet: q̄ nō vnū esse intelligat: q̄ 7 cōdiderit oīa: 7 eadez qua cōdidit vtute moderet⁹: q̄ enim multis opus est ad mūdi regimē su stinēdū: nisi forte arbitremur: si plēs sine minus habē singulos neruoz atq̄ viriū: q̄b⁹ qdē faciūt hī q̄ multos esse volunt: q̄a necesse est imbecilles eē si qdē singuli sine auxilio reliquoz

rante molis gubernaculū sustinē nō possunt: deus autē qui est et̄na mēs ex omni vtiq̄ p̄te p̄fecte cōsumateq̄ vtutis est: qdē si hūm sit: vnus sit ne cesse est: potestas enim vel vtus ab solute retinet suā p̄p̄iā firmitatē. Id autēz solidū est existimādū: cui nihil decidere. Ideo p̄fectū cui nihil possit accedere. hec ille.

De secūda rōe theologoz. s. cari tatis ad ostēdēdā dei vnitatem.

Secūda ratio ad vnitatē dei ostēdēdāz dicit⁹ caritatis: que ponit ab eodem Bonauē. vt. 5. Nā si sūt duo dī diuersi quoz vterq̄ ē sūmū bonū: aut vnus diligit alteruz vt diligendus est: aut non. si sic: cum vterq̄ sit sūmū bonuz: vterq̄ diligē dus est amore fructiōis. ergo vterq̄ fruit⁹ altero: si q̄ fruit⁹ alio bono a se: indiget illo. ergo vterq̄ est indigēs ergo neuter deus: si vnus nō diligit alium. ergo nullus deus.

De tertia rōe theologoz. s. infini tatis intellect⁹ ad ostendendam dei vnitatem.

Tertia rō dicit⁹ intellect⁹ infini tatis: hanc ponit Sco. vt. 2. p̄mi dicens: q̄a intellectus diuī⁹ est infinitus. Intellect⁹ diuīnus cōgscit qdēcūq̄ intelligibile p̄fectissime: q̄tūz est intelligibile in se. Si sunt duo dī sunt. A. 7. B. a. ergo cognoscat. b. p̄fē ctissime quātū. b. est cognoscibile. si hoc est impossibile: q̄a aut cognoscat b. p̄ essentiam. b. aut nō. si nō. 7. b. est cognoscibile p̄ essentiam. ergo non cognoscat. b. p̄fectissime: quātū b. ē cognoscibile: si nihil. n. cognoscibile p̄ essentiam p̄fectissime cognoscat:

nisi cognoscat p essentiam suaz: vel per aliqd pfectius includēs ipsaz esse-
tiam: q̄ sit ipsa in se. essentia autē. b.
in nullo pfectius includit q̄ in. b. q̄a
tunc. b. non esset deus. Si autem co-
gnosceret. b. p essentiam. b. q̄ adus
ipsius. a. est posterior naturali essētia
ipsius. b. et ita. a. non erit de? q̄ ad?
ipsi? a. sit posterior ipso. b. probo: q̄a
omnis adus cognoscendi qui nō est
idē obiecto: ē posterior obiecto: neq;
n. prior: neq; simul natura erit ad?
cum obiecto alio ab adu: quia tunc
ad? posset intelligi sine obiecto sicut
econverso.

De quarta ratione theologoz. s.
bonitatis ad ostēdēdā dei unitatē.

Quarta ratio dicit bonitatis.
hec est Tho. li. pmo cōtra gen-
tiles. c. 42. ubi ait. Impossibile ē esse
duo summe bona: quia qd p supabū
dantiā dicitur vni soli convenit. si
deus est sumum bonū. ergo ē vnus
solus.

De quinta ratione theologoz.
scilicet causalitatis ad ostēdēdā dei
unitatem.

Quinta ratio dicit causalitatis
que ponit a petro de aquila.
di. 2. pmi. dicit enim sic. idonat q̄
sint duo dii: et vnus velit Petri pro-
ducere: et alius non: aut id Petrus pro-
ducatur: aut non: si sic. q̄ ille qui non
vult non erit deus. si non. ergo ille
qui vult non erit deus. Si dicas q̄
pepigerit pacta: et ita sunt concordēs
non valet: quia eiusdem effectus nō
possūt esse due cause totales in eodē
ordine cause: si infinita potentia ē cā
totalis effect? in ratione cause pme.

ergo zē.

**De cognitione vnus dei ex gen-
tiliū et philosophoz cōfessione.**

Quod deus est vnus: dicit gētiliū
et philosophoz confessio. dicit enim
Lactantius libro pmo diuinaz insti-
tutionū. p̄doctē q̄uis deos carmini
bns ornauerint: et eorum res gestas
āplificauerint sūmis laudib? sepiissi-
me tamen cōfiteant spiritui: vel mēte
vna contineri regiū omnia. et aug.
li. 8. de ci. dei inducit Platonē qui
ait. Deas est vnus verus et optimus
q̄ cūda precellit. et Aristo. 8. physico.
Unū inq̄t mouēs magis q̄ multa
oportet existere. et in. 12. metha. Un?
inq̄t dominatus et vnus priniceps.
et Lactantius libro pmo diuinaz
insti. p̄doctē enumeravit opiniones
Laetis milleliū p̄tagore anaxagore
Anticenis Eleantis Erissi et Ze-
nonis qui de deo varia sunt locuti:
cōcludit dicens. Ihoz tamē sentētia
q̄uis sit incerta: eodez tñ spēdat vt
puidentiā esse vnā consentiant.

**De cognitione vnus dei ex ido-
latrarū supstitutione.**

Quintus modus quo p̄bam?
quo deus est vn? dicit idola-
traz supstitio. q̄a idola tre q̄ deos
m̄ltos sibi p̄fecē supsticiose q̄dez ad
talē deuenerūt insaniā. q̄a vt inq̄t
Tho. 22. q. 94. Aliq̄ nō cōsiderātes
deum: s̄ admirantes pulchritudinez
et virtutem creaturaz ipsaz p̄ deo sūt
venerati de q̄b? Sapientie. 12. cap. sic
scribit. Vani sunt oēs hōies in q̄b?
nō s̄est scientia dei: et de his que vi-
dent bona nō potuerūt intelligere:

tam qui est: neq; opibus attendetes
 cognouerunt quis esset artifer: s; aut
 ignem: aut spm: aut titanē aerem:
 aut girū stellaz: aut nimia aquā: aut
 soles: aut lunā: rectores orbis terraz
 deos putauerunt. Et Eusebius Paphi-
 lii li. pmo de euāgelica p̄p̄tione in q̄t
 Diodorū de p̄ma hominū theologia
 scribentē audiamus: Egyptios ferūt
 p̄mos omniū: cū in celū oculos sustu-
 lissent: motū ordinē ⁊ quātitates ce-
 lestiū corporūz admiratos: solem ac
 lunā deos putasse. ⁊ ibi plato in cra-
 tilo sic scribit ad hū. Vident mibi
 p̄mi grecorum eos solūmō deos pu-
 tasse quos: etiā nūc mlti ex barbaris
 colunt solem: vicz atq; lunā tellurem
 stellas ac celū. Naz cū ipsa cernerent
 thein semp: hoc ē currē atq; reuolui:
 ab hac ipsius thein natura: theos. i.
 deos appellarunt. Inōnulli hō moti
 sunt ppter inordinatā affectionē ad
 suos: ⁊ cū defuncti essent: statuas in
 eoz memoriā dedicarūt: quas cum
 famuli ad cōplacetiā dñoz salutare
 venerariq; cepissēt: mox demōes il-
 las ingressi: respōsa dare cepunt: q̄re
 ⁊ statuis diuinis honor est cōsecrat?
 vñ Iſidorus li. io. ethimo. refert q̄ a
 Inmo orta sunt idola: mō qui sequit
 Mortuo siq̄dē Belo patre ei: Nin?
 in solaciū doloris fieri fecit imaginē
 p̄ris sui: cui multā exhibebat reueren-
 tiaz: p̄inde hōies regiōis sibi blādiri
 volentes: diuinos honores imaginē
 exhibere cepunt. hoc exēplo: plures
 caris suis mortuis imagines cepūt
 dedicare: et sicut ab idolo Beli cesa-
 traxerunt originē: sic ab ei? nomine
 nomina gñalit acceperunt: sicut enim

belus diū ē ab Assirīs: sic ⁊ alie na-
 tōes fm ideomata ⁊ linguaz varie-
 tates alie beel: alie bel: alie baal: Alie
 belfegor: alie belzebub: eoz Idola
 vocauerūt: quos itaq; pagani deos
 dicebant: hōies fuisse mōstrat: ⁊ pro
 vni? cui? vita vel meritis: apd suos
 coli cepūt: vt apud Egyptios Iſis.
 apud Eretā Jupiter. apud mauros
 Juba. apud Latinos Iſaun?. apud
 Romanos Quirinus. apud Aetheni-
 enses Chinerua: in quoz laudib? ac
 cesserūt poete q̄ eos in celū cōposui.
 carminib? extulerūt. sūt et alia mltā
 que nos breuitatis cā dimittimus.
 Igit vt scribit de sūma tri. ⁊ fi. ca. c.
 i. Iſfirmiter credim? et simpliciter cō-
 fitemur q̄ vnus solus est hū deus
 eternus incommutabilis.

De trinitate psonali.

Cap. tertiu.

De altissima trinitate amodo
 dicēdū erit: qm licz vnā hāc
 dei cōfiteamur naturā: vnāq; s̄bam:
 tñ tres in diuinis psonas fideliter p
 clamam?: ad cui? rei pleniorē hñdaz
 noticiā: quinq; de ipsa ineffabili tri-
 nitate occurrūt considerāda.

1ª Prīmū dicē naturalis cognitio.

2ª Scripture p̄nūtiatio.

3ª Superna reuelatio.

4ª Psonaz terminatio.

5ª Fidelium obligatio.

De cognitōe trinitatis diuinarū
 psonarum.

Primū qđ cōsiderādū occurrūt
 de trinitate dñ nālis cognitio
 vbi vidēdū est vtrūz p rōnem nālem
 possit cognosci trinitas personarū
 diuinarū. Et respōdet Alexander in

236

pmo sūme. et tho. p̄na pte. q. 22. q̄
impossibile est per ratiōem naturālē
ad cognitionem trinitatis venīre.
quā homo p̄ rōnem nālē in cogni
tionez dei venīre non potest: nisi ex
creaturis: creature autem ducunt in
dei cognitionē: sicut effect⁹ in causaz
hoc ergo soluz rōne naturali potest
de deo cognosci qđ cōpetē ei necesse
sit: s̄m q̄ est omniū entīū p̄ncipium
Actus autē creatiua dei est cōmunis
toti trinitati. vñ p̄tinet ad vnitatem
essentie: nō ad distīctōez p̄sonarū.
Der rōem ḡ nālem cognosci possūt
de deo ea que p̄tinet ad vnitatē esse
tie: n̄ alit ea que p̄tinet ad distīctōez
p̄sonaz. Qui autē p̄bare nitit̄ trini
tatē p̄sonarū nālī rōe: fidei dicitur
derogare. Primo qđē quātū ad vi
gnitatē ipsi⁹ fidei que est: vt sit de re
bus inuisibilib⁹: que rōne humanaz
excedūt. Secūdo quātū ad vtilitatē
trahendi aliquos ad fidem: cū enim
aliq̄s ad p̄bandū fidez inducit rōes
que nō sūt cogētes: cedit in derisōez
infidelīū: q̄ credūt q̄ h̄modi rōibus
initamur: et p̄pter eas credam⁹. 3o
dicit ihilarius libro de trinitate. Nō
putet homo sua intelligētia sacramē
tum generatōis et p̄cessiōis se posse
cōsequi. Et Diony. li. de diuinis no
minibus. Non est inq̄t audēdū dicē
aliqđ nec cogitare d̄ sup̄stātiali oc
cultā diuinitate: p̄ter ea que diuini
r⁹ nobis ex sacris eloquijs sūt exp̄ssa
Notandū tñ s̄m Landul. in. i. di. 2.
q̄ possum⁹ per imaginem venīre in
cognitionē trinitatis in diuinitis: nō
tñ suppositōz s̄ p̄fectiōū vt arguat
sic. Dis p̄fectiō que est in nobis emi

nentius est in deo. Ista concedit a
philosopho: q̄a cōcederet q̄ species
superior contineret actualiter omnē
p̄fectiōem inferioris: remota imp̄fe
ctiōe: sed p̄fectiōis est in nobis mēs
noticia et amor. ḡ arguit̄ esse in deo
Istud acceptat a P̄ho qui in. 12. me
thaphi. ait: q̄ in deo ē summus intel
lectus: et sūmū intelligere: et sūma vo
luntas: sūme voluptuosa. i. gaudiosa
vbi Cōmētator cōmento. 27. pbat
q̄ in deo est intellectus et volūtas et
actus eoz: quāuis nō per additā rez
vel intētionem. Hoc idē dicit in fine
cōmētī. 26. q̄ in deo est trinitas p̄se
cta: sed dicit q̄ hanc trinitatē puta
uerunt christiani esse trinitatē suppo
sitōz: et illd ipse negat: s̄ male negat
hoc dicit Aug. 7. cōfessionū fuisse d̄
mēte Platonis. et. 10. de ci. dei. c. 2o.
fuisse de mēte Porphyrii. Cōcludēdū
ḡ s̄m Tho. vbi. s̄. q̄ philosophi non
cognouerūt misterīū diuinaz perso
narū p̄ p̄pria: que sunt paternitas fi
liatio et p̄cessio. Iuxta illud Apost.
prime ad corin. 2. c. 2o. Quamur dei sa
pientiā: quā nemo p̄ncipū hui⁹ seclī
nouit. s̄. philosophoz s̄m glosam. co
gnouerūt tamen quedaz attributa
que appropant p̄sonis: sicut potētia
appropatur patri: sapiētia filio et spūi
sancto bonitas. Si h̄o aliq̄s querēt
Ad quid ē ergo necessaria cognitio
trinitatis: si humana ratōe cognosci
non potest. R̄ndet Tho. q̄ talis co
gnitio necessaria est nobis duplicif.
Uno modo ad recte sentiendū de
creatione rerū. Der hoc enim qđ
dicimus deum omnia fecisse verbo
suo: Excluditur error ponentium

deum produxisse res: ex necessitate nature. Per hoc autē qđ ponimus in eo p̄cessionē amoris ostenditur: qđ deus nō p̄pter aliquā indigentia p̄duxit creaturas: neq; p̄pter aliquā cām extrinsecā: s; p̄pter amorem sue bonitatis. Secūdo fuit necessaria cognitio trinitatis ad recte sentiēdum de salute gñis humani: que p̄ficatur p̄ filium incarnatum.

Secūdu qđ cōsiderādūz occurrit de trinitate: dicif scripture p̄nūtiatō In veteri nāq; lege sepius pluralitas p̄sonaz est p̄signata. Nam scribitur genesis p̄mo. c. In p̄ncipio creauit deus celum ⁊ terraz. fm̄ 12. de lyra hebraica v̄itas h3. In p̄ncipio heloiz creauit celum ⁊ terrā: heloim autē est plurale huius nominis. Ibel. sicut p3 sciētib; p̄prietates ideomatis bebrei p̄ hoc autē qđ nomē plurale diuinuz cōiūgif cūz v̄bo singularis numeri: cū dicif creauit heloim: ac si diceret creauit dñ;: oñdit scriptura qđ in deo est aliqua pluralitas in v̄nitate essentie: ⁊ talis modus frequētissime in veteri testamēto inuenit. S; cōn hoc respōdēt Iudei dicētes: qđ hoc nomē heloim qñ ponit p̄ deo: improprie dicif: ⁊ indifferenter accipit pro suo plurali ⁊ singulari: qñ autē d̄ deo v̄o dicif semp accipit in singulari: et sic sumit in p̄posito: qñ dicif. In p̄ncipio creauit heloim. i. deus. Ad quam solutōez infrigēdā arguit 12ico. de lyra: ex textu sacre scripture: qđ hoc nomē heloim qñ pōit p̄ deo: et alia nomina diuina dicif frequēter de deo v̄o in plurali: qđ p3 manifeste qđ cōiūgif cum adiectiuis plālis nu

meri. vñ Josue vltimo dicif. Nō potestis seruire dño: qđ dñs ipse s̄ctus est: hebraica v̄itas h3 sic. Nō potestis seruire dño: qđ heloim s̄cti ipse est Item Ihere. 22. c. Peruertistis v̄ba dei viuētis: deum exercitū dei vestri. Ihebraica v̄itas sic hēt. Peruertistis v̄ba heloim viuētū domini. Et notādūz qđ ibi ponit nomen dei Thethagramaton: cū dicif in auctoritate p̄missa: dñi exercitū: vbi enīz hēmus domini: in hebreo ponit nomen dñi thethagramaton: qđ significat diuinā nāz fm̄ suas p̄prietates intrinsecas: absq; respectu ad extra: ⁊ sic p3 qđ in intrinseci diuinitatē aliq; pluralitas: p̄ plālitatē imēdiate p̄cedētē: cū dico in auctoritate. Peruertistis v̄ba heloim. i. deoz viuētium ⁊ cōiūgitur ista pluralitas nomini dei thethagramaton: cū imēdiate s̄b dñf: dñi exercitū zc. Et sic pat3 per hoc qđ in v̄nitate diuine essentie est aliq; pluralitas: cū sūma simplicitate qđ non est in alijs: qđ semp vbi scriptura pōit aliqd̄ denotās plālitatēz p̄sonaz: ibidē ostēdit essētie v̄nitatēz Itē 3saye. 54. scribit sic. Dñabitur tui qui fecit te: dñs deus exercitūz nomen eius: v̄itas hebraica sic hēt. Dñatores tui: factores tui: dominus exercitū nomen eius. In hac auctoritate vbi pōit deus exercitū nomē eius: ponit nomē dei thethagramaton: ⁊ ideo potest argui: sicut ex p̄cedenti. Similiter hoc nomē heloim frequenter coniūgif cū v̄bo plālis numeri. vbi gratia. 2. Regum. 7. c. dicif. Que est gens vt populus 3srahel in terra: propter quam iuit

dominus ut redimeret sibi populū.
 hebraica vitas habet. inuenit heloim.
 fuit adhuc a prophetis alio modo pronun-
 tiata trinitas personarum. Ut in psal. 44.
 dicis. Sedes tua deus in seculū seculi
 regna directiois: regna regni tui. Pro-
 pterea vixit te deus deus tuus: et in-
 de lyra sup. i. c. ad hebreos. In hac
 auctoritate exprimitur christus: tanquam deus
 vinctus: quia in humanitate vinctus est ple-
 nitudine gratie. exprimitur per hoc deus
 vinctus: tanquam persona distincta ab ipso
 vincto quia scriptura de ipso vincto
 loquitur tanquam de alia persona. Insup-
 er propter dei vinctus duplicat hoc nomen
 deus: cum dicitur. Vixit te deus deus tuus an-
 denotandum personam patris et spiritus sancti.
 Sed moderni Iudei exponunt hunc
 psalm. de Assuero: et dicunt quod iste psalm.
 factus est a Mardocheo: sed hoc per falsum
 primo quia non intitulatur a mardocheo
 sicut alii psalmi intitulatur ab Asaph
 qui eos fecit: ut patet in titulo psalmi. 49
 et in pluribus alijs locis. Iste autem
 psalmus intitulatur a David: ut patet in
 hebraico: hoc etiam patet per litteram psalmi. se-
 quentis: quia iste Rex de quo est psalm. huius
 tanquam deus adoratus secundum quod ibidem dicitur.
 Occupasset Rex decorem tuum: quia ipse est
 dominus deus tuus: et adorabunt eum. Si autem
 ista verba dicantur de Assuero Rege sequens
 quod Mardocheus inducet totum populum: et
 ipsam bestiam ad quam diriguntur verba pre-
 missa et exponitio eorum ad adorandum
 Assuem sicut deum: quod manifeste patet
 falsum: quia in eodem libro dicitur quod noluit re-
 dere coram Aman: ne honorem dei
 transferret in hominem. hoc etiam patet per
 translationem caldaicam super psalm. istum que
 auctoritativa est apud hebreos: ubi. n. in 15

psalm. huiusmodi sic. Speciosus forma pre
 filijs hominum: diffusa est gratia in labijs
 tuis. caldaicum sic habet. pulchritudo tua
 messia maior quam filiorum hominum: dicitur
 est spiritus prophetie in labijs tuis. sic ergo patet
 ex predictis quod auctoritas que hic inducit
 de illo psalm. ad litteram intelligit de christo
 Ite ostendit pluralitas personarum in psalm.
 109. Dixit dominus domino zebulon. quod ad litteram de
 christo est intelligendum. sed Iudei aliter dicunt
 ipsum debere intelligi de Ihabraa: et quod
 Eliezer eius dispensator fecit illum ad
 reddendum gratias deo: de victoria quam
 habuit Ihabraa contra illos Reges qui capti
 uauerant Loth nepotem suum: secundum quod habetur
 Genesi 16. c. sed hoc patet falsum ex titulo
 psalmi: quia non intitulatur ab ipso Eliezer
 sed a David. Ideo dicunt alii quod est factus
 a David: non tamen loquitur de christo: sed de
 angelo suo: ut sit Iesus. Dixit dominus domino
 meo. i. angelo me custodiati: sed hoc patet
 falsum: quia infra dicitur. Tu es sacerdos
 in eternum: sacerdotum vero non competit
 angelis. Ideo secundum Nico. de lyra super
 epistolam ad hebreos dicens quod ad
 litteram est psalm. factus a David loquens
 de christo: et hoc per translationem caldaicam
 quam habemus. Dixit dominus domino meo. cal-
 daicum sic habet. Dixit dominus verbo suo. Ite
 ex illo quod sequens. Ex utero ante luciferum
 genui te: quod non potest alicui competere nisi
 filio dei: et per has conditiones quod dicitur
 hic verbo dei: et ex utero dei substantia
 ostendit unitas essentie quam diuinitas
 plurificari non potest. Per hoc. n. quod dicitur
 genitus de substantia dei ostenditur
 distinctio persone. quia nulla res gignit
 seipsam. Similiter per hoc quod dicitur sede
 ad dexteram dei. Una. n. persona non
 potest sedere ad dexteram sui ipsius.

Insup ostendit pluralitas psonarū:
 Isaye. 48. c. vbi dicit. Nō a principio
 in abscondito locutus sum: ex tēpore:
 anteq̃ scirent ibi era: nūc dñs me
 misit me: et spirit⁹ eius. Ista sūt vba
 dei loquentis: qđ p̃z ex textu p̃cedēti
 et similiter et hoc qđ immediate s̃dicit
 Ihec dicit redemptor tuus sanctus
 Israel. In hac auctoritate loquit̃
 de datōe legis: que data fuit in ma
 nifesto: et d̃ dicit: et audiēte omni p̃p̃o
 vocem dei loquentis. vt h̃et Exodi.
 19. 7. 20. c. et hoc est qđ dicit. Non a
 principio locutus sum in abscondito.
 idest ipsa lex fuit data: et immediate s̃d
 dicit: et nūc dñs me misit me: et spūs
 eius. hic deus dicit se messiaz a deo
 et a spiritu eius. Nunc autē est ita qđ
 inter mittētē et missuz: debz esse semī
 distinctio psonalis: q̃a trinitas perso
 narū ē in diuinis. s. missi dei mittētis
 et spūs eius: deum autē missū dicim⁹
 filium incarnatū: deū mittētē p̃m:
 et spūm eius spūz sanctū. Adhuc p̃e
 nūtiata fuit trinitas p̃sonarū diuinarū
 Isaye. 6. c. vbi dicit. **I**n anno quo
 mortuus est Rex Ozias: vidit dñs se
 dentē sup soliu excellū et eleuatū: et
 ea que s̃b ipso erant replebāt tēplum
 Seraphin stabant s̃ter illud: sex ale
 vni: et sex ale alteri: et infra clamabāt
 alii ad altez. Sāct⁹. Sāct⁹. Sāctus
 dñs de⁹ exercitū. Plena est omnis
 terra gloria eius. Et in psal. dicitur.
 B̃ndicat nos deus deus noster. b̃n
 dicat nos deus: vbi ter hoc nomen
 deus replicat.

Tertiu qđ occurrit cōsideranduz
 circa trinitatez dicit supna reuelatio
 Nā in noua lege vt dicit Alexāder

in p̃mo sume. Manifestata ē trinitas
 psonarū non solū s̃z numez et distin
 ctionē. sed etiā h̃m originē et p̃p̃ieta
 trm. que p̃sona p̃ma a nullo ē pater
 et secunda genita filius. et tertia spi
 ritus sanctus. vnde Johis. i. cano. c.
 5. Tres sūt qui testimoniū dant in
 celo. pater. ṽbum. et spūs sanct⁹. Ibi
 tres vnū sūt. Itē xp̃s dixit Math.
 Eantes docete gentes baptizantes
 in nōmine patris et filij et spūs s̃ad i
 Itēz in baptismo. Christ⁹ apparuit
 in assūpta carne. pater in voce. spūs
 sanctus in colūbe specie. vt p̃z Luc.
 3. c. et Math. i. 7. Pater apparuit in
 voce. filius in assūpta hūanitate. Et
 spūs sanctus in nube. Sciēdū autēz
 hic h̃m Alexādri in p̃mo summe qđ
 apparitio aliquādo dicit manifestatō
 facta in aliq̃ effectu intelligibili ob
 lato intellectui: et sic sumit sapiētie. i.
 c. vbi dicit. Apparet autēz his qđ fidē
 h̃nt in illum. aliqñ x̃o dicit manife
 statio in aliqua similitudine corpali
 oblata imaginatō: et hoc mō dicit
 angelus apparere in somnis. math.
 2. c. et etiā ipse dñs Danieli. Daniel
 7. c. Aspiciēbaz in visu noctis. et Sa
 lomoni. 2. Regū. 2. c. **T**ertio mō
 dicit apparitō manifestatio in aliq̃
 signo sēsbili rep̃ntato sensui. sine illō
 signum sit visibile. siue sit audibile. et
 hoc modo apparuit pater in nouo
 testamento. vt p̃z Mat. i. 7 et Jo. i. 2.
 Quarto mō dicit apparitio manife
 statio facta in aliqua similitudine cor
 porali sēsbili oblata visui. et sic ṽstra
 tiori mō dicit apparitio. Et sic dicit
 qđ apparitio nō solū dicit manifesta
 tio in signo visibili. sed etiā audibili.

Si autem querat: quare non apparuit spiritus sanctus in aliqua voce siue signo audibili: vel etiam filius: dicit Alex. quod congruitas fuit: ut sicut erat distinctio in personis: ita esset distinctio in signis exprimentibus personas: unde filius apparuit in rationali creatura sibi unita unitate persone. Spiritus sanctus in irrationabili creatura non unita sibi unitate persone. Pater vero in voce tanquam in signo distincto ab utroque. sed quando spiritus sanctus solus apparuit tunc apparuit utroque modo. scilicet in sono tanquam in signo audibili: et in linguis igneis tanquam in signo visibili.

Quartum considerandum dicit personarum terminatio. Sunt enim in diuinis tres tantum persone. Sed quedam arguunt contra hoc. Quicquid est in deo est infinitum: sed numerus personarum est in deo. ergo infinitas. ergo infinite persone. Ad hoc respondet Bona. in primo de triplici cum duplex est infinitas. scilicet numeralis et imensitatis deus est infinitus infinitate virtutis et imensitatis: que est infinitas perfectionis et ideo ponenda in deo. Infinitas autem numeralis: quia repugnat perfectioni a deo est amouenda. Nam cum deo sit attribuendum quod nobilius est necesse est ponere personarum finitatem. Primo ratione distinctionis: quia in personis est distinctio ergo non confusio: sed ubi est infinitas: ibi confusio. Secundo ratione ordinis: quia ubi est ordo ibi est terminatio. Item ubi deficit terminatio ibi deficit et mediatio: et per consequens ordo: sed ubi est terminatio non est infinitas. ergo si in personis diuinis est ordo non erit ibi infinitas. Dicam ergo et confirmemur tres tantarum personarum in diuinis

neque confundentes personas: neque substantiam separantes: quia ut dicit Athanasius. alia est enim persona patris. alia filii. alia spiritus sancti: sed patris et filii et spiritus sancti una est diuinitas: equalis gloria coeterna maiestas: qualis pater: talis filius: talis spiritus sanctus.

Quintum quod erat considerandum circa trinitatem diuinarum personarum: dicit fidei obligatio: ubi videre debemus utrum credere explicitè misterium trinitatis sit de necessitate salutis. et respondet theodorus. 22. q. 2. quod misterium christi explicitè credi non potest sine fide trinitatis: quia in misterio christi hoc continetur quod filius dei carnes assumpserit: quod per gratiam spiritus sancti mundum renouauerit: et iterum quod de spiritu sancto conceptus fuerit. et ideo eo modo quo misterium christi ante christum fuit: quod explicitè creditum a maioribus: implicitè autem et quasi obumbrate a minoribus: ita etiam et misterium trinitatis. Post tempus autem gratie reuelate tam maiores quam minores tenent habere fidem explicitam de misterijs christi precipue: quantum ad ea que communiter in ecclesia solennizantur et publice. Ita etiam post tempus gratie diuulgate tenent omnes ad explicitè credendum misterium trinitatis. quare erigamus oculos mentis nostre: et deum benedictum colamus honore debito: ut sic digni efficiamur gratia eius: per quam tandem adipiscamur eternam gloriam. Amen.

Sermo decimus nonus de honore et reuerentia deo exhibendis et debitis.

1

Errāt grauitē circa cultum dei xpiani: q̄ tāto sūt rep̄hēbiliores: q̄to vitas eis est magis nota. Omnis vtiq; natio magis reuerēt deos falsos colit: q̄ christiani populus deum. Regez celi. Idcirco vt deus nobis p̄picius et misericors fiat: de honore sibi debito in hoc sermone dicem: in quo triplex honor distinguendus est.

Primus consistit in sacroz locoz veneratione.

Secundus in sacrarum p̄sonarum existimatione.

Tertius in sacrarum cerimoniarum persolutione.

De p̄mo honore deo debito: qui consistit in sacroz locoz veneratione.

Cap. primum.

Primus honor qui deo debet consistit in sacroz locoz veneratione. Debēt vtiq; oēs venerari loca sac̄ deo dicata: ita vt in ecclesiis vn̄ q̄sq; ingrediat: cōmoret̄ et exeat: cuz deuotione humilitate timore et reuerentia: et hoc p̄pter tria.

Primo p̄pter dei maiestatem.

2° p̄pter vtilitatem.

3° p̄pter exēplaritatē.

Primo debet vnusq;q; venerari templa dei p̄pter eius maiestatem. nā vt dicit̄ in psal. Dñs in tēplo sancto suo. et Apocalipsis. 21. Ecce tabernaculum dei cum hominibus. si posset aliq; obicere: q̄ nō sit aliq; loc⁹ deputatus ad cultū dei: q̄a vt dicit̄ actū 17. c. Deus qui fecit mūdū: et omnia que in eo sunt: hic celi et terre cuz sit dñs: non in manufactis tēplis habi

tat: nec manib⁹ humanis colit̄ indigens aliquo. et 2. regū. 8. c. Salomō dixit. Si celū: et celi celoz te capere non possunt: quāto magis domus hec quā edificauī tibi. Ad hoc r̄ndet Tho. 1. 2. q. 102. et 22. q. 83. q̄ in adoratione dei et orōnibus fiendis: duo considerari possunt. Aut deus q̄ colitur adoratur et oratur: et sic non esset aliq; locus ad adorandū necessari⁹. Aut considerant̄ ipsi hōies colentes deū: et sic determinatus locus eligit̄ ad adorandū: nō p̄pter deū qui adoratur: quasi loco cōcludat̄: si p̄pter ipsos adorantes: et hoc triplici rōne. **P**rimo q̄dē p̄pter loci cōsecratōz ex qua spūalem deuotionē cōcipiūt orātes: vt magis exaudiant̄. **S**ecundo p̄pter sacra misteria: et alia sanctitatis signa que ibi cōtinent̄. **T**ertio p̄pter cōcursum multoz adorantiū: ex q̄ sit oratio magis exaudibil̄ h̄z illō. Mat. 18. c. Ubi sunt duo vel tres in noīe meo congregati: in medio eorū sum. Ideo ecclesia ad diuinū cultū deputat̄. Ex quo multipliciter nominat̄. s. Basilica. tēplū. tabernaculū ecclesia et domus dei. **P**rimo dicit̄ basilica vt habet̄ di. 42. c. Non oportet. vbi dicit̄ Archidiacon⁹: q̄ basilica dicit̄ palaciū regis. Basileos enim grece. latine rex interpretat̄. Unde basilica dicit̄ quelibet ecclesia: q̄a palaciū est summi regis: et regi regū ministrat̄. Quidā tamen dixerunt ecclesias episcopales tantum dici basilicas: quia h̄mōi reges cōsueuerūt fundare et dotare s̄m huguionē. vel basilica dicit̄ a basileo rege grecoz: q̄ primo se fecit sepeliri ap̄d ecclesiaz h̄z 3. sidoz

Secundo ecclesia dicitur templum
7 in Archidiaconum templum dicitur
quasi rectum amplius: quia populus
ibi sub vnius recti amplitudine con-
tinetur: 7 pprie templa sunt maiores
ecclesie: vel templum dicitur a contem-
plando: quia hoc ibi fieri debet.

Tercio dicitur ecclesia: vt de cō. di.
i. c. Ecclesia: que interpretatur collectio
seu conuocatio. vbi dicit Archidiacono
nus q̄ ideo dicitur conuocatio: quia
continet populum conuocatum a deo
vbi autem conueniebat populus In
deoz dicebatur: 7 adhuc dicitur syna-
goga: que interpretatur congregatio
quia verba legis que aspera erant 7
dura: populus ille velut grex pecorū
cōgregabatur. Sed in catholicis adu-
natio dicitur ecclesia idest cōuocatio
vbi conuenit: quia amore spūs scti
ad vnā fidē 7 premiū futuri seculi
vocatur. **Q**uarto ecclesia dicitur
tabernaculus: qd est militare habita-
culū. Unde Dauid in psal. Trāsibo
in locum tabernaculi admirabilis:
vsq; ad domum dei: idest ab ecclesia
militante vsq; ad ecclesiā triūphāte
quia enim militia est vita hōis super
terram: ideo ecclesia vbi adunat po-
pulus militans: nō habens hic ciui-
tatem manentem: dicitur etia apte
tabernaculus. **Q**uinto ecclesia vi-
ditur domus dei. vt p3 Johānis. 2.
7 Math. 21. c. 7 de re. 7 vene. sctozū
c. Domus dei. li. 6. Unde 7 Paral.
ca. 7. Post cōstructionē templi appa-
ruit dñs Salomoni nocte in tēplo.
7 ait. Audiui orationem tuā: 7 elegi
locum istum mihi in locum sacrificij.
Si clausero celum 7 pluuia non flu-

uerit: 7 mādauero 7 pcepero locuste
vt deuoret terram: 7 misero pestilen-
tiam in populum meū. Conuersus
autem populus meus: sup quo inuo-
catum est nomen meum: deprecatus
me fuerit: 7 exquisierit faciem meā:
7 egerit penitētiā a viis suis pesti-
mis: 7 ego exaudia de celo: 7 propi-
ciatus ero peccatis eozum: 7 sanabo
terrā eoz: oculi quoq; mei erūt apti:
7 aures mee credē ad orationē eius
qui orauerit in loco isto. Elegi enim
7 sanctificau locum istū: vt sit nomē
meū ibi in sempiternū: 7 pmaneāt
oculi mei: 7 cor meū ibi cūdis dieb.
Igit cum sūma reuerentia quilibet
in ecclesiis adesse debet. vñ in pfato
c. Domū. dicit. Domū dñi decet sā-
ctitudo: decet vt cuius in pace fact.
est locus eius cultus etiam sit debita
veneratione pacificus. Sit itaq; ad
ecclesias humilis 7 deuot. ingressus
sit in eis deuota cōuersatio: deo grā
inspiciētibus placida. 7 Aug. 42. vi.
ca. In oratorio. inquit. In oratorio
preter orandi 7 psallēdi cultū penit.
nihil agatur: vt nomini huic et opa
iugiter impensa concordent. S; ve-
mundo a scandalis: q̄a hodie in dei
templis nulla fuit modestia: nulla
honestas: nulla religio: quinimo ibi
abundant risus ioci spectacula vana
7 alia q̄plura nequāda. O pñciosa
consuetudo. O detestabiles mores
christianoz maloz: qui templa dei
ita inhabitant quasi essent vilissima
lupanaria.

Secunda ratio quare dei templa
sunt merito veneranda est ppter vti-
litatem. In illis namq; suscipimus
l z

spiritualia beneficia: ibi recipimus sacramenta: ibi sepelimur post mortem reseruantes corpora vsq; ad generale resurrectioem. Propterea inquit psal. Suscepimus deus misericordia tua in medio templi tui. hinc est qd ecclesia fundat cum peminetia: quia nullus eam edificare potest: nisi auctoritate diocesani: qui debet ponere pmarium lapidem: figere crucem: designare simiterium: Et etiam petere potentem sufficientem assignari: sine qua consecrari non debet: vt patet de conse. di. i. c. Nemo. i. c. placuit. Insuper ecclesia consecrata non debet reuerti ad secularem habitationem: et pphanos vsus i9. q. 3. c. Que semel. 7. c. Quoniaz. i 7. q. vi. c. Quesiisti. extra de religiof domib. c. Adhuc. Tertia ratio qre veneranda sunt dominica templa dicif exēplaritatis. Nō solū enim a sanctis docemur exēplo vt veneremur dominica templa: sed offerūt se gētiliū exempla qui suoz idolorū templa diligētissime honorare studuerūt. vñ Valerius libro primo rubrica de religione recitat: qualiter Ifabius quia quēstioēs audiuit in tēplo: viduram amisit. nam nulla melodia: et nullus sonus in templo esse debebat: nisi p laude deoz. Iterū in rubrica de ne glecta religione narrat: qdā noie Iflaccus Censor existens a quodam templo: qd erat in ciuitate Calabrie regulas marmoreas fecit remoueri: et Romam in ppria domo fecit portari: ppter quam cām demens fuit effectus. Insuper duos filios perdidit qd factū postmodū Senat^r retexuit et emendauit: regulas ad tēplū repositi

tari iubendo. Insuper ibidez ponit qd quidam Postumus nomine a Scipione: dum esset in Asia: Romaz p militū erario siue stipendio fuit missus qui dum in Asiam reuerteref. Idro serpene templū expoliavit thesauro: qd vt Senatui fuit intimatū: statiz p Senatū reuocatus: et in carcē clausus fuit. In quo detentus ateq; examinaret sua cā: crudeli morbo valde vtpote demēs et furiosus obijt. Deaq; Idroserpina Senat^r edito postumi sibi confiscatū thesaurū suū rehabuit. Isti itaq; suo modo miraz exhibere contēdebant reuerētiam templis falsoz deoz. Quanto magis et nos reuerenter tractare debemus tēpla dei. Naz et dñs Ihesus xps in nullo ita seuerus apparuit: sicut dum in tēplo inuenit vendentes et ementes: quozū mensas euertit: piccitq; pecunias: et flagello facto de funiculis eos eiecit a templo. dicens. Dom^u mea dom^u oratōis vocabit^r: vos autē fecistis illā spelūcam latronū.

¶ De secūdo honore deo debito in sacraz personaz existimatione.

¶ Cap. secūdū.

Secūdu honor qui deo debet consistit in sacraz psonaz. scz sacerdotū existimatōe. Est enim sacerdotalis dignitas excellentior qūq; dignitate tēporali: qd pbare possumus tripliciter.

¶ Primo ratione.

¶ Secūdo auctoritate.

¶ Tercio exemplo.

¶ Primo ostendim^r qd dignitas sacerdotalis excellit oēm dignitatē tpalē rōe que triplex esse potest.

Prima rō dicitur significatōis.

Secunda institutionis.

Tertia conditionis.

Prima rō dicitur significatōis. nā sacerdos fm Jhdorū. li. 7.º. et bimo. dicitur quasi sacer dur: vel sacra dans. Ratio autem istius duplicis interp̄tātōis fm Tho. in. 4. di. 24. est quia p̄ mysteriū spūale: sacerdos est medi⁹ inter deum ⁊ pplm. Itaz ipse viuina nunciat ⁊ ministrat populo: ⁊ vota populi offert deo. Dicitur etiam sacerdos: quasi sacra dans. Sacra autem dare potest aliq̄s duob⁹ modis: vel auxiliando: vel sacramēta dispēfādo. Primo modo quilibet iust⁹ in q̄tuz sacra sua merita dat: vel cōmunicat alijs auxiliando. Interp̄tat sacerdos. Secūdo modo nomē sacerdotis est institutū: ad significādū eū qui sacra dat: in sacramētoz dispēfatiōe: ⁊ sic ille qui est in gradu ordinis cōstitut⁹ dicitur sacerdos. Ob id in scripturis sacerdotes nomināt aliquando dñs: aliquādo angeli. vt dicitur. ii. q. i. cap. Sacerdotib⁹. vñ ⁊ ad choylen: d eo qui ad iuramentū deducēdus ē dicitur Applica illū ad deos. i. sacerdotes. ⁊ rursus scriptum est. Dñs nō dēbes. i. sacerdotib⁹. Et ppheta ait. Labia sacerdotis custodiūt sciētiāz ⁊ iusticiā: ⁊ legem requirunt ex ore eius. quia angelus dñi est. **S**ecūda rō ostēdēs sacerdotālē dignitatē. dicitur institutōis. Itaz sacerdotiū precessit legem scriptam. quia in veteri testamento p̄mus sacerdos q̄ iubēte dño victimas obtulit. fuit. Aalebis edech sicut p̄z Gen. 14.º. Demū p sacerdotiū iubente dño Regia potestas est

ordinata. vnde p̄mi Regū. 8. c. dixit deus ad Samuelez sacerdotē. Audi vocem eoz. i. filioz Jsrahel petētūz Regem. ⁊ constitue sup eos regem hinc est q̄ spūalis auctoritas terrenā ptātem habet instituere vt sit. et iudicare si bona non sit. qd̄ probatur per Apostolū Paulum dicentem primo ad Corinth. c. 7. Nescitis quoniam angelos iudicabimus quāto magis secularia. Et idem in .c. Idem venerabilem. extra qui filij sunt legitimi. et 9. q. 3. c. Nemo. ⁊. c. Alioz. **T**ertia ratio ostendens dignitatē sacerdotalem dicitur cōditionis. Est enim sacerdotalis dignitas spūalis. ⁊ ideo quāto spūs nobilior est corpe. tanto sacerdotalis dignitas nobilior est quacūq̄ dignitate temporali. sicut p̄z extra de trāslatōe episcopi ⁊ electi c. Inter corporalia.

Secundo ostendit dignitas sacerdotalis. que excedit omnē dignitatē tēporalem auctoritate. De sacerdotibus enim dicitur Jsaye. 61. c. Vos sacerdotes dñi vocabimini. Ministri dñi dei nostri dicentur vobis. ⁊ p̄ma Petri. 2. c. Vos estis genus electūz regale sacerdotiū. gens sancta. ppl's acq̄sitōis. ⁊. 96. di. c. Duo. scribitur. Aurum non tam p̄ciosus est plūbo: q̄ regia ptāte sit ordo sacerdotalis altior. ⁊ eadem di. c. Quis dubitet. Quis dubitet sacerdotes xp̄i regūz ⁊ p̄ncipūz omniūq̄ fidelīū p̄res et magistros censerī. p̄pterea. 6. q. i. in .c. Sacerdotes dicitur. Sacerdotes q̄ p̄prio ore corpus dñi cōficiunt. Ab omnibus sunt timendi. ⁊. 7. q. i. cap. Nulli. Dñm crucifigunt. qui cum in

suis sacerdotibus psequē. 7.ii.q.3.c
 Absit. Antherius papa ait. Absit ut
 quicq; sinistrū de his arbitremur: q̄
 apostolico gradui succedētes christi
 corpus sacro ore conficiūt: per quos
 nos christiani sumus: qui clauēs re-
 gni celoꝝ hñtes: ante iudicij diē iu-
 dicant. In veteri quoq; lege habet
 Quicūq; sacerdotibus nō obtēpasset
 aut extra castra positus lapidabatur
 a populo: aut gladio ceruice s̄biecta
 cōtempnū expiabat cruce. 7.16.q.1.
 .c. Si clericatus. Hierony. ait. Non
 est humilitatis mee neq; mensure iu-
 dicare d̄ ceteris: 7 de ministris ecclie
 nīstrum quippiam dicere.

Tertio ostēdit dignitas sacerdo-
 talis exemplo. Christianissimi enim
 Impatores sacerdotes honorare sēp
 studuerūt: sicut patet de Theodosio
 Impatore: de quo legi in historia
 triptita: q̄ cū apud Theſsaloniā ciui-
 tatez quidā iudices fuissent lapidati
 .ii.q.3.c. Cum apud Theſsaloniam.
 Indignatus Theodosius: oēs piter
 iussit interimiri: vbi septem millia sūt
 occisi: nullo pcedente iudicio. h̄mōi
 autē cladem plenā gemitib⁹ audiēs
 beat⁹ Ambrosius: cū pnceps venissz
 Mediolanū: 7 solēniter in sacru vo-
 luisse intrare templū: occurrit sād⁹
 Ep⁹s foris ad ianuās: 7 ingrediētē
 his sermonib⁹ a sacri liminis inces-
 su phibuit. Nescis miser Impator ppe-
 trate a te necis quāta sit magnitudo
 neq; post cām tanti furois mēs tua
 molez psumptōis agnoscat. Sz forte
 recognitionē peccati phibz potestas
 Imperij: decet tamē ut vincat ratio
 ptātem. Quibus igit oculis aspicias

cōmunis dñi templū: quib⁹ calcabis
 pedibus sanctū illius paupmētū: quō
 manus extendes: de q̄bus adhuc s̄a
 guis stillat iniustus. Recede recede
 igit: ne secūdo peccato pōzē neq; riaz
 augere contendas. Ibis sermonibus
 Impator obediēs erat eniz diuinis
 eruditōibus enutritus: et apte sciens
 que sunt ppria sacerdotis: q̄ Reguz
 gemēs 7 deslēs ad regalia remeauit
 Cūq; octo mensū transissent tēpora
 appropinquauit natiuitatis Salua-
 toris nostri festiuitas. Impator autē
 lamētatiōibus assiduīs in palatio re-
 sidens: continuās lachrimas inces-
 sabiliter expendebat. Ingressus autēz
 Rufinus tūc magister milituz 7 sin-
 gularem apud pncipem fiduciā hñs
 7 videns pncipem in lamētationib⁹
 prostratū: accessit ut lachrimaz cās
 inquireret. At ille vehemētius inge-
 miscens: 7 amarissime lachrimas fū-
 dens. Tu in q̄t Rufine ludis: 7 mea
 mala non sentis. Ego autē lamentoꝝ
 7 gemo calamitatē meam: q̄a seruis
 q̄dem dei et mēdicantibus apta sūt
 tēpla dei. At Rufin⁹ ad Ambrosiū
 perrexit. Cui Ambrosius ait. Impu-
 detiā canū imitatus es Rufine: tate
 videlicet necis auctor existens. Ego
 dico tibi: quoniā Impatorē ingredi
 sacra limina phibebo. hec 7 alia plu-
 rima rufinus audiens: Imperatoꝝ
 nñciauit votuz Antistitis. At Impa-
 tor in media iam platea: pgo inquit
 ut iustas in facie suscipiā cōtumelias
 Cūq; ad sacra limina puenisset: in sa-
 cram quidem Basilicam nō psūpsit
 intrare: sed veniens ad Antistitem
 supplicabat: ut eius vincula resolverz

Cui Ambrosius. Quā penitentiam ostendisti post tātas iniquitates. Cui Theodosius: tuū est docere: meum hō suscipere. Cui ambrosius iniūxit vt legē conderet: ne sentētia mortis ferri posset animo irato: ē trāsacto triginta dierū numero. Qd̄ et fecit. Sicq̄ cum lacrimis et deuotionē tē plū tandem ingressus est: in cunctis reuerenter se habēs erga sacerdotes ambrosiuz. Quid fecit Constantī⁹ de quo est textus. 96. di. ca. In scripturis. 7. c. Constantī⁹. Quid reliq̄ omīs xpiani Reges vel Impatores. Omittamus omnia que repetē longum foret. Inspiciam⁹ om̄m Ihesū xp̄m: de quo dicit Ciprian⁹. 93. cap. Dominus. Dñs noster Iesus ch̄st⁹ rex et iudex: vsq̄ ad passiōis horam seruauit honore pōtificib⁹ et sacerdotibus. Nā cum leprosum mundasset dixit eidē. Uade ostēde te sacerdoti. sacerdotem adhuc appellās: quē sciebat esse sacrilegū. Itē cum seditus passioni alapa accepisset: nihil contumeliose locut⁹ est in psonā pōtificis: sed sic magis innocētā suā tutus est dicens. Si male locut⁹ sum: testimonium p̄hibe de malo: si autem bene cur me cedis. Itec igit ab eo humili⁹ et patienter facta sunt: vt nos humili⁹ et patientie exēplū haberem⁹. Sz hodie pleriq̄ de illis sūt: de q̄b⁹ dicit. i. q. i. c. Multi. Multi seculariuz cū plus sacerdotū vitam q̄ suaz conspiciunt: in magni cōtentiōis sacroz crimen incurrunt. Magna. n. trabe vulneratos oculos hñtes: festucam in alienis cōspiciūt oculis: quā dum incaute euellere festinant: in erroris

foueam dilabunt⁹.

De tertio honore deo debito in sacraz ceremoniarū obseruatione.

Cap. tertiu.

Tertius honor qui deo debet consistit in sacraz ceremoniarū obseruatione. Nam vt dicit Tho. 22. q. 88. Deum et si nō rōne sui: rōe nostri etiā corporaliter reuereri debemus: ut p corporales motus excitemus mentem nostrā: tum vt deū sz vtrāq̄ naturā nostrā honorem⁹. Un̄ Iohānes damascenus inquit. q̄a ex duplici natura compositi sum⁹ scilicet corporali et spūali: duplicē deo honorem referre debem⁹. Consistit autem hic honor in tribus. Primo in capitis inclinatioe. Secūdo in incuruatione. Tertio in genuflexione.

Primo cōsistit honor in capitis inclinatioe: et sic statuit ecclesia. vt cū nominat nomen Ihesus in ecclesia in missis et diuinis officiis omīs reuerenter inclinent caput. Un̄ de consecratōe ecclesie. li. 6. in. c. Decet. dicit⁹ Cōueniētes in ecclesia nomen illud qd̄ est sup omne nomē: nomē v3 dñi nostri ihesu xp̄i exhibitōe reuerentie spūalis attollāt. et ita flectant genua mentis. qd̄ vel capitis inclinatione p̄stent⁹.

Secūdo cōsistit honor dei in incuruatione. habet hūc vsum ecclesia vt in diuinis officiis cū gloria patri et filio et spiritui sancto decātat in fine psalmoz. oēs corp⁹ incuruāt simul cum capite.

Tertio cōsistit hic honor in genu flectōe. Genuflectim⁹ nāq̄ cū adora

mus corpus xpi in omnib⁹ morib⁹
huiusmodi pfitentes nos seditos
deo: q^{uod} est benedictus in secula scilicet
Amen.

Sermo viceſimus de patientia:
que omnibus est neceſſaria ppter coes
passiones quibus infestat humanuz
genus.

P Er patientiaz curram⁹ ad
ppositu nobis certamen
Doctoris gentiu⁹ verba
sunt ista: ad hebreos. i. z.
.c. Post lapsu pmo⁹ petu: adeo hu
manu genus passioib⁹ est veratum
vt nullus vnq^{ue} in hac vita inueniri
possit omnino quietus. Insurgunt
vndiq^{ue} mala: vndiq^{ue} tepestates: vndiq^{ue}
afflictioes: laborioſeq^{ue} cure. Accidit⁹ et
sepe multa aduersa nolentib⁹ et inuit.
neq^{ue} aliter aduersus fortune imper⁹
et incurſus: repetitioſq^{ue} motus: nisi fe
rendo et equo animo tollerado tuti
esse valemus. Supada ait Virgili⁹
omnis fortuna ferenda est. Hoc aut
maxime opatur patientie vtus: que
omnibus neceſſaria est: sine qua suc
cumbit meſ: et deficit anim⁹: cu^m aliq^{uid}
finistru accidere viderit. Ea ppter in
hoc smoe de patientia erim⁹ edatur:
de q^{uod} tres coditoeſ faciemus.

Prima est de eius descriptione.

Secunda de eius determinatione.

Tertia de eius acq^{uiſ}itoe.

Quid sit patientia et de multiplici
eius acceptioe. Ca. p^{ri}mu.

Prima coſideratio e de patientie
descriptoe in qua q^{uod} sit pati
entia ostendemus. et Latatu. 5. li. viii.

insti. ad hec sic dicit. Patientia est ma
lo⁹ que aut inferu^{nt}: aut accidu^{nt}: cu^m
equanimitate patio. s. Tulli⁹ in rhe
torica eade^m setetia loq^{uitur} s^{ed} alijs vbis
dicet. Patientia e honestatis aut vti
litaris ca^{usa} rez difficiliu et arduaz vo
luntaria ac diuturna p^{er}ſſio. Et pro
apliore declaratoe notadu q^{uod} q^{uatuor}
plex patientia inuenit.

Prima est remisso⁹.

Secunda mudano⁹.

Tertia stulto⁹.

Quarta ipocritaz.

Quinta vrgoso⁹.

Prima e patientia remisso⁹ eoz
scz q^{uod}bus ex officio incumbit rephedere
corrigere vel punire aliena peccata.
et tu illa tolerant. Contra quos est. c.
Ifacietis. 86. di. vbi dicit. Ifacientis
pculdubio culpaz habet: qui q^{uod} pot
corrigere negligit emedare. et 83. di. c.
Coſentire. Coſentire videt tractanti
q^{uod} ad reſecada que corrigi debet non
occurrit. et eade^m di. in. c. Error. cui n^{on}
reſiſtit approbat: et v^{er}itas cu^m minime
deſenſat opprimet. Negligere appe
cu^m poſſit pturbare puerſos: nihil aliud
est q^{uod} fouere: nec caret ſcrupulo ſocieta
tis occulte: q^{uod} manifesto facinori deſi
nit obuiare. De hac aut vel tolerancia
vel punitoe malo⁹ copioſi⁹ diſputa
bit in ſermone de iuſticia. **S**ec^{un}da
est patientia mudano⁹ eoz. i. q^{uod} ppter
mudu quocunq^{ue} labores ſtrénue tole
rat. de q^{uod} dicit. 47. di. c. oes. Des
h^{ab} ſec^{un}di dilectores in frenis his reb⁹
fortes ſunt: in celeſtib⁹ aut debiles.
Na p tpali glia vſq^{ue} ad morte deſu
dare appetu^{nt}: et p ſpe ppetua nec pa
ru q^{uod}da in labore ſiſſitu^{nt}: p terrenis

lucris iniurias qualibet tolerat: et per celesti mercede: vel tenuissimi ubi contumelias ferre recusat: terreno iudicio toto etiam die resistit: fortes sunt in oratione coram domino: vel unius hore momento lassant: sepe nuditate deiectione fame per acquirendis diuitiis atque honoribus tolerant. Supina autem laboriose querere tanto magis dissimulat: quanto magis ea retribui tardius putat. hec ille.

Tertia est patientia stultorum eorum qui sciunt quod peccando mortaliter seruiunt diabolo: et permittunt se trahi ab illo in peccato in peccatum. quod dicit Paulus 2. ad Corinthios. ii. c. Libenter suffertis insipientes: cum sitis ipsi sapientes. Sustinete enim si quis vos in servitutem redigit: si quis deuorat: si quis accipit: si quis extollit: si quis in faciem vos cedit. Quarta est patientia hypocritarum. de qua dicit Mat. 6. Exterminat. n. facies suas: ut pareat hominibus ieiunantes. Quinta est patientia inuidiosorum. De qua dicit Aug. in li. de patientia. Virtus animi que patientia dicitur: tam magnam donum dei est: ut etiam ipsi qui nobis eam largiuntur: patientia predicent. et de hac Christus Luce. 21. c. In patientia vestra possidebitis animas vestras. et Jacobus. i. c. patientia operum perfectum habet. et 2. ad Corinthios. 6. c. In omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut dei ministros in multa patientia. et ad Ephesios. 4. Cum patientia supportantes inuicem. et i. ad Corinthios. 6. Sedare iusticiam pietate fide caritate patientiam. Illius autem officium cum est conservare bonum rationis contra tristitiam: ne scilicet ratio tristitie succubat. Nam virtutes morales ordinantur ad bonum: in quantum conservant bonum rationis contra impetum passionum

Inter alias autem passiones tristitia efficacior est ad impediendum bonum rationis: secundum illud ecclesiastici. 20. Multos occidit tristitia. hec Thomas. 2a. 2ae. q. 126. propterea dixit Lucanus. Haudet patientia duris. Notandum tamen quod aliud est passionem et afflictionem in adversitatibus non sentire: aliud non sufferre: quod homo est angustias et tribulationes sentit si non est virtuosus et fortis animo in passione deficit: et multa aut cogitat: aut loquitur aut operatur que non conveniunt: quod homo virtuosus est: et si ut homo adversa sentiat: tamen in dolore modum adhibet: et mensuram suam atque modestiam. Propterea inquit Seneca de consolatio ad Paulinum. Non sentire mala sua non est hominis: non ferre non est viri. et Tullius li. 2. de Oratore. Magna laus et admirabilis videri solet: tulisse casus sapienter adversos: non fraudum esse fortunam: retinuisse in rebus asperis dignitatem.

De quinque in quibus oportet unusquisque esse patiens.

Cap. secundum.

Secunda consideratio de patientia dicitur determinatio. Debet namque homo determinate esse patiens: maxime in quinque videlicet.

- 1° in contumeliarum illatione.
- 2° in temporalium bonorum perditione.
- 3° in corporum amissione.
- 4° in corporis flagellatione.
- 5° in voluntaria operatione.

Primo debet homo esse patiens in contumeliarum et iniuriarum illatione. Solent namque homines nequam et mali molestare bonos: nunc detrahendo: nunc coniciendo: nunc contumelias inferendo.

Ibi virtus est ubi boni patienter sciunt
sufferre. Quoniam ut dicitur. 23. q. 4. c.
Tu bonus Tu bonus tollere malum.
et idem in. c. Tollerandi. et in. c. qui
est in carnem. In. c. Vero. Hec autem
vita Gregorius ait. Si boni estis. quod
diu in hac vita subsistitis: equanimiter
tolerate malos. Nam quisque non tolerat
malos: ipse sibi per impatientiam testis est:
quia bonus non est. Abel enim esse
remit: quoniam Eheim malicia non exer
cet. et Lactantius in. 5. li. diuinarum
institi. Non enim minus malum est referre
iniuriam: quam inferre. Nam vnde certamina
inter homines contumeliosorum nascuntur: nisi quod
improbis opposita in patientia ma
gnas sepe concitat tempestates: quod si pa
tientiam que virtute nil melius: nil in
homine dignius inuenire potest: in
probitate opposueris extinguetur propter
tamquam igitur aqua supfuderis. **S**in autem
puocatrix illa impatientia: improbi
tatem sibi comparare nata est tantum
excitabilis incendium ut id non flumen
aliquod: sed cruoris extinguat effusio.
Magna itaque patientie ratio est: quia
sapiens auget bono viro: ut. n. nihil
malorum fiat: hec sola efficit: que si deest
omnibus: nullum scelus: nulla fraus
in rebus humanis erit. Spectat utique
ad magnanimitatem quod nonnulli ascri
bunt ad utilitatem. scilicet ferre patienter
et equo animo verba contumeliosa: contra
quos est dictum Seneca li. de clementia
ubi inquit. Magni animi proprium est
iniurias atque offensiones spernere. et
idem in li. de providentia. Manet sine
aduersario virtus: tunc apparet quanta
sit: prout cum polleat: cum quid possit
patientia ostendit. et Sapiens puer.

16. c. Melior est patiens viro fortiter
et omnia animo suo: expugnatore vir
bium. Ex hoc laudat patientia ma
gnorum viro atque potentium: qui patientes
fuerunt ad ferendum iniurias. Scribit
namque Seneca de Anthigono Rege
quod cum audisset quosdam: qui cum non
videbant de se male loquentes: accessit
ad eos: et dixit. Nunc male dixistis
Anthigono: cuius occasione in has
miserias incidistis. Modo autem bene
optate eis: qui vos ex hac voragine edu
xit: nec amplius eis dixit. Dixit etiam
in Policroto. quod Aristippus cuiusdam ma
ledicenti sibi: philosophus patiens respondit.
Tu lingue tue: et ego aurium mearum
omnis sum: et ibidem narrat quod Seno
phon philosophus de se maledicenti
respondit. Tu vidicisti male dicere. ego
male dicta continere. Ibidem habet
de Cicerone: quod cum eisdem descendenti
Romae per sacram viam: despatus quidam
diceret. O tirane. respondit. Si essem. non
diceres: nec amplius de his ei cura
uit. Iferet adhuc ibidem quod simillimus
quidam adolescens Ciceroni urbe in
trauit: quem Augustus ad se adductum
interrogauit. Dic mihi adolescens:
fuit numquam mater tua Rome. negauit
ille: nec contentus adiecit: sed pater meus
Iocius itaque asperitate urbana notitia
omnium et familiaritatem sibi ostendit.
Ibidem adhuc feret illud quod scribit aug
4. li. de ci. dei. de magno Alexandro:
qui cum reprehenderet piratam quendam dicens
Cur mare habes infestum. Ille libera
voce respondit. Quid tibi: ut tu orbem
terrarum. Sed quia id ego uno navi
gio facio: latro vocor: quia tu magna
classe diceris Imperator. Si solus et

242

captus sit Alexander. latro erit. et milita
alia contra Alexandrum protulit animose.
Miratus Alexander constantiam hominis
honorauit eum. iussitque scribi militie.
Similiter narrat ibi quod Antigonus
pedagogus citharam Alexandri magni
fregit abiectusque dicens: etati tue iam
regnare conuenit: ut ea que in corpore
regis voluptate luxurie dant domi
neris: quod ille patientissime tulit. quibus
exemplis apparet: non vile esse: neque
vitupabile: imo magnificum egregium
atque decorum illatas iniurias despiciere
Secundo debet homo esse patiens in
temporalium bonorum perditione: ut non sub
ruat animus: neque desperet: si quando hec
fortune bona: ut honor dignitas po
tentia diuitie et similia diminuantur.
Propterea laudat Anaxagoras: quod
non est contristatus: quoniam in patriam rediens
possessiones suas destitit et dissipatas
inuenit: et Bias prius letiter respondit
his qui eum interrogauerunt: quod secum ferebat:
cum fugiebat de patria: quem inuaserant
hostes. Omnia mea mecum porto. de
quibus mentionem feci in sermone de auaritia:
sive de contemptu diuitiarum.

Tercio debet esse homo patiens in suorum
carum seu propinquorum amissione. Nam
sunt multi qui propter mortem suorum nullum
habeant modum indignationis deo: et seipsum com
mittunt columedos dolori. Pro quibus
dicit Seneca de consolatio ad Paulinum
Quid tam humile ac muliebri est: quam com
sumendum se dolori committere. Nos autem
non infelicium eis: quoniam pro suis mortuis
quidam pietate ducti doleant et lacrimas
fletus Ioseph super patre suo mortuo.
ut dicit Seneca lib. c. Et Abraham fletus
super Sarra mortua: post. 126. annos

vite sue. Gene. 23. c. Fleuerunt et pres
antiqui pro morte suorum. Et Christus lachri
mat: cum lachrimante vidit Magda
lenam pro fratre mortuo. Jo. 11. cap. Et
Virgo beata doluit et fletus in mor
te Christi. Damamus superabundantiam volo
ris: que videtur quandam desperationem pre
tendere. Quapropter Paulus scribit
ad Thesalonicenses. 4. c. ait. Non con
tristemini sicut et ceteri: qui spem non
habent. Et. 12. q. 2. c. ubique hec ait
et. c. habet. et. c. Qui diuina vocatio
confirmat quod dicimus. Iam Hieronymus
ad Tyrsium ait. Caritatis tue scripta
precepti. In quibus animum tuum dolore com
motum de filie dormitione cognoui.
Non aliud in te admiratus sum: quam Christi
stiani pectoris abs te virtutem ablata
fuisse: stupeo murum fidei penetratum
vulneribus orbis: que sopire de
buerat spes resurrectionis: et regni cele
stis: resurgere credimus mortuos no
stros et plangimus. Quid facerem
si mori tantum preciperet deus: volun
tas eius utique sola sufficeret ad solacium
cui nullum iubemini affectum preponere.
hec ille. Propterea Valerius maxi
mus libro. 5. Rerum de penitentibus qui obitu
filiorum forti animo tulerunt. Laudat
Anaxagoram: qui audita morte filii
respondit nuncio: nihil inexpectatum: aut
nouum nuncias. Ego enim illum ex me
natum mortalem esse sciebam: et scio ne
minem mori solere: qui non vixerit: nec
aliquem vivere qui mortuus non sit.

Quarto debet unusquisque esse patiens
in corporis flagellatione: cum corpus
egritudinibus et infirmitatibus aggra
uat. sicut de beato Ifrancisco legimus. de
quo dicit dominus Bonum in legenda magna

Cum duris corporis ageret doloribus: illas suas angustias non penarum esse censebat nomine: sed sororum: dum autem semel gravius solito dolorum urgeret aculeis: quidam frater simplex dixit ad eum. Si frater omnia dominum: ut mihi tecum agat. Manu enim sua plus debito super te gravare videtur. Quo audito vir sanctus cum eiulatu exclamans ait. Nisi noscerem in te simplicem puritatem tuam ex nunc abhorerem consortium: qui ausus fuero circa me divina iudicia reprehensibilia iudicare. Et licet totus esset attritus: gravius plerumque languoris: sciens se in terram ossa de bilia duro casu collisit: et deosculans humum: gratias inquit: tibi ago domine deus: de omnibus his doloribus meis teque mihi domine rogo: ut centuplum si tibi placuerit addas: cum tue sancte voluntatis adimpletio sit mihi consolatio semper plena.

Quinto deesse unusquisque patiens in voluntaria operatio: in ieiuniis: orationibus: vigiliis: et disciplinis: aliisque operibus. Et uolens: cum permixtum illorum sit eterna vita. In omnibus autem unusquisque memor esse debet illius patientissimi Job: qui in omni aduersitate sua: in damno reus: siue in morte repentina filiorum: siue in plagis et vulneribus corporis sui solutus erat dicere: dominus dedit: dominus abstulit: sicut domino placuit: ita factum est: sit nomen domini benedictum.

Quoniam sunt regule ad acquirendam patientiam. **Cap. tertium.**

Tertia consideratio est de patientie acquisitione: in qua dicendum est quo patientia potest acquiri. et ad hoc notanda sunt quinque regule.

Prima dicitur recogitatio.

Secunda melioratio.

Tertia premium.

Quarta auxiliatio.

Quinta exemplatio.

Prima regula dicitur recogitatio.

Quoadmodum enim quis sentit aduersa multa imminere sibi recogitare debet peccata que commisit: et dicere illi d. Michee. 8. c. Fratres domini portabo: quoniam peccaui ei. Sic faciebant fratres Ioseph quando venerunt in Egyptum: et Ioseph loquebatur cum eis: et ipsi non cognoscebant eum: et dicebat: frater vester vnus ligetur in carcere: vos autem abite: et fratrem vestrum minimum ad me adducite. At illi lingua hebraea credentes non intelligi ab Ioseph: dicebant adinuicem. merito hec patimur: quia peccauimus in fratrem nostrum: videtes angustiam anime illius cum deprecaretur nos: et non audiuimus. Idcirco venit super nos ista tribulatio.

Secunda regula dicitur melioratio. quando cum quis tribulationibus quatuor: ut patiens fiat consideret quod deus in hac vita sepius vexat quos amat: et omnia in melius interpretetur vnus Iob. 5. c. d. Beatus homo qui corripitur a domino. Increpationesque eius ne reprobis. Et sapiens ecclesiasticus. 2. disciplinam domini ne abicias: nec deficias cum ab eo corripieris. Quod enim diligit dominus corripit: et quasi pater in filio complacet sibi. Solet enim tribulatio satis prodesse anime: ad illuminandum eam: atque ad superandas mundi et carnis blandicias vnus Iacob in 2. libro diuinarum institutionum ait. Tum maxime deus ex memoria hominum elabitur: cum beneficio eius fruente honorum diuine indulgentie dare debent.

At vñ si qua necessitas quis p̄sserit: tūc domini recordant̄: si belli terror infremuit: si morborū pestifera vis incumbit: si alimenta frugib⁹ longa siccitas denegauit. Si seua tēpestas: si grando ingruit: ad deū confugit: a deo petit auxiliū: deus vt s̄bueniat orat̄. Si quis in mari vento seniete iactatur: hūc inuocat. Si q̄s aliqua vi affligat̄: hūc potius implorat. Si q̄s ad extremaz mēdicādi necessitatē deductus vidum precibus exposat: hūc solū obtestat̄: p̄ eius diuinū atq; vnicū nomē: hominū sibi misericordiam querit. Ihec ille. Et Iherony. Tribulatōis vtilitatem per exemplū quoddā explicat in epistola ad rusticum monachū dicēs. Circus adolecens erat in cenobio: qui nulla abstinentia: nulla opis magnitudine flāmaz poterat carnis extinguere: hūc p̄cilitatem pater monasterij hac arte preseruauit: impat cūidaz viro graui vt iurgijs atq; cōuicijs insectaret hominem et post irrogatas cōtumelias p̄mus veniret ad querimonias: vocati testes: p̄ eo loquebant̄: qui contumeliam fecerat: solus pater monasterij defensionem suam callide opponere studuit. ne abūdantiorē tristitia absorberetur frater. Quid plura: ita annus deductus est: quo expleto interrogatus adolecens sup̄ pristinis cogitatiōib⁹: ita adhuc moleste sustineret pape inquit. Nibi viuere non licet: et fornicari libet.

Tertia regula ad acq̄rendaz patiētiā dicit̄. Premiatio. Quādoq; q̄s deficere videret animū in tribulatione: aut in laborib⁹ p̄pter deum

susceptis: statim bleuari debet ad illā mercedem vberriam et copiosā: que repromittit nobis in celis: de q̄ christus dicebat Mat. 5. Beati estis cum maledixerint vobis homines: et persecuti fuerint vos: et dixerint cē malum aduersum vos: mentientes p̄pter me: gaudete: et exultate. quoniā merces vestra copiosa est in celis. Sic Stephan⁹ cū esset inter eos: q̄ persequebant̄ ipsum: intendens in celum vidit gloriā dei.

Quarta regula dicit̄ auxiliatio. Quādoq; aliq̄s p̄mit multis āgustijs: sciat deuz astare sibi: vt ei succurrat: vel vt patiētiā tribuat: dūmodo ipse auxiliū ei⁹ postulet. Ideo dauid in psal. 36. ait. Iuxta est dñs his q̄ tribulato sunt corde. Est de hoc exemplū. Magni Antonij: qui cum post multa etiaz vbera: quē a demonib⁹ fuerat passus. vidisset in splendore quidam mirabili dñm Ihesū xp̄m virit ad eū. vbi eras bone Ihesu. vbi eras. quare a p̄ncipio nō fuisti vt me iuuares: et vulnera mea sanares. cui dñs. Antoni hic eras. et meo auxilio certamen superasti. Amodo autem quia viriliter dimicasti. in toto orbe faciam te nominari.

Quinta regula ad acq̄rēdam patiētiā dicit̄. Exēplatio. quādo aliq̄s cupit habere patiētiā vltimū est remediū intuei s̄ctoꝝ exēpla. et potissimū dñi nostri ihesu xp̄i. De quo Petrus p̄ma epistola. c. p̄mo dicit. Christus passus est pro nobis. nobis exēplum relinquens. Et i Paulus ad hebreos duodecimo ait. **R**ecogitate eum. qui sustinuit talem a peccatoribus.

aduersus semetipsum cōtradictionē.
Non ut fatigemini animis vestris
deficientes. Que nam patiētie exem
pla non inueniunt in christo. Uide
illum o anima in cruce nudatum.
Uide et cōtemplare diligenter: si te
grauatam sentis infirmitate corpis
Audi illum dicentem tibi. Et ego p
tua salute a planta pedis vsq; ad h
ticem totus sum vulneratus. Si di
xeris ei: heu iniuste accusor: inique cri
minor: ab emulis meis: respondebit
tibi. Et ego qui deus sum factus hō
iustus sanctus pius sapiens mūdus
et impollutus vocor: Samaritanus
seductor malefactor: blasphemus et velut
peditissimus reus: in medio latronū
crucifigor. Si conquesta fueris de
paupertate. Et ille clamabit. O aia
mea sustine patiēter q̄a et ego amore
tui in tanta sum paupertate constitu
tus: ut non habeā ubi caput reclinē
in cruce. sitiui: at aque mihi guttula
denegatur. Et tandem nihil inueniri
pōt: in quo nos patiamur p amore
crucifixi: quin magis in illo patiatur
ipse p amore nostro. propterea aug.
in libro de conflietu vitiōrum ait. Si
passio redemptoris ad memoriā re
uocatur: nihil tam durum est: qd nō
equo animo tolleretur. Parua enī
tolleramus: si recordemur quid bibe
rit ad patibulum: qui nos inuitat ad
ecclum. Ille enim opprobria irrisiōes
contumelias: alapas: spūta: flagella:
coronam spineam crucēq; sustinuit:
et nos miseri ad nostram confusiōem
vno sermone fatigamur: vno verbo
deiciamur. hec ille. Quare pcurem?
seruenter: ut acquiramus patientiā

per quam deus largietur nobis gra
tiam: et in futuro sempiternā gloriā
in qua est bñdictus per eterna secu
lorum secula. Amen.

Sermōnes Clarissimi in sacra
theologia Magistri Ifratris Ro
berti Garatzuli de Vitiō ordinis
minorum. De timore iudiciorum
dei: imp̄ssi in Ciuitate Venetiā
impensis Johannis de Colonia
ac Johannis Manthen de gher
retzem. Anno. M^o.cccclxx.

De morte *Rica.*
Morte morieris *Gen. 2.* Exi
stimavi sepe numero nihil
tam utile anime rationali esse
posse ad fugam vitioꝝ q̃ frequēs me-
moriam mortis: p̃pterea sapi. *Ecc. 7.*
In omnib⁹ opibus tuis memorare
nouissima tua: et in eternū nō pecca-
bis. Et *Ihiero. ad Paulinuz.* Ifacile
cōtēnit omnia q̃ semp cogitat se mo-
rituz. Et idem ad *Eiprianum* dicit.
Qui. n. quotidie recordat se esse mo-
rituz cōtēnit p̃ntia: et ad futura festi-
nat. Et idem ad *heliodorū de vita*
Uespasiani. *Platonis* sententia est
omniū sapiētū vitā meditatōez esse
mortis. *Sene. ad Lucillū* ait. Nihil
tam eque tibi p̃derit ad cōtēpantiā
omniū rez q̃ frequēs cōgitatio: bre-
uis h⁹ incerti itinēris. et idē ad eūdē
in epistola ait. Nolestuz est iniquis
mortem ante oculos hēre. Ista tam
seni q̃ iuueni dō esse āte oculos. hec
ille. Cū igit mortis memoria sit tāte
utilitatis idcirco in presenti sermone
de ipsa morte tria sunt cōtemplāda
mysteria.

- 1. Prīmū de sua ferocitate.
- 2. de sua dubietate.
- 3. de sua crudelitate.
- Prīmū est de mortis ferocitate circa
q̃ nota triplicē ferocitatē.
- 1. Prima ferocitas cōtra p̃mos hōies.
- 2. contra peccantes.
- 3. cōtra totū mūdum.
- Prima ferocitas dicit cōtra p̃mos
hōies quos ipsa interremūt et p̃stra-
uit. Nā a p̃ncipio cōditōis humane
in statu inocētie erāt homines imu-
nes a lege mortis. vñ *Aug. in. iz. li.*

de ci. dei. ait fatēdū est p̃mos hōies
ita fuisse institutos: vt si nūquāz pec-
cassent: nūq̃ genus mortis expirēf.
Sed eisdem p̃mos p̃ntes ita fuisse
morte institutos: vt quicqd de eorū
stirpe fuisset exortū eadē pena tenēf
obnoxii: pro magnitudine q̃ppe cul-
pe illius. Nām dānatio mutauit in
peius: vt qd penaliter p̃cessit in peccā-
tibus hōibus p̃mis: naturalit̃ seq̃ret̃
in nascētibus ceteris. Itē in li. de ba-
ptismo puuloꝝ ait. Idē. fiebat ordo
iusticie: vt sicut anima dñi suo: Ita
corpus ei obediret. Ite ille. et *Ecc.*
is. Ante hominē vita et mors. Et in
eodē. c. Deus ab initio constituit ho-
minē: et reliquit illuz in manu cōsiliū
sui. Et *Origenes* sup *Leuiticū. 9.* Si
hō ab initio elegisset vitam nūq̃ hu-
manū genus mortālē cōditōez tenēt
vñ deus p̃pter peccatum dixit Ade.
Quia audisti vocē vxoris tue. Dico
tibi q̃a in sudore vultus tui: vesceris
pane tuo: donec reuertaris ad terrā:
qua sumptus es: quia pulvis es et in
puluerē reuerteris. *Gen. 3.* et hec oia
p̃pter peccatū. Heu q̃ grauis fuit illa
culpa: que impio mortis oēs s̃biēcit.
Sed potissime p̃mos p̃ntes. Nā p̃
errore inobedientie sue: mortē quāz
de⁹ nō fecerat sibi inuenerūt. Iuxta
illd̃ *aug. in p̃nostichon. dicēti.* Uide
mortē nō a deo: s̃ p̃ errores: intus ve-
nisse hōib⁹ in paradiso deliciaꝝ positi
Cui etiā conuenit illud qd scribitur
sapiētie. 2. li. Deus mortē non fecit:
sed impij manibus p̃p̃is accerserūt
eam. Sed circa hoc dubitari pōt. Qu-
cū de⁹ dixerit Ade *Gen. 2.* quacūq̃
hora comederis: morte morieris. nō

tñ h̄ videt̄ h̄uz: q̄a n̄ illa die mortui
sunt. Ad hoc rñdet̄ N̄ico. de lyra in
expositōe sup̄ gen̄. q̄ illa v̄ba sic h̄nt
exponi. Morte morieris. i. moriendi
necessitatē incurres: q̄a gustato ligno
n̄ statim mortuus ē: s̄ cepit ad mortē
tēdē. Et Aug. sup̄ Gen̄. sic ait. morte
morieris. i. morti obligatus eris: vel
mortis reatū incurres. Uñ 7 in alio
loco idē ait. Quāvis ānos multos
post vixerūt: illo tñ die mori cepunt
qua mōte legē: qua in senū nephas
acceperunt. Data est ḡ potestas morti
eiciēdi illos ppter̄ eoz̄ culpaz̄. Et q̄a
necessaria erat hūani gñis multipli
catio: viuēdi tēpus in lōguz̄ p̄cessū ē
q̄tū a morte de vidu 7 debellatū ē
7 qd̄ p̄fuit illis lōga vita q̄bus non
mors est s̄secuta. Audiamus qd̄ scri
ptura dicat Gen̄. 5. vixit Adam.

An̄is: 7 genuit filiū ad imaginē 7 simi
litudinē suaz̄: vocauitq̄ nomen eius
Seth. Et facti sūt oēs dies Adam:
postq̄ genuit Seth. 800. ān̄. genuitq̄
filios 7 filias. 7 factū ē oē tps̄: qd̄ vi
xit adā. 930. ān̄is. 7 mortuus ē. vixit
Seth. 105. ān̄is: postq̄ genuit bonas
90. ān̄is: 7 genuit Chaimaz̄: p̄ cuius
ortū vixit. 85. ān̄is: 7 genuit filios et
filias: 7 facti sūt omnes dies ei⁹ 905
ān̄is: 7 mortuus est: vixitq̄ Chaimā
70. ān̄is: 7 genuit Malael: Et vixit
Chaimā postq̄ genuit Malael. 804.
ān̄is: 7 genuit filios 7 filias: 7 sic de
omnib⁹ alij a p̄mo vsq̄ ad finē inci
piētibus. Si h̄o aliq̄s incredul⁹ du
bitaz̄ quō fuit̄ illd̄ possibile vt vita
illoz̄ sic p̄trahē in longū. Rñderi
pōt̄ s̄z̄ N̄ico. de lyra: hoc fuisse plib⁹
de causis. p̄mo bōitatis cōditōis vel

cōplexiōis p̄moz̄ pētū fuerūt eniz̄ a
deo immediate formati: 7 p̄ oēs fuerūt
optime cōpositiōis: 7 sic ad lōgiorē
vitā dispositi. et illa bōitas cōplexiōis
maḡ venit ad hōies p̄pinquos illis
tpibus q̄ ad remotos tēporis. 2^a rō
ē mō viuēdi: q̄a tēpare viuebāt. 3^a
rō bōitatis nutrimentis: q̄a āte diluuiū
nascētia terre erāt meliora: postea
q̄a inūdatio diluuij fuit p̄ maiori pte
et aquis oceani. Aque aut̄ falsē idu
cūt sterilitatē 7 reddūt terre nascētia
priora: et q̄b⁹ abbreviat̄ vitā hōis. 4^a
rō est ex sciētia Ade: q̄a format⁹ fuit
ad p̄fectōē sciētie: 7 ideo cognouit
virtutes herbarū fructū 7 lapidū que
faciūt ad cōseruādā sanitatē: 7 vitaz̄
plongādā. 5^a rō est ex dispositōe di
uina hoc ordināte: vt p̄ lōguz̄ tēpus
cito multiplicaret̄ hūanū genus: h̄o
N̄ico. de lyra: qm̄ igit̄ p̄mi hōies tā
diu supuixerūt sciētia p̄diti fortitu
dine corpis bñ dispositi: n̄ potuerūt
tñ mortis ferocitatē repellē. cōtinuit
illos 7 oēs mortui sunt: q̄ vtiq̄ no
bis in exēplū esse posset: vt vite hui⁹
erūnā cognoscām⁹: hoc ē qd̄ hiero.
ad heliodorū de vita Nepotiani ait.
Debem⁹ 7 nos aio p̄meditari qd̄ alij
facturi sum⁹ 7 qd̄ volum⁹ lōgius ab
esse nō pōt̄. Nā si noningētos excede
remus ānos: velut āte diluuiū viue
bat gen⁹ hūanū. Et Mathusalez no
bis tpa donaret: tñ nihil essz̄ p̄terita
longitudo: que esse desisteret: vt enim
inter illū q̄ vixit oecē ān̄is: 7 illum q̄
vixit mille: postq̄ idē finis vite adue
nerit: 7 in recōsolabil⁹ mortis necessi
tas trāfactuz̄ esse tātūdem est: nisi q̄
maḡ senex bonustius peccato: falsē

246
p̄ficierit. Optia queq; dies miseris
mortalib⁹ cici. Iduma fugit sbeunte
morbo tristisq; senecti. Et labor ⁊ oi
xit rapit indemētia mortis. h̄ ille. que
oia sic dicta intelligas vt sicut lōgi
tudo vite om̄s illos p̄mos viros nō
excusauerit morte: sic nec breuitas vi
te tue etiā dilatata ad multos ānos
q̄a morte morieris.

Secūda ferocitas mortis est contra
peccatores. Nā sepe numero ip̄os in
uadit sbito: et in breui morula abfor
bit eos: ⁊ l̄ multa aciderūt p̄ nām
que labilis ē: ⁊ vt pl̄mū hūane vite
cōtraria: vñū mortalitates ⁊ pestilē
tie adueniūt sepe: ⁊ sepi⁹ iudicio dei:
in q̄b⁹ nō sine grādi terrore om̄nes
aspiciūt mortis dñiū. ⁊ ptātē: ⁊ q̄ h̄
āa sint p̄bat ex testificatōe scriptura
rū. et p̄mo sumi pōt illd̄ testimoniū
Numeri. 2. vbi narrat q̄ cū popul⁹
Israhel esset in deserto nō contētus
cibo celesti sc̄z māna qd̄ pluebat illis
de⁹ de celo: desiderā carnē ⁊ pisces
cūcumeres ⁊ papaueres cepe ⁊ alea:
dñs pluuit coturnices in gustus eorū
⁊ cū adhuc carnes esset in ore ip̄orū
⁊ ecce furor dñi cōcitāt in ppl̄m per
cutit eū plaga magna. 2. testimo
h̄ Numeri. 14. Nā cū ppl̄s ille mur
murass̄ d̄ dñm: dixit dñs ad Moysen.
Usq; quo detrahet mibi ppl̄us
ille quousq; nō credēt mibi in oibus
signis q̄ feci corā eis. Iferiā ego pesti
lētia eos atq; cōsumā qd̄ factū fuiss̄
nisi Moyses orass̄et ad dñm: vt di
mitteret eis. 3. testimo⁹ fuit exodi
12. vbi narrat q̄ nocte media percussit
dñs Egyptū plaga magna: ⁊ inefe
cit oēm p̄mogenitū in terra egypti

a p̄mogenitis p̄pharaōis q̄ sedebat
in solio vsq; ad p̄mogenitū captiue:
q̄ erat in carcē: ⁊ oēm p̄mogenitū
iūmetorū. surrexitq; pharao in nocte
⁊ oēs fui ei⁹: oēsq; Egyptij: et or⁹ ē
clamor magn⁹: neq; n. erat dom⁹ in
qua nō iaceret mortuus. 4. testimo
est in Leuitico. 16. c. vbi dñs dicit. si
nolueritis recipe disciplinaz: ⁊ ābula
ueritis ex aduerso: Ego q̄ cōtra vos
incedā: ⁊ percutiā vos septies p̄p̄ pec
cata vestra: inducāq; sup̄ vos gladiū
vltionis federis mei cūq; fugierit in
vrbes imittā pestilētia in medio v̄ri.
5. testimo. i. c. sc̄di li. Re. ⁊ sc̄di palipo.
vbi legitur q̄ percussit dñs pestilentia
Israhel: vbi a David vsq; ad berlabē
10000. virozū mortui sūt. 6. testimo
capit ex cōi natōe quā fecit dñs per
eze. 5. Ira nostra in h̄t sup̄ vniuersū
ppl̄ ei⁹: gladi⁹ foris: pestis et fames
intrinsecus: q̄ in agro est morte mo
riē: ⁊ q̄ in ciuitate s̄ pestilentia ⁊ fa
me cōsumabit. 7. testimo capitur a
Justiniano **U**t nō luxuriē
cōi nām: vbi ait p̄p̄ illa duo. s. p̄p̄
blasphemiā ⁊ p̄cēm cōi nām fames
pestilētie ⁊ terremot⁹ sūt. 3. dez silē
in glo. 22. q. i. c. flagitia. 8. testimo
ē in historia ecclesiastica: in q̄ narrat
q̄ Maximian⁹ Imp̄ator duct⁹ oia
bolico spū fecit cōponē carmina blas
phemis plena d̄ ip̄m ih̄m xp̄m ⁊ s̄a
ctos: eaq; scribi mādauit in tabulis.
Iussitq; p̄ singlas vrbes ⁊ villas et
agros deferri: faciebatq; ea cantare.
Altissim⁹ at tñ scel⁹ iultū remanere
noluit: s̄ tāto rigor i ppl̄z blasphemū
pestilētia misit vt comedē ⁊ bibēdo
morte morerē. Ip̄se at maximian⁹

dolore graui percussus spūz exaltauit
 9° testi^o est in legēda sādōzū: et in
 vita beati greg. in cōtatu de letanijs
 vbi refert qđ ppē comessatōes 7 luxu-
 rias Romanoz cōmor^o est de^o cōi
 eos: pestilētiāq; magnā in illos misit
 quā anguines eā vocāt. s. La ango-
 nalia: seu a. n. fuit eo qđ hōies in via
 in mēsa in colloqō moriebātur sbito.
 Itē cum aliq; sternutabat: exalabat
 spm: 7 cū aliq; aliq; sternutātē au-
 diebat: statim accurref. dicebat: deus
 te adiunct. Un vsq; nūc h cōsuetudo
 obfua. Rursus cū aliq; velle se ob-
 scitare sētiebat cōtinue signū crucis
 in os impmē festinabat. Cū q̄ hec pe-
 stis Romaz vastaret: beat^o Grego^o
 pcessionez euz letanijs p ciuitatis cir-
 culū quodā pascali tpe fieri ordinauit
 in q̄ imago beate & gini: que adhuc
 ē Rome in sādā Maria araceli: quā
 beat^o Lucas pinxisse dī: āte pcessiōz
 portare fecit reuerēf. et ecce tota aeris
 infedio imagini sādte cedebat: ac si
 imaginē ipsā sūgerēt: 7 ipsā ferre nō
 possent: scq; p^o imaginē mira sereni-
 tas: 7 aeris puritas remanebat. tūc
 in aere iuxta imaginē audite sunt vo-
 ces angeloz cāratiū 7 dicentiū. Re-
 gina celi letare zē. Statim beatus
 Grego. adiunxit. Ora p nobis deuz
 alleluia. Tūc beatus Grego. vidit su-
 pra castrū Vicētiū angelū dñi q̄ gla-
 diū cruetatū defgēs in vaginā ducē-
 tebat: Ex quo intellexit qđ pestis illa
 cessaret: sicut factū est. vñ castrū illd
 vocatū ē postea castrū sādī Angeli.
 ex hoc igit p3 qđ ppē peccata hōinuz
 de^o puniuit eos morte. Qđ vtiq; fa-
 ctū cōspicim^o tpib^o istis: in qbus ad

tatā demētiā venerūt ppā qđ credūt
 h^o mōi pestilentia venisse ppē bona
 opa. O hūana demētia: nūqđ sunt
 falsa tot exēpla scripturaruz: vt velit
 deus oppugnare hūanuz gen^o absq;
 culpa: qñimo vt dixi: 7 itez dicam:
 mors illa pestilētiā est ensis diuine
 iusticie quo transfodiūt viscera ini-
 quoz: q̄ volūt aliqñ mūdū pīre. De
 iustis aut et si ipsi pcutiāt nō obstat
 qđ dicit ps. Preciosa in cōspectu dñi:
 mors sanctorū ei^o.

Tertia ferocitas mortis dī cōtē
 totū mūdū. Nā de ipsa 7 de ei^o potē-
 tia scripture multe loquūt. vñ 2° li^o
 1° Re. i4. c. Dēs morimur: et qñ aqua
 labimur sup terrā: que hba nōnē. iz
 q. c. in ecclesia. et ps. Quis ē q̄ viuēt
 7 nō videbit mortē. Eccl. 5. Dia que
 de terra sunt: in terram reuertēf. Et
 Seneca ad Lucilluz. Eam ibis quo
 omēs eunt quid tibi noui est ad hanc
 legē nat^o es: hoc pī meo accidit: h^o
 matri: h^o maiorib^o: h^o oibus ante te
 hīero. ad heliodoz sic ait. Serfes ille
 potētissim^o q̄ sūuertit mōtes pstra-
 uit maria: cū de sblimi loco infinitaz
 hominū multitudinē 7 innumerabilē
 vidiss; exercitū fleuisse dī eo qđ post
 cētū ānos null^o eoz quos cernebat
 sūuidur^o esset. o si possem^o in talem
 ascēdē speculā: de qua vniuersā frāz
 sū nris pedib^o cernebam^o: iā tibi ostē-
 derem totius mūdi ruinā gentes in
 bello ruentes gētib^o regna collūsa
 alios torqueri. alios necari. alios ab
 sorbi a fluctib^o. alios ad fuitutē trahi
 hic nuptias. hic plādūz. illos nasci. il-
 los mori. alios afluē diuitijs. alios
 medicare. 7 nō solū Serfis exercituz

Et totius mundi homines: qui nunc viuunt in
 spacio breui tibi ostendere morituros
 Vincit sermo tali rex magnitudine
 et minus est o[mn]e quod dicitur. **R**edeam
 ergo ad nos: et quasi e celo descendentes
 paulisper nostra videamur. Satis ne
 obsecro te quam infans: quam puer: quam se
 nex factus sis. cotidie morimur: coti
 die commutamur: et tamen et nos nos esse
 credimus. hec ille. Quid igitur est ho
 minum vita: nisi quodam cursu ad mortem
 humana miseria: quod veri vnicuique
 dici potest quam morte morieris. hinc Job
 iz. c. l. homo natus de muliere breui. v.
 tempore reple. multis miseris. de hoc
 Seneca ad Lucillum. Totidie morimur
 cotidie diminui aliqua pars uite et te
 quod dum crescimus vita decrescit: infatigabilem
 amissimam: demum puericiam: demum ado
 lescenciam usque ad extremum quicquid transiit
 tempus pergit. et ite[m] ad eundem dicit. Corpa
 nostra rapiuntur fluminum more quicquid
 vides cum tempore currit: nihil ex his que
 videmus manet. hec ille. Et Quintilianus
 ait. Tempora labuntur tacitisque senescimus
 annis. Et Augustinus. de ci. dei. Ex quo. n.
 in illo corpe morituro esse cepit: nunquam
 in eo non agitur ut mors non veniat. homo
 enim agit eius mutabilitas toto tempore
 vite hominis. si tamen vita vicenda est: ut veniat
 in mortem. Nemo quippe est qui non ei pro
 antea sit quam ante annum fuit: et cras quam ho
 die: et hodie quam heri: et paulopost quam
 nunc: et nunc quam paulo ante propinquo.
 quam quicquid tempus viuere in spacio viuendi
 dimittit. et cotidie sit minus. minusque
 prestat. ut o[mn]ino nihil sit aliquid tempus
 vite hominis quam cursus ad mortem: et in fine
 hominis. Qui usque ad mortem producit: spacia
 tempus agit non lentius pergit: sed plus

itineris conficit. hec ille. Omnibus ergo
 brevis est vita. mors autem vicina. Un
 Sapi in Eccl. 4. c. Memor esto quam
 mors non tardat. Verba illa multum pon
 deranda sunt. s. mors non tardat. ergo est
 in ianuis. mors non tardat ergo time
 amus. mors non tardat ergo benefacia
 mus. O dilectores mundi. o terrenorum
 amatores. mors non tardat. O pecca
 tores. mors non tardat. Agite penitentiam
 ut vos non inueniat dormientes. o
 dux hominum. o dissimulans hominum. mors non
 tardat. hoc utique omnes desiderare de
 beret. quia utilis est contra timorem superbie.
 et et patet potest ex valde non do. In Naz
 legitur in legenda sanctorum in vita Bar
 laam quam scripsit Iohannes Damascenus
 quod rex quidam fuit in India christianorum
 valde persecutor. qui filium suum nomine
 Josaphat in palacio quodam includi
 et educari fecit. Timens ne christianus
 efficere: qui ad etatem adultam pue
 niens admirans cur pater eius sic idulus
 vni ex seruis suis dixit se propter hoc in
 magis esse mesticiam. quod pater audire et
 volens equos idoneos sibi pari fecit
 choros plaudentes ante eum mittens ne
 aliquid sedum sibi occurreret prohibuit. sed
 dicto igitur iuueni taliter procedere quodam
 vice vnus leprosus et vnus cecus sibi
 obuierunt. quos ille videns et stupens
 quod sint et quo sic essent inquisiuit. Tunc
 ministri etiam viderunt passiones ille sunt
 que hominibus accidunt. Ille autem dixit
 omnibus hominibus. Ille ne contingere
 solet. Negantibus autem illis Respondit. non
 sunt igitur qui hoc pati debeant. nisi
 indifferenter veniat et sedit. Quis ho
 minum futura scire potest. valde ergo
 anxius esse cepit pro inconsideratione ex
 m z

Alia autē vice quēdā senē valde ru-
gatā hntē faciē: ⁊ dorsū incuruatū: ⁊
cadētib⁹ oētib⁹ balbuciētē loquēdo
inuenit. stupefact⁹ autē cepit valde
dicere visionis miraculum. Et cum
dixisset se senescere: et mori in multa
desolatōe positus nō āplius poterat
cōsolari: nec mirū est: q̄a nihil morte
horribilī⁹ esse pōt. Ipsa est. n. que tā
ros viros suscepit d̄ mūdo: nulla po-
tentia sibi resistere potuit: nec potest
nec potēit: nec dignitas: nec magni-
ficētia: nec faciēdia. O mors deuora-
trix omniū q̄d dicā. Audite obsecro
O infelices mortales: nā si ipsa vide-
rit aliquid cū multa familia ac comiti-
ua magna: nūq̄d fugiet ab eo: mini-
me oēs ad mortē tēdim⁹. om̄s mori-
mur: oēs ad mortē currim⁹: om̄ib⁹
mors est vicīna. Nō pōt pulchris: nō
potētibus: nō sciētibus. O incipiētes
peccatores: respicite vbi sunt millia
milliū qui fuerūt in mūdo om̄s mor-
tui sūt. Adā pater nostri gñis hūani
mortuus est. Eua vxor eius mortua
ē. Gigātes q̄ fuerūt tpe Noe. illi viri
famosi ⁊ aiosi: q̄ edificauerūt turrim
Babilonis: vbi sunt. oēs mortui sūt
Bellus filiū. Nebiloth Rex babylō-
nie: quē qdā Saturnū esse existimāt
q̄ intēuit Asā: postea in ea mortuus
est. Ifrater ei⁹ minor q̄ regnauit post
eū ⁊ asā totā obtinuit: ac babiloniā
rebellātē cepit: cū de turri babel. i. ba-
bilonie fuisset p̄cussus mortuus est.
Reges Egypti scz sexti. sol blasinas
amenophis: oēs mortui sūt. Reges
Persaz. Reges Atheniēsū. Reges
toroseos: cramas āphiteon ethioni⁹
theseas menestrus demaphon: om̄s

mortui sunt. Alexāder magn⁹: oēsq̄
eius barones oēs mortui sūt. reges
Juda Josaphat Jorā Ozīā Jobatā
Johas Zacharias Achaz manasses
oēs mortui sunt. reges Troie. Ilex
Siamus Troylus Helenus Paris
phebas ihedor illi viri potētes: qui
fuerunt in obsedione Troie Agame-
non Menelaus Achilles Ulixes: et
reliq̄ oēs mortui sūt. Illa strenuissima
dñā Panthasilea regia Amazoniū
puellaz que venit in adiutoriū troie
cū suis puellis. reges latinoz. Satur-
nus qui vēit in Italia: vbi nūc roma
est in syluis: inueniens hōies sicut be-
stie viuētes: māducātes glādes: et
habitātes in criptis ⁊ casellis ⁊ fron-
dib⁹ coopertis: docuitq̄ eos terras
domos edificare: laborare terras: vi-
neas plātare: sicut hōies viuē ex his
similib⁹ debent: ⁊ p̄ his oib⁹ p̄nceps
eorum denominat. ost̄ qui timens
filiū suū cōstruxit ciuitatē saturninā
vicī. n. h̄ salem ede multis hōibus
p̄bis romanoz: quos om̄s mors se-
rocissima p̄strauit. Heu misa hūana
vita: mors. n. deuorauit om̄es hos
Quid de romulo ⁊ remulo q̄ fuerūt
fr̄es gemelli q̄ a lupa nutriti sunt: qui
etiā romaz cōstruxerūt Theodosius
Impator optimus xpianoz de quo
Ambrosi⁹ fecit mirabiles laudes qui
expulit Arianos Archadi⁹ bonoci⁹
Karolus magn⁹ q̄ totā terrā sādaz
occupatā a sarracenis recuperauit ori-
tis ⁊ occidētis. Ifedericus p̄mus qui
m̄lta euertit: ⁊ multa alia fecit. tamē
eūdo in b̄sidiū terre sādē. in quodā
flumine suffocatus est. Ifedericus 2⁹
armozū strenuus: linguarum perit⁹

luxuriosus cū multis pōtificibus habuit bellā: precipue cū gregorio mortuus est veneno. Rodulphus Albericus dux austrie Henricus 6us per florentinos venenatus: et alij Impatores romani cū nobilibus et impatoribus: et populo multo mortui sunt. Nō potuerūt romani nec eorum reges aliqua via mūdi mortē euadere. Ubi p̄mus Impator Julius Cēsar. Octavianus. Tiberius. Caligula. Nero. Claudius. Vespasianus. Titus. Domitianus. Adrianus. Teodosius. Ciriillus magnus: omnes mortui sunt. Ubi sunt illi viri doctissimi atq; p̄bi. Ubi est Plato. vbi Aristoteles. vbi Socrates. vbi Pythagoras. vbi Demosthenes. vbi Seneca. vbi tot poete vbi Homerus. vbi Menander. vbi Virgilius. vbi Terentius. vbi Lucretius. vbi Ovidius. vbi sunt oratores: et rectores. vbi Titullius. vbi Tullius. vbi Doctores Medicine. Galienus. Hippocrates. vbi Anticēna: aut alij: nūq̄ medicina sanauit eos: aut eos liberauit a morte. vbi Impatores. Ubi reges. vbi Principes. vbi Duces comites: barones: marchiones: regine Principisse: et mltē alie dñe nobiles vbi tot Iuvenes et Iuēcule. vbi tot qui in hoc mundo floruerūt. o vita misera. o vita caduca. o vita labilis. o vita fallatrix. o vita vmbatica. oēs mortui sunt: et reclusi sunt in monumentis et corrupti. hinc est bernardus in libro meditationū. Dic mibi vbi sunt amatores mundi: qui quando pauca tempora nobiscum fuerūt vel

manserunt: ex his nisi cineres et vermes. attende diligenter quid sūt q̄d fuerūt homines sicut tu comederūt et biberunt: riserūt duxerūt in bonis dies suos in pundo autē ad inferna descēderūt. hic caro eorū vermibus illic autem aie eorū ignib^{us} deputat^{ur} donec rursus in felici collegio colligati: sempiternis inuoluāt ignibus: qui socij fuerunt in vitijs erūt et in penis. Una enim pena implicat quos vnus amor in crimine ligat. Quid p̄fuit illis inanis gloria breuis leticia: mundi potentia: carnis voluptas: false diuitie: magna familia. vbi risus vbi iocus: vbi saltus: vbi iactantia. vbi arrogancia. vbi tanta leticia: q̄ta tristitia: post tantam voluptatem: tāta grauis miseria. De illa exultatiōe ceciderunt in magnam ruinam: et in magna tormenta. Qd illis accidit tibi quoq; accidere pōt: quia homines. hum^{us} de humo. lim^{us} d^{icitur} limo. De terra es: et de terra eris: et in terram reuerteris. Quando ueniet dies ultima que subito ueniet: et forsītā hodie erit hec ille. Colligim^{us} ergo et dictis unūquēq; mortem expectare debere nec confidendum est in hui^{us} uite breuitate: quia se nobis aliquādo p̄bet cecitas et nō uidentem. Deinde iaculo suo nos ferociter uulnerat. Unū q̄dā Asculanus poeta uulgaris dicit.

Oyme speranza del core inimica.
Che fare el tempo cūz le tue uedute.
Perche te monstri cōi dolce amica
hec ille. o Impatores qui estis in hoc mundo. o reges. o p̄ncipes. o tyrāni

m 3

O duces. o barones. o Marchiones
o Iuuenes. o senes. o diuites. o pau-
peres. o sani. o infirmi. O vos dico
vobis: quia moriemini: benefacite
quia hinc ad paucos anos: etiā vos
stabit in sepulchro: et non poteritis
resistere furoi potentissime mortis
et hic est finis p̄me ptis.

Secūdu mīsterium cōtemplādū
est de mortis dubitate. Timendum
est unicuiq; eo q̄ mors certissima sit
omnibus vniuersa: tamen multa sūt
de ea dubia: que sunt valde piclosa:
de quibus tria p̄nt notari.

1° Timum est circa tempus.

2° circa locum.

3° circa modum.

Primū est circa tēpus: q̄a nullus
est qui sciat: q̄n sit moriturus. Igrāt
hoc vtrq; senes pueri infantes iuue-
nes adolescentes nec repit̄ aliquis q̄
possit dicere q̄n moriat̄: Nec in hoc
cōfidere: q̄ quousq; ad tale tempus
moriet̄. Et his in d̄t Sapi. Eccl. z. c.
Nescit homo finē suū: sicut capiū
p̄sces hamo: et aues cōphēdū laq̄o
sic capient̄ iniqui tpe malo. hic intel-
ligit̄ tempus malū p̄ iniquis: dū dicit̄
tēpus mortis: in quo artant̄ vie im-
pioz: qui equidez cum sibi longam
vitam: quam volunt firmiter cōfide-
rare: et ponderare p̄mittūt decipiū
Quanti enim laborauerūt p̄ mūdo
sperantes ibi recipere fructū laborū
suoz: et pierūt ante rēp̄ qd̄ sibi p̄mi-
serāt. Quis pōt numez numerare.
non esenacharis: et sui p̄ualuē et obti-
nere. Iherlm crediderūt: et de exera

tu eoz. 184. millia in vna nocte ab
angelo sūt interrēpti. 4. Re. 19. c. Et
sic cū illud sp̄assent fuerunt decepti
Quid de alijs dicam. Refert Aug.
in li. de ci. dei. c. 22. Q̄ cum Rex Ra-
dulphus Sotroz rex: cū maxima co-
mitiua: iā in vrbe vicina cōstituit. Ro-
manis ceruicibus innuerūt. vna die
tāta celeritate vid̄t̄ ē vt nec vno qd̄
Romanoz nō dicā exērito: s̄ vulne-
rato multo āpli⁹ q̄ centū millia eius
exercitus p̄strauerūt. atq; ipse mor-
capt⁹ et pena debita vocat⁹ in bello
in d̄es fuit h̄ strages s̄secuta: sed nō
sic de alijs q̄ mortis picula fugiunt.
audias obsecro: quia mors vbique
pugnat: nō solū in bello: s̄ in domo:
in mensa in lecto: et vbicūq; locoz.
p̄pterea Seneca ad Lucillū. o. Dis
dies et ois hora q̄n nō sum⁹ et aliq⁹
argumēto detēti: admonet fragilita-
tis oblitos: cū eterna meditates: re-
spicere cogat ad mortē: qd̄ sibi illud
p̄ncipiū redit. Querēs sene cōt̄ Cor-
neliū eqd̄ romanū splēdidissimū: et
offensum noueras: ex tenui p̄ncipio
seipso p̄mouerat: et illi declinīs erat
decurfus ad cesa. Ifacili⁹. n. decreuit
dignitas q̄ incipit: pecūia quā circa
paupertatē plurimū amorē h̄z: dum eē
illa erectat hēt relcentio diuitijs: Ad
q̄s ille due res ducerēt efficacissimeq;
respōdi causa custodiēdi: quoz alta
locupletē facē potuisset: hic hō sūme
fragilitatis n̄ min⁹ q̄ corpis diligēs
cū tū ex cōsuetudine manē vidiss̄ eū
p̄ totū diē amitto quē affecto: et sū-
spe iacētī vsq; ad in noctē ascēdisset:

cū ilaris cenasset gūi valitudinis pēi
pitis arrepti angustia: viri. cōpressis
artat. faucib⁹ spūz traxit i lucē. h. ilie.
Tēporib⁹ at istis mltā iuuenū turba
mortua ē ex peste: que valde Italiaz
nostraz occupauit: pēpue in ciuitate
Ferrariēsi in. 1464. mortui sunt in
q̄mōr mētib⁹ nouē millia hominū: 7
adeo q̄ ciuitas vacua erat: q̄a vt ait
Aesculan⁹. Ogni creato se cōrūpe in
tēpo. Passono li adi humani come
fumi. Chi ne va tardo: 7 chi ne va
per tēpo. Et ideo clamo. vigilate. vi
gilate: q̄a nescitis diē neq̄ horā mor
tis. O mortales satui: 7 insensati: in
quo cōfiditis. o iuuenes stulti. Uigi
late: q̄a spes sepius fallit. vū Tul
lius in li. 3. senectute ait. Ifrustra spe
rat adolescē: se diu vidē: q̄d stultū⁹
q̄ incertū p certis hēre: qm̄ etiā illa
etas mltō pēs casus q̄ senectū. h. 3. fa
ali⁹. n. adolescētes in morbos icidūt
gūi⁹ egrāt: tristi⁹ curāt. h. ille. 7 sene
ta. Iuuenes mortē hnt a tēgo. Senes
at ate. O quot sūt. o quot sūt q̄ mltā
disponūt in trib⁹ vī in q̄tuor ānis se
facturos: q̄ ate ānū moriūtur. Quot
edificāt domos: 7 in eis n̄ habitant
quot plātāt vineas 7 vinū n̄ bibent
quot lucrāt pecūias: 7 alij expēdunt
illas. quot cogitāt facē magna: 7 in
breui finē reddiduri corā ḡ deo cū do
lore maxio repntabūt. o ifelix hūana
cōditio: oibus dicēdū est. vigilate. q̄a
nescitis diē neq̄ horā mortis.

Qz^a dubiū mortis ē circa locū. Ne
scit ēt mī hō in q^o loco mors sit eū
lesura. vidim⁹ nāq̄ viros varie mor

tuos mag⁹ inf agustias mortis re
putare solaciū: cū q̄s in domo pētuz
vel domesticorū in lectulo recubans
nāe debitū soluit: s̄ hō null⁹ hoc fir
miter 7 certuz tenē pēt: 7 huius rei.
Uidim⁹ tā lucida ex^a 7 ex pīmēta vt
nō nisi fēdo putare ualeam⁹ hūanā
uitā: alios uidim⁹ suspēos in patibu
lo. alios cōbustos 7 confixos palo.
alios s̄mersos in aqua. alios morte
sbitanea extnatos. alios trūcatīs ca
pitib⁹ uitā finire. Alios in uarijs casib⁹
7 in uīs: ut ita dicā extremā clau
sisse horā: 7 oēs tales frustrati sūt a
uoto suo q̄b⁹ aliud q̄ spabāt euenit.
Quid ḡ aliud faciemus nisi timere
exēplo aliorū. Uū q̄dā aiebat. Ifelix
quē faciūt aliēa picula cautuz. Ifac ēt
tu illud. q̄ Sene. ad Lucillū scribit.
Incertuz est quo loco mors te expe
det tu itaq̄ eaz in omni loco specta
bis. Et idem ad eūdem. Erras si in
nauigatione tantuz existimas q̄ in
omni loco eque tenue interuallū est.
Non ubiq̄ mors se prope ostendit.
ubiq̄ tamen prope est. hec ille. Et tñ
locus nescitur ille dubius ergo loc⁹
mortis est omnib⁹ hōib⁹ mūdī.

Qz^a dubium est de modo mortis
quā nullus scit quo modo bene uel
male. Et sic nihil est necessarium.
Uniquiq̄ q̄ bene mori. Ut autem
quis moriatur bene necesse est. ut
bene uiuat: quia uix de mille millib⁹
male uiuentibus. Unus bene moriē
Sic etiam de bene uiuentibus mille
millibus uix male moritur. unus q̄a
Augustinus.

Impossibile est male vivere et bene
 mori: et econuerso. **I**n agone quippe
 hoc timere deberent illi quibus vita
 est lubrica et dissoluta talibus nanque
 in extremo constituti. cum horribilibus
 ac timore et tremore accedunt. Dic
 exemplum de illo domino qui tres
 amicos habebat: et quibus duos dilexit
 Tertium vero nunquam dilexit: cum autem
 a principe esset vocatus: ille timens
 ne aliquid mali vellet sibi inferri. iuit
 ad amicos: et dixit primo amico. amice
 dominus misit pro me: ut statim vadam
 ad eum: rogo te ut venias mecum: quia
 securior ero. Ille autem nolo: quia non
 possum: sufficit quod dum mecum steteris
 fui amicus tuus: et tibi seruiui: nunc autem
 vadas nolo venire. **E**t autem minus
 quam primum diligebat: Et hic vadit ad
 eum: amice. dic ut supra in primo. ille
 non respondit: ego nolo venire ad eum.
 tamen ego veniam usque ad ianuam. et
 ibi te dimittam. **3**o vero minime di
 lexeat: tamen iuit ad eum: et dixit. amice
 ego nunquam te dilexi: tamen rogo quod di
 gneris mecum venire apud principem
 quia misit pro me. **I**lle non respondit
 doleo quod non me plus dilexeris: et plis
 precibus feceris: tamen vadas quocumque
 volueris: ego sequar te. **N**on quod primum
 amicus sunt diuitie quas preposuit
 penitibus et amicis. Secundus amicus
 est vxor quam minus dilexit. illa non
 respondit: Ego usque ad sepulchrum te
 sociabo. Tertius amicus sunt brutus
 quas nunquam apud se habuit nec dilexit
 tamen illas paucas quas dilexit
 ipsam sequentem: amplius modo tuo. **I**o

homo innocenti. considerans et videns con
 ditionem humanam labilem. v. **V**alete
 inquit amici mei: et pro me orate. iter
 enim extraneum pergo: quo nunquam
 ambulavi ad regionem longinquam:
 quam nunquam vidi: et ad seculum alterum
 animarum. Unde nullus reuersus est
 ad mansiones metuendas: ubi nullus
 mihi compatietur: et ad iudicium terribile
 ubi nescio quid mihi contingat. ecce
 quero adiutorium: et non est qui me eri
 piat: quero qui me in eas societ: et nul
 lus mihi compatietur. De his enim tribus
 loquitur Bernardus dicens. Tertio
 homo quia morietur: sed omnino in
 certus: ubi quomodo et quando. Ubi
 scilicet an ibi an alibi in terra vel in
 mari. quomodo an in statu penitentiae
 an in statu culpe: morte sbitanea vel
 naturali seu violenta. quando scilicet
 in hyeme vel in estate: in iuuentute:
 vel in senectute: hodie vel cras. **Q**uod
 dura erit memoria passionum malarum
 peccatores excecari. **V**ini qui et sce
 lerati. Audiat is quod dicit ille doctor
 vulgaris Petrarca. **I**n Passono vo
 stri triumpho et vestre pompe. **I**n Passo
 no li stat: passono signorie. **O**gni
 cosa mortale tempo interrūpe. **I**bec
 ille. **S**eruemus ergo regulam. **I**n Pauli
 ad Galath. 6. c. **D**um tempus habemus
 operemur bonum. **V**eniet namque nox
 scilicet mors: quando nemo poterit nec bene
 nec male operari.

Tertium contemplandum est de
 mortis crudelitate. **E**xpoliat enim
 mors crudeliter mundi amatores: et
 ducit ipsos ad infernam tribum bonis.

Primum bonum est gloria h^o mūdi
siue pōpa eius.

2^a bonum est rerum temporalium
abundantia.

3^a bonū est corpus voluptas.

Quoniam ergo bonum quo mors
spoliatur amatores mūdi: est mūdāna
gloria vel pompa: in qbus multi po
nunt spem suā: cū in extrema necessi
tate: vel in extrema hora laborāt isti
tales: pēpe possunt qd vnum sit illud
Iste. 40. c. Omnis caro fenū: et oīs
gloria eius quasi flos agri: et siccātū
est fenū: et cecidit flos. Et Iacob^o. i. c.
Exortus est sol cū ardore: et arefecit
fenū: et cecidit flos eius: et decore vult^o
eius deperijt. Quid enim portāt de
gloria sua pncipes et barones: et alij
h^o modi pncipatus hñtes. Quid de
honore quē eis homines inferebāt.
Quid de comitiū baronū. quid de
timore quē eis serui et sūditi hñerūt.
Omnia dereliquerūt. et in morte de
relinquūt. Idcirco legit de Alexan
dro magno: qd cū mortuus esset ve
nerūt. 7° pbi ad palaciū ei^o. et vnus
illoz dixit. O Alexāder. heri dñaba
ris toti mūdo: et hodie mors tibi do
minat. 2° dixit. O Alexāder. heri nō
sufficiebat tibi totus mūdus: hodie
sufficiūt tibi due vñe terre. 3° dixit
o Alexander heri habebas comitiū
dñoz Regū pncipū et ducum et fa
muloz: et hodie solus iaces in sepul
chro. 4° dixit o Alexāder. heri voces
tuā oēs timebāt. hodie te null^o mor
tuū timet. 5° dixit o Alexander heri
vocē tuā omnes audiebāt: hodie mor
te occidus iaces in sepulchro et non
vales loqui. 6° dixit o Alexander.

heri tot regna habebas in tua pote
state: hodie te tenet mors in sua po
testate. 7° dixit o alexander: heri co
medebas tot cibaria delicata: hodie
factus es esca hñum: et cibus. Ecce
ergo qd crudelis ē mors: qd dira: oēs
dominos qui fuerunt expoliavit: et
omnes qui sunt: et qui erunt spoli
abunt vana gloria. Unde cōsiderās
hoc augu. dicit. O vita fallax et vñ
bratica plena laqueis multis. Nunc
gaudeo sepe tristior. nunc vigeo sepe
infirmior. nunc viuō statim morior.
nūc felix appareo: statim miser video:
nunc rideo statim fleo: sicq omnia
mutabilitati sūiacēt. vt nihil vna ho
ra vno statu permaneat. hinc timor
hinc tremor. hinc fames. hinc sitis.
hinc calor. hinc frig^o. hinc labor. hic
dolor exuperat. Importuna inquit
mors mille modis homines cotidie
rapit. hunc nāq febribus illū oppri
mit dolore. hunc cōsūpsit fames et
sitis illum extinguit. hūc mors suffo
cat aquis. illum perimit flāmis. hunc
interremat laqueo. istum dentib^o be
stiarum. hunc trucidat ferro illum ve
neno corumpit. Et sic mors misera
tot modis vitam finire compellit. et
nunc super hec omnia magna ē mi
seria eius. cum nihil sit morte certi^o.
et nihil hora mortis incerti^o i gratq
homo finem suum cū stare se putat
perit spes eius. et nescit vbi quō et qū
et tñ certus est qd eum mori opz.

Secūdu bonum quo mors dira
pauat amatores mundi. est rerū tē
poraliū abūdātia. nihil. n. d suis diui
tijs pportat diuites. s. oia rmanēt do
m^o. s. possessiōes denarij aux argētū

indumenta varia ⁊ omnes thesauri
 Juxta illud Job. 25. vincti cū obdor-
 muerit nihil secūz affert: apiet oculos
 suos ⁊ nihil inueniet. ⁊ itez psal. ait.
 Dormierūt somnū suū: ⁊ nihil inue-
 nerūt oēs viri diuitiaz in manibus
 suis. hoc intelligēs. salādinus magn⁹
 inter sarracenos. Rex mltorū regnū
 appropinquās mortū. sudariū q⁹ post
 mortē induēdus erat sibi portari fec-
 demū per ciuitatē ipm onēdēdo oib⁹
 clamari fecit. Tātū portat de rebus
 suis rex salādinus potētissim⁹ ⁊ ma-
 gnus. **3°** bonū q⁹ mors puat ama-
 tores mūdi: est corpis voluptas: In
 morte nāq; deficiūt delectose vestes
 instrumētōz melodie: picture in pā-
 nis: ⁊ in cameris: cibaria delicata an-
 cipitres canes: et alia h⁹ mōi q̄ faciūt
 ad corpis delectatiōez: imo exanime
 ipm corp⁹ cadauer faciūt: eius oculi
 nō videbūt lumē: facies efficiet pal-
 lida: man⁹ nihil apli⁹ poterūt tāgē
 pedes nō poterūt ābulare: lingua nō
 poterit loq; labia nō poterūt moueri
 aures nihil audiēt. O mors crudelis
 o mors dira. o mors amara: q̄ ama-
 rū ē iudiciū tuū. s. alij q̄ nimis tenue-
 rūt corpus delicate: qd nā faciēt cō-
 mortē. Deu mors misera q̄ miseros
 facis mūdānos et terrenos: q̄ h⁹ sit
 vez pz ex dicto Diogenis: q̄ de Ce-
 sare ait. **I**ntuitus sum vt viderem
 cadauer Cesaris: ⁊ vidi eū liuido co-
 lore coloratū: putredine circūdatum
 aluiz ei⁹ diruptū: ⁊ mīū catenual p
 illud discurretes. duo famelici pasce-
 bāt i foveis oculorū: crines n̄ adbere
 bāt capiti: dētes patebāt labijs cōsū-
 ptis. ⁊ vini. Ubi est Cesar eorū comes

puellaz: magnitudo diuitiaz: catua
 baronū: acies militū: vbi sunt canes
 venātes: equi veloces: aues rapaces
 thalam⁹ depid⁹: ledus eburneus: ar-
 gentū aux. Ubi sunt vestimēta mu-
 tatoria: cibaria diuersa: cāticū lyre
 organorū sonitus: odor aromaticus
 te verebāt hōies: pncipes timebant
 colebant vrbes. Ubi ē tāta potētia
 tātaq; pēlara facta ⁊ magnifica. Et
 Rndit mihi. Ihec omnia defecerunt
 in me: qñ defecit spirit⁹ meus: et reli-
 querunt me in hoc misero sepulchro
 circūdato putredine carnis mee. Au-
 diāt q̄ vniuersi mortales: q̄a in hoc
 mūdo nihil est bonū: nisi deū timē:
 ⁊ in eo totā spem suā ponē: in q⁹ sūt
 thesauri absconditi. Quid inq̄t p̄sunt
 o frater diuitie: qd vana glia: quid
 leticia mūdi cū nō liberēt nec defēdē
 possint a mōre: nec ex ei⁹ furore. ecce
 enim qui sedebat heri gloriofus: mō
 cōsumit ⁊ mib⁹ in sepulchro. Cur q̄
 supbis ⁊ mis ⁊ cinis: q̄a puluis es: et
 in puluere reuerteris. q̄ aia reuerte
 ad dñm deū tuū: ⁊ cōsidera: q̄a in s̄
 mūdo misero nulla est vā sal⁹. nulla
 req̄es. nulla spes. In ipso q̄ deo oēs
 felicitatē tuā pone: ⁊ ei mundo puro
 corde ac corpe seruire stude vt euadē
 possis mortē sempitēnā: ac acquirere
 gloriā eternā: ad quā ihesus christus
 nos eternali⁹ pducit: qui est bñdict⁹
 in secula seculorū. Amen.

Finis.

olim
 Lib Georgij Antonij vespunij. —
 A

